

T.C.

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ

H.1200-1203 /M.1786-1789

746740

YÜKSEK LİSANS TEZİ

146140

DANIŞMAN

Prof. Dr. İbrahim YILMAZÇELİK

HAZIRLAYAN

Sevim ERDEM

ELAZIĞ- Ocak 2004 .

TC.

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ

H. 1200-1203/M.1786-1789

YÜKSEKLİSANS TEZİ

Bu tez / / tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

DANİSMAN
Prof. Dr. İbrahim YILMAZÇELİK

ÜYE
Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK

ÜYE
Prof. Dr. Ramazan KORKUT

Yukarıdaki jüri üyelerinin imzaları tasdik olunur

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Orhan Kılıç

ÖZET**Yüksek Lisan Tezi****65 Numaralı Adana Şer'iyeye Sicili****Sevim ERDEM****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Tarih Bölümü****Tarih : 2004; Sayfa : 189**

Hazırlanmış olduğumuz 65 Numaralı Adana Şer'iyeye Sicili H.1200-1203 (M.1786-1789) yılları arasındaki belgeleri kapsamaktadır. Bu dönemde Adana bir eyâlettir. Adana Eyaleti'nin en üst Ehl-i Şer' görevlisi Kadı, en büyük Ehl-i 'Örf görevlisi Vali idi.

Bu çalışmamızda Kadılık ve Şer'iyeye Sicilleri hakkında bilgi verdikten sonra belgelerin özetini ve transkripsiyonlarını verdik. En son kısımda ise değerlendirmesini yaptık.

Anahtar Kelimeler: Adana, Yüregir, Canib-i Şehr, Kadı, Şer'iyeye Sicili.

SUMMARY

Master Thesis

Adana Şer'iyeye Sicili No:65

Sevim ERDEM

Fırat Universty

The Institue of Social Sciences

Section of History

Date : 2004; Page : 189

This document is about 65 Number Adana Şer'iyeye Sicili and it contains the documents between 1200-1203 Hegira and 1786-1789 Christian era.

Ehl-i Şer'is the major Kadı and Ehl-i 'Örf is the major as Vali Adana Province.

In this study we gave some information ababout Kadı and Şer'iyeye Sicilis adn we summaried the documents and than gave the transcriptions. and at last we made a short evaluation of the subjets.

Key Words: Adana, Yüregir, Canib-i Şehr, Kadı, Şer'iyeye Sicili.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER	III
ÖNSÖZ.....	VI
KISALTMALAR.....	VIII

GİRİŞ

OSMANLI HUKUKU'NUN GENEL YAPISI

I- OSMANLI DEVLETİ'NDE KADILIK TEŞKİLATI.....	1
1) Kaza ve Kadı'nın Tarifi.....	2
2) Kadıların Tayini.....	4
3) Kadıların Görevleri.....	5
4) Yargılamanın Yapılışı.....	7
II- ŞER'İYYE MAHKEMELERİ	8

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE 65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ

I- ŞER'İYYE SİCİLLERİ	12
II- 65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİNİN ÖZELLİKLERİ.....	19
III- 65 NOLU DEFTERDE YER ALAN BELGELERİN KONULARINA GÖRE FİHRİSTİ.....	21
IV- 65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ BELGELERİN ÖZETİ.....	26
1- İDARİ MUHTEVALI BELGELER.....	26
2- İKTİSADİ MUHTEVALI BELGELER.....	29
3- SOSYAL MUHTEVALI BELGELER.....	35
4- TEREKELER	38
5- VAKIFLAR.....	41

İKİNCİ BÖLÜM

65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU

..... 43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN

DEĞERLENDİRİLMESİ

I- ADANA ŞEHRİ'NİN İDARİ TAKSİMATI	154
1- Adana Şehri'nin Kısa Tarihçesi	154
2- Adana Şehri'nin İdari Yapısı.....	155
II- ADANA ŞEHRİ'NİN FİZİKİ YAPISI.....	157
III- EHL-İ ÖRF VE EHL-İ ŞER' GÖREVLİLERİ	160
1- KADI	160
2- VALİ.....	160
3- MÜTESELLİM	161
4- MÜFTÜ	162
5- SERDAR	163
6- ŞEHİR HACISI	163
7- ŞEHR KETHÜDASI.....	164
8- KAİM-MAKAM ve KAİM-MAKAM-I NAKİB	164
9- MUHZIRBAŞI	164
10- MENZİLCİ.....	165
IV- ADANA'NIN İKTİSADİ YAPISI.....	165
1- Esnaflık Teşkilatı.....	166
2- Ücretler ve Fiyatlar	167
3- Gelir Kaynakları	173
a) Vergiler	173
b) Mukatalar	177
V- ADANA'NIN İÇTİMAİ YAPISI	178
1- Sosyal Hareketlilik.....	179
2- Aile.....	179
3- Sosyal Güvence.....	180
VI- VAKIF	181

SONUÇ.....	187
BİBLİYOGRAFYA.....	188
ÖZGEÇMİŞ.....	190

ÖNSÖZ

Arşivlerin milletlerin idari, hukuki, sosyal, siyasi, askeri ve kültürel hayatlarındaki yeri ve önemi çok büyüktür. Arşivler bir toplumun geçmişini yeniden inşa etmenin temel yapı taşlarıdır. Devletimiz tarihin sayılı devletlerinden biri olduğu için arşivlerimizde günümüze intikal eden arşivlerin en zengin olanları arasındadır.

Osmanlı arşivinde, Osmanlı Devleti'nden günümüze intikal eden yüz elli milyona aşkın arşiv malzemesi bulunmaktadır. Bunun çok az bir kısmı devletin kuruluşundan XVI. yy. ortalarına kadar olan döneme aittir ve Kanuni döneminden itibaren artış göstermektedir.

Arşivlerimizde bulunan önemli kaynaklardan biri de Şer'iyye Sicilleri'dir. Şer'iyye Sicilleri Şehir Tarihi araştırmalarında ilk başvurulana ana kaynaktır. Şer'iyye Sicilleri sadece tarihçiler için ana kaynak olmayıp aynı zamanda Sosyal Bilimlerin, Sağlık ve Fen Bilimleri'nde de kullanılabilir nitelikteki kaynaklardır. Şer'iyye Sicilleri'nin özellikle batılılaşma hareketleri nedeniyle kadıların yetkilerinin sınırlandırılması üzerine XIX. yy. ikinci yarısından itibaren kısmen önemi kaybolmuştur.

Çalışmamda kullandığım "65 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili (Hicri 1200-1203/ Miladi 1786-1789) " ilk önce 1924'te Adana'da kurulmuş olan Cafer Paşa Medresesi Müzesi'nde iken daha sonra Kültür Bakanlığı'nın Şer'iyye Sicilleri'ni bir araya toplama kararı sonrası 1991'de Ankara'da bulunan Milli Kütüphane'ye getirilmiştir.

Çalışmamız çeşitli bölümlere ayrılmaktadır. Giriş bölümünde kadılık kurumu, mahkemeler ve görevlileri hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde ise, Şer'iyye Sicili'nin tanımı ve muhtevası hakkında bilgi verilmektedir. Ayrıca 65 Numaralı Sicil'in genel bir tanıtımı yapıldıktan sonra, çeşitli konulara göre tasnifi yapılmıştır. Bu tasnifler idari, iktisadi, sosyal, terekeler ve vakıflar başlıkları şeklindedir. Bu bölümde bir de 65 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili'nde bulunan 116 belgenin özeti verilmiştir. Belge özetleri de kendi arasında tasnife tabi tutulmuştur. Buradaki amaç okuyucuya kolaylık sağlamaktır.

İkinci bölümde ise belgenin transkripsiyonu verilmiştir. Belgelerde çeşitli sebeplerle okunamayan yerler tekrar Osmanlıca harfleriyle yeniden yazılarak okuyucunun anlayışına bırakılmıştır.

Son bölüm olan değerlendirme bölümünü ise, birkaç başlık halinde ele aldık. İlk olarak Adana'nın idari taksimatı ve görevlileri başlıkları yer almıştır. Bu bölümün diğer

başlıklarında Adana'nın iktisadi vaziyeti, esnaf teşkilatı, vergiler, fiyatlar, içtimai yapı, vakıf ve kültür yapıları hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın diğer bölümlerini ise sonuç, bibliyografya ve özgeçmiş oluşturmaktadır.

Yapılan çalışmada uygulanan bir takım dil kaideleri vardır. Bunlar özet ve transkribe bölümünde Osmanlıca yazım kurallarına uyularak Ayın (ع) harfi için (‘) bu işaret kullanılırken, Hemze (ء)harfi için (’) bu işaret kullanılmıştır. Harfi tarifler de ise () bu işaretin kullanılması yoluna gidilmiştir. Uzatmalarda ise (^) bu işaret kullanıldı. Şahıs adlarının önüne veya sonuna gelerek vasıf bildiren kelimeler şahsın bir parçası gibi değerlendirilmiş ve her bölümde büyük yazılmıştır. Hece ve kelime sonlarında “b, c, d” sesleri bulunduran özel isimlerde bu sesler korunmuş olup “p, ç, t” ye dönüştürülmemiştir (Mehmed, Mahmud....).

Çalışmada sıkça rastlanan Sicil Sayfa Numarası için **S.** kullanılırken, Belge Numarası olarak da **B.** kullanılmıştır.

Yüksek lisans eğitimimin başlamasında ve bu çalışmanın gerçekleşmesinde bana yardımcı ve destek olan Hocam Sayın Prof. Dr. İbrahim YILMAZÇELİK'e , çalışmamda bilhassa okuyamadığım yerler konusunda yardımını esirgemeyen Hocam Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK'e ve Arş. Görevlisi Özcan TATAR'a teşekkürü bir borç bilmekteyim.

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
A. Ü.D.T.C.F.	: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
B.	: Belge Numarası
C.	: Cilt
K.	: Karye
Mah.	: Mahalle
Nah.	: Nahiye
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
S.	: Sicil Sayfa Numarası
Yay.	: Yayın
TTK.	: Türk Tarih Kurumu

GİRİŞ

OSMANLI HUKUKU'NUN GENEL YAPISI

Osmanlı hukukuyla ilgilenen araştırmacılar arasında en fazla tartışılan konuların başında, bu hukukun genel yapısı ve şer'î örfî karakteri gelir. Osmanlı devletinin kuruluğu ile birlikte yeni ve orijinal bir hukuk sistemi başlamış değildir. Türk ve İslam devletlerinde işlemekte olan bir hukukî yapıyı devam ettirmişlerdir.

Osmanlı devletinde de hukuk, esas itibariyle İslam hukukundan oluşmaktadır. Bu İslam dininin sadece bir inanç ve ibadet esaslarından oluşmayıp, hukuku da içine almak üzere hayatın bütün yönlerini düzenleyen bir sistem olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak Osmanlılar İslam hukukunu uygularken zamanın gerektirdiği düzenlemeleri yapmaktan kaçınmamışlardır. Osmanlı padişahlarının münferit ferman ve kanunlarıyla yapılan bu düzenlemeler zaman içerisinde önemli bir yeküne ulaşmıştır. Bu da bunların farklı isimle anılmasına neden olmuştur. Fıkıh kitapları içinde yer alan ve geçmiş dönemlerde devletin müdahalesinden bağımsız olarak oluşan hukuka şer'î hukuk, padişahların emir ve fermanlarıyla oluşan hukuka da örfî hukuk adı verilmiştir.

Osmanlı padişahları şer'î hukukun ayrıntılı düzenlendiği alanlarda kanun koymamaya, konulan yeni kanunlarda da bu hukukun genel prensiblerine ters düşülmemeye çalıřılmıřtır¹.

I - OSMANLI DEVLETİ'NDE KADILIK TEŞKİLATI

Kuruluğu devrinden itibaren, Osmanlı Padişahları bir bölgeye başlıca iki yönetici yollamışlardır. Bunlardan biri, yürütme kuvvetini temsil eden Bey (Beylerbeyi-Sancakbeyi), diğerisi de yargı kuvvetini temsil eden Kadı'dır. Bey, Kadı'nın hükmü olmadan hiç kimseyi cezalandıramadığı gibi, Kadı'da Bey'in kuvvetine dayanmadan hükmünü uygulayamamaktadır. Kadı hükümlerinde bağımsızdı ve doğrudan doğruya padişahdan emir alır, ona arzda bulunabilirdi. Osmanlılar, taşra yönetiminde bu "kuvvetler ayırımı"nı, âdil bir yönetimin temeli saymışlardır. Bu anlayışa uygun olarak Osmanlı ülkesi, bir yandan "**Beylerbeyilik (Eyalet)**" ve "**Sancak(Liva)**" diye "**askerî-idarî**"

¹ Mehmet Akif Aydın; "Osmanlıda Hukuk", *Osmanlı Devleti Tarihi*, C.II., Zaman Gazetesi Yay., İstanbul-1999, s.375-376-384.

birimlere ayrılırken aynı zamanda bu ayırımı tâbî topraklar üzerinde “**Kaza**” denilen “Şer’î-ıdarî” birimler yer almıştır².

İlk Osmanlı sivil idare taksimatı, Kadılıklar şeklindedir; Sancak, tamamıyla askerî bir teşkilat kademesi olup, rejim bu haliyle, Selçuklu Sultanlığı’nın divan dairesine giren yerlerde tatbik edilen sistemin aynıydı³.

İslam Devletleri’nde bütün hükümet müesseselerinin işleyişine yön veren prensipler tamamıyla şer’at esaslarına uygun sayıldığı veya ona uydurulmaya çalışıldığı için, Osmanlı sultanı ve divanının yegane merci sayıldığı başşehirin dışında olan kazaî-ıdarî bölgelerde, halkın hükümetle münasebetlerini tanzim bakımından kadılar baş otorite kabul edilmişlerdir. Bu vaziyet, kadılık mansıbının hükümdar tarafından şahsen tevcih olunması lazım geldiği hakkındaki umumî kaidenin sahiplerini de izah etmektedir. Osmanlı’da halkın idaresini “kaza” dediğimiz tek bir adlî-ıdarî dairede sağlamakta olan ve doğrudan doğruya divana bağlı bulunan bir “hükümet müesseseleri” birliği esas düzeni teşkil etmektedir⁴.

1-Kaza ve Kadı’nın Tarifi

“Kazâ, sözlükte kesmek ve ayırmak manasına gelir. Hukukta ise hüküm ve hakimlik manalarını ifade eder. Bundan türeyen Kadı’nın terim olarak manası da şöyledir: İnsanlar arasında meydana gelen da’va va niza’ları şer’î hükümlere uygun olarak karara bağlamak için devletin en yüksek icra makamı (Sultanlar) tarafından tayin edilen görevli şahsa “kadı, hâkim veya hâkimü’ş-şer’ ” denilir. Osmanlı adliye teşkilatının temel taşı olan kadılar, buldukları yerin hem hakimi hem belediye başkanı, hem de halkın her konuda müracaat edebileceği sosyal güvenlik makamıydı⁵.

Kadılar Osmanlı Adliye teşkilatının temel taşı olduğundan kadılarda aşağıdaki vasıf ve şartların bulunması gereklidir:

- 1-Kadılar reşid (akil-baliğ) ve hür olmalıdır.
- 2-Müslüman ve âdil olmalı.
- 3-Hukukî ehliyet ve muamele kabiliyetine sahip olmalı.

² Yaşar Yücel; “Osmanlı İmparatorluğu’nda Desantralizasyona (Adem-i Merkezîyet) Dair Genel Gözlemler” **Belleten**, C.38/S.152, TTK. Yay., Ankara-1974, s.665. ; Yaşar Yücel; “XVI-XVII Yüzyılda Osmanlı İdarî Yapısında Taşra Ümerasının Yerine Dair Düşünceler”, **Belleten** , C.41/S.163, TTK. Yay., Ankara-1977, s.495. ; İsmet Miroğlu; **Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası**, Ankara-1990, s.23.

³ Mustafa Akdağ; **Türkiye’nin İktisadi ve İctimai Tarihi**, C.I, İstanbul 1995, s.227.

⁴ Mustafa Akdağ; **a.g.e.**, s.320-321

⁵ Ahmet Akgündüz; **Şer ‘iyye Sicilleri**, C.I, İstanbul-1988, s.68. ; Ebulula Mardin; “Kadı”. **İslam Ansiklopedisi** , C.VII, İstanbul-1967 ,s.42.

- 4-Bitaraf olmalı.
- 5-Nesebi sahih olmalı.
- 6-Yeterli derecede hukukî bilgi sahibi olmalı.
- 7-Erkek olmalı.
- 8-Kör olmamalı.
- 9-Sağır ve dilsiz olmamalı.
- 10-Fasik yani günahkar olmamalıdır .

Kadı'nın tayininde olduğu gibi azlinde de şu sebepler rol oynar;

- 1-Aklını ve temyiz kabiliyetini kaybetmesi.
- 2-Kör, sağır ve dilsiz olması.
- 3-Görevinde irtikap yoluna sapması veya kanunu ihlal etmesi.
- 4-İmanını kaybetmesi.
- 5-Yolsuzluğunun anlaşılması.
- 6-Bilgisizliği anlaşılır veya bizzat kendi açıklarsa dünyevî otorite onu azledebilir.

İmam veya onun adına yetkili amirlerce atanmayan Kadı'nın görevine başlaması imkansızdı⁶.

Kadılar'ın uyması gereken bazı kurallar vardır. Bunlar şunlardır;

“...1-Kadı, yargılama meclisinde; alış-veriş, taraflardan biri veya bir başkasıyla şakalaşma gibi mahkemenin vakarını zedeleyecek fiil ve hareketlerden şiddetle kaçınacaktır. Bu sebeple elbisesini, kapıcısını, oturacağı yeri ve benzeri işleri adaletin vakarını zedelemeyecek şekilde tanzim etmelidir.

2-Kadı, iki taraftan hiçbirinin hediyesini kabul etmemelidir.

3-Kadı, hasımlar arasında din, dil ve renk farkı gözetmeksizin, adalet ve hakkaniyetle karar vermelidir. Taraflardan biri eşraftan diğeri avamdan, biri küçük diğeri büyük, biri Müslüman ve diğeri Gayr-ı Müslim olsa bile, yargılama esnasında tarafları oturtmak, taraflara bakmak ve söz söylemek gibi bütün muamelelerinde tam bir eşitlik içinde hareket edecektir.

4-Kadı, icra makamının başı olan sultanın(ulu'l-emrin) vekilidir. Bu sebeple müvekkilinin kamu yararı amacıyla koyduğu kayıt ve sınırlamalara riayet edecektir.

⁶ İlber Ortaylı;Osmanlı Devleti'nde Kadı, Ankara-1994, s.9. ; Ebulula Mardin; “a.g.m.”, s.43-44.;Ahmet Akgündüz; a.g.e., s.70.

5-Kadı, lehine şahitlikleri caiz olmayan hısımları lehinde karar veremez. Yani usulü, fūrû, karısı dava konusu malda ortağı, hizmetlisi ve maişetini temin ettiği şahıslar lehinde karar veremez.

6-Kadı, davaları görürken kronolojik olarak sıraya riayet etmelidir. Ancak sonradan gelen bir davanın acilen çözümlenmesinde âmme maslahatı görülürse, onu takdim edebilir.

7-Kadı, ihtiyaç duyduğunda ehliyetli şahıslardan hukukî mutalaa ve fetva isteyebilir.

8-Kadı, üzüntülü, kederli, aşırı sevinçli, aç, susuz, aşırı tok ve sıhhatli düşünmeye mani olacak benzer hallerdeyken zihni karışık olarak karar vermeye kalkışmamalıdır...⁷.

2-Kadıların Tayini

Osmanlı devletinde kadılar ilk kuruluş yılları hariç diğer İslam devletlerinde görüldüğü gibi belirli sürelerle sınırlı olarak tayin edilmişlerdir. Bu süre XVI. asırdan itibaren 3 yıl daha sonra 2 yıl XVII. asrın sonlarından itibaren de 1 yıl olmuştur⁸. Kadıların sürekli olarak hakimlik yapıp öğretim faaliyetlerinden uzak kalmalarının ilmi yönden aleyhlerine olacağı, belli bir yerde uzun süre görev yapmalarının ve yöre insanlarını yakinen tanıyıp kararlarında etkili olabilir düşüncesiyle aynı yerde sürekli kadılık yapmayı mahzurlu görmüşlerdir⁹.

Kazasker veya Şeyhülislam tarafından tayin edilen kadılar bölgelerindeki idarecilerden bağımsız olarak yargı görevini yerine getirmişler , yöneticilerin kendilerine müdahaleleri veya yargı görevini bizzat yürütmeleri esas itibariyle söz konusu olmamıştır. Yargının yürütmeden bağımsız olmasının sonucu olarak kadılar diğer idari yöneticiler arasındaki ilişki bir astlık- üstlük ilişkisi değildir. Her bir birbirine destekçi olmaktadır. Kadı merkezle yazışmak istediğinde bölgesindeki en yüksek ehl-i örf kanalıyla değil doğrudan yazışmaktadır. Böyle bir düzenleme şeklinin yargının bağımsızlığı ilkesine daha uygun düştüğü söylenebilir¹⁰.

⁷ Ahmet Akgündüz; a.g.e., s.70-71.

⁸ Halil İnalçık; "Mahkeme", *İslam Ansiklopedisi*, C.VII., İstanbul-1956,s.149-151.

⁹ Mehmet Akif Aydın; "Osmanlıda Hukuk", *Osmanlı Devleti Tarihi*, C.II., Zaman Gazetesi Yay., İstanbul-1999,s.393.

¹⁰ Mustafa Akdağ; *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası (Celali İsyanları)*. Ankara-1975,s.88-90.

3- Kadıların Görevleri

Kadının yargı görevi dışında Osmanlı idari teşkilatında ve özellikle adli taksimatta mühim bir yer tutan Kaza'nın da idarecisi durumundadır. Dolayısıyla bir takım mülki görev ve sorumlulukları vardır.

Kadıların yaptıkları görevler arasında en önemlisi bir hakim olarak yaptıkları yargı görevi gelir. Kadı tayin edildiği bölge hudutları içinde görevini yerine getirir. Kadılar görevlerini yerine getirirken sadece şer'î davalara değil örfî davalara da bakmakla yükümlüdürler.

Osmanlı devletinde kadıların yetki ve sorumluluğu hukuk ve ceza davalarını içine almaktadır. Şer'îyye Sicil defterlerinde her iki tür davanın zengin örneklerine rastlanır. Bunun en güzel örneği çalışma konumuz olan 65 Numaralı Adana Şer'îyye Sicili'nde de görmek mümkündür. Kadıların görevleri şunlardır:

Kadılar her şeyden önce buldukları yerlerdeki, halkın hukuki veya cezaya taalluk iden davalarına bakarlar husumetleri şeriat kaidelerine ve İslam hukuk prensiblerine göre hallederler.

Kaza vazifesiyle mükellef olan bu memurlar, aynı zaman da velayet sıfatına da haiz olduklarından her vecihle itimada layık kimselerdi. Bu itibarla kamu hukukunun korunması kadılara düşen vazifenin başında gelir .

Bir merkezde oturan kadılar, o vilayete bağlı diğer kaza merkezlerine naib tayin edebilirler. Böylece en uca köşelerde cereyan eden bütün hadiselerden haberdar olurlardı.

Bugün noterlerce tanzim olunan kefalet vekalet mukavele, borçlanma gibi her nevi akidler kadılar ve ya naibler tarafından Şer'îyye mahkemelerinde yapılır ve bütün bu akitlet zabıt tarzında sicillere kayd edilirdi.

Kazalara kadar yayılmış bulunan kadıların daha küçük yerleşim bölgelerindeki işleri takip etmek üzere Nâib tayin etme selâhiyetleri de bulunduğundan bölgelerinin en uca köşelerine kadar cereyan eden bütün hadiselerden nâibleri vasıtasıyla haberdar olur, hususi ve âmme hukukuyla alakalı meseleleri sicillerine kaydederlerdi.

Kadılar, buldukları bölgelerdeki bütün vakıf, mukataa ve tımarın da murakıbi idiler. Buralarda meydana gelen yolsuzluklar hakkında karar verirler ve gerektiğinde de Divân-ı Hümayûn'a arz-ı halde bulunurlardı.

Merkezden yazılan idarî, iktisadî hatta askerî yazılar birer sureti de beylerle birlikte kadılara da gönderilirdi. Kadılar da bunları sicillerine kaydederlerdi.

Bölge asayişinin temini hususu da Beylerbeyi ve Sancakbeyi ile birlikte kadıya aitti. Emniyet kuvvetlerince yakalanan eşkıyalar kadıya getirilir ve kadı tarafından hüküm verilerek gereği yerine getirilirdi. Kadı sicilleri bu tip vukuatı da muhtevi bulunmaktadır.

Osmanlı'da Esnaf teşekkülü olan loncalar kurulmaya başladıktan sonra, her meslekteki esnaf loncasının başında bir "Esnaf Şeyhi" bulunurdu. Bu şeyh de esnafın arzusu istikametinde kadı tarafından tayin edilirdi.

Osmanlı'da seyfiyeden birinin yaptığı sû-i istimalleri teftiş etmek üzere zaman zaman ilmiye ricalinin tayin edildiğini görmekteyiz. Bu rical arasında ise daha çok kadılar bu hizmette görevlendirilirdi. Böylece Kadının, Beylerbeyi ve Sancakbeyi'ni teftiş ettiği görülmektedir.

Kadıların ifa ettikleri ehemmiyetli bir vazife de arazi ve emlak alım satım işleriyle meşgul olmalarıdır. Bu muameleden "Resm-i Tapu" adıyla bir de vergi alınır ve muamele zabıt tarzında Kadı Sicilleri'ne kaydedilirdi.

Kadılar buldukları bölgede devletin en emin unsurları olduğundan, merkezden yazılan; fermanlar, hatt-ı hümayunlar, beratlar ve muhtelif yasaklar (tütün ve içki yasağı gibi) da doğrudan doğruya kadıya bildirilirdi. Kadı'da hem bunların gereğini yerine getirir hem de birer suretini sicile geçirirdi.

Kadılar, buldukları bölgenin en önde gelen simalarından oldukları ve seyfiye mensuplarından daha çok halkla haşır-neşir olduklarından yangın, zelzele, fazla kış, kuraklık, Ramazan ve bayramların ilanı "Ru'yet-i Hilal" gibi mevzularla da tabîi olarak alakalanıyorlardı. Bu sebeple kadı sicillerinde bu nevi mevzular da yer almışlardır."

Miras hususunda yegane merci kadıdır. Ölmüş bir kimsenin mallarını hiçbir haksızlığa meydan vermeden verese arasında taksim etmek kadıların en mühim vazifelerindendi.

Kadılar buldukları vilayet veya sancakların mukataa işlerini murakebe etmekle mükellef idiler. Buralarda meydana gelen yolsuzluklar hakkında kara verirler ve gerektiğinde Divan-ı Hümayun'a arz da bulunurlardı.

Sefer esnasında kadılar buldukları yerlerden ayrılmazlardı. Bununla beraber sefer esnasında vazifeleri hem ağır hem de mesuliyetli idi. Ordunun iaşesi için gerekli yiyecek maddeleriyle, barue vesair harp mühimmatının hazırlanması, menzil işlerinin yola konulması, sefer gitmeyenlerin haklarından gelinmesi gibi emirler çoğu zaman bu makama doğrudan doğruya yazılırdı. Kadıların mühim vazifelerinden biride buldukları yerlerin

belediye işlerine bakmaktı. Narhların tanzimi bunların kontrolü, esnafın teftişi istifçiliğin önlenmesi başlıca vazifelerindendir.

Esnaf arasında zuhur iden çeşitli meselelerin hallinde de mühim bir yeri olan kadılar aynı zamanda esnaf ve kethüdalarını ve yiğitbaşlarını, esnafın isteği üzerine tayin ve icabında azl selahiyatına sahipti.

Şimdiki tapu dairelerinde yapılan arazi ve emlak alım satımları vaktiyle şer'iyeye mahkemelerinde yapılırdı. Aile hukukunun tanzim ve takipçisi kadılardı. Nikahlar kadı veya naib huzurunda kıyılır veya bunların yazılı olarak verdikleri İzinnamelele imamlar tarafından bu hizmet yerine getirilir¹¹.

4-Yargılamanın Yapılışı

“Kadı taraflar arasında yapacağı yargılamayı alenen icra eder. Herkes yargılamayı dinleyebilir. Ancak karardan önce ne şekilde karar vereceğini ifşa etmez. Yargılama esnasında önce davacının iddiasını taktir ettirir. Sonra davalıyı sorgulamaya çeker. Onun varsa itiraz, def'i ve karşı davalarını dinler. Davalı, davacının iddiasını ikrar ederse, hâkim onu ikrarı ile ilzam eder; inkar ederse hâkim davacıdan delil (beyyine) ister. Davacı, beyyine ile iddiasını ispat ettiği takdirde, âkim davacının şahitlerini gizli ve açık tezkiye ettirdikten ve şahadetleri makbul şahıslar oldukları ortaya çıktıktan sonra davalı aleyhinde kararını verir. Davacı beyyine ile iddiasını ispat edemezse, davalıya yemin teklif ettirebilir. Davalı yemin ederse veya davacı yemin teklifi talebinde bulunmazsa hâkim davacıyı davalıyla olan nizâ'ından men eder. Davalı yeminden kaçınırsa (nükul ederse), hâkim yeminden kaçınması sebebiyle aleyhine karar verir. Bütün bu safhalardan sonra hüküm verilen kararı veya tutulan zabtı bir ilam veya hüccet şeklinde tanzim eder ve taraflara verir. Hükümün sebep ve şartları tamamsa hâkimin kararı tehir etmesi caiz değildir. Kadı'nın verdiği karara “kazâ” veya “hüküm” denmektedir”¹².

¹¹ Cahid Baltacı; “Şer'iyeye Sicilleri'nin Tarihsel ve Kültürel Önemi”, **Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu**, İstanbul-1985, s.127-130. Ayrıca bakınız. İbrahim Yılmazçelik; **392 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara-1987,s. XXV-XXVI.; İbrahim Yılmazçelik; **Diyarbakır Şer'iyeye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)**, Ankara-2001,s.6-11.; Mustafa Akdağ; **Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi**, C.II., İstanbul-1995,s.70-73. ; Rifat Özdemir; **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara**, Ankara-1986,s.185.; Yaşar Yücel; “Osmanlı İmparatorluğu'nda Desantralizasyona (Adem-i Merkeziyet) Dair Genel Gözlemler”, **Belleten**, C.38/S.152, Ankara-1974, s.667-668.

¹² Ahmet Akgündüz,a.g.e.,s.71.

“İslam hukukuna göre “mahkeme sadece bir hâkimden kurulacaktır”. Yargının bir hakimler kurulunca yerine getirilmesi yasaktır. Bu “monist” kural İslam yargılama usulünün temelidir ve Sünnî mezhebinin bütün okullarınca kabul edilmiştir.

Mahkemede diğer fukahanın ve dinleyicilerin hazır bulunması temel prensiptir. İslam hukukçularının genel kanısına göre açıkta cereyan etmeyen duruşma şaibelidir. Bu nedenle kadı, hatta “meşveret” fonksiyonunu bile ilgili kişilerle örneğin evinde yerine getiremez.

Kadı aslında kendisine müracaat eden ve aralarında münazaa olanlara hakemlik eden kimsedir. İcra ve infaz kudreti olmadan kanuna (şerî'at) göre hükmeden kişidir. Bu nedenlerle kararlarını yalnız olarak vermesi gerekir.

Kadı duruşma için istediği günleri seçer. Kadı kadınlar için ayrı bir gün tayin eder veya onları erkeklerden önce mahkemeye alır”¹³.

II- ŞER'İYYE MAHKEMELERİ

Genel olarak bütün Ortaçağ devletlerinin esas yapısını oluşturan dinî yapı nedeniyle Osmanlı Devleti’de kuruluşunun ilk anlarından itibaren “İslamî Kazâ” sistemini benimsemiştir. Osman Bey beyliği teşkilatlandırırken ilk iş olarak kadı tayin etmiştir. Tespit edilebildiğine göre tayin ettiği ilk kadı Tursun Fakih idi. İlk dönemlerde Osmanlı kadıları Anadolu, Mısır, Suriye, İran ve Irak gibi İslam ülkelerindeki alim ve kadılardan seçilmiştir¹⁴.

“Mahkeme şer’î hukuk sahasına giren her iş ile uğraşır, yani medenî, ticarî ve cinaî davaları görüp, hükme bağladığı gibi, bugün noterlerin gördüğü birçok vazifeler, vasiyetlerin tanzim ve ifası, vakfiyelerin tanzimi ve nezâreti ve her türlü mukavele ve senetlerin tanzim ve tescili gibi işleri de yapardı”¹⁵.

“...Şer’iyye Mahkemelerini ifade için “Mehakim-i Şer’iyye, Meclis-i Şer’, Meclis-i Şer’-i Enver” veya “Nebevî” gibi tabirler kullanılmaktadır...”

Önceki dönemlerde genelde yargı dili olarak kabul edilmiş olan Arapça olarak tutulan kayıtlarda, Osmanlılar ile önce % 50 nispetinde, daha sonraları ise tamamen Türkçe

¹³ İlber Ortaylı; a.g.e.,s.51-53.

¹⁴ Ali Hikmet Berki; *Büyük Türk Hükümdar Sultan Mehmed Han ve Adalet Hayatı*, İstanbul-1953, s.50-51.; Ahmet Akgündüz; a.g.e.,s.76-77.

¹⁵ Halil İnalçık; “Mahkeme”, *İslam Ansiklopedisi*,C.7,MEB. Yay.,İstanbul-1970,s.150.

kullanılmıştır. Bazen ise vakıf, azat gibi dini hususları yakından alakadar eden vesikalar Arapça olarak kaleme alınmıştır¹⁶.

Şer'iyeye mahkemelerinin belli bir makam binası yoktur. Kadılar, yargı işlerini rahat yürütebilecekleri ve ilgililerin her an kadıyı bulabilecekleri belli ve mahkemenin vakarına yakışır bir yer olarak ya kadının evinin bir köşesi veya cami, mescid yahut medresede bir odadır.

1-Mahkemeler'de Kadılar'a Yardımcı Olan Görevliler

a)Naib

Naib vekil demektir. Osmanlı hukukunda iki manaya gelir.

Birincisi; bütün kadılar, sultanın vekilleri olduklarından bunlara da naib ve bunun çoğulu olan "nüvvab" denilir.

İkincisi; Kadıların kendi yerlerine davaya bakmak üzere görevlendirdikleri şahıslara da naib denir. Bunların tayini kadılar tarafından kaleme alınan müraselelerle yapılır. Kadılar tayin edildikleri halde bazı yerlere bizzat gitmeyebilirler. Kendi adlarına karar yetkisini haiz olan naiblerini gönderebilirler. Naibler üç çeşittir. Bunlar;

a-Kaza Naibleri,

b-Mevali Naibleri,

c-Arpalık Naibleri¹⁷.

Yerli halk arasından seçilmekte olan naibler genellikle 6-8 aylığına tayin ediliyorlardı. Bu süre gerektiğinde yenilenecek şekilde uzatılıyordu. "Gece Naibi" adı verilen naibler ile geceleri de haklaştırma yapılmaktadır¹⁸.

b) Başkatip ve Katipler

Osmanlı Mahkemelerinde başkatiplik kurumunun yeri pek önemli idi. Kadı veya naiblerin görev süreleri sonunda mülazemet için İstanbul'a gittikleri zaman, istifa ettikleri veya görevleri başında iken ölümleri halinde mahkemeye vekalet etmekte, tam yetki ile haklaştırma işlerini yürütmekte idiler.

¹⁶ Ahmet Akgündüz; a.g.e.,s.77.; Şinasi Altundağ; "Osmanlılarda Kadıların Selahiyat ve Vazifeleri", VI. Türk Tarih Kongresi III. Seksiyon, Ankara-1967, s.346.

¹⁷ Ahmet Akgündüz;a.g.e.,s.72.

¹⁸ İbrahim Yılmazçelik; XIX.Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır(1790-1840), TTK.Yay., Ankara-1995, s.227-228.

c) Mukayyid

Kayıt yapan kişi manasındadır. “Mukayyid’in mahkeme içindeki asıl görevi, sicillerin usulüne uygun olarak tutulması, yazıların tam, doğru, okunaklı ve düzgün olmasını sağlamaktır. Bu işlerin yanında, gerektiğinde olay yerine keşfe de gönderilmekte idi. Başkatip ile katiplerin en büyük yardımcıları olan mukayyidler kadı ve naibin müraselesi üzerine padişahın beratı ile atanmakta idiler¹⁹.

2-Kadıya Mülkî Görevinde Yardımcı Olan Diğer Görevliler

a) Subaşılar

Hükümet merkezindeki çavuş teşkilatının görevlerini sancak, kaza, nahiyeye ve köylerde subaşı denen memurlar yürütürdü. Sancaklarda Sancakbeyi'nin özel ücretli adamı ve polis amiri, kaza ve daha küçük merkezlerde ise idare amiri olan subaşılardan Şer'iyeye mahkemelerinde de icra ve infaz memuru olarak görev yaptıklarını müşahede ediyoruz. Zira Şer'iyeye Mahkemesi'nin kararlarını tatbik etmek, hapsine karar verilen şahısları hapsedmek, hapishaneye nezaret etmek, cezaları infaz etmek ve cezaî tazminatları tahsil etmek subaşılardan görevleri arasındadır.

“Subaşının tayinini Beylerbeyi veya Sancakbeyi bir mektupla kadıya bildirir ve bu durum sicile kaydolunur. İki görevi vardır; birincisi, bad-ı hevâ adı altında toplanan cürm-ü cinayet, niyabet, resm-i arusane gibi vergileri toplamaktır(malî görev) ki ikinci görev de bu malî göreve ilişkin olarak "kolluk görevi"ni yerine getirmektir”. Kadıya ait olan kolluk görevi bir ehl-i örf mensubu olan subaşı tarafından ifa edilir²⁰.

b) Yasakçılar (Asesler)

“Subaşının yanında, Sancakbeyi tarafından atanan yeterince ases(yasakçı) bulunurdu. Bunlar geceleri çarşı ve pazar yerlerini beklerlerdi.Kontrolleri kadıya ve naiblere aitti”²¹.

c) Kale Dizdarı (Kale Mustahfızı, Kale Serdarı)

Beylerbeyi, Sancakbeyi ve kadının denetimi altında şehrin iç kalesinin(ki hazine ve mühim evrak buradadır) müdafaa ve inzibatından sorumlu olan dizdar ve kale erleri de

¹⁹ Rifat Özdemir; XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara, TTK. Yay.,Ankara-1986,s.186-192-193.

²⁰ İlber Ortaylı; a.g.e.,s.34-35.

²¹ İlber Ortaylı; a.g.e.,s.35-36.

kadının yardımcısı idiler. Bunların teftişi kadıya aitti. Kale dizdarı kale erlerinin Başbuğu'dur. Genellikle Kapıkulu Askerleri arasından seçilirdi²².

d)Muhtesib

“Asıl görevi, şehir ve kasabalarda esnaf ve zanaatkarları denetlemek, esnafın sattığı mallara nah vermek, kullandığı kile, arşın, endaze, terazi ve kantar gibi ölçü ve tartıları kontrol etmek, yaptığı bu işlerin karşılığı olarak da devlet adına, ihtisab rüsumu, damga resmi, mizan resmi, yevmiyye-i dekakin, bac-ı bazar vb. gibi vergileri toplamaktan ibaret idi. Beledi hizmetlerinde kadının yardımcısı sayılıyordu”²³.

“XVI. yüzyılda ve muhtemelen daha önceden de muhtesiblik iltizamla verilen bir görevdi ki “İhtisab Mukataası” denirdi. Bu mukataanın genellikle kapıkullarından birine verildiği biliniyor. Bazen bu mukataanın bir has olarak devlet ileri gelenlerine verildiği de oluyordu. Bu gelirler narha uymayan veya geleneğe aykırı üretimde bulunan esnaf ve zanaatkarlardan alınan cerimeler ile, çarşı pazara gelen mallardan alınan resimlerden(ihtisab rüsumu) meydana gelmektedir. İhtisab rüsumu:

a)Narhlık Akçası(ikişer akça ki narh konan maddeleri satandan alınır),

b)Bac-ı Bazar'dan ibarettir. Bac-ı Bazar şehir ve pazara gelen malların giriş ve çıkışından alınır.

Kadı ve muhtesibin önemli bir görevi para rayicine dikkat etmek ve alış verişin bu rayiç üzerinden yapılmasını gözetmektir. Tabii bu gözetim ve denetimi asıl yürüten muhtesiptir. Kadı ve muhtesibin başlıca görevi, iâşe maddelerine (bilhassa hevayic-i zaruriye denen et, ekmek, yakacak gibi) narh koymak ve bunun uygulamasını sağlamaktır. Muhtesip, kadının yanında eşraftan ve lonca temsilcilerinden meydana gelen bir kurulla narhı tespit etmektedir”²⁴.

²² İlber Ortaylı; a.g.e.,s.36.

²³ Rifat Özdemir; a.g.e.,s.159.

²⁴ İlber Ortaylı;a.g.e.,s.39.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞER'İYE SİCİLLERİ VE 65 NUMARALI ADANA ŞER'İYE SİCİLİ

I-ŞER'İYYE SİCİLLERİ

“Şer’iyye Sicilleri kadıların (veya naiblerin) tuttuğu zabıtlardır. Bunlara “Şer’iyye Sicili” denildiği gibi, “Kadı Sicili, Kadı Defteri, Sicil-i Mahfuz” veya sadece “Sicil” de denilmektedir. Osmanlı Mahkemeleri'nde, dava sonuçları ile mahkemeye intikal eden diğer kayıtları Sicillere yazma görevi, “Mukayyid” denilen görevlilere aitti. Mahkemeye intikal eden her türlü resmî yazı, belirli bir disiplin içinde bunlara yazılırdı. Mahallî konulara ilişkin olarak kadıların veya naiblerin verdiği kararları, sicillerin bir tarafına, merkezden gelen her türlü resmî yazılar ise öbür tarafına yazılırdı. Mahallî konuların yazıldığı bölüme “Sicil-i Mahfûz”, merkezden gelen her türlü emirlerin yazıldığı bölüme ise “Sicil-i Mahfûz Defterlü” denilirdi”²⁵.

“Sicillerde bulunan belgeleri 3 ana guruba ayırabiliriz;

1-Devlet merkezinden gelen bütün ferman, emir ve tebliğler.

2-Kadı tarafından verilen hükümler.

3-Resmiyete geçirilmesi istenen vakıf, hibe, şahadet, vekalet, verese gibi konulara ait belgeler”²⁶.

“Bu sicillerin tetkikiyle Osmanlı hukukunun kaynakları, “Şer’-i Şerif” dedikleri İslam hukukunu ne dereceye kadar uyguladıkları, padişahların ve ulu'l-emr denilen devlet yetkililerinin yasama yetkilerinin sınırları, Kur’an ve Sünnet’te kesin bir şekilde zikredilmeyen ve içtihat ile zamanın ulu'l-emrinin içi boş yasama yetkisine terkedilen örfî hukukun uygulama alanları bütün açıklığıyla ortaya çıkacaktır”²⁷.

Mahkeme arşivleri ayrıntılı olup bunların saklanması ve düzeni, bürokraside Üzerinde önemle durulan bir konu idi. Kadılar bu defterleri sıkı sıkıya muhafaza etmeliydiler. Kadılar bu defterleri kaybettikleri veya tahrif ettikleri takdirde cezalandırılırlardı.“Tayin edilen yeni kadı selefının divanını(evrak torbasını) ister ve iki emin atayarak onların önünde gözden geçirir. Verilen hükümlerin üzerinde durması, hapsedilenleri görüp, yeniden dinlemesi ve tespit edilen nafaka ve alacakları da gözden geçirmesi lazımdır”²⁸.

²⁵ Rifat Özdemir; “Şer’iyye Sicilleri’nin Toplu Kataloğuna Doğru”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.I/S.1, Elazığ-1987, s.192.

²⁶ Mustafa Öztürk; “Harput Şer’iyye Sicilleri”, Tarih İçinde Harput Sempozyumu, s.74.

²⁷ Ahmet Akgündüz; Şer’iyye Sicilleri, C.I, İstanbul-1988, s.13.

²⁸ İlber Ortaylı; Osmanlı Devleti’nde Kadı, Ankara-1994, s.66-67.

Genel olarak Şer'iyeye sicillerinin ihtiva ettikleri belge çeşitleri veya konular şunlardır;

- 1-Merkezden gönderilen her türlü ferman, berat, mektup vb. yazılar.
- 2-Ümeranın çeşitli konularda yayınlamış olduğu buyuruldular ile bunların gereğinin yerine getirildiğine yani icrasına dair kayıtlar.
- 3-Kadı veya naiblerin değişik konularda merkeze gönderdikleri i'lâmlar ile görev alanları dahilinde olan yerlerde kişiler veya kurumlar arasındaki anlaşmazlıkları çözmek için vermiş oldukları hüccetler.
- 4-Şehirlerin mahalle listeleri, dinî ve sosyal yapıları ve bu yapıların inşası, bakım ve onarım vb. imar faaliyetleri hakkında belgeler.
- 5-Şehir nüfusu ve bu nüfusun karşılaştığı salgın hastalık ve tabii afet gibi olayların kayıtları.
- 6-Evlenme, boşanma, kız kaçırma, mehir bağlama, alım-satım, mukavele, kefalet senetleri vb. konulara ait kayıtlar.
- 7-Hırsızlık, kalpazanlık, yaralama ve öldürme suçları ile ilgili kayıtlar.
- 8-Şehirlerde satılan malların narhlarına ilişkin belgeler.
- 9-Sancak ve şehir halkından toplanan vergi miktarları ve avarız haneleri ile ilgili belgeler.
- 10-Altın veya para meseleleri ile ilgili kayıtlar.
- 11-Tereke kayıtları.
- 12-Bir olayın resmen tespitine dair kayıtlar.
- 13-Eşkıya takipleri, göçebeler arasındaki anlaşmazlıklar ve yerleşme, yaylak-kışlak davaları ile ilgili belgeler.
- 14-Savaşa katılan yerli halk ile göçebelerin savaş zamanındaki vazifeleri, posta ve menzilhane işleri ile madenler, darphane ve tuzla işletmeleri ile ilgili belgeler.
- 15-Fetva makamından alınan bazı fetva suretleri.
- 16-Ru'yet-i hilâlin tespitine dair kayıtlar ile dinî günlerin ilanına dair ferman ve tezkere suretleri.
- 17-Bazı şair kadı ve naiblerin yazmış oldukları şiirler.
- 18-Mahkeme katiplerinin çeşitli yazı türlerinde yazmış oldukları hat örnekleri.

- 19-Savaş zamanlarında orduya aynî yardımda bulunan eşraf ve ileri gelenlerin isimleri ile söz konusu kişilerin yapmış oldukları yardımın miktar ve cinsine ait belgeler.
- 20-Vakıflara ait belgeler.
- 21-Bir bölgedeki müslim ve gayr-ı müslim halk arasındaki ilişkilere dair belgeler.
- 22-Bölgenin ekonomik durumunu aydınlatmaya yarayacak birtakım bilgiler.
- 23-Sancak veya kazalar dahilinde bulunan köylerin sayısı ve isimlerine ait bilgiler.
- 24-Bölge halkının kullandığı isim, lakap ve unvanlar hakkında bilgiler.
- 25-Halkın kullandığı günlük eşyalar ve yine halkın refah seviyesini tespit edebilmek için yardımcı olacak birtakım bilgiler.
- 26-Savaşlar ve yeni teşkil edilmeye çalışılan askerî birlikler için halktan asker temini, zahire temini ve bu hususlarda karşılaşılan güçlükler için birtakım kayıtlar²⁹.

“Şer‘iyye Sicilleri, kültür tarihimiz ve folklorumuz üzerinde çalışanlar için şüphe yok ki incelenmeğe ve araştırılmağa değer birinci derecede önemi olan kaynaklardır. Şer‘iyye Sicilleri’nin önemlerini şöyle sıralayabiliriz:

- 1-Şer‘iyye Sicilleri; sosyal, yönetsel, ekonomik, iktisadî, ticarî ziraî, beledi(yerel), askerî ve siyasal bakımlardan tarihimizin bilinmeyen yönlerini ve geçmiş devirlerle bağlı bulunduğumuz yaşama koşullarını doğru olarak aydınlatmak ve belgelendirmek olanaklarını veren değerli hazinelerdir.
- 2-Şer‘iyye Sicilleri’ne suret olarak geçmiş bulunan çeşitli fermanlar, divan tezkireleri ve diğer resmî kayıtlar, eski nizamların iç yüzlerini ortaya koyan en müsbet belgelerdir.
- 3-Şer‘iyye Sicilleri’nde birçok devlet adamları, müderris, alim, şair, sanatkar, mimar adları geçer. Her ne kadar bu kalbur üstü kimselerin biyografisine dair bu kaynaklarda geniş açıklamalar bulunmuyorsa da, bunların özgeçmişlerini yazmak veya yazılmış bulunan kimi tanınmışlar hakkındaki bilgilerin doğruluk derecesini kontrol etmekte bu kayıtlar bize en sağlam ipuçları verebilir.

²⁹ Fahrettin Tızlak; **398 Numaralı Harput Şer‘iyye Sicili**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ-1987, s.XVI-XVIII.; Ayrıca bakınız. Rifat Özdemir; **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara**, Ankara-1986, s.17-18.; Feyyaz Gürkan; “Şer‘iyye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma”, **IX. Türk Tarih Kongresi**, C.II, Ankara-1988, s.766-767.; Münir Atalar; “Şer‘iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi**, S.4, Ankara-1980, s.311-312.

- 4-Kadı defterlerinin, mimarî tarihimiz açısından önemi çok büyüktür. Halen ayakta olsun veya olmasın eski sanat abidelerinin varlığını ortaya korlar. Hatta bu kayıtlardan kitabesiz abidelerimizin yapılış ve tamir tarihlerini bazen saptama olanağımız vardır.
- 5-Eskiden oturlan veya oturulmayan yerleri aydınlatmaları nedeniyle kasaba, köy, mahalle, semt, çiftlik, otlak, özellikle aşiret ve cemaat isimlerini içeren resmî kayıtlar yerleşme tarihimiz için baha biçilmez belgelerdir.
- 6-Askerî ve siyasî bakımlardan Şer'iyeye sicillerinin ehemmiyetleri ön planda yer alır. Bu defterlerdeki kayıtlar, seferler hakkında tarihçilerce verilen bilgileri çoğu kez çürüttüğü gibi bazen de destekler. Bu nedenle harp tarihi bakımından bu belgelerin incelenmesi ihmal edilemez.
- 7-Sicillerde rastlanılan sağlam kayıtlar, Osmanlı Devleti'nin malî, zirai, askerî ... durumlarını rakamlara dayanarak ortaya koymakta ve bu devletin iç örgütlerini tüm inceliklerine kadar incelemek olanağını vermektedir.
- 8-Bu defterlerdeki narh (fiyat) kayıtları, esnaf testişine ait kısa ama çok açık zabıtlar, vaktiyle kadıların belediye işlerine de baktıklarını kuvvetlendirmekte, o zamanki belediye tüzük ve yönetmeliklerini açıkça belirtmektedir.
- 9-Şer'iyeye Sicilleri, tıp tarihi ve halk tebabeti bakımlarından da incelenmeğe değer kaynaklardır. (Doktorlarla hastalar arasında mahkemeler yolu ile düzenlenen mukaveleler ve ameliyat senetleri vs. gibi).
- 10-Dava konularıyla eski şer'iyeye mahkemelerinin çalışmalarını ve İslam Hukuku'nun uygulamadaki usul ve kaidelerini bize olduğu gibi aksettiren sicil zabıtlarının, bir hukukçuyu dahi ilgilendirecek önemde olduklarını kabullenmek gerekir. Çok kısa olmalarına karşın bu zabıtlar, dava ve mahkeme usullerini, davacıların iddialarını, karşı tarafların red veya kabullerini, red hallerinde sübut şekillerin ve nihayet kadıların şer'î kararlarını tanıtmaları bakımından ilginçtir.
- 11-Kadı defterlerinde geçen Türkçe terimlerle imla özellikleri, anlatım ve üslup şekilleri, tereke zabıtlarında ve râ'ic listelerinde görülen eşya ve yiyecek maddelerinin isimleri dil ve folklor yönlerinden ayrı ayrı inceleme ve karşılaştırma konularıdır.

Kadı defterleri arasında tarih yönünden birçok boşluklar bulunduğu gibi, son zamanlara ait olanlar eskilere oranla daha çoktur. Her ne kadar ileride yapılacak araştırmalarla defterlerin sayısının artacağı düşünülebilirse de bu boşlukların tamamen kapatılacağı ve çok eski tarihli sicillerin elde edileceği beklenemez. Şer'iyeye Sicilleri'nin yok olma nedenleri şunlardır:

- 1-Tarih sürecinde birbirini kovalayan savaşlar,
- 2-Düşman işgalleri,
- 3-Yangınlar ve su basmaları,
- 4-Uzun yıllar şuraya buraya atılmaktan ve bakımsız bırakılmaktan dolayı çürümeler.
- 5-İnsan eliyle yapılan tahripler ve aşırımlar³⁰.

“Şer‘iyye Sicilleri ile ilgili olarak üç temel mefhumun bilinmesi şarttır.

Birincisi, “*mahdar*” kavramıdır. Mahdar, sözlük anlamı itibariyle huzur ve hazır olmak demektir. Terim olarak iki manası mevcuttur;

a-Hukukî bir dava ile ilgili kayıtlar, tarafların iddialarını ve delillerini ihtiva eden, ancak hakimin kararını esas teşkil etmeyen yazılı beyanlardır.

b-Herhangi bir mesele hakkında düzenlenen yazılı belgenin muhtevasının doğruluğunu i‘lâm için,belgenin altında, mecliste hazır bulunan ve meseleye vakıf olan başta subaşı, çavuş ve muhızır gibi şahısların (Şuhûdu'l-Hâl) yazılı olarak takrir ettikleri şahadet beyanlarına ve imzalarına da *mahdar* denir. Bazen bu yazılı şahitlik beyanlarını ihtiva eden belgeye de *mahdar* adı verilir ve bu durumda “*Hüccet*” ile eş anlamlı olur.

İkincisi, “*Sicil*” tabiridir. Sözlükte okumak, kaydetmek ve karar vermek demek olan bu kelimenin terim olarak ifade ettiği mana şudur: İnsanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden defterlere “*Şer‘iyye Sicilleri(Sicillât-ı Şer‘iyye), Kadı Defterleri, Mahkeme Defterleri, Zabt-ı Vekâyi Sicilleri veya Sicillât Defteri*” denmektedir. Şer‘î mahkemeler tarafından verilen her çeşit i‘lâm, hüccet ve şer‘î evrak, istisnasız asıllarına uygun olarak bu defterlere kaydedilmektedir. Hâkim mahkemede mutlaka bir Sicillât Defteri bulunduracak ve vereceği i‘lâm ve hüccetleri tahriften korunacak şekilde muntazam olarak söz konusu deftere kaydedecektir. Bu defterler belli bir usule göre uzun boylu, dar ve enli olurlardı³¹.

Mahkemelere, bazen de hâkimlere göre defterlerin ebatları da değişmiştir.Yazıları çok zaman ta‘lik kırması denilen yazı şeklidir, kağıt çok sağlam, parlak ve mürekkepleri de bugün bile parlaklığını muhafaza edecek kadar sabittir. Çoğunlukla defterlerin üzerlerinde kadıların isimleri mevcuttur. Şer‘iyye Sicilleri’nin tetkikinde, bir kadının göreve başlar

³⁰ İbrahim Yılmazçelik; *Diyarbakır Şer‘iyye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Ankara-2001,s.6-11.; Münir Atalar; “Şer‘iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, S.4, Ankara-1980, s.312-314.

³¹ İbrahim Yılmazçelik; *Diyarbakır Şer‘iyye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Ankara-2001, s.6-11.

başlamaz ilk işi, adını, sanını ve vazifeye başladığı tarihi bu defterin ilk sayfasına yazmak olduğu ve vazifesi sona erince de söz konusu defteri bizzat kendisi veya emini vasıtasıyla halefi olan hâkime devir ve teslim ettiği anlaşılmaktadır. Kendiliğinden teslim etmezse, bir sonraki kadı, söz konusu sicil defterlerini selefinden talep eyler. Bu defterlerin, devlet malı, kadının kendi parası veya ilgililerden alınan harçlarla temin edilmesi, devir ve teslim mecburiyetini ortadan kaldırmaz.

Üçüncüsü, “*Sakk-ı Şer‘î*” dir. Şer‘î sicillerdeki her çeşit yazılı kayıtlar belli bir usule göre düzenlenmekte ve sicile kaydedilmektedir ki bu usule “*Sakk-ı Şer‘î*” usulü denir. Sakk kavramı, Farsça çek kelimesinin Arapçalaştırılmış şeklidir ve sözlükte berat, hüccet, temessük, tapu tezkeresi ve kısaca yazılı belge manalarını ifade eder. Terim olarak ise, şer‘î mahkemelerin sicile kaydettiği veya yazılı olarak tarafların eline verdiği her çeşit belgenin düzenlenmesinde ve yazılmasında takip edilen yazım usulüne veya bu çeşit yazılı belgelere sakk-ı şer‘î denmektedir”³².

“Bütün sicil defterlerinin başında genellikle dili Arapça olan “*dibace*” yani bir giriş kısmı vardır. Burada şer‘î hükümlere ve bunları vaz’eden Allah ve peygamberine saygı arzedilmekte, daha sonra sicili tutan hâkimin isim ve vazife unvanı kaydedilmektedir. Çoğu kere sicili tutan kadının tayin berat ve buyuruldusu da defterin başına yazılmaktadır. Her kadı değişikliğinde bu dibacenin de değiştiğini, ancak dibacelerde muayyen bir üslubun kullanıldığını görmekteyiz.”³³.

“Tanzimat’tan sonra her sahada meydana gelen değişikliklerden Şer‘iyye Mahkemeleri ve dolayısıyla Şer‘iyye sicilleri de nasibini almıştır. 13 Safer 1276/1859 tarihli *Bilumum Mahâkim-i Şer‘iyye Hakkındaki Nizâmnâme*’de şer‘î sicillere dolaylı olarak değinilmiş ve sadece alınacak harçlar tesbit edilmiştir. Şer‘iyye sicilleri ile ilgili asıl hukukî düzenleme 15 Zilhicce 1290/1874 tarihli *Sicillât-ı Şer‘iyye ve Zabt-ı Deâvi Cerideleri Hakkında Talimat*’la yapılmıştır.

4 Cemaziyelülâ 1296/1876 tarihinde ise, mahkemelerde kesin delil olacak şekilde Şer‘iyye Mahkemeleri tarafından i’lâm ve hüccetlerin nasıl düzenleneceğine dair *Bilâ-Beyyine Mazmunuyla Amel ve Hüküm Caiz Olabilecek Surette Senedât-ı Şer‘iyye’nin Tanzimine Dair Talimat* neşredilmiştir”³⁴.

Osmanlı Devleti’nin nihayete ermesi ve Cumhuriyet’in kurulup yapılan düzenlemeler ile Şer‘iyye Mahkemeleri ilga edilmiş ve Şer‘iyye Sicilleri yerine yeni kayıt sistemleri oluşturulmuştur. Bu defterler bir süre adliye mahzenlerinde arşiv olarak durmuştur.

³² Ahmet Akgündüz; a.g.e. ,s.18.

³³ Ahmet Akgündüz; a.g.e, s.19.

³⁴ Ahmet Akgündüz; a.g.e, s.20.

Milli Eğitim ve Adalet Bakanlıkları arasında yapılan anlaşma neticesinde 3 kasım 1941'de Valilikler'e gönderilen 2182/4018 sayılı emir gereğince müzeliik eşyaya karıştırılmamak ve ayrı bir yerde muhafaza edilmek kayıt ve şartı ile 1909'dan evvelki zamana ait ve Topkapı Sarayı'ndaki İstanbul ve çevresine ait olanlar hariç Şer'iyeye sicilleri 18 il müzesine nakledilmişlerdir. Bu iller şunlardır:

1-Ankara,	7-Diyarbakır,	13-Manisa,
2-Adana,	8-Hatay,	14-Niğde,
3-Afyonkarahisar,	9-İzmir,	15-Sinop,
4-Antalya,	10-Kastamonu,	16-Sivas,
5-Bergama,	11-Konya,	17-Tokat,
6-Bursa,	12-Kütahya,	18-Van ³⁵ .

Daha sonra alınan bir kararla Şer'iyeye Sicilleri Ankara'da Milli Kütüphane'de koruma altına alınmıştır.

Son zamanlarda Şer'iyeye sicillerinin önemi anlaşılmış ve bunlar kullanılarak eserler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu konuda Mustafa AKDAĞ, Halil İNALCIK, Yücel ÖZKAYA, Musa ÇADIRCI, Rifat ÖZDEMİR, Mustafa ÖZTÜRK, Halit ONGAN, İbrahim YILMAZÇELİK, Tayyip GÖKBİLGİN, Fahrettin TIZLAK, Ahmet AKSİN, Ahmet HALAÇOĞLU, Süheyl ÜNVER, Cahit Cemil GÜZELBEY Şer'iyeye Sicilleri'ni iyi değerlendiren ve onların içeriğini bizlere sunan değerli ilim adamlarımızdandır.

Sicillerin katalogları birçok araştırmacı tarafından hazırlanıp ilim alemine sunulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmacıların başlıcaları şunlardır; Osman ERSOY, Halit ONGAN, Yusuf HALAÇOĞLU, Mücteba İLGÜREL, Yusuf OĞUZOĞLU, Mehmet KAYIRAN, Mustafa ÖZTÜRK, Rifat ÖZDEMİR, Nazmi SEVGİN, Atilla ÇETİN, Fahrettin KIRZIOĞLU, Yücel ÖZKAYA, Ahmet HALAÇOĞLU, Ahmet AKGÜNDÜZ ve Münir ATALAR.

³⁵ Feyyaz Gürkan; "Şer'iyeye Mahkemeleri Sicilleri Üzerinde Bir Araştırma", IX. Türk Tarih Kongresi, C.II, Ankara-1988, s.768-769.; Nazmi SEVGİN; "Şer'î Mahkemeler'in Sicil Hazinesi", Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, S.44, Mayıs-1971, s.16-18.

II - 65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN ÖZELLİKLERİ

Adana Şer'iyeye Sicilleri 1924'te Cafer Paşa Medresesi'nde kurulan müzede bulunmaktaydı. Daha sonra, burası Adana Bölge Müzesi olmuştur. Ankara'da Milli Kütüphane'nin inşası sonrası, İstanbul hariç tüm Anadolu'ya ait Şer'iyeye Sicilleri'nin burada toplanmasına karar verilmiştir. Bu karara uygun olarak Adana Şer'iyeye Sicilleri buraya taşınmıştır. Çalışmada söz konusu olan 65 numaralı sicil kütüphaneye 16-05-1991 tarihinde geldiği kayıtlıdır.

Adana'ya ait çok sayıda sicil vardır. Adana'ya ait toplam sicil sayısı 150 olup bunun en eski tarihli olanı 2 numaralı 1043 (1633-1634) yılına ait ve 154 sayfalık sicildir. Günümüze en yakın tarihli olan sicil ise 142 numaralı 1326 (1910-1911) tarihli ve 392 sayfadan oluşan sicildir³⁶.

65 Numaralı Adana Sicili, 23 Cemâziye'l-evvel 1202 (1 Mart 1788) ve 19 Cemâziye'l-evvel 1203 (17 Şubat 1789) tarihleri arasındaki belgeleri ihtiva etmektedir. Defter 63 sayfadan ve 116 belgeden oluşmaktadır. Defterin boyutu 15,5x42,5 cm'dir. Cildi ise sırtı meşin, satırları ebru kağıt kaplı mukavvaya aittir.

Tezin okunması esnasında defter için verilen bilgilerde eksikliklerin olduğu gözlenmiştir. Bu eksiklikler şunlardır:

1) Defterde belge sayısı olarak 116 belirtilmektedir. Fakat belge numaralandırılması sonradan yapıldığı için olsa gerek, ara da üç dört satırlı olan belgeler fark edilmemiştir. Ayrıca iki belgeye de aynı numara verilmiştir. **S.18/B.20** ve **S.19/B.20** şeklinde bir hata yapılarak iki kez tekrara neden olunmuştur. Bu hata, sayfa numaraları farklı olduğundan diğer sayfaya geçilirken bir önceki sayfadaki belgenin numarasının unutulmasından kaynaklanmaktadır.

Çalışmada gözden kaçan belgeler de, asıl belgenin numarasına bağlı kalınarak örneğin belge numarası 0 olsun bir alttaki belge numarasız olduğu için asıl olan belgeye 0a numarasız olan belgeye de 0b şeklinde bir numaralandırmaya gidilmiştir. Bu kuralın uygulandığı belgeler :

1a/1b – 2a/2b – 4a/4b – 54a/54b-64a/64b-67a/67b-99a/99b-112a/112b.

2) Defterdeki ilk belgenin başlangıç tarihi olarak 23 Cemâziye'l-evvel 1202 (1 Mart 1788) yılına ait olduğu kayıtlıdır. Bu bilgi defterin ilk sayfasına bakıldığında doğru olabilir, ancak diğer sayfalar takip edildiğinde en eski tarihli belgenin **S.2/B.5** Şevvâl 1200

³⁶ Ahmet Akgündüz; Şer'iyeye Sicilleri, C.I., İstanbul-1988, s.169.

(Temmuz 1786) yılına ait olduğu görülecektir. Bu hata son sayfaların ilk sayfalara getirildiği defterin daha önce yıpranıp toparlanması esnasında böyle bir hata oluşmuş olabilir. Zira ikinci sayfa da 1201 (1786-1787) yılına ait belgeler bulunmakta ve defterin hemen hemen ortalarına kadar aynı yılı ait iken daha sonra 1202 (1787-1788) yılı ve son olarak da 1203 (1788-1789) yılına ait belgelere rastlanmaktadır. Yine defterin son belgesi olan 19 Cemâziye'l-evvel 1203 (17 Şubat 1789) yılına ait belgede de hata vardır, zira **S.62/B.116** numaralı belge 1203 (1789) yılına ait iken yine aynı sayfa da **S.62/B.114** numaralı belge 1202 (1788) yılına aittir. Oysaki **S.61/B.113** numaralı belge 1203 (1789) yılındadır. Bu da bize sayfa numarası verilirken 61 olması gereken yerin 62 olarak kaydedildiğini düşündürmektedir. Sicil'in ilk sayfasının yarısı boştur. Burada Kadı'nın imzası vardır. Dikkat çeken bir diğer husus da iptal edilen belgelerdir. Bu belgeler ; **S.13/B.39-S.46/B.88-S.50/B.95** numaralı belgeler iptal edilmiş bunlar hemen bir sonraki veya birkaç belgeden sonra daha detaylı ve uzun olarak düzenlenmiştir. Bir diğer önemli husus da her belge sonunda aynı imzanın bulunmasıdır. Bazen bu imza belge sonundaki boşluğu doldurmak amacıyla atılmış gibi, burada ki amaç belgeye yeni eklentilerin olmasını engellemek olabilir.

Defterin içerdiği sayfalarda rutubetten dolayı hasar olmuştur. Ancak bu belgelerin okunmasına zarar verecek kadar içlere gelmemiş sayfa köşe ve kenarlarına hasar vermeye kalmıştır.

Belgelerde tarih verilmemiş olanlar vardır. Genelde belgelerin tarihi alt satırda olmakla beraber bazı belgelerde de üst satırlarda olduğu görülmektedir. Defterin içerdiği belgeler Adana halkının davalarını içermektedir. Çok az merkezden gelen belge bulunmaktadır.

Çalışmada bir belgemizin ilk yarısının olmadığı göze çarpmaktadır. Bu belge **S.35/B.67b**'dir

Yazı stili olarak tal'ik yazı çeşidi kullanılmış belgelerin büyük bir kısmı aynı kişi tarafından kaleme alınmıştır.

Defterde belge türü olarak ağırlıkta olanlar ; hüccet, buyuruldu, ferman ,berat, tereke, temessük, imdad-ı hazariyye, menzil tevzi defterleri ve mektuplar ağırlıktadır.

III - 65 NOLU DEFTERDE YER ALAN BELGELERİN KONULARINA GÖRE FİHRİSTİ

Burada amaç okuyucularımızın hangi konunun hangi sayfada olduğunu görmesini sağlamaktır. Özeti nerede, belgenin transkribi nerede bunları görmesi, tek tek bütün belgeleri okumasına gerek kalmadan aradığını bulabilmesi amaçlanmıştır.

Fihrist yapılırken beş bölüme ayırmayı uygun buldum. Bunlar; idari, iktisadi, sosyal, terekeler ve vakıf şeklindeki başlıklar halinde ele alındı.

İDARİ MUHTEVALI BELGELER

Sıra No	Belgenin Konusu	Belge No	Belge Özet Sayfa Numarası	BelgeTranskrpsiyon SayfaNumarası
1	Buyuruldu	2a	26	43
2	Günlük yevmiye verilmesi	2b	26	43
3	Buyuruldu	3	26	43
4	Görevden Çekilme	4a	26	43
5	Askeri	4b	26	44
6	Mürâsele	5	26	44
7	Mürâsele	6	26	44
8	Mürâsele	7	26	44
9	Mürâsele	8	27	45
10	Müftü tayini (gerekçe)	9	27	45
11	Müftü tayini	10	27	45
12	Müftü'ye Mektup	11	27	46
13	Berat (Müezzin Tayini)	22	27	60
14	Berat	23	27	60
15	Mütesellim Tayini	28	27	64
16	Ka'im-makam-ı Nakıb Tayini	31	27	67
17	Berat (Habbazan Şeyhi Tayini)	38	27	77
18	Serdar- Yeniçeri Zabitliğe Tayin	54a	28	92
19	Mütesellim Tayini	72	28	112
20	Berat (Zaviyedar Tayini)	73	28	112
21	Mektup (Serdarlığa Tayin)	76	28	114

22	Berat(Cullehan Esnafı Şeyhi Tayini)	77	28	115
23	Berat (Hatab Tayini)	87	28	127
24	Buyuruldu (Mütesellim'e)	106	28	145
25	Buyuruldu	107	28	146
26	Berat (Esnaf Şeyhi Tayini)	109	29	148
27	Berat (Hatib Tayini)	112a	29	150
28	Mektup	113	29	151
29	Deve Mübaşiri Ücreti Tayini	116	29	153

İKTİSADİ MUHTEVALI BELGELER

Sıra No	Belgenin Konusu	Belge No	Belge Özet Sayfa Numarası	BelgeTranskripsiyon Sayfa Numarası
1	Günlük yevmiyenin kaldırılması	1b	29	43
2	Menzil tevzi ve taksimi	15	32	50
3	Menzil tevzi ve taksimi	16	32	53
4	Menzil tevzi ve taksimi	17	32	54
5	Temessük (Arazi Kiralama)	19	29	57
6	Temessük (Dükkan Kiralama)	21	29	58
7	Temessük (İltizam)	24	29	61
8	Tımar Tevcihi	25	30	61
9	Tımar Tevcihi	26	30	62
10	Ferman (Zahire gönderilmesi)	29	30	65
11	İmdad-ı Hazariyye (Mahalle)	35	32	72
12	İmdad-ı Hazariyye (Canib-i Şehr)	37	33	76
13	Salyane (İptal edilmiştir)	39	33	78
14	İmdad-ı Hazariyye (Yüreğir)	40	33	78
15	İmdad-ı Hazariyye	41	33	79
16	Tevzi ve Taksim (Yüreğir)	42	33	81
17	Tevzi ve Taksimden Baki Kalanlar	43	33	83
18	Hüccet	53	30	92
19	Mürâsele	64a	30	103

20	Salyâne	64b	33	103
21	ZeametGelirinin Vekil Yoluyla Tahsili	66	30	104
22	Temessük (menzil ihalesi)	67a	30	104
23	Aşar Payları	67b	33	105
24	Müfredat menzil defteri	69	33	107
25	Müfredat menzil defteri	70	33	109
26	Müfredat menzil defteri	71	34	110
27	Temessük (Mukataa)	79	30	117
28	Temessük (Mukataa Peşinatı)	80	31	117
29	İmdad-ı hazariyye	81	34	118
30	Menzil tevzi ve taksimi	82	34	120
31	Tevzi ve taksim defteri	83	34	121
32	Temessük	84	31	123
33	Temessük	92	31	132
34	Temessük (İltizam Bedeli)	93	31	132
35	İmdad-ı seferiyye	95	34	134
36	İmdad-ı seferiyye	96	34	134
37	İmdad-ı seferiyye	97	34	137
38	İmdad-ı seferiyye	98	34	138
39	Mütesellim Aylığı	99b	31	141
40	Tahvil senedi	100	31	141
41	Tahvil senedi	101	31	142
42	Tahvil senedi	102	31	142
43	Menzil vergisi kalanı	104	32	144
44	Borç senedi	112b	32	151
45	Mukataa tesbiti	114	32	151
46	Temessük (Mukataa)	115	32	153

SOSYAL MUHTEVALI BELGELER

Sıra No	Belgenin Konusu	Belge No	Belge Özet Sayfa Numarası	Belge Transkripsiyon Sayfa Numarası
1	İhtida (Din Değişirme)	1a	35	43
2	Hüccet	13	35	48
3	Hüccet (Terekede hak iddiası)	14	35	49
4	Hüccet (Emlak zabtı)	18	35	55
5	Hüccet (Arazi anlaşmazlığı)	20	35	57
6	Hüccet (Terekeye itiraz)	21	35	59
7	Hüccet	27	36	63
8	Hüccet	30	36	66
9	Hüccet	32	36	68
10	Hüccet	49	36	88
11	Hüccet (Borç tahsili)	51	37	90
12	Evlilik	52	37	91
13	Evlilik mihr bedeli	54b	37	93
14	Hüccet	88	37	127
15	Hüccet	90	37	129
16	Hüccet (Miras gasbı)	91	37	130
17	Borç tahsili	94	38	133
18	Terekeye borç gasbı	99a	38	140
19	Sahte Seyyitlik iddiası (mektup)	105	38	144

TEREKELER

Sıra No	Belgenin Konusu	Belge No	Belge Özet Sayfa Numarası	Belge Transkripsiyon Sayfa Numarası
1	Tereke	12	38	46
2	Tereke	33	38	69
3	Tereke	36	38	74
4	Tereke	44	38	83
5	Tereke	45	39	84
6	Tereke	46	39	85
7	Tereke	47	39	86

8	Tereke	48	39	87
9	Tereke	50	39	89
10	Tereke	55	39	93
11	Tereke	56	39	94
12	Tereke	57	39	95
13	Tereke	58	39	96
14	Tereke	59	39	97
15	Tereke	60	40	98
16	Tereke	62	40	100
17	Tereke	63	40	101
18	Tereke	65	40	103
19	Tereke	68	40	106
20	Tereke	75	40	114
21	Tereke	78	40	116
22	Tereke	85	40	123
23	Tereke	86	40	125
24	Tereke (Zımmi)	89	41	128
25	Tereke	103	41	142

VAKIFLAR

Sıra no	Belgenin Konusu	Belge No	Belge Özet Sayfa Numarası	BelgeTranskripsiyon Sayfa Numarası
1	Vakfiye düzenlemesi	34	41	70
2	Vakfiye iptali	61	41	109
3	Vakıf (Kiralama)	74	41	113
4	Vakıf gelir gasbı	108	41	147
5	Vakfiye düzenleme aşaması	110	42	148
6	Vakfiye	111	42	149

IV- 65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ BELGELERİN ÖZETİ

1- İDARİ MUHTEVALI BELGELER

S.1/B. 2a

Kira ile hayvan işleten Paşa Kapısı Gediklilerinden Mehmed Emin'e Safer ayının ilk gününden itibaren günlük yevmiye verilmesinin emredildiği berat sureti (17 Kasım 1787).

S.1/B.2b

Develerle ilgili alım satım işleri ile görevli olan Derviş Osman Beşe'ye Safer ayının 16'sından itibaren günlük yevmiyesinin verilmesi ile alakalı berat(28 Kasım 1787).

S.1/B.3

Şehir vekili olan Mısdık Beşe'nin deftere kayıtlı olmayan 1500 guruşluk giderinin 1050 guruşu merkez mahalledeki 7 deve fiyatından düşürülerek vilayetten 450 guruş alacağına dair kayıt (4 Şubat 1788).

S.1/B. 4a

Şehir Hâcısı Mehmed Ağa'nın görevi bıraktığına dair belge (Nisan 1786).

S.1/B.4b

Cemâziye'l-ahir'in onüçüncü günü Yeniçeri Bayraktarı başkanının ulaştığına dair belge (Tarihsiz).

S.2/B.5

1200 (1786) Adana ve Yüreğir Kadısı olan Mustafa vefat ettiğinden yerine Mevlâna es-Seyyid Nuh Efendi'nin atandığına dair mürasele (Haziran 1786)

S.2/B. 6

Adana ve Yüreğir Kadılığı'na Mevlâna es-Seyyid Nuh Efendi'nin atandığına dair mürasele (Ağustos 1786).

S.2/B.7

1 Muharrem 1201 (25 Ekim 1786)'den itibaren Adana ve Yüreğir Kadısı Mevlâna es-Seyyid Nuh Efendi'nin Adana'daki görevlerini yerine getirmesinin istendiği mürasele (25 Ekim 1786).

S. 2/B. 8

14 CA 1201(6 Nisan 1787)'den itibaren Adana'nın Askeri Kassamlığı'na Nuh Efendi'nin atandığına dair mürasele (6 Nisan 1787).

S.3/B.9

Adana Müftüsü Ali Efendi'nin ölümü üzerine, yerine yeni bir görevli atanmasının istendiği belge(25 Eylül 1786).

S.3/B.10

Adana Müftülüğü'ne Şehy el-Hâc Mehmed'in atanması ile ilgili belge (19 Ocak 1787).

S. 3/B.11

Adana Müftüsü Şeyh el-Hâc Mehmed'in hastalığından dolayı bu göreve Ömer Efendi'nin atandığına dair belge ((14 Mayıs 1787).

S. 10/B.22

Sofu Bağçe Mahallesi'nde Eshab-ı Hayrattan Havetlioğlu tarafından yapılmış olan Cami'nin Müezzini ve Ser-Mahfili olan Hızır'ın ölümü üzerine yerine günlük 1 akçe ile es-Seyyid Mehmed Neşati'nin atandığına dair berat (26 Ekim 1786).

S.11/B.23

Adana'da Dergah-ı Ali Yeniçerileri Çavuşu Hâcî Kubâd Vakfı ürütünden geçinen Müderris Ali Efendi'nin ölümü üzerine yerine, yeni Müderris olarak es-Seyyid Ömer Efendi atanmış olup, vakıf mahsulu olan 5 akçe ile görevine başladığını gösteren berat (18 Aralık 1786).

S.14/B.28

Adana'dan ayrılacak olan vali yerine Yeşilbaş-zâde Salih Ağa'nın mütesellim olarak 27 Rebiü'l-ahır 1201 (19 Şubat 1787)'den itibaren atandığının ve görevlerinin neler olduğunun belirtildiği buyuruldu sureti (19 Şubat 1787).

S. 16/B.31

Adana ve Dünderlu kazalarının Nakıbü'l-eshrâf Kaymakamlığı'na Müderris es-Seyyid Mehmed Efendi'nin atandığına dair mektup(20 Mayıs 1787).

S. 20/B.38

Adana'da Habbazan Esnafı'nın Şeyhi olan es-Seyyid Mehmed'in ölümü üzerine bu göreve el-Hâc Ali'nin atandığına dair berat(10 Ekim 1787).

S.28/B.54a

Adana'da bulunan Çopur Ağa-zâde Turnacıbaşı es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa'nın Adana'nın Yeniçeri Zabitliği ve Serdarlığı görevine tayin edildiğine dair belge (29 Mayıs 1787).

S. 38/B.72

Adana Eyaleti ve Koşan Muhafızı olan Vezir Mahmud Paşa'nın onayı ile Adana'ya bir Mütesellim tayin edilmesini istemiş olup, Çopur-zâde el-Hâc Mehmed'in tayin edildiğini gösteren ferman (29 Eylül 1787).

S. 38/B. 73

Adana'ya bağlı DüNDARLU Nahiyesi'nde bulunan Hulfüna Zaviyesi'nin Zaviye-dârı es-Seyyid Abdurrahman'ın ölümü üzerine yerine es-Seyyid Abdüllatif'in atandığı berat(7 Temmuz 1787).

S. 40/B.76

Adana Kadısı'na hitaben gönderilen mektupta görevden alınan Ser-dârın yerine Serdar Ser- Turnayı Dergah-ı Ali es-Seyyid Halil Ağa'nın atandığına dair mektup (13 Kasım 1787).

S. 40/B.77

Adana Eyaleti'nde bulunan Cullehan (Dokuma) Esnafı'nın Şeyhi Mehmed'in ölümü üzerine yerine es-Seyyid el-Hâc Mustafa'nın atandığına dair berat(8 Kasım 1787).

S.45 /B.87

Adana'ya bağlı Tarsus Kapısı adlı bölgede bulunan el-Hâc Hasebi Mescidi'nde Hatib olan Osman'ın ölümü üzerine yerine Mevlana Şeyh Muhammed Halife'nin göreve getirildiği berat(11 Haziran 1787).

S. 57/B.106

Adana'da İmdad-ı hazariyye gibi vergilerin toplanmasında güçlüklerle karşılaşmakta olup, Adana'da bulunan çeşitli makamlardaki görevlilerin vergilerin düzenli olarak toplanması konusunda mütesellime yardımcı olmaları ve işbirliği içinde vergilerin toplanmasının istendiği buyuruldu (28 Nisan 1788).

S. 57/B.107

Adana Kadısı tarafından Adana mütesellimliği görevini yürüten el-Hâc Mehmed Ağa'ya gönderilen buyuruldu da 1201 (1787) yılı imdâd-ı hazariyyesi ile 1202 yılı Muharrem guresi (14 Ekim 1787) itibariyle toplanan imdâd-ı seferiyyeden kimlere ne miktar verildiğinin sorgulandığı buyuruldu sureti (18 Nisan 1788).

S. 58/B.109

Adana'da Sebzeciyân Esnâfı'nın Şeyhi olarak kimse görevini yapmadığından göreve es-Seyyid Mustafa Efendi'nin atandığı berat sureti (28 Ağustos 1788).

S. 60/B. 112a

Adana'nın Yüreğir Nahiyesi'nde Baş adlı mahalde bulunan Cami'nin Hatibi Süleyman'ın ölümü üzerine bu göreve Mevlana es-Seyyid 'Ali'nin görevlendirildiği ve ücretinin de daha önceki görevliye verilenle aynı olduğunun belirtildiği atama beratı(21 Ocak 1788).

S. 61/B.113

Adana'ya Baş Kâtib Hasan Efendi'nin davet edildiği ve güvenliğinin sağlanması amacıyla Adana'dan Çukadar gönderildiğine dair mektub(6 Haziran 1789).

S. 62/B.116

Deve alım-satımı ile uğraşan Deve Mübâşiri'ne günlük 4,5 guruş yevmiye verileceğinin ifade edildiği belge (17 Mart 1789).

2-İKTİSADİ MUHTEVALI BELGELER**S.1/B.1b**

Mahmudoğlu'nun günlük yevmiyesinin kaldırılması hakkında belge (1 Mart 1788).

S. 8/B.19

Mestan-zâde Camisi batısındaki Ada Bağçesi olarak bilinen, yerdeki su büyük nehre dökülmekte olup, bunun kullanılmak üzere 1198 Safer ayının son gününden (26 Ocak 1784) itibaren her yıl 15 guruş verilmek üzere anlaşarak, kullanıcı olarak Hafız es-Seyyid Mehmed Efendiye verildiğinin teyit edildiği temessük (Tarihsiz).

S.9/B.21

Ramazanoğlu Vakfı'nın Gaz Çarşısı'nda bulunan bir kapılı dükkanını tasarruf eden Acem-zâde Hâcı Hüseyin Efendi'nin ölümü üzerine yerine bir varisi olmadığından, bu dükkanın tasarrufu Şeyh İmam ünvanlı es-Seyyid Mehmed Efendi'ye daha önceki anlaşma koşullarına uygun olarak bırakıldığına dair belge (Tarihsiz).

S. 11/B.24

Adana kazasının mahkemesine Muhzırbaşı olarak es-Seyyid Abdur-rahman Efendi'nin tayin edildiği ve görevde kaldığı sürece iltizam bedelinin alınması ile ilgili belge (25 Ekim 1786).

S.12/B.25

Ayan Çopur Ağa-zâde es-Seyyid Mehmed Ağa'ya sağlığında Haseki tekaüdlüğü (emeklilik) aylığı verildiğinin belirtildiği tımar tevcihat belgesi(7 Şubat 1787).

S.13/B.26

Vefat etmiş olan Çopur-zâde el-Hâc Mehmed Ağa'nın oğluna babasından kalan Haseki tekaüdlüğünün verildiğini gösteren tımar tevcihatı sureti (24 Şubat 1787).

S.14/B.29

Adana'dan Halebü'l-mehâb Eyaleti'ne gönderilecek olan ecnas-ı zehair, bargir ve levazımın tayin edilen mübaşirle gerekli ihtınam içerisinde gönderilmesi ve ayrıca listede yer alan ürünlerin çeşidi ve maliyetini gösteren ferman (6 Şubat 1787).

S. 28/B.53

Zülkadriyye mukatasını işleten Kimülmaz dimekle ünlü Mustafa Ağa ibn-i Mehmed , Adana kalesinde bulunan Hafız es-Seyyid Mehmed bin Hüseyin hakkında dava açmıştır. İşlettiği mukatanın geliri olan koza bedelinin İstanbul'da bulunan Hasan Bey'in hakkı olan sekiz kantar koza miktarını almış bu payın bedeli istenmiş ancak Hüseyin Efendi hakkın gasbı olmadığına şahitler huzurunda kanıtlamıştır (16 Mayıs 1787).

S. 33/B. 64a

Adana'nın Yüreğir nahiyesinde Çogan mukatası olup, bunun ¼'lük kısmının İstanbul'da bulunan es-Seyyid İbrahim tarafından tasarruf edileceğine dair mürasele (6 Eylül 1787)

S. 34/B. 66

Adana Eyaleti'nin Adana sancağı, nahiyesi ve Curcur adlı karyenin zeamet gelirinin toplanması için asıl mutasarrıf tarafından vekil tayin edilen Ali Ağa tarafından tahsil edileceğinin bildirildiği temessük (1787).

S. 34/B.67a

Adana menziline Mehmed Kethüda ibn-i Abdul-lah'a 14.000 guruş karşılığında ihale edildiğine dair iltizam ihale sureti (22 Mart 1787).

S. 41/B.79

Adana'da Çubuk Mukatası'nın 1201 (1787) yılına ait kullanım hakkı merhum Adana Müftüsü el-Hâc Hüseyin Efendi'ye verilmiştir. Bu mukatanın ¼'lük payı ve kalemiye bedeli olan 220 guruşun Efendi-zâde es-Seyyid İshak tarafından tahsil edileceğini gösteren tahvil işlemine ait bir belge (29 Kasım 1787).

S. 41/B.80

Yüreğir Nahiyesi'ne bağlı Çubuk Mukatası'nın 1201 (1787) yılı işletim hakkı İstanbul'da bulunan merhum Hacı Hüseyin Efendi-zâde'ye verilmiştir. Ancak ölümden ötürü iltizamın bedeli olan $\frac{3}{4}$ 'lük 520 guruşun Efendi-zâde es-Seyyid İshak Efendi tarafından verileceğine dair borç senedi (25 Kasım 1787).

S. 44/B. 84

Yeşil-bâş Salih Ağa'ya işletilmek üzere kendisine kiraya verilen bac-ı bazar iltizam bedeli ve nan-ı aziz (ekmek) bedelinin, ölümü üzerine Tüfenkçi-bâşı Hacı Mustafa tarafından tahsil edileceğinin bildirildiği belge (1 Aralık 1787).

S. 49/B.92

Adana Serdarı Ser-Turna Halil Ağa tarafından Yörükân Mukatası'na peşinat olarak ve eski borcuna karşılık olarak Çıraslı Süleyman Efendi'den 7286 guruşun alındığını gösteren tahvil senedi (8 Şubat 1788).

S. 49/B. 93

Adana ve Adana'ya bağlı İçel, Alaiye, Tarsus ve Mersin Sancakları'ndan bir yıllık, $\frac{3}{4}$ 'lük iltizam bedelinin toplanması amacıyla verilen temessük (Tarihsiz).

S. 54/B. 99b

Adana Valisi Mahmud Paşa'nın geliri olan toplam üç aylık 3600 guruşun Adana Mütesellimi Halil Ağa tarafından tahsil edildiğine dair tahvil (3 Mart 1788).

S. 55/B. 100

1202 (1787) yılı Adana Eyaleti'nin İmdad-ı seferiyyesinden Adana Valisi Vezir Mahmud Paşa'ya düşen 66 kişelik paydan 16.500 guruşluk kısmının İçel ve Alaiye sancaklarından düşürülerek Vekil Mustafa Ağa vasıtasıyla mübaşire 9600 guruş verildiğine dair borç senedi (3 Mart 1788).

S. 55/B. 101

Adana Eyaleti'nce 240 Deve yavrusu istenmiş olup, bunun Adana ve nahiyelerine düşen 20 Deve Yavrusu her biri 50 guruşdan olmak üzere 1000 guruşluk miktarın Adana Menzilcisi tarafından alındığını gösteren borç senedi (19 Şubat 1788).

S.55/B.102

1201 (1787) yılına ait Adana menzilin'in ikinci taksitinden kalan 3590 guruşun Vekil-i Fukara(Menzilci) Mustafa Ağa'ya teslim edildiği ve bu miktarın 3090 guruşluk kısmının salyâne (vergi) olarak kullanılacağı, geriye kalanın ise diğer masraflarda kullanılacağı belirtildiği borç belgesi(9 Şubat 1788).

S. 56/B.104

Adana Eyaleti menzil gelirinin, Adana Vekil-i Fukarası (Menzilci) Mustafa Ağa ibn-i Ahmed tarafından Adana Menzilcisi Mehmed Ağa ibn-i 'Abdullah'a taahhüd edildiğini gösteren belge (14 Mart 1788).

S. 60/B.112b

Devletin malı olan Adana mukatalarından 100 guruşluk miktarın Erzurum Salyâneci'si Halil Çavûş Ağa'ya borç verildiğini gösteren tahvil sureti (18 Temmuz 1788).

S. 62/B.114

Adana ve Tarsus'a bağlı Yörükân Mukatası'nın Mart 1201 (1787)' den itibaren yılın ilk altı ayına ait gelirinin el-Hâc Selim Ağa'ya verildiğinin kaydedildiği ve iki tahvil suretinin yapıldığını gösteren ruz-nâmçe-i hümâyûn ile ilgili belge (3 Mart 1788).

S. 62/B. 115

1202 (1787) yılı Yörükân Mukatası'nın yılın yarısından itibaren kullanılmak üzere Hazine-i Hümâyûn'dan alındığı ve bunun iki borç senedi ile tasdiklendiğini gösteren temessük sureti (7 Mart 1789).

Vergiler**S.6/B.15**

1200 (1786) yılına ait Adana menzil vergisinin ikinci taksit ödemelerinin Adana'ya bağlı mahalle, kaza ve nahiyelere dağılımını gösteren tevzi ve taksimi defteri (9 Kasım 1786).

S.7/B.16

1200 (1786)yılına ait Adana Eyaleti'nin Yüreğir Nahiyesi'ne isabet eden menzil tevzi ve taksim defteri (9 Kasım 1786).

S.7/ B.17

1200 (1786) yılı Adana menzil ücretinin ikinci taksiti 5750 guruş olup, toplam masraflarla birlikte bu miktar 29.289 guruşdur. Bu miktardan Canib-i Şehr Nahiyesi'ne düşen payın, nahiyenin köy ve mezralarından alınan miktarın tevzi ve taksimi defteri (9 Kasım 1786).

S. 18/B.35

1201 (1787) yılına ait İmdad-ı hazariyyenin, Adana'nın mahalle, kaza ve nahiyelerine düşen paylarının gösterilmesinden sonra mahallelerin payının gösterildiği tevzi ve taksim defteri (17 Ocak 1787).

S.20/B.37

1201 (1787)yılı Adana'ya ait imdad-ı hazariyye vergisinin ilk taksiti ile diğer masraflardan Canib-i Şehr Nahiyesine düşen miktarın, Adana Valisi Zülkadr-zâde Ömer Paşa hazretlerince toplanması emri verilmiştir (17 Ocak 1787).

S.21/B.39 (İptal edilmiştir)

İmdâd-ı hazariyyenin toplanması hakkındaki belge .

S. 21/B.40

1201(1787) yılında Adana'ya bağlı Yüreğir Nahiyesi'nin köylerinden İmdad-ı hazariyyenin toplanması amacıyla merkezden gelen emri uygulayan Adana Valisi Zülkadr-zâde Ömer Paşa kendisine gönderilen emri yerine getirmektedir (Tarihsiz).

S.22/B.41

1786 yılı Salyanesi'nden bakî kalan 7.700 guruş ve diğer masraflarla toplam 17.013 guruşun Adana şehrinin mahallelerine dağılımını gösteren tevzi ve taksim defteri (13 Aralık 1786)

S. 23/B.42

1201 (1787)yılı Salyane'nin dağıtımı sonrası Yüreğir Nahiyesi'ne kalan miktarın çeşitli görevlilere ve köylere dağılımını gösteren pusula (4 Aralık 1786).

S.23/B.43

1201(1787) yılına ait ilk menzil vergisi taksitinde toplanan miktardan baki kalanların nerelerden kaldığının gösteren belge (14 Mart 1788).

S.33/B.64b

Tevzi ve taksim defterinden baki kalan miktar olan 6713,5 guruşun 2500 guruşu salyane olarak düzenlendiğinin belirtildiği belge (19 Ekim 1787).

S.35/B.67b (Belgenin ilk yarı kısmı yoktur.)

Adana Eyaleti'ne bağlı bazı karye, mezra ve mahallelere düşen aşar bedelini gösteren şerh kaydı (Tarihsiz).

S. 36/B. 69

1201(1787) yılına ait Adana menziline ait ilk taksiti ve bu yıla ait çeşitli masraflarında gösterildiği müfredat sureti (3 Ağustos 1787).

S. 37/B. 70

1201(1787) yılı Adana menzil vergisi ile diğer masraflarla beraber Canib-i Şehr Nahiyesi'ne düşen vergi miktarının gösterildiği tevzi ve taksim sureti (3 Ağustos 1787).

S. 37/B. 71

1201(1787) yılı Adana menzil vergisinin birinci taksit miktarı ve diğer masraflardan Yüreğir Nahiyesi'ne düşen payın tevzi ve taksimini gösteren menzil müfredat defteri (3 Ağustos 1787)

S. 42/B.81

Adana Valisi Vezir Mahmud Paşa'ya 1201 (1787)yılı İmdad-ı hazariyye ve menzil vergisinin ikinci taksiti ve diğer masraflarla beraber 38.464 guruşun Adana mahalle, nahiye, kaza ve dükkanlarına ayrılan payın gösterildiği ve mahallelere yapılan tevzi ve taksim müfredat defteri (28 Ekim 1787).

S. 43/B.82

Yüreğir Nahiyesi'ne isabet eden 1201 yılı İmdad-ı hazariye ve menzil vergisinin ikinci taksit miktarının nahiyenin köylerine tevzi ve taksim edildiğini gösteren müfredat defteri (28 Ekim 1787).

S. 43/B.83

Canib-i Şehr Nahiyesi'ne isabet eden İmdad-ı hazariye ve menzil 1201 (1787)yılı ikinci taksiti bedeli olan miktarın nahiyenin köylerine tevzi ve taksimi(28 Ekim 1787)

S. 50/B.95 (İptal Edilmiştir. Ancak yeniden S.51/B.96 da aynı konu devam etmiştir.)

1202 (1787)yılı İmdad-ı seferiyyenin toplanması ile ilgili.

S. 51/B.96

1202 (1787) yılı Adana İmdad-ı seferiyyesinin Adana Valisi ve Akkirman Muhafızı Vezir Mahmud Paşa tarafından toplanması ve bu vergi ile diğer masrafların Adana sancak, kaza, nahiye ve mahallelerine ne kadar düştüğünü ve mahallelere yapılan taksimatın gösterildiği pusula (26 Aralık 1787).

S. 52/B.97

Adana Eyaleti'nin 1202 (1787) yılına ait İmdad-ı seferiyyesinin Yüreğir Nahiyesi köylerine düşen verginin toplanması için, Adana Valisi ve Akkirman Muhafızı Vezir Mahmud Paşa'ya gönderilen tevzi ve taksim defteri (26 Aralık 1787).

S. 53/B. 98

1202 (1787)yılına ait Adana İmdad-ı seferiyye vergisinin toplanması için Adana Valisi ve Akkirman Muhafızı Vezir Mahmud Paşa görevlendirilmiş olup, bu verginin miktarı diğer masraflarla birlikte toplam 34.120 guruşdur. Bu miktardan Canib-i Şehr

Nahiyesi'ne isabet eden 2430 guruş olup bu meblağın toplandığını gösteren tevzi ve taksim defteri (26 Aralık 1787).

3- SOSYAL MUHTEVALI BELGELER

S. 1/B.1a

Erzincan halkından Vartan'ın İslâm dinini kabul ettiğini ve Mustafa ismini aldığına dair bir ihtidâ belgesi (12 Mayıs 1788).

S. 5/B.13

Adananın Neccaran Mahallesi sakinlerinden es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i Mustafa, Yurtan Mahallesi'nde oturan Mehmed Çelebi ibn-i Mustafa hakkında davacı olup, gasb ettiği 300 dönümlük arazi için yapılan davada haksız yere malın kullanıldığı süre için belli bir miktar tayin ettirilerek taraflar arasında uzlaşma sağlanmıştır (26 Kasım 1786).

S.5/B.14

Adana merkezine bağlı Cami-i Cedid Mahallesi sakinlerinden es-Seyyid Molla Halil'in ölümü sonrası kalan iki kız çocuğuna babalarının mülkü kalmıştır. Ancak daha sonra Mestan-zade Mahallesi, sakini olan es-Seyyid Habib bin Ali terekeye itiraz ederek mirasta kendi payının olduğunu iddia etmiş iddiası doğru bulunmuştur (21 Aralık 1786).

S. 8/B.18

Adana'nın Serracan Mahallesi sakinlerinden Emir Ali-zade es-Seyyid Mustafa'nın ölümü üzerine çocukları küçük olduğundan bunlara tayin edilen vasi Ömer Efendioğlu es-Seyyid Ömer Efendi, çocukların malına göz diken Ahmed Beşe adlı şahsın yaptığı haksızlığı gidermek üzere dava açmış, malın çocukların annelerinden kalan bir vakıf malı olduğu bu nedenle satılmadığı bundan ötürü Ahmed Beşe'nin haksız olduğu anlaşılmıştır(21 Aralık 1786)

S. 9/B.20

Çukur Mescid Mahallesi'nde oturan Hüseyinoğlu es-Seyyid Ali kendisinin satın aldığı araziye daha önceki sahibinin zabt etmesi üzerine Serracan Mahallesi'nde bulunan İbrahim Efendioğlu Mekteb Hocası Musa Efendi'den soruna çözüm bulması istenmiş olup Seyyid Halil haklı bulunmuştur(29 Aralık 1786).

S. 10/B. 21

Saclı Hamid Mahallesi sakinlerinden Mehmed Efendi'nin ölümü üzerine varissiz öldüğü gerekçesiyle, devlet malına el koymak istemiş, ancak Mehmed Efendi'nin annesi

ile babasının kardeş olduklarını iddia eden Mestan-zade Mahallesi sakini es-Seyyid Habib bin Ali iddiasında doğru olduğuna dair hüccet (13 Ocak 1787)

S. 13/B.27

Aslen İstanbullu olup Adana'da bulunan İsmail Ağa ibn-i İbrahim Adana'daki Melemenci Aşireti'nden olan ve 11 kişi adına vekil olarak tayin edilen ve vekilliği aşiret beylerince de onaylanmış olan es-Seyyid Molla Mustafa bin Ahmed hakkında dava açmıştır. Binyüzdoksandokuz (1784-1785) tarihinde Molla Mustafa'ya borç vermiş ve kefil olmuştur. Ancak bu borcun inkar edilmesi üzerine dava açılmış şahitler huzurunda İsmail Ağa'ya borcunu tahsil etmesi kararı çıkmıştır (15 Şubat 1787).

S.15/B. 30

Aslen Ereğli Kasabası halkından olan ancak Adana'da oturan el-Hâc Mehmed bin Ahmed ve es-Seyyid Mehmed bin Mustafa'nın Fatıma bint-i İbrahim nam hatundan alacaklarının olduğunu belirtmişlerdir. Fatıma bint-i İbrahim nam hatun babasından kalan malın kendisine ait olduğunu iddia etmiş ise de babasının ölümünden önce bu kişilere borçlu olduğu kanıtlanarak borcun tahsili ile ilgili belge (22 Şubat 1787).

S.16/B.32

Eski Hamam Mahallesi'nde oturan es-Seyyid Mehmed bin Abdülhâc, Molla Abdullah'ı dava etmiştir. Her iki şahıs da daha önce vefat etmiş olan Emine adlı hanımın akrabalarıdır. Mehmed bin Abdullah Emine Hanım'ın amcası oğlu iken, Molla Abdullah Amcası kızının oğludur. Emine Hanım'ın ölümüyle mirası Bor Kasabası'nda bulunan eşi ve Mehmed bin 'Abdulah'a kalmıştır. Ancak Molla Abdullah miras kalan mülkleri ve 1030 (1620-1621) yılında yapılmış olan ve evladiyet usulüne göre kurulan el-Hâc Mehmed Haseki Vakfının gelirini gasb etmek istemiştir. Lakin şahitler huzurunda mirasın es-Seyyid Mehmed bin Abdülhac'a kalması uygun bulunmuştur (26 Şubat 1787).

S.26/B.49

Adana Mütesellimi Yeşil-bâş-zâde Salih Ağa vekil olarak Beytü'l-mala kabz görevlisi olarak tayin ettiği Kara Ali Beşe ibn-i Mehmed, Adana'daki Yeni Han'da misafir olarak bulunan, Maraş Kalesi Salyanecisi Süleyman Ağa ibn-i Mehmed hakkında dava açmıştır. Salyaneci Süleyman Yeni Han'da bulunduğu sırada hizmetkârı olan Cafer bin Mehmed altı kurşunla vurularak ölmüştür. Kara Ali Beşe bu kişinin varissiz öldüğü gerekçesiyle zahiresine el koymak istemiş, ancak Salyaneci Süleyman buna izin vermemiştir. Şahitlerin huzurunda Kara Ali Beşe haklı bulunmayıp zahirenin Beytü'l-mala geçilmesine izin verilmemiştir (28 Mart 1787).

S. 27/B.51

Yurtan Mahallesi'nde oturan İbrahim Beşe ibn-i Abdülhalim Debbağan Mahallesi'nde oturan Bakkal K r Mustafa ibn-i Veliyüddin hakkında dava açmıştır. Dava konusu, saman, öküz, katır, buğday ve mercimekten elde edilen gelir olan 450 guruşun 350 guruşluk kısmının borcuna karşılık olarak takas usulü ile ödendiği, 100 guruşun ise verilmiş olduğu halde bu malları kullanmaya devam eden Bakkal K r Mustafa süre dolmuş ve parasının da karşılığını almış olmasına rağmen kullanmaya devam etmiş ancak şahitler huzurunda haksız olduğu tespit edilmiştir (10 Mart 1787).

S.27/B.52

Ali Dede Mahallesi sakinlerinden es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Mehmed yine aynı mahallenin sakinlerinden Fatıma bint-i el-Hâc Ali AĞa'nın vekil olarak tayin edilmiş olan eşi es-Seyyid Ebubekr Efendi'ye dava açmıştır. Osman'ın amcası vefat etmiş olup, bunun küçük kızı Fatıma Osman'ın babasının hazır olduğu bir zamanda Osman'a eş olarak verilmiştir. Ancak es-Seyyid Ebubekr Efendi, Fatıma'ya talib olmuştur. Fakat bu talebin yapıldığı inkar edilmiştir. Ancak kızın verilmesinde Osman'ın babası rol oynamış olup şahitlerde bunu doğrularak Osman haksız bulunmuştur (16 Mayıs 1787).

S.28/B.54b

Kefere Karyesi sakinlerinden Aişe bint-i Murteza'ya 200 guruş mihr bedeli verilerek Mustafa adlı kişi ile izdivaç yaptığına dair belge (7 AĞustos 1787).

S.46/B. 88 (İptal edilmiştir.)

S.47/B.90'da yeniden ele alınmıştır (15 Ocak 1788).

S. 47/B.90

Yurtan Mahallesi sakinlerinden olan Abdülcelil Efendi ibn-i Ali Efendi vasi olduğu ibn-i Mehmed Fehim Efendi'nin küçük oğlunun m lk  olan ve Yüreğir Nahiyesi'nde bulunan 340 dönümlük arazinin işletilme hakkının amcası tarafından gasb edildiği iddia edilmiş. Ancak daha önceki zamanlarda da küçük çocuğun babasıyla ortak çalışıldığı kanıtlanarak gasbın doğru olmadığının kanıtlandığı hüccet (2 şubat 1788).

S. 48/B.91

Adana'nın Durmuş Fakıh Mahallesi'nde oturan Hasliye bint-i Hüseyin adlı kadının ölümü üzerine geride 4  ocuk kalmıştır. Çocukların küçük olmasından ötürü bunlara vasi tayin edilmiştir. Çocukların mirasını gasb etmeye  alışan R veyde Hanım'a açılan davada vasinin haklı bulunduğunu gösteren hüccet (15 Ocak 1788).

S. 50/B.94

Adana'nın Neccaran Mahallesi sakinlerinden es-Seyyid Mustafa bin İbrahim'in vefat etmeden önce Hadice bint-i Mustafa Hatun'a 100 gurus borcu olduğu ve bu borcun varisler tarafından kalan emlak vasıtasıyla karşılandığını gösteren hüccet (29 Şubat 1788)

S.54/B.99a

Adana'nın Kasab Bekr Mahallesi'nde oturan Halil bin Ahmed, kendisine borcu olan ancak alacaklı olduğu Hâcı Cemile bint-i Mahmud'un ölümü üzerine alacağını, eşi ve amcasından tahsil edildiğini gösteren hüccet(29 Şubat 1788).

S. 56/B. 105

1202 Cemâziye'l-ahir guresin (10 Mart 1788)'den itibaren es-Seyyid 'Ömer Efendi, Adana ve Düandarlı Kazaları'na Kaim-makam olarak atanmıştır. Atama gerekçesi bu kazalarda baş gösteren Siyadet (sahte Seyyidlik) iddialarını ortadan kaldırmak, Seyyidlerin maaşı olan 1 akçenin başkalarına kaptırılmasını engellemek ve toplumsal düzeni sağlamak amacıyla yapılmış bir görevlendirmedir (10 Mart 1788).

4-TEREKELER**S. 4/B.12**

Adana'nın Serrâcân Mahallesi'nde oturan Nakıbü'l-eşraf Ka'immakam'ı Emir 'Ali-zâde es-Seyyid Mustafa Efendi'nin ölümü üzerine mülkünün üç eşi, dört oğlu ve dört kızına verildiğine dair tereke sureti (25 Ekim 1786).

S.17/B.33

Eski Hamam Mahallesi sakinlerinden Emine bint-i el-Hâc Mahmud adlı hatunun ölümü üzerine mirası eşi ve kendi soyundan olan es-Seyyid Mehmed bin İsmail'e bırakıldığına dair tereke (24 Şubat 1787).

S.19/B.36

Mermerli Mahallesi sakinlerinden Abacı-zade İsmail Efendi vefat etmiş olup, mülkü eşi, annesi ve küçük oğluna kalmıştır(12 Mart 1787).

S.24/B. 44

Aslen Birecikli olup, Adana'da misafir iken vefat eden Hüseyin Beşe ibn-i Ahmed Beşe adındaki kişinin, varisi olmadığından mülkü askeri hazineye verilmiştir (13 Mart 1787).

S.24/B.45

Hurmalu Mahallesi'nde oturan Durmuş bin Hızır'ın ölümü üzerine mirası nikahlı olupta terkettiği eşine ve halası oğluna bırakıldığına dair tereke (24 Mart 1787)

S.25/B.46

Kasab Bekr Mahallesi'nde ikâmet eden Raziye bint-i Ali adlı hanımın varissiz ölümü üzerine terekese kendi soyundan olan iki kadın akrabasına bırakılmıştır (28 Mart 1787).

S. 25/B.47

Ali Dede Mahallesi'nde vefat eden Halil ibn-i Bayram'ın mirasının eşi ve çocuğuna bırakıldığı ile ilgili tereke (2 Nisan 1787).

S.25/B.48

Eski Hamam Mahallesi'nde varissiz ölen Kitabcı Süleyman Beşe'nin terekese askeri hazinece müzayede edilerek buraya verilmiştir (22 Temmuz 1787)

S. 26/B.50

Bab-ı Tarsus Mahallesi'nde ikâmet eden Mehmed bin Abdullah'ın ölümü üzerine tereke taksimi (26 Ocak 1787)

S. 29/B.55

Aslen Diyarbakırlı olan Mehmedoğlu Hüseyin Adana'da Siyav Beşeoğlu Medresesi'nde vefat etmiş olup, mirasının kız kardeşinin oğlu Muhammedullah'a intikali ile ilgili tereke(1787)

S. 29/B.56

Adana Mahalleleri'nden Sarı Yakub Mahallesi sakinlerinden Abdullah Beşeoğlu Abdullah'ın eşinden başka varisi olmadığından zahiresi askeri hazine tarafından müzayede edildiğine dair belge (26 Mayıs 1787).

S. 30/B.57

Adana Mahalleleri'nden Kayalı Mahallesi'nde vefat eden İbrahimioğlu Yusuf Beşe'nin mirası, eşi ve halasının kızına bırakıldığına dair belge (11 Temmuz 1787).

S.30/B.58

Adana'nın Ağa Mehmed Mahallesi'nde ikamet eden Ümmü Gülsüm'ün kızı Cennet vefat etmiş olup, mirası akrabalarına bırakılmıştır (17 Temmuz 1787).

S. 31/B. 59

Aslen Diyarbakırlı olup Adana'da Cami-i Kebîr Medresesi'nde Ardıkçı(Saka)'lık görevinde bulunan Ahmed vefat etmiş olup, varissiz öldüğünden dolayı mülkünün devlete verildiğine dair tereke (20 Ağustos 1787).

S. 31/B.60

Malatyalı olup Adana'daki Yeni Han'da yolcu olarak bulunduğu esnada vefat eden Ebubekr Beşe'nin terekesi, amcası Halil bin Ali'ye bırakıldığına dair tereke (20 Ağustos 1787).

S. 32/B.62

Ali Dede Mahallesi'nde ikâmet eden Şerife bint-i Mehmed Efendi Hanım'ın terekesinin eşi ve erkek kardeşi arasındaki taksimatı yer almaktadır (24 Ağustos 1787).

S. 33/B.63

Adana Mahalleleri'nden Saclı Hamid Mahallesi'nde vefat eden Hamid ibn-i Seyyid Veliyüddin'in mirasının, eşi, büyük kızı ve kız kardeşi arasında paylaşıldığına dair tereke (23 Ağustos 1787).

S. 34/B.65

Sivahlı olan Tüccar Hacı İbrahimoğlu Mustafa, ticaret esnasında Adana'da Hızır Han'da vefat etmiş olup terekesini kayıtlı olduğu belge (29 Eylül 1787).

S. 35/B.68

Adana Mahalleleri'nden Neccaran Mahallesi'nde vefat eden Zeyneb bint-i Ali'nin terekesi (27 Ekim 1787)

S. 39/B. 75

Aslen Kasriyyeli olan ancak Adana'da Çukadarlık görevi yaptığı sırada vefat eden Abdullah ibn-i Ahmed Ağa'nın tereke dökümanı (10 Kasım 1787).

S. 41/B.78

Adana'nın Çukur Mescid Mahallesi'nde oturan Hüseyin ibn-i İshak'ın vefatı sonrası terekesinin eşi, kızı, annesi ve erkek kardeşi arasındaki taksimatı (4 Aralık 1787).

S. 44/B.85

Adana'nın Eski Hamam Mahallesi'nde ikamet eden ancak ticaret nedeniyle İskenderun'da bulunduğu esnada vefat eden Hacı Receboğlu diye tanınan el-Hâc Ahmed'in terekesinin tevzi ve taksimi (8 Aralık 1787).

S. 45/B. 86

Adana'nın Kara Sofi Mahallesi'nde oturan Mahmud kızı Hacı Cemile'nin yolda ölümü üzerine mirası eşi ve kendi soyundan gelen amcalarına taksim edildiğini gösteren belge (6 Ocak 1788).

S. 46/B.89

Adana'ya sonradan gelip yerleşen Eski Hamam Mahallesi sakinlerinden İğob veled Kırkor adlı zımmı öldüğünden terekesinin, oğlu ve kızı arasında taksim edildiğini gösteren belge (Ocak 1788).

S. 56/B.103 (3Mart 1788)

Bâb-ı Tarsus Mahallesi'nde ikamet eden el-Hâc 'Ali Efendi'nin ölümü üzerine, mirasının iki eşi ve kız kardeşine taksim edildiğini gösteren tereke (3 Mart 1788).

5-VAKIF**S. 17/B.34**

Kantarın Mahallesi sakinlerinden Zeyneb bint-i Mehmed adlı hanım kendi mülkü olan iki ve üç katlı ev, kenîf ve bir barakanın yarısını evladiyet usulüne uygun olarak vakfettiğini, hayatta olduğu müddetçe kendisinin mutasarrıf ve mütevellî olacağını daha sonra ise Ömer Efendi ibn-i Mehmed'in görevlendirildiğinin belirtildiği vakfiyye (26 Şubat 1787).

S. 32/B.61

Sarı Yakub Mahallesi'nde oturan Emine bint-i Beşe Sabi Şevvâl 1201(23 Temmuz 1787)'den iki ay önce aynı mahallede bulunan mülkünü vakf etmiştir. Ancak iki ay içerisindeki gelişmeler alınan bu kararın doğru olmadığını düşündürmüş olmalı ki vakfiyyenin iptali talep edilmiş bu istek uygun görülmüştür (20 Ağustos 1787).

S. 39/B.74

Adana'da bulunan Ramazanoğlu Evkafı'na ait bazı iş yerlerinin kiraya verildiğine dair temessük (Tarihsiz).

S. 58/B.108

Adana Mahalleleri'nden Durmuş Fakıh Mahallesi'nde oturan es-Seyyid Mustafa ibn-i Ali ile Halime bint-i es-Seyyid el-Hâc Ahmed adlı şahıslar, el-Hâc Ahmed Vakfı'na bağlı iki dükkanı işletmektedirler. Ancak bu işletme esnasında dükkanların yanması üzerine vakıf vekili olan es-Seyyid el-Hâc Hüseyin'den sonra göreve gelen Vakıf Mütevellisi es-Seyyid Mehmed bu dükkanları onararak gelirini kendi üzerine almıştır. Ancak kiralama süresinin devam ettiği bir zamanda vakıf geliri gasb edildiğinden, açılan davada mütevellî haksız görülmüştür (14 Nisan 1788).

S. 59/B. 110

Adana'nın Kara Sofi Mahallesi'nde ikamet iden Hâcı Cemile bint-i Hâcı Ali adlı kadının ölmeden önce mülkünün vakıf malı olarak kullanılması ve gelirinin kendisi hayat da olduğu sürece kendine, daha sonra ise Fatıma bint-i Ali adlı hanım ve onun evlatlarına geçmesi istenmiş. Ancak bu vakfiyyet hazırlama aşamasında iken Cemile Hanım hacc yolunda vefat etmiştir. Bu durum mülkün eşe mi, devlete mi yoksa vakıf olarak kullanılıp kullanılmayacağı sorusunu gündeme getirmiş, Fatıma bint-i Ali açmış olduğu davayı kazanarak mülkün vakıf geliri olarak kullanılmasına karar verilmiştir (6 Ocak 1788).

S. 60/B.111

Adana'nın Kayalı Bağ Mahallesi sakinlerinden olan Hâcı Aişe adlı hanım, aynı mahallede bulunan iki kapılı menzilin vakıf olarak bırakmıştır. Kendi evladı olmadığı için Cariyesi Fatıma ve onun evlatlarına geçecek şekilde vakfiyyetini düzenletmiştir. Kendi sağlığında vakıf Mütevellisi olarak Mısdık Beşe ibn-i Ahmed Ağa'yı görevlendirirken, kendisi hayat da olmadığı zaman içerisinde de Hurmalı Mescidi'nde her kim görevli olursa onun müteveli olarak tayin edilmesinin istendiği vakfiyyet belgesi (3 Haziran 1788).

İKİNCİ BÖLÜM

65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU

S.1//B.1a

Fî'l-asl Erzingân ahâlîsinden Vârtân bâtil dînden rüçû' ve hakk dîn kabûl ve ismî Mustafa tesmiye olduğu kayd-ı şüdd

Fî 5 Şa'bân sene 1202(12 Mayıs 1788)

S.1//B.1b

Mahmudoğlu'nun rûziyyesi ref' Fî 23 Cemâziye'l-evveli sene 1202 (1 Mart 1788)

S.1//B.2a

Mekârî Deve Ağa'sı olan Dergâh-ı 'Alî gediklülerinden Mehmed Emîn Ağa'nın rûziyyesi mâh-ı saferü'l-hayr guresinden yevmiye virildiği kayd-ı şüdd Fî 5 Saferü'l-hayr sene 1202(17 Kasım 1787)

S.1//B.2b

Mübâya'a deve mübâşiri olan Silah-şor Hazret-i şehri-yârî Dervîş 'Osman Beğ Hazretleri'nin rûziyyesi mâh-ı Saferü'l-hayrın onaltıncı günü virildiği kayd-ı şüdd Fî 16 Saferü'l-hayr sene 1202(28 Kasım 1787)

S.1//B.3

Hâlâ vekîl-i fukarâ olan Mısdık Beşe'nin hâric-i ez-defter bin beş yüz guruş masârifî olup nefsi mahallatdan tenkis olan yedi 'aded mübâya'a deve kıymeti bin elli guruş ba'de'l-ihrac merkûm Mısdık Beşe'nin taraf-ı vilâyet de dört yüz elli guruş alacağı kaldığı kayd-ı şüdd.

Fî 23 Rebiü'l-ahır sene 1202(4 Şubat 1788)

S.1//B.4a

Binikiyüzbir senesinde mâ-Cemâziye'l-evveli'nin beşinci günü mâ-Martin onikinci günü yevmî Cum'a haber nâzil olmuştur.

Şehir-Hâcısı olan Mehmed Ağa Meclis-i Şer' ile Hâcî Ağalık'dan keff-i yed ve Adana menzili Ramazân-ı şerîf evâhîrine kadar idâre ve rû'yet ve husûsî mezkûre harc ve sarf eylediği meblâğ-ı bâ-defter-i müfredât taraf-ı vilâyetden ahadd itmek üzere ve vilâyetin hesâbı

rü'yet itmedikçe âher mahale sarf-ı karâr itmemek üzere ta'ahhud idüb ve husûsu mezkûre dahî Adana Kal'ası Diz-dârî es-Seyyid Mehmed Ağa'dan kefil olduğu işbu mahalleye kayd-ı şüdd hurrire Receb sene 1200 (Nisan 1786)

S.1//B.4b

Cemâziye'l-ahir'in onüçüncü günü ser ve yeniçeri bayraktarı küşâd olunmuşdur
(Tarihsiz)

S.2//B.5

Fî Şevvâle'l-mükerrem sene-i mi'eteyn ve elf (Haziran 1786)

Adana ma'a Yüreğir Mutasarrıfı Mustafa vefât itmekle gayben şehr-i atiden bir ay tevkîtle beri muvakkati olduğu kadî-ı'askeri esbâk rûz-nâmçesinde mukayyed eşrâf kuzât-ı kirâm-ı zevi'l-ihtirâmdan sezâ-vâr-ı 'inâyet-i şehr-i yârî ve şâyeste-i râfet tâci-dârî Mevlana es-Seyyid Nuh dâ'ilerine ber tevcîh esbâk tencîz ve ibkâ olunub sene-i atiyye Muharremü'l-harâmı guresinden müddet-i 'örfiyye-i kâmile mutasarrıf olmak ricasına ba'de'l-'arz sadaka buyuruldu.

S.2//B.6

'İzzetme'âb şerî'at-nisâb eşrâf-ı kuzât-ı kirâm zevi'l-ihtirâmdan Mevlâna es-Seyyid Nuh Efendi kâm-yâb ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki

Adana ma'a Yüreğir Mutasarrıfı Mustafa vefât itmekle işbu sene mi'eteyn ve elf Zi'l-ka'de-ş-şerîfe (Ağustos 1786)gayetinden bir ay tevkîtle beri muvakkatide olduğun kadî-asker-i esbâk rûz-nâmçesinde mukayyed sezâvâr-ı 'inâyet-i şehr-yârî ve şâyeste râfet-i tâci-dârî olmakla ber- tevcîh-i esbâk sana tenciz ve ibkâ olunmuşdur gerekdir ki kazâ-ı mezbûru sene-i atiyye Muharremü'l-harâmı guresinden müddet-i 'örfiyye-i kâmile mutasarrıf olub beyne'l- ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyede sa'y-i cemîl eylesin ve's-selâm

El-Fakîr-i Birâder-zâde Yakub El-kadî-'asker-i Anadolu

S.2//B.7

'İzzetme'ab şerî'at-nisâb eşrâf-ı kuzât-ı kirâm zevi'l-ihtirâmdan Adana ma'a Yüreğir Kadîsı Mevlâna es-Seyyid Nuh Efendi kâm-yâb ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki

İşbu sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf Muharremü'l-harâm guresinden(25 Ekim 1786) kazâ-ı mezbûrun umûr-ı kısmet-i 'askeriyesi tarafımızdan sana tefvîz ve ihale olunmuşdur

gerekdir ki vâkı‘ olan muhâlefât-ı mevtâ-yı ‘askeriyeye tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzatü's-şer‘iye tevzî‘ ve taksîm eyleyesin ve's-selâm

El-Fakîr Birâder-zâde Yakûb El-Kadî ‘asker-i Anadolu

S. 2/B. 8

‘İzzetme’ab şerî‘at-nisâb fahrü'l-eşrâf Adana Kadîsı Mevlâna es-Seyyid Nuh Efendi kâm-yâb ba‘de't-tahîyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki işbu sene ihdâ ve mi‘eteyn ve elf Cemâziye'l-ahiresi’nin ondördüncü (6 Nisan 1787) gününden kaza-ı merkûm umûr-ı kısmet-i ‘askerîyesî tarafımızdan sana ihâle ve tefvîz olunmuşdur gerekdir ki kaza-ı mezbûrede vâkı‘ olan muhalefât mevtâ-yı ‘askeriyeye tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzeyü'l-şer‘iye tevzî‘ ve taksîm eyleyesin ve's-selâm

El-Fakîr Mehmed Kâmil El-Kadî-‘asker-i Anadolu

S. 3/B. 9

‘İzzetme’ab Adana’da me’zûn bi'l-iftâ olan Eş-Şeyh el-Hâc Mehmed Efendi ba‘de's-selâm inhâ olunur ki kazâ-ı mezbûr Müftisi ‘Ali Efendi bi-kazâ-Allahu te‘âlâ fevt olub yerine bir müftî nasbı lâzım ve mühim olmağla senin ahâlî beyninde hüsn-i sülükün inhâ ve me’zûn-ı bi'l-iftâ olman hakkında bâ-‘arz ve mahzar istid‘â olunmağla hizmet-i celîle-i fetvâ tarafımızdan sana tefvîz ve sipariş olunmuşdur gerekdir ki lede'l-istifta e’imme-i Hanefiyye radî-Allahu te‘âlâ ‘anhüm hazerâtının esahh akvâlleri ile iftâ idüb ketb-i mu‘tebereden nakl-i sarîh ve imzâlarında Adana Müftisi olduğunu zikr ve tasrîh eyleyesin ve's-selâm hurrire fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-‘işrîn min-şehr Zi'l-hicce eş-şerîf sene-i mi‘eteyn ve elf (25 Eylül 1786)

Bâ-hatm-i Veliyünna‘imi

S. 3/B. 10

‘İzzetme’ab Medîne-i Adana’da me’zûn bi'l-iftâ olan Şeyh el-Hâc Mehmed ba‘de's-selâm inhâ olunur ki ahâlî beyninde hüsn-i sülükün bâ-‘arz ve mazharına inhâ hizmet-i celîle-i fetvâ hakkında istid‘â olunmağla tarafımızdan sana ibkâ olundu gerekdir ki lede'l-istifta e’imme Hanefiyye radî-Allahu te‘âlâ ‘anhüm hazırâtının esahh akvâlleri iftâ idüb ketb-i mu‘tebereden nakl-i sarîh ve imzâlarında Adana Müftisi olduğunu zikr ve tasrîh eyleyesin ve's-selâm hurrire fî'l-yevmi's-sâbi‘ ve'l-‘işrîn min Rebî‘ü'l-evvel sene-i ihdâ ve mi‘eteyn ve elf (19 Ocak 1787)

Bâ-hatm Veliyünna‘imi

S.3 /B. 11

'İzzet-me'ab Medîne-i Adana'da sâkin 'Ömer Efendi ba'de's-selâm inhâ olunur ki Adana Müftisi Şeyh Mehmed Efendi'nin sû'i-hâlfî ve harekât-ı nâ-marziyye ihtisârı sahîhen tarafımıza inhâ ve senin vücûhla isti'dâd ve istihkâkım olub hizmet-i celîle-i fetvâ hakkında iltimâs ve istid'â olunmağla merkûm Şeyh Mehmed Efendi hacr olunub hidmet-i celîle-i fetvâ sana tarafımızdan ihâle ve tefvîz olunmuşdur gerekdir ki lede'l-istifta' e'immesi Hanefiyye radî-Allahu te'âlâ 'anhüm esahh akvâlleri ile iftâ idüb ketb-i mu'tebreden nakl-i sarîh ve imzâlarında Adana Müftisi olduğunun zikr ve tasrîh eylesin ve's-selâm hurrire f'l-yevmi'l-hâmse 'işrîn Recebül'l-ferd ve sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (14 Mayıs 1787)

Ba-mühr Hazret-i Veljyünna'imi

S. 4/B. 12

Medîne-i Adana mahallâtından Serracân Mahallesi sükkânından iken bundan akdem bi-kazâ'Allahu te'âlâ vefât iden Kâ'im-makâm-ı Nakîbü'l-eşrâf Emir 'Ali-zâde es-Seyyid Mustafa Efendi nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrûkesi Fatıma bint-i Hüseyin'in ve 'Aîşe bint-i Hüseyin Ağa ve Hâcî Fatıma bint-i Hüseyin Ağa nâm hâtûnlar ile kebiröğlü es-Seyyid Ahmed İslâm ve sagîroğulları 'Osmân ve 'Ali ve Hüseyin ve sagîre kızları Zelihâ ve Kerime ve Ümmü Gülsüm ve Fatıma ve zevce-i mezbûre Fatıma bint-i Hüseyin nâm hâtûnun haml-ı zâhirine inhîsârı tahkîkden sonra tahrîr ve takvîm olunub beyne'l-verese tevzî' ve taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûr defteridir ki ber vech-i âtî-zikr olunur hurrire f'l-yevm gurre-i Muharremü'l-harâm sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (25 Ekim 1786).

Mahalle-i mezbûre de vâkî'	Müsta'mel Fersâk	Köhne Sansâr
İki Bâb Fevkânî ve Tahtânî Beyt	Kürk	Kürk Cebe
Guruş 300	Guruş 25	Guruş 10
Müsta'mel	Müsta'mel	Müsta'mel
Nâfe	Çakşır	Çuka Başlık
Kürk Cebe		
Guruş 20	Guruş 3	Guruş 3
Makad Köhne 2	Yasdık 8	Sîm Sâ'at
Guruş 10	Guruş 15	Guruş 50
Kazgan	Leğen	Evân-ı Nühâsiye
Guruş 6	Guruş 6	Kıyye 56
		Guruş 56
		Guruş 15

'Arab Cârîyesi	Üçkat Yatak	Alât-ı Kahve	Odasında Yasdık 4
Guruş 200	Guruş 60	Guruş 8	Guruş 5
Makad Köhne 2			
Guruş 5			
Ma'a Yüreğir Nâhiyesi'nde	Çift Öküzü		Çift Bârgiri Kebiri
vâk'-ı Ağbekli Karyesi'nde	Re's		Re's
Çift tamı 'Aded	14		3
Guruş 300			Guruş 75
Müteveffâ-yı merkûmun hissesine	Şa'ir	Çuka Kantar	Alât Çift İki Re's
isâbet iden Hintâ-ı esved sahîhü'l-	Kıyye22	'Aded8	KırAt
bâkî Hintâ Kıyye 9	Guruş 90	Guruş 100	Guruş 480
Salyâneci İsmâ'il Çavuş	'Öşr malından	hissesine	isâbet 'Öşr malından hissesine
zimmetinde	iden		isâbet iden
Şahî 2 Guruş 60	Hintâ Yük17	Guruş 17	Şa'ir Yük 5
'Öşr malından hisse-i	Der-zimmet Ortak		Der-zimmet Ortak
müteveffâ-yı merkûm Yürecik	Emîr 'Osman		Selim
Re's 20 Guruş 60	Guruş 200		Guruş 150
Der-zimmet	Der-zimmet Ortak		Der-zimmet Ortak
Handamlıoğlu	Küzet 'Osman		Ta'vez
Guruş 200	Guruş 200		Guruş 300
Cem 'an Yekûn			
Guruş 3567 Yalnız üç bin beş yüz altmış guruşdur.			
Mine'l-ihracât			
Techiz ve tekfîn	Resm-i Kısım-i Nâzırıye	Kâtibiye	Nâ'ibiye
	'Adî		
Guruş 70	Guruş 100	Guruş 8	Guruş 7
İhzâriye	Çukadâriye	Harc	Mahzariye
Guruş 6	Guruş 10	Guruş 8	Guruş 2
Yekûn			
Guruş 225			
Sahîhü'l- bâkî			

Hisse-i zevcü'l- mezbûre Fatıma Pare 10 Guruş 139	Hisse-i zevcü'l- mezbûre 'Aişe Pare 10 Guruş 139	Hisse-i zevcü'l- mezbûre Fatıma Pare 10 Guruş 139	
Hisse-iibnü'l- mezbûr Ahmedü's-Selâm Pare 30 Guruş 417	Hisse-i ibnü'l- mezbûr 'Osmân Pare 30 Guruş 417	Hisse-i ibnü'l- mezbûr 'Ali Pare 30 Guruş 417	Hisse-i ibnü'l- Mezbûr Hüseyyin Pare 30 Guruş 417
Hisse-i cümle Zâhir Pare 30 Guruş 417	Hisse-i bintü'l Mezbûre Zelihâ Pare 35 Guruş 208	Hisse-i bintü'l-mezbûre Kerîme Pare 35 Guruş 208	
Hisse-i bintü'l- mezbûre Ümmü Gülsüm Pare 35 Guruş 208 Hurrire	Hisse-i bintü'l- mezbûre Fatıma Pare 35 Guruş 208		

Biğrâni-zâde İbrahim El-müvellâ hilâfchu be-medîne-i Adana nemckahü'l-fakîrî'l-ileyh 'azze sânuhu gafer lehümâ

S. 5/B. 13

Medîne-i Adana mahallâtından Neccârân Mahallesi sükkânından es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i Mustafa nâm kimesne Meclis-i-Şer'î hatîr-ı lâzîmü't-tevkîrde tarlâyı âtîü'z-zikrin sâhib-i 'arzî hâzır olduğu halde Medîne-i Adana'da Yurtân Mahallesi sükkânından tarlâyı mezkûreye hâlâ vâ'zü'l-yed işbu bâ'isü'l-kitab Mehmed Çelebi ibn-i Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb medîne-i mezbûre tâb'î Bekrîlioğlu Karyesi'nde Pâşalı Karyesi'nde vâk'ı kıblen Abdü'l-kadir Fakî tarlâsı ve şarken Koca Beşe tarlâsı şimâlen tarîk-i 'amm ve garben Buğalu Karyesi ve Kiremitli tarlâsı ile mahdûd tahmînen üçyüz dönüm mikdârı tarlayı ale'l-vefât pederîm mezbûr Mustafa Efendi'nin tasarrufunda olub ba'de'l-vefât intikâl 'âdî ile itmîş iken mezbûr Mehmed Çelebi kız karındâşın Mü'mine Hâtûnunoğlu es-Seyyid 'Ali Beşe'yi fâriğ oldu deyü mugâyir-i kânûn tasarruf üzere olmağla

bu def'a tarlâ-yı mezkûreye taleb-i da'vâ tasaddide iken bâ-vesâtet-i Müslimîn mezbûr yedinden bu def'a semenî nakd ahz ü kabz eylediğim yüz yigirmi guruş ile mukaddemâ mâ-bedel-i ferâğ deyü merkûm Seyyid 'Ali'ye virüb kabul eylediğim kırk guruşu min-haysü'l-mecmû' yüz altmış guruş bedel mukabili tarlayı mahdûde-i mezkûre-yi mezbûr Mehmed Çelebi'ye bâ-ma'rifet sâhib-i 'arz hüsn-i rızâm ile ferâğ ve kasr-ı yed eylediğimden sonra emriyle istimlâk eylediğim bedel-i mezkûr ve ben dahî fuzîlî zabt eylediği müddetinin ecr-i misli ve noksân arzına müte'allike her birimiz aherin zimmetini ibrâ-ı 'amm ile ibrâ ve iskât-ı hakk ve ibrâlarımızı kabûl eyledik fi-mâ-ba'd herbirimiz ahzın zimmetini ibrâ ve husûsî mezkûreye müte'allika da'vâ ve nizâ'mız kalmamışdır didikde gıbbe't-tasdik ve kabûl ve ibrâ mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi's-sâlis min-şehr-i Saferü'l-hayr sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (26 Kasım 1786)

Şühüdü'l-hâl

Câbir-zâde Koca Mehmed-zâde İmâm Efendi	Kollukcu-zâde Seyyid el-Hâc 'Ali Efendi
Kâtib Seyyid Hüseyin Efendi	Ser-Muhzırân Seyyid 'Abdurrahman Efendi
Medîne-i mezbûr 'A'yân Seyyid Ebû bekr Ağa	Gözü Büyük-zâde Ahmed Efendi ve
İbrahim Ağa Leblebici İsmâ'il Beşe	Musa Beşe
Süleymân Ağa	Menzilci Mehmed ve gayrihum.

S. 5/B. 14

Medîne-i Adana mahallâtından Câmî'-i Cedîd Mahallesi sâkinlerinden Cennet ve Zelihâ ibnetâ es-Seyyid Mollâ Halil nâm sagîrtânın vasîleri olan es-Seyyid Mustafa bin Mustafa nâm kimesne Meclis-i Şer'-i hafîr-ı lâzimü't-tevkîrde yine medîne-i mezbûre mahallâtından Mestân-zâde Mahallesi sükkânından olub tereke-i 'âfîü'z-zikre bi'l- istihkâk olmasıyla vâzü'l-yed olan işbu râfû'l-küttâb es-Seyyid Habib bin 'Ali nâm kimesne mahzarında bi'l-vesâyâ üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem Sâcîb Hamid Mahallesi'nden müteveffîye olan Hürî bint-i İshak nâm müteveffîye işbu vâsîleri olduğum sagîrtân-ı mezbûratânın babaları merkûm Halil ile li-ebeveyn karındâşlar olub zî-rahm cihetinden veraseti sagîrtân-ı mezbûrtân Cennet ve Zelihâ'ya münhasıra iken şimdi tereke-i müteveffîye mezkûre-i mezbûr Habib Çelebi zabt idüb sagîrtân-ı mezbûratâna teslimden imtinâ' ider sû'al olunub takrîr-i tahrîr ve tereke-i müteveffîye mezkûre-yi bi'l-vesâyâ bana teslimine tenbîh olunmak matlûbundur didikde gıbbe's-sû'al merkûm Habib Çelebi cevâbında müteveffîye-i mezbûre Hürî'nin babası İshak'ın babası 'Abdü'lgani ile yetim babası 'Ali'nin babası Süleymân li-ebeveyn karındâşlar olub babaları ismi Mustafa Efendi ve dedeleri ismi

Süleymân Muskıt Re'isleri dahî Kara 'İsalu Nâhiyesi'nde Mûsâid Karyesi olub müteveffıye-i mezbûrenin min-cihetü'l-'asûbiyye'l- nesebiyye hasren vârisim deyü def ile mukabele idecek gibbe'l-istintâk vâlâ sana râf-i mezbûr Habib Çelebi'den def-i meşrûhuna mübeyyin-i beyyine taleb olundukda 'adûl-ı ihrâr-ı ricâl-i Müslimin'den es-Seyyid 'Ömer bin es-Seyyid Hızır ve 'Abdü'lmuttalib bin 'Abdullah nâm kimesneler li-eclî'l-şehâde Meclis-Şer'i- hâzırân olub eserü'l-istişhâde fi'l-hakika müteveffıye-i mezbûre Hûrî'nin babası İshak'ın babası 'Abdü'lgani ile mezbûr Habib Çelebi'nin babası 'Ali'nin babası Süleymân li-ebeveyn karındâşlar olub babaları ismi Mustafa ve dedeleri isim Süleymân Efendi ve Muskıt Re'isleri dahî Kara 'İsalu Nâhiyesi'nde Mûsâyed karyesidir mezbûr Habib Çelebi müteveffıye-i mezbûre Hûrî'nin ibn-i 'Ümmî ve min-cihetü'l-'asûbiyye'l-nesebiyye hasren vârisidir bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyü birbirleri edâ-i şehâdet-şer'iyye eylediklerinde ba'de't- ta'dil- ve't-tezkiye şehâdetleri makbûlu olmağın mücebine merkûm Habib Çelebi müteveffıye-i mezbûreye ber minvâl-i muharrer cihet-i mezkûreden verâseti sâbit olmağla tereke-i müteveffıye-i mezbûre bi-hükmü'l- verâse yerinde ibkâ olunub vasî-i mezbûr bî-vech-i şer'î mu'ârizâdan men' ve def birle mâ-vak ' bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'işrin şeh'r Saferü'l-hayr sene ihdâ ve mi'eteyn ve elf (21 Aralık 1786)

Şühûdu'l- Hâl

Ser-Muhzır es-Seyyid 'Abdur-rahman Efendi

Kâtib es-Seyyid Efendi

Kürkoğlu 'Ali Hamdi

Kırkılı 'Osmân Efendi

Dumanoglu 'Osmân Beşe

es-Seyyid Süleymân Efendi

Muhzır Hüseyin Çelebi

ve gayruhum.

S. 6/B. 15

Binikiyüz s enesine m ahsûben A dana m enzilinin taksît-i sânisî beş bin yedi yüz elli gurus Devletlû Timûr Pâşâ ve Mustafa Pâşâ ve Yusuf Pâşâ ve 'Abdullah Pâşâ ve Surre Emîni ve Sâka bâşılara virilen bârgir zararı iki bin beşyüz gurus ve Nâ'ibü'ş-şer' Şerâni-zâde İbrahim Efendi bâ-temessük deyn yüzonbeş gurus müteveffâ Müflî 'Ali Efendi ve Nakîb Emîr-'Ali-zâde ma'rifetiyle umûr-ı vilâyet için sûbâşılardan alınan ikiyüzelli gurus Ebubekr Ağa ve Mercân-zâde Hâcı Hasan Ağa ma'rifetiyle umûr-ı vilâyet için sûbâşılardan alınan iki yüz elli gurus Serdâr Ahmed Ağa'nın umûr-ı vilâyet için virdiği ikiyüz gurus del'a serdâr ağanın hân icâresi üçyüz gurus 'Osmân Çavuşoğlu hânî icâre ve ta'mir için üçyüz gurus

Mustafa Pâşâ Hazretleri'ne Yeşilbaş Ağa'dan alınub virilen yiğirmi beş kîle şa'ir bâhâ yüz guruş Ebûbekr Ağa ma'rifetiyle sûbaşılardan ve şehir hâcısından umûr-ı vilâyet için alınub sarf olunan beşyüz guruş Şehir Hâcısı Mustafa Beşe'nin bâ-defter-i müfredât hassa ağasına ve sarâya ve kürk akçesi deyü masârifi ikiyüz elli guruş İsmâ'il Beşe'ye yük bahâ yüz guruş Kapucubâşı Hasan Ağa'ya sûbaşılardan virildiği yiğirmi dört kîle şa'ir bahâ doksân altı guruş def'a-ı umûr-ı vilâyet için masârif iki bin guruş umûr-ı vilâyet için alınan harc-ı i'lâmât beş yüz guruş harc-ı imzâ-ı defter bin guruş nâzirîyye yüz elli guruş nâ'ibiyye yüz elli guruş ihzâriyye yüz elli guruş huddâmiye elli guruş kâtibîyye yüz guruş Mercân-zâde Hâcî Hasan Ağa ma'rifetiyle olan masârif üçyüz guruş mütesellim ağaya tahsilîyye beş yüz guruş harc-ı bâb yüz elli guruş kethüdâsına yüz guruş kâtib dîvâne elli guruş tüfenkçi bâşıya yüzelli guruş Mutlu Beşe'nin hınta bahâ elli guruş Sâbika-ı Adana Vâlîsi Yusuf Pâşâ hazretlerine kapucu bâşından alınub virilen iki yüz elli dört kîle şa'ir bahâ bin yüz guruş Şehir Hâcısı Mustafa masârifi kırk sekiz guruş İsmâ'il Çavuş Ağa'ya deyn-i 'atık bin guruş sûbâşılardan samân bahâ yüz onbeş guruş Yeşil Baş Ağa'dan alınub Çukâdâra harcırah virilen yüz elli guruş mahkemeye masraf-ı cedîd otuz guruş Kapucu Bâşı Hasan Ağa'ya virilen dört mâh-ı rûziyyesine beher yevm on altışar buçuk guruşdan cem'ân bin dokuz yüz seksân guruş ağa-yı mûmâ ileyha harclık beş yüz bu anâ değin umûr-ı vilâyet masârifi sekiz bin guruş şa'ir bahâ iki yüz elli guruş ile min haysü'l-mecmû' yiğirmi dokuz bin iki yüz seksân dokuz guruşa balığ olmağla bi'l-cümle'ulemâ ve a'yân ma'rifetiyle nefis-i mahallât ve nevâhî ve kazâlara tevzî' ve taksîm d eferidir ki b er-vech-i â tî-zikr o lunur h urrire fî'l-yevmi'l-hâmse ve'l-'işrin min şeh'r Muharremü'l-harâm sene-i ihdâ ve mi'cteyn ve elf (9 Kasım 1786)

Kazâ-ı Kara 'İsalu	Kazâ-ı Kara Kışla	Kazâ-ı Sarı Çâm
Guruş 260	Guruş 500	Guruş 350
Nâhiye-i Dündârlû	Nâhiye-i Yüreğir	Nâhiye-i Cânib-i Şehr
Guruş 700	Guruş 3250	Guruş 1500
Bâğcehâ-yı Adana	Nefs-i Mahallât	Yekûn
Guruş 1000	Guruş 21729	Guruş 29289

Bilâd-ı mezkûr nefis-i mahallâtın sehmî olan yiğirmibirbin yediyüz yiğirmidokuz guruşun tevzî'dir ki zikr olunur (İmza)

Mahalle-i Neccerân	Mahalle-i Yârbâşı	Mahalle-i Çınarlı
Guruş 1200	Guruş 500	Guruş 525
Mahalle-i Bâb-ı Tarsus	Mahalle-i Sofu Bağçe	Mahalle-i Debbâğan
Guruş 850	Guruş 450	Guruş 250

Mahalle-i Kantarân Guruş 520	Mahalle-i Hâcî İlamid Guruş 250	Mahalle-i Hân Kurbû Guruş 900
Mahalle-i Eski Çarşû Guruş 150	Mahalle-i Ağca Mescid Guruş 450	Mahalle-i Emirler Guruş 300
Mahalle-i Durmuş Fakih Guruş 550	Mahalle-i Kara Sofi Guruş 950	Mahalle-i Eski Hamâm Guruş 1450
Mahalle-i Daşçıkan Guruş 380	Mahalle-i Sarı Yakub Guruş 370	Mahalle-Baytimur Guruş 220
Mahalle-i Bucak Guruş 170	Mahalle-i Paşa Nebî Guruş 360	Mahalle-i 'Ali Dede Guruş 520
Mahalle-i Çırak Guruş 400	Mahalle-i Zımmiyân-ı Tekye Guruş 400	Mahalle-i Sisli Guruş 400
Mahalle-i Hızır İlyâs Guruş 400	Mahalle-i Hamal Guruş 110	Mahalle-i Ağa Mehmed Guruş 500
Mahalle-i Derviş Paşa Guruş 40	Mahalle-i Kansif-zâde Guruş 20	Mahalle-i Yurtan Guruş 350
Mahalle-i Su Gedîgi Guruş 160	Mahalle-i Câmî'-i Cedîd Guruş 300	Mahalle-i Şeyh-zâde Guruş 300
Mahalle-i Şeyh Guruş 160	Mustafa Mahalle-i Hânedân Guruş 50	Mahalle-i Mestân-zâde Guruş 260
Mahalle-i Kasab Bekr Guruş 1120	Mahalle-i Serrecân Guruş 250	Mahalle-i Halhal Guruş 100
Mahalle-i Kayalı Bağ Guruş 200	Mahalle-i Çukur Mescid Guruş 560	Mahalle-i Şa'bâniyye Guruş 360
Mahalle-i Harâb Bağçe Guruş 210	Mahalle-i Mermerli Guruş 300	Mahalle-i Kuru Köprü Guruş 420
Mahalle-i Hoca Vezîr Guruş 70	Mahalle-i Hurmalu Guruş 550	Mahalle-i Savcı-zâde Guruş 80
Mahalle-i Hamâm Kurbû Guruş 400	Mahalle-i Durmuş Fakih Guruş 140	Mahalle-i Tekye Kurbu Guruş 10

Mahalle-i Bakr Sanda
Guruş 20
Yekûn
Guruş 20570

Mahalle-i Saclı Hamid
Guruş 555

Mahalle-i Kurb-i Yurtan
Guruş 120

Nefs-i mahallâtın sehmi olan meblâğdan bin iki yüz elli dokuz guruş bey' olunmayub bâkî kalmağla işbu mahalle şerh virilmiştir. (İmza)

S. 7/B. 16

Bin iki yüz senesine mahsûben Adana menzîlinin taksît-i sânisî beş bin yedi yüz elli guruş ve masârifât-ı sâ'ire ile cem'an yigirmi dokuz bin iki yüz seksân guruşdan Yüreğir Nâhiyesi'ne isâbet iden üç bin iki yüz elli guruş dört aylık şehriyye ikiyüz guruş harc-ı imzâyı defter yüz guruş nâ'ibiyye ve kethüdâ'iyye otuz guruş ilzâriyye onbeş guruş kâtibiyye otuz guruş Hâcı Mustafa Ağa'nın şa'ir bahâ kırk sekiz guruş sûbâşî Nâmlı Beşe'nin şa'ir bahâ elli guruş ile min-haysül'l-mecmû' üçbin yediyüz yigirmi üç guruşa bâliğ olmağla nâhiye-i mezbûra kurâlarına tevzi' ve taksîm olunan defteridir ki ber-vech-i âti-zikr olunur hurrîre fi 15 Muharremü'l-harâm sene 1201 (9 Kasım 1786)

Karye-i Cennet Guruş 210	Karye-i Hocakend Guruş 210	Karye-i Hâcı İbrahim Guruş 100	Karye-i Hâcı Halim Guruş 140
Karye-i Bağçeler Guruş 90	Karye-i Kâfir Kıran Guruş 90	Karye-i Zebenci Guruş 60	Karye-i Şehir Civrânı Guruş 180
Karye-i Zirzol Guruş 50	Karye-i 'Ali Kocalu Guruş 100	Karye-i 'Înâblı Guruş 70	Karye-i Peykâr Guruş 30
Karye-i Şeyh Mahmud Guruş 100	Karye-i Kayırlı Guruş 100	Karye-i Kayalı Guruş 50	Karye-i Daşcı Guruş 50
Karye-i Gülhâver Guruş 80	Karye-i Deniz Kapusu Guruş 100	Karye-i Sucu ve 'Ali Ağa Guruş 40	Karye-i Korkmaz Guruş 30
Karye-i Tuzsuz-zâde Guruş 60	Karye-i Hâcı Celîl Guruş 90	Karye-i Hâcı Halil Guruş 80	Karye-i Sakızlı Guruş 60
Karye-i Yeğence Guruş 80	Karye-i Sezak Guruş 45	Karye-i Malatya Guruş 70	Karye-i Mihmândâr Guruş 120

Karye-i Şahin Ağa Guruş 30	Karye-i Kara Oğlanlı Guruş 15	Karye-i Hurma Guruş 30
Karye-i Ağca KoyunluDağı Guruş 30	Karye-i Kara Ahmedli Guruş 10	Karye-i Arablar Guruş 25
Karye-i Hâcî Kûdâl Guruş 40	Karye-i Yuva Hendeği Guruş 60	Karye-i Burun Viran Guruş 28
Karye-i Şeyh Murad Guruş 30	Karye-i Ağbekli Guruş 40	Karye-i Hâcî Hasanlı Guruş 30
Karye-i Kumarlı Guruş 100	Karye-i Akarca Guruş 20	Karye-i Hâcî Süleymân Guruş 80
Karye-i Yalnız Dam Guruş 40	Karye-i Bayram Hâcılı Guruş 15	Karye-i Yassı Viran Guruş 80
Karye-i Kefere Guruş 10	Karye-i Çanakçı Guruş 40	Karye-i Hâcî Kasım Guruş 10
Karye-i Kadı Guruş 80	Karye-i Doğaç Guruş 10	Karye-i Sulak Yakub Guruş 30
Karye-i Cenne Guruş 40	Karye-i Ekmeler Guruş 15	Karye-i Keyl Eyvesi Guruş 20
Karye-i Karataş Guruş 300		
Cem 'an Yekûn Guruş 3723		

S. 7/B. 17

Bin iki yüz senesine mahsûben Medîne-i Adana menzîlînin taksît-i sânisî beş bin yediyüz elli guruş ile masârifât-ı sâ'ire cem'an yigirmi dokuz bin iki yüz seksân guruşdan Cânib-i Şehr Nâhiyesi'ne isâbet iden bin beş yüz guruş ve subâşının şa'îr bahâsı elli guruş ve beş ma-aylık yüz guruş harc-ı imzâ-yı defter elli guruş nâzirîyye ve nâ'ibiyye yigirmi guruş ve kâtibiyye yigirmi guruş ve ihzârîyye on guruş ile min-haysü'l-mecmû' bin yedi yüz elli guruşa bâliğ olmağla cümle ma'rifetî ve ma'rifet şer'ile nâhiye-i mezbûre kurâlarına ve mezârî'a tevzî' ve taksîm defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur hurre fî'l-yevmi'l-hâmse ve'l-'işrîn şehr Muharremü'l-harâm sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (9 Kasım 1786)

Karye-i Hâzırlı	Karye-i Yâlmânlı	Karye-i Koyuncu	Karye-i Boğâlû
Guruş 390	Guruş 65	Guruş 50	Guruş 40
Karye-i Emîr Hamza-zâde	Karye-i Arslân		Karye-i Sârı Hamzalı
Guruş 15	Guruş 45		Guruş 40
Karye-i Alacâtlı	Karye-i Kirec Ocağı		Karye-i Kara Fazlı
Guruş 30	Guruş 50		Guruş 20
Karye-i Çıldırım	Karye-i Karalar Bûcâğı		Karye-i Kavaklı
Guruş 15	Guruş 30		Guruş 20
Karye-i Kayışlı	Karye-i Kara Yusufu		Karye-i Müftü
Guruş 20	Guruş 20		Guruş 90
Karye-i Çaputçu	Karye-i Köylüoğlu		Karye-i Camuscu
Guruş 55	Guruş 80		Guruş 15
Karye-i Hüseyin Hâcılı	Karye-i Kara Kapu		Karye-i Cengâ Mümümek
Guruş 30	Guruş 20		Guruş 30
Karye-i Pehlivân			
Guruş 15			
Mezra'-ı Yılânlı	Mezra'-ı Zincirli	Mezra'-ı Kara Çalılık	Mezra'-ı Hûrmâlû
Guruş 85	Guruş 85	Guruş 80	Guruş 70
Mezra'-ı İncirga	Mezra'-ı Şirmânli	Mezra'-ı Kara Enbiyalı	Mezra'-ı Narlıca
Guruş 60	Guruş 40	Guruş 43	Guruş 43
Mezra'-ı Çalçapur	Mezra'-ı Akkapu	Mezra'-ı Tarsûs Toprağında Zira'at İdenler	
Guruş 10	Guruş 40	Guruş 30	
Cem 'an Yekûn			
Guruş 1750			

S. 8/B. 18

Medîne-i Adana mahallâtından Serrâcân Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden Emîr 'Ali-zâde es-Seyyid Mustafa Ağa'nın evlâd-ı sigârî olub vâkfiyye-i âtî'üz-zikrin evlâd-ı evlâd-ı evlâdından oldukları bi's-şöhret ve iltizâm ma'lûmları olan işbu râfî'ül-küttâb 'Osmân ve Ahmed İslâm ve 'Ali ve Hüseyin ve Zelihâ ve Ümmü Gülsüm ve Fatıma nâm sagîrlerin vasî mensûbları es-Seyyid 'Ömer E fendi i bn-i 'Ömer E fendi nâm kimesne Meclis-i Şer'î hatîr-i lâzimü't-tevkîrde yine medîne-i mezbûre mahallâtından Şa'bâniyye Mahallesi sükkânından olub zikr-i âtiyye hân-ı mülkiyet iddi'âsıyla vâzî'ül-yed Ahmed Beşe

ibn-i Hüseyin nâm kimesne mahzarında bi'l-vesâye üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb Bâb-ı Tarsûs Mahallesi'nde vâk'î kıblen tarîk-ı'amm şarken merkez Zimmîoğlu Menzîlî Şimâlen Avâdik Zimmî menzîlî garben Hâcî Hamzaoğlu menzîlî ile mahdûd yigirmi üç bâb fevkânî ve tahtânî oda ve berr-i havî ahûr ve havlû-yı müstemel hân-ı sagîre işbu mu'âyene olunan vakfiyye-i ma'mûl bahâsında mestûr emlak sâ'iresiyle ma'en galle ve tevliyetini evlâd-ı evlâd-ı evlâdına meşrût sigâr-ı mezbûrunun ceddeleri Kâmile bintü'l-merhûm Mestân-zâde Mahmud Ağa nâm hâtûnun vakfiyye müseccili olup nevbet-leyte ve tasarruf şimdi ber-vech-i meşrûtiyyet vasîleri olduğum sagîrûn mezbûruna hasren intikâl itmişken şimdi merkûm Ahmed Beşe hân-ı mahdûd-ı mezkûru mülkiyyet üzere fuzûlî zabt ider sû'al olunub hân-ı mezkûrdan keff-i yed ve meşrût-u lehm olan sigâr-ı mezbûrun için bi'l-vesâye bana teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-sû'al-ı merkûm Ahmed Beşe cevâbında hân-ı mahdûdu mezkûrû târîh-i kitâbdan ongün mukaddem medîne-i mezbûr sükkânından gâ'ib 'inne'l-Meclis es-Seyyid İshak Efendi mülkî olmak üzere dört yüz yetmiş guruşa banâ bey' ve teslîm ve ben-dahî ber-vech-i muharrer mülküm olmak üzere zabt eyledim deyü ber-vech-i mülkiyyet vaz 'yedinî ikrâr lakin hân-ı mezkûrun ber-minvâl-i muharrer vakf olduğu ma'lûmum değildir deyü vakfiyyetinin bi'l-küllîye inkâr idecek vasî-i merkûmdan müdde'âsına mütâbık beyyine taleb olundukda 'adûl-ı ihrâr-ı ricâl-ı Müslimin'den hâlâ Medîne-i mezbûre Ser-dârı es-Seyyid Ahmed Ağa ibn-i Hüseyin Ağa ve es-Seyyid Mehmed bin Halil ve 'Ali bin 'Abdullah nâm kimesneler li-ecli'l-şehâde Meclis- Şer'î hâzirûn olup eserü'l-istişhâde fi'l-hakîkâ Bâb-ı Tarsûs Mahallesi'nde vâk'î kible't-tarîk-ı 'amm şarken merkez zimmî oğlu menzîlî şimâlen Avâdik zimmî menzîlî garben Hâcî Hamza oğlu menzîlî ile mahdûd yigirmi üç bâb fevkânî ve tahtânî oda ve berr-i havî ahûr ve havlû-yı müstemel hân-ı mezkûrun galle ve tevliyeti evlâd-ı evlâd-ı evlâdına meşrûta mezbûre Kâmile bintü'l-merhûm Mestân-zâde Mahmud Ağa nâm hâtûnun vakf-ı sahîh müseccilidir bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyü birbirleri edâ-ı şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olduğunda mâ-'adâ ibrâz eylediği mûmzâ ve mahtûm bir kıt'a vakfiyye-i ma'mûl bahâyâ dahî nazar olundukda hân-ı mahdûd mezkûr derûnunda mestûr ve mukayyid olmağla mûcebince hân-ı mahdûd mezkûrdan keff-i yed ve meşrût-u lehm olan sigarı mezbûrûn için vasî-i merkûma teslîme merkûm Ahmed Beşe'ye tenbîh birle ma-vak' bi't-taleb ketb olundu hurre fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'işrîn min-şehr Saferü'l-hayr sene-ihdâ ve mi'eteyn ve elf (21 Aralık 1786)

Şühûdü'l- Hâl

es-Seyyid Mehmed Efendi İmâm Câmi'-i Mestân-zâde

Ka'im-makam Nakîbü'l-Eşrâf es-Seyyid 'Abdullah Efendi
 Kâtib es-Seyyid 'Ali Efendi
 Ser-Muhzırân es-Seyyid 'Abdurrahman Efendi
 es-Seyyid Ramazan Beşe
 Mehmed Efendi el-Hatîb Be- Câmi'-i Mestân-zâde
 Hâcî 'Ali Efendi Kalaycı-zâde
 ve gayruhûm.

S. 8/B. 19

Vech-i tahrîr- hurûf budur ki

Mestân-zâde Câmi'-i Şerîfî garbında vâkı' Ada Bâğ-çesi dimekle ma'rûf bâğ-çenin derûnundan yigirmi devrinden ceryân iden kehrizi-i nehr-i kebîre döküb mâ-dâm güheriz bâğ-çe derûnundan nehr-i kebîre döküldükce bâğ-çe-i mezbûrun mütevellîsi olan Hâfîz es-Seyyid Mehmed Efendi'ye bin yüz doksan sekiz senesi mâh-ı Saferü'l- Hayr'ın evâhirinde beher sene onbeş guruş virmek üzere kabûl ve mu'âhede alındıktan sonra senesi tamâmında beher sene meblâğ-ı mezbûr onbeş guruşu edâ ve teslim itmek üzere işbu kerre virilmiştir gerekir ki tarafımızdan ve âherden mûmâna'at olunmaya (Tarihsiz)

Mühr

Mîr- Süleymân Mütevellî Vakf Li-ebn-i Ramazân

S. 9/B. 20

Medîne-i Adana mahallâtından Çukur Mescid Mahallesi sükkânından işbu râfî'ü'l- kitâb es-Seyyid 'Ali bin Hüseyin nâm kimesne Meclis-i Şer' hatîr-ı lâzîmü't-tevkîrde yine medîne-i mezbûre mahallâtından Serrâcân Mahallesi sükkânından Hâce-i Mekteb Mûsâ Efendi ibn-i İbrahim Efendi nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr Çukur Mescid Mahallesi'nde vâk' kıblen boş yelen menzîlî şarken Mahmud Efendi menzîlî şimâlen kendi menzîlim garben Karakız menzîli ile mahdûd 'arsaya ber- vech-i mülkiyyet mutasarrıf olan merhûm Hâcî 'Ali Bey'in târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem 'arsa-ı mezkûre-i itbâ'ından gâ'ib 'inne'l-Meclis İbrahim nâm kimesneye hibe sahîh-i şer'îyye ile asabeye ve teslim ol-dahî ber-vech-i muharrer ittihâb ve teslim ve kabul itdikten sonra merkûmdan 'arsa-ı mezkûre-i mazhar müselleminde otuz guruşa bana bey' ve teslim ve ben dahî iştirâ ve tesellüm ve kabul idüb bu vechle mülk-ü müşterâm iken şimdi efendi mezbûr 'arsa-ı mezkûreye fuzûlî vaz'-yed idüb benim zabtuma mûmâna'at ider sû'al olunub kifâyed yerine tenbîh olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-sû'al mezbûr Mûsâ Efendi dahî

cevâbında târîh-i mezkûrdan 'arsa-ı mezkûre merkûm Hâcî 'Ali Beğ'in mülkünde iken mezbûr İbrahim'e ber-minvâl-i muharrer hibe ve teslim eylediğini ikrâr lâkin birkaç ay mürûrundan sonra su basub li-el-mezbûr İbrahim âher diyâre gitdikde mîr-i mezbûr dahî mevhûb li-el mezbûr İbrahim nâm kimesnenin gıyâbında hibesinden rucû' ve 'arsa-ı mezkûre-yi ve ittisâlinde olan âher menzîlî ile ma'ân benim Serracân Mahallesi'nde olan mülkü menzîlim ile mubâdele itmekle ona binâ'en zabt iderim deyü cevâb idecek merkûm Mûsâ Efendi'nin takrîr-i meşrûhâ üzere rızâ veyâ kazâdan biriyle hibe-i mezkûreden kible'l-rücû m üdde'î mezbûre Seyyid 'Ali'ye bey'î sâ bit ve zâhir ve ber-vech-i muharrer 'asâbe-i mezbûre sahîh ve ba'de olan bey'in 'adm-i sıhhati ketb-i mü'teberâtde mestûr ve mukayyid olub müdde'î mezbûrun yedinde olan fetva-ı şerîfede dahî musarrah olmağla mîr-i merkûmun ba'de'l-hibe bey' ve teslîmi mü'teber olmamağla 'arsa-ı mezkûre-yi müdde'î mezbûr Seyyid 'Ali mülk-ü müşterâsı olmak üzere zabt ve tasarruf idüb merkûm Mûsâ Efendi'nin bi-vech-i şer'î mûmâna'a ve müdâhalesi men' birle mâ-vak' bi't-taleb ketb olundu hurre fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Rebî'ul-evvel- sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (29 Aralık 1786)

Şühûdü'l- Hâl

Kâtib Dürri Hasan Efendi	Kâtib es-Seyyid 'Ali Efendi	Muhzır Hâcî 'Ömer Beşe
Na 'Ibuna Süleymân	Halbûrcu 'Ömer Beşe	es-Seyyid İbrahim
Sâdıkoğlu 'Ali	Mîr-ahûr Mehmed Beşe	İlyas Beşe
Hasan Çelebi		

S. 9/B. 21

Vech-i tahrîr-i Hurûf budur ki

Merhûm ceddemiz Ramazânoğlu Evkâfî'ndan Sûk'da Cemâ'ati Gazzâzan'da bir bâb dükkâna mutasarrıf olan 'Acem-zâde Hâcî Hüseyin Efendi fevt olub mahlûl olmağla bin iki yüz bir senesi mâh-ı Şa'bân-ı şerîf evâhirinde senesi tamamına dek dükkân-ı mezbûr müteveffâ-yı mezbûr mahlûlundan işbu bâ'is temessük Şeyh İmâm dimekle 'Arîf es-Seyyid Mehmed Efendi'ye icâre-i muayyenesi ile icâr ve istîcâr olunduktan sonra efendi mûmâ ileyh yerine zabt ve tasarruf için işbu temessük virilmiştir gerekür ki ber-vech-i muharrer zabt ve tasarrufuna tarafımızdan ve âherden bir kimesne mâni' olmaya (Tarihsiz)

İmza

Mîr Süleymân

Mütevelli Vakf-ı Mezkûr

S. 10/B. 21

Hâlâ Medîne-i Adana Mütesellimi Mercân-zâde el-Hâc Hasan Ağa tarafından beytül-mâl kabzına me'mûr es-Seyyid Mustafa Beşe ibn-i Mehmed nâm kimesne Meclis-i Şer'î hatîr-ı lâzîmü't-tevkîrde yine Medîne-i mezbûre mahallâtından Mestân-zâde Mahallesi sükkânından olub tereke-i âtû'z-zikre bi'l-verâse istihkâk iddi'âsıyla vâz'ül-yed olan işbu râfî'ül-kitâb es-Seyyid Habib bin 'Ali nâm kimesne mahzarında bilâ hâne üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem Sâclî Hamid Mahallesi'nde fevt olan Mehmed Efendi'nin bi'l-cümle terekesi taraf-ı beytül-mâla 'â'id ve râcî olmağla şimdi tereke-i müteveffâ-yı mezbûru merkûm Habib zabt itmekle sû'al olunub takrîr-i tahrîr ve tereke'i mezkûrun taraf-beytül-mâl için zabt olunmak matlûbundur dedikde gıbbe's-sû'al merkûm Habib Çelebi dahî cevâbında müteveffâ-ı mezbûr Mehmed Efendi'nin vâlidesi Emine bint-i 'Abdullah nâm hâtûn benim babam mezbûr 'Ali ile li-ümm karındâşlar olub vâlideleri ismî 'Â'îşe bint-i İsmâ'il der-ben müteveffâ-ı mezbûrîn min-cihet zî'r-rahm hasren vârisim deyü defa'ile mukâbele idecek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr dâfi'-i mezbûr Habib Çelebi'den def-i meşrûhuna mübeyyin-i beyyine taleb olundukda 'adûl-ı ihrâr-ı ricâl-i Müslimin'den es-Seyyid 'Ömer bin Hızır ve Seyyid 'Ali bin 'Ali nâm kimesneler li-eclî'l-şehâde Meclis-i Şer'î hâzırân olub eserül-istişhâde fi'l-hakîkâ müteveffâ-ı mezbûr Mehmed Efendi'nin vâlidesi Emine bint-i 'Abdullah nâm hâtûn ile mezbûr Habib Çelebi'nin babası 'Ali li-ümm karındâşlar olub vâlideleri ismi 'Â'îşe bint-i İsmâ'il olmağla mezbûr Habib müteveffâ-ı merkûm Mehmed Efendi'nin min-cihet zî'r-rahm vârisidir bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî iderüz deyü herbirleri edâ'-ı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûlu olmağın mücebince mezbûr Habib Çelebi müteveffâ-ı mezbûre bermînvâl-i muharrer ceht-i mezkûreden verâseti sâbit olmağla tereke'i müteveffâ-ı mezbûr bi-hükmül-verâse yerinde ibkâ olunub Emin beyt-i Mustafa Beşe bî-vech şer'î mu'ârazadan men' birle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-'işrîn şehr Rabîül-evvel sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (13 Ocak 1787)

Şühûdu'l- Hâl

Ser-Muhzıran es-Seyyid 'Abdurrahman Efendi

Kâtib Dürri Hasan Efendi

Kâtib es-Seyyid 'Ali Efendi

S. 10/B. 22

Berât-ı Şerîf-i 'Âli-Şân

Medîne-i Adana'da Sofû Bâğ-çe Mahallesi'nde vâkı' eshâb-ı hayrâtdan Hâvetlioğlu nâm sâhibü'l-hayrın binâ eylediği Câmî'-i Şerîf'de yevmî bir akçe vâzife ile Mü'ezzin ve Ser-Mahfil olan Hızır bilâ-veled fevt olub yeri hâlî ve mahlûl olmağla yerine erbâb-ı isti'datdan işbu râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân hâkânî es-Seyyid Mehmed Neşâtî Halîfe'ye her-vechle lâyıq ve mahal ve müstehak olmağın ciheten-i mezkûre müteveffâ mahlûlünden tevcîh olunub yerine berât-ı şerîf-i 'âli-şânım virilmek bâbında nâ'ibî Mevlâna İbrahim Şi'rânî-zâde zîde ilmuhu 'arz itmeğın mucebince fevtî vâk'î ise tevcîh ve sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn sa'âdetmâkrûnî virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm es-Seyyid Mehmed Neşâtî Halife'ye varub zikr olunan Câmî'-i Şerîf'de müteveffâ-ı mezbûrun yerine mü'ezzin ve Ser-Mahfil olub hidmet-i lâzimeleri mer'î ve mü'eddî kıldıktan sonra yevmî bir akçe vazîfesine mutasarrıf olub vâkıfın rûhû ve devâm-ı 'ömr-ü devletim için du'âya müdâvemet göstere şöyle bilüb 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahfîren fi'l-yevmi's-sânî min şehr Muharremü'l-harâm sene-i ihdâ- ve mi'eteyn ve elf (26 Ekim 1786)

Be-makam-ı

Kostantiniyye-i el-Mahrûsâ

S. 11/B. 23

Kadem-zâde es-Seyyid 'Ömer Efendi'nin Berât-ı Şerîf-i 'Âli-şânıdır

İşbu râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân Hâkânî Seyyid 'Ömer zîde 'ilmuha divân-ı hümâyûnuna 'arzı hâl idüb Nefs-i Adana da vâkı'-i Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri Çâvûşu Hâcî Kubâd Vakfı mahsûlünden almak üzere yevmî beş akçe vazîfe ile Müderris olan 'Ali Efendi fevt olmağla mahlûlünden kendüye tevcîh olunub yerine berât-ı 'âli-şânım virilmek bâbında istid'â-ı'inâyet itmeğın tevcîh olunmak üzere a'lemü'l-'ulemâ'-i el-mûtebahhirîn afzale'l-fuzalâ'e'l-müteverr'in bi'l-fi'l Şeyhü'l-İslâm Mevlâna Müftî-zâde Ahmed edâm-Allahü te'âlâ fezâ'ile işâret itmekle işâretî mucebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i'inâyet pâdişâhânem zuhûra götürüb binikiyüz bir senesi Saferi'nin yigirminci günü târîhiyle müverrih virilân rû'us-u hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr Seyyid 'Ömer zîde ilmuha vârûb müteveffâ-ı merkûm yerine müderris olub re'y-i hidmet eyledikten sonra ta'yîn olunan yevmî beş akçe vâzife sen vakf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellisî olanlar yedinden olub mutasarrıf ola şöyle bileler 'ilâmât-i şerîfe i'timâd kılalar tahfîren fi'l-yevmi'r-râbî' işrîn Safer sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (18 Aralık 1786).

Be- makam-ı Kostantiniyye-i el- Mahrûsa

Tıbk-ı aslı el- hattı

Müflî-zâde ‘Abdurrahim el-mütevella’l-hilâfı Be-mahkeme-i Mahmud Paşa Be-Dârü’l-hilâfe namekehu’l-Fakîr Allahu ‘azze şa’nâm gaferelehu.

S. 11/B. 24

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki

Adana Kazâsı’nın Muhzırbaşılığı bâ-berât-ı ‘âlî-şân ile üzerimde olmağla işbu bin iki yüz bir senesi Muharremü’l-harâm’ın guresinden sene’-i mezbûr Zi’l-Hiccesi gayetine gelince bir sene tamâmına değin zabt itmek üzere işbu dârende-i temessük kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân ‘izzetlü es-Seyyid ‘Abdurrahman Ağa zîde kadruhû sene’-i- sâbıka üzere deruhde ve iltizâm olunub ve bedel-i iltizâmî olan meblâğ-ı mezbûre ber-vech peşin ahz ü kabz idüb zabtî ve rabtî için işbu temessük ketb ve tahrîr ve yerine i’tâ olundu gerekdir ki kazâ-yı mezbûr mahkemesinde muhzırbaşı olub muhzırûn neferâtî üzerlerine zâbit bilüb ve re’yinden hârice hareket itmeyüb mûmâ-ileyhden kânûn-ı kadîm ve sene’-i sâbık üzere zabt ve rabt idüb târîh-i temessükden bir sene tamamına değin zabt ve rabtına tarafımızdan ve taraf-ı âherden bir ferd mâni’ ve müzâhim olmayalar et-târîhü’l-mezbûr(25 Ekim 1786)

El-Hakîrî’l-Fakîr

Süleymân Kapucu

Der-gâh-ı ‘Âlî

S. 12/B. 25

Der- muhafaza sene 1190 Kal’a-ı İnebâhtı Dân-ı Mısır zarâr fi-dahil

37 guruş

349 ‘aded mukata’a-ı mahsûl İhtisâb-ı Sîs sene 199 sene 1200

Der-muhâfaza sene 1190 Kal’a-ı İnebâhtı Dân-ı Mısır

Sarıka Guruş 997

‘Aded mukata’a-ı mahsûl İhtisâb-ı Sîs sene 199 sene 1200

Der- muhafaza sene 1190 Kal’a-ı İnebâhtı Dân-ı Mısır

Guruş 1154

‘Aded mukata’a-ı mahsûl İhtisâb-ı Sîs sene 199 sene 1200

Cem ‘an yekûn

Ser- Tûrnâ-yı Ocâk teka’üdleridir yevmî semenî mahlûlu beher ve semenî

Yevmî 4

68,5 Ser-Tûrnâ-yı Ocâk teka'üd fi-yevmî

Seyyid Mehmed bin Hasekî Ocâk sehmî fi-Muharrem Ser-Tûrnâ-yı Ocâk teka'üd kayd
şüdd.

Sehmî yevmî'l-vâki' fi 7 şehri Muharremü'l-harâm sene 1201

Tûrnâcılık Mektûbu

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Adana Ser-dârı ve Adana'da kâ'in müteka'idîn Ser-Tûrnâ-yı ve Hasekiyân ve Ağavât ve Alem-dârân ve Ocâk İhtiyârları zîde-kadrühum ba'de's-selâm inhâ olunur ki

Medîne-i merkûme hânedânından obâ ve 'ann-Ceddin Ocâklû ve hasekî teka'üdllerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân müteveffa Çopur Ağa-zâde es-Seyyid Mehmed Ağa zîde-mecduhû vücûhla müstahakk ve şâyâne olmağla bu def'a Ocâkdan Tûrnâcibâşı teka'üdlüğü ile kadrî-i terkî' ve kanûn-u ocâk üzere Altmışsekiz Cemâ'atî'nden muharriri yeniçeri kaleminden keşide ve isdâr olunmağla ağa-yı mûmâ-ileyhin kadrû şâhâne ri'âyet ve hilâf-ı harekâtdan teka'üdün eylemeleri için işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur İnşa'-Allahu Te'âlâ vüsûlünde gerekdir ki ağa-yı mûmâ ileyh Adana ve Saruhan'dan ve kâr-güzâr olmağla vücûhla mültefit olunmağla re'y-i mûmâna'at ve kadriye ri'âyet ve bi-vech mucânebet eylesin ve sen ki Çopur Ağa-zâde Tûrnâcibâşı es-Seyyid Mehmed Ağa zîde-mecduhusun sen beher vechle berâ-yı ve kâr-güzâr ve şâhânem 'inâyet olduğun eelden bu def'a Tûrnâcibâşı teka'üdlüğü ile kadrî-i terkî' ve muharririn isdâr olunmağla ümerânın misüllü hareket ve şer'i-şerîf emr-i itâ'at ve kanûn-u kadîme ri'âyet ve hilâf-ı şer' ve mugâyir kâ'ide-i harekâtdan teka'üdün ve devâm-ı 'ömr-ü devlet pâdişâha mevâtin ve müceb-i mektûb ile 'amel olasız tahrîren evâ'il-i şehri Muharremü'l-harâm sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf

Hüseyin Ağa

Fî 15 Rebîü'l- ahır sene 1201(7 Şubat 1787)

Yeniçeri hâlâ Dergâh-ı 'Alî

S.13//B.26

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Medîne-i Adana'da Yeniçeri Serdârı olan (boş) Ağa ve bi'l-cümle müteka'idîn Turnâciyân ve Hâsekiyân ve Ağavât ve 'Alem-dârân ve İhtiyârân ve Neferât yoldaşları zîde-kadrühum ba'de's-selâm inhâ olunur ki

Mahrûsa-i Adana'da ve Adana ve Saruhân'dân obâ ve 'ann- Ceddini Ocâklû'dan Çopur-zâde el-Hâc Mehmed Ağaoglu kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân es-Seyyid Ahmed Ağa zîde-mecduhû vücûhla yarâr ve kâr-güzâr ve zâde ve şâhânem mükerrermet olmakdan nâşı bu

def'a Ocâkdan Hâsekî teka'üdlüğü ile kadrî terkî' ve kanûn üzere muharriri yeniçeri kaleminde keşide ve isdâr ve irsâl olunmağla lede'l-vürûd ağa-yı mûmâ-ileyhe ümerâ-yı misülli i'tibâr ve bi-vech-i ecluden ibkâ eylemek bâbında işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur İnşâ'-Allahu Te'âlâ vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere 'amel ve Ağa-yı mûmâ ileyhın kadrû şânma i'tibâr ve hilâfından ibkâ ve mücânebet eyleyesin ve sen ki mûmâ-ileyh es-Seyyid Ahmed Ağa zîde mecduhusun sen ona ve 'ann- Ceddin Ocâkluk ve Turnâcibâşı-zâde olduğun tarafımıza ihbâr olunmağla bu def'a sana Ocâkdan hasekî teka'üdlüğü 'inâyet ve kanûn üzere muharririn keşide ve isdâr ve irsâl olunmağla bi-mennhi te'âlâ lede'l-vürûd ümerânın dühûl ve imtisâlin misülli hareket ve hilâf-ı şer' ve mügâyir ka'ide-i harekâtdan teka'üdü ve devâm-ı 'ömr-ü devlet pâdişâhî du'â-yı mevâtın ve mûceb mektûbuyla 'amel olasız tahrîren evâ'il-i şehr-i Muharremü'l-harâm sene-i ihdâ ve mi'teyn ve elf

Hasan Ağa-yı Yeniçeriyân

Vasıl oluna Fî 15 Rebîü'l-ahır sene 1201

Dergâh-ı Alî hâlâ

Mühr

Semenî

Cem 'an Yekûn

Hasekî Ocâk teka'üd Ocak

67,5 sehem

Hasekî Ocak Teka'üdü

Schem

Fî yevmî

Seyyid Ahmed bin Mehmed Ocak-ı Amîre fi Muharrem Hasekî Ocak Teka'üd şüdd.

Bosna Kal'ası neferâtının doksân senesine mahsûben mevâcibinin Salyâneçisi Mehmed Çavûş Ağa Meclis-i Şer'î'de Adana Sancağı'nın sıbyân ve müteka'idin cebelî bedellerinden doksân sekiz senesine mahsûben üç yüz yetmiş gurus cem'an altı yüz yetmiş gurus ahz eyledim didikde kayd-ı şüdd fi hâmse Cemâziye'l-evvel sene 1201(24 Şubat 1787)

S. 13/B. 27

Fî'l-asl Mahmiye'-i İslâmbul sükkânından olub bi'l-müsâfire Medîne-i Adana'da sâkin İsmâ'il Ağa ibn-i İbrahim nâm kimesne Meclis-i Şer'î hatîr-i lâzımü't-tevkîrde Melemenci 'Aşireti ahâlilerinden bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Ebubekr ibn-i Celîl ve Mollâ Mustafa bin Ahmed ve Hâcî Nebî bin Ahmed ve Mollâ Hasan bin İshak ve 'Abdülkerim bin Hamza ve Mollâ 'Abdülmüttalib bin 'Osmân ve Kör İbrahim bin 'Abdi ve Körtinoğlu 'Osmân ve el-Hâc

‘Ömer bin Topal ve ‘Ömeroğlu Halil ve Kayseriyyeli oğlu es-Seyyid İbrahim nâm kimesneler taraflarından husûmet ve redd-i cevâba vekil olub ve vekâlet-i ‘aşiret-i mezbûr Boy Beği’si es-Seyyid Ahmed bin ibn-i Ahmed ve Mollâ Mustafa bin ‘Ali şehâdetleriyle sâbit ve subût vekâletine hükm-ü şer’î lâ-hakk olan es-Seyyid Mollâ Mustafa bin Ahmed mahzarında üzerine da’vâ ve takrîr-i kelâm idüb işbu yerimde mevcûd ve mu’âyene olunan doksan dokuz târihiyle müverrih bir kıt’a deyn-i temessük mücebince merkûmûn ile mezkûr Mollâ Mustafa birbirlerine kefil bi’l-mâl olmak üzere ikbin beşyüz gurus benden istikrâz ve ben-dahî ikrâz itmiş idim şimdi meblâğ-ı mezbûre kefâlet ve vekâleti hasebiyle taleb iderim sû’al olunub takrîr-i tahrîr ve alıverilmesi murâdıdır didikde gibbe’s-sû’al ‘akübü’l- inkâr müdde’î mezbûr ber vech-i muharrer müdde’âsını isbat idemeyüb tahlîf olunduktan sonra müdde’î merkûm meclis-i mezkûrde bâlâde mestûru’l-esâmî kimesnelerin müteveffâ el-Hâc ‘Ali Beğ’e ol-mikdâr akçe haber eylemeleri olub ve meblâğ-ı mezbûr bana teslîm olmak üzere mîr-i merkûmun emriyle temessük virilmişdir deyü ‘adem-i ikrâzı dahî ikrâr itmegin mücebince müdde’î mezbûr bî-vech-i şer’î mu’ârizadan men’ birle mâ-vak’a bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fi’l-yevmî’s-sâlis ve’l-‘işrîn min-şehr Rebîü’l-ahır sene-i ihdâ ve mi’eteyn ve elf (15 Şubat 1787)

Şühûdu’l- Hâl

es-Seyyid Ahmed Ser-dâr-ı Adana

Ser-Türnâli el-Hâc Mehmed Ağa

‘Ayn’el-A’yânı Çopur-zâde

Fehza’s-sâdât es-Seyyid Salih Ağa

Müderriş Mehmed Efendi

Tâcir-zâde ‘Ömer Efendi

Zünlü-zâde Mustafa Efendi

S. 14/B. 28

Medîne-i Adana’da seccâde-i nişîn şera’it mu’in faziletlü efendi ve me’zûn bi’l-iftâ efendi ve ka’im-makâm nakîbü’l-eşrâf siyâdetlü efendi vesâ’ir ‘ulemâ efendiler zîde-fezlühüm vesâ’ir a’yân ve zâbitân ve iş erleri söz sâhibleri zîde-kadruhûm inhâ olunur bâ-emr-i ‘ali me’mûriyyetim sâ’iremiz olub binâ’en aleyh Adana’dan kıyâm ve hareket ve mahal bi’l-havalîmize ‘azîmet olunub zabt u rabt memleket ve himâyâne ve siyânet ve fukarâ raiyyet için bir mütesellim nasb ve ta’yîn olunmak lâzım hâlden olmakdan nâşî belde-i merkûmeden hânedân-ı kadîme kıdvetü’l-akrân Yeşil Baş-zâde ‘İzzetlü Salih Ağa mütesellim nasb olunub bin ikiyüz bir senesi mâh-ı Rebîü’l-ahır’ın yiğirmi yedinci gününde zabt u rabt eylemek şartıyla dîvâna Adana’da işbu buyûruldu tahrîr ve isdâr (boş) ve irsâl kılınmışdır bî-iznillâhi te’âlâ vusûlünde gerekdir ki ağa-yı mûmâ-ileyhumu mütesellim nasb olundukda cümlelerin

ittifak ve ittihâdıyla iktizâ iden husûslarına rû'yet ve beher vechle fukarâ-yı himâye ve siyânet eyleyüb ber vech-i muharrer müceb buyûruldu ile 'amel ve hareket ve hilâfından tehâşî ve mucânebet eylesin deyü sene 1201 Rebîü'l-ahır 27 (19 Şubat 1787)

S.14/B. 29

Medîne-i A dana'da mesned-nişîn şera'it-i 'azî-i sa'âdetlü efendi ve zâbitân ve kâr-ı umurdan iş erleri zîde mefâhiruhum inhâ olunur ki bu hilâfda 'avâtıf-ı seniyye-i hazret-i cihân-dârıdan Halebü'l-Mehab Eyâleti uhdemize tevcîh ve 'inâyet buyûrılmakdan nâşî 'avn-ı cenâb-ı müste'ân bi-emerd müzâveneden sû'î me'mûriyetimize 'atf ve inân-ı 'azîmet olunub râh-ı re'islerimiz kazânız derûnundan olmak hasebiyle da'iremiz halkına nasb olan ecnâs zehâyir ve kamâr bargiri ve levâzım sâ'ire ma'rifet-i şer'-i kadîm ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifeti ve cümle ma'rifetiyle edâ ile menzilgâh olacak mahallelere takdir ve hâzır ve amîde olunmağa hilâfına mezîd-i gayret ve itmâm olunmak bâbında işbu tahrîr ve isdâr (boş) ile irsâl olunmuşdur İnşâ'-Allahu Te'âlâ vusûlünde vech-i meşrûh üzere tertîb olunan defteri mücebince muktezâ olan ecnâs-ı zehâyir ma'rifet-i şer' ve ta'yîn olunan mübâşir müteveffî ma'rifetiyle kamâr ve mekâri bargirleri hazar ve imâre ve menzilgâhın olacak mahallelere te'addîd ve mübâderet ve mezîd-i dikkât ve itmâm olunmak hilâf-ı müsâra'at müceb buyuruldu ile 'amel olunmak deyü dester oldur ki esnâ'-ı râhda 'inâyetlü velîyyü'n-na'imi efendi dâ'ire olanlarına idame ve ecnâs-ı zehâiri beyân ider 14 Rebî'ü'l-ahır sene 1201 (6 Şubat 1787).

Harc

3000

Nân-ı Hâs	Nân-ı harc	Şerh	Lahm-i Ganem
Kıyye 50	Kıyye 1500	Kıyye 750	Kıyye 750	Kıyye 150
Şeker	Bahârât	Dakik-i Has	Nişasta
Kıyye 50	Kıyye 50	Kıyye 3	Kıyye 50	Kıyye 30
NohudMikdâr-ı	Yumurta	Tuz
Kıyye 15	Kifâye Kıyye	Kıyye 50	Kıyye 300	Kıyye 30
Soğan	Sabun Rezâkî	Kenşir Nişir	Badem
Kıyye 30	Kıyye 15	Kıyye5 Kıyye 10	Kıyye 10	Kıyye 10
Fısdık	Semi'Gasl	Semi' Rugan	Kahve Yemeni	
Kıyye 5	Kıyye10	Kıyye 30	Kıyye 15	

Kahve Kabı	Mekâri Bargir	Kamar Bargiri	Şa'irim	
Kıyye 30	Kıyye 150	Kıyye 20	Kıyye 30000	
Kıyâh	Katrân	Hayr	Hatib Kifâye	Konâk
Kıyye 12.000	Kıyye 50	Kıyye		Guruş 300

Vech-i meşrûh oldur ki

Bilâd-ı mezkûr ecnâs-ı zehâîr devletlü 'inâyetlü velîyyü'n-na'îmi efendi hazretlerinin nüzûl idecek konağına iktizâ itmekle tedârik eylemeniz için beyân olunur.

İmza

S.15/B. 30

Fi'l-asl Ereğli Kasabası ahâlilerinden olup bi'l-misâfere Medîne-i Adana'da sâkin el-Hâc Mehmed bin Ahmed ve es-Seyyid Mehmed bin Mustafa nâm kimesneler Meclis-i Şer'î hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde medîne-i mezbûre mahallâtundan işbu bâ'isü'l-kitâb Fatıma bint-i İbrahim nâm hâtûn tarafından da'vâ-yı âtfü'z-zikrde muhâsıma ve redd-i cevâba vekîl sâbitü'l-vükâlası karındâşı es-Seyyid el-Hâc İbrahim Ağa ibn-i Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb işbu yerimizde mevcûd ve müşâhade iki kıt'a deyn-i temessükü mücebince mü'ekkil-e-i mezbûrenin zevcî müteveffâ el-Hâc İsmâ'il Ağa zimmetinde yediyüz seksân guruş alacak hakkımız olup târîh-i kitâbdan üç sene mukaddem fevt o ldukda cemî' tereke-i zâhiresini evvel hayatda Emîn Beytû'l-mâl medîne-i mezbûre Ser-dârı el-Hâc 'Ali Beğ düyûn-u vâfresi olmak zu'miyle ahz idüb lakin tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan mahalle-i mezbûrede vâkî' kıblen mu'asıra ve şarkan hâriciyye selâmlık odası ve şimâlen ve garben tarîk-i 'âmm ile mahdûd üç bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve iç soffa ve bir bâb matbah ve kiler ve ber'-i hâvi bir mikdâr havlû-ı müstemil menzil ile Kıringülüs Karyesi'nde iki çift öküz ve bir 'aded simli haydari raht ve iki nefer 'Arab câriye ve simli dört 'aded tabân kılınç ve sekiz 'aded zerdeva ve nâfe kürk ve iki 'aded sehâre derûnunda memlû akmişe mü'ekkil-e-i mezbûre zimmetinde kalmağın sû'al olunub deyn-i mezkûre eşyâ-ı mezbûreden ibkâ olunmak matlûbumuzdur dediklerinde gıbbe's-sû'al vekîl merkûm cevâbında müdde'iyân olan merkûmanın müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde ol-mikdâr alacakları olduğunu ikrâr lakin mâra'z-zikr menzil mahdûd mezkûrâ müteveffâ-yı mezbûr vefâtından iki sene mukaddem mü'ekkil-e-i mezbûre bi-cihet şer'îyyeden deynî olan altıyüz elli guruş mukabelesinde bey' ve teslîm ve semen-i mezkûrâ deynine takas ol-dahî mukaseme ve kabul idüb ol-vechle mülk-ü müşterâsı ve raht dahî babasından müntekil mülk-ü mevrûsa ve iki çift öküz ve iki nefer 'Arab câriyeden mülk-ü müşterâsı olduğunu Meclis-i Şer'î'de emîn merkûm muvâcchesinde

şâhideyn-i 'âdileyn ile isâbet itmeğin muharrer üzere zabt ve tasarrufuna ikrâr ve def'ile mukabele ve mâ-'adâ kılinc ve kürk ve akmişeyi bi'l-küllîye inkâr idcecek vâkî' vekîl-i mezbûrâdan ber-vech-i muharrer müdde'âsına mutâbık beyne't-taleb olundukda 'adûl-u ihrâr-ricâl-i Müslimin'den es-Seyyid el-Hâc 'Ali Efendi ibn-i 'Ali ve İkiz Hasan Beşe ibn-i Mustafa Nâm kimesneler li-eclî'l-şehâde Meclis-i Şer'î hâzîrân olub eserü'l-istişhâde fi'l-hakîka mü'ekkile-i mezbûre Fatıma Meclis-i Şer'î'de Emîn merkûm muvâcihesinde mâra'z-zikr menzil ve iki nefer câriye ve iki çift öküz mülk-ü müşterâsı ve mezkûr raht dahî babasından müntakîl mülk-ü mevrûsa olduğunu ba'de'l-isbât ve'l-hükmü ahz u zabt eyledi bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdetden ideriz deyü birbirleri edâ-ı şehâdet şer'îyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve et-tezkiyye şehâdetleri makbûl olmagın mücebine müdde'iyân mezbûrân sâlifü'-zîkr menzil ve raht ve câriye ve öküz da'vâlarında ba'de'l-men' vekîl merkûmun inkârı olan kılinc ve kürk ve akmişeliden müdde'iyân mezbûrân ba'de inhâli's-şer'î etyân beyyineden izhâr-ı 'aciz ile isâbet idemeyüb istihlâf itmeleriyle mü'ekkile-i mezbûre muharrerâtdan olmağla talep ve iltimâslarıyla kabl-ı şer'îyeden irsâl olunan Kâtib es-Seyyid Hasan Efendi mü'ekkile-i mezbûrenin menziline varûb eşyâ-ı mezkûre zimmetinde olmayub ve olduğu dahî ma'lûmu olmadığına yemîn teklîf eyledikde ol-dahî âli-vakfi'l-mes'ûl halef billâhi'l-'alî el-'âla etmegin müdde'iyân mezbûrân bilâ-beyne eşyâ-ı mezkûre da'vâsıyla bi-vech şer'î mu 'arızâdan men birle mâ-vâki bi't-taleb ketb olundu hurre fi'l-yevmi's-sâlise Cemâziye'l-evvelî sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (22 Şubat 1787)

Şühûdu'l- Hâl

Tâcir-zâde 'Ömer Efendi	Müderriş Mehmed Efendi	Fazlı-zâde Mollâ Efendi
es-Seyyid A'rec Efendi	Kel 'Ali Beşe	Kuloğlu Mehmed Beşe
'Attar Mustafa Çelebi	Moralı-zâde 'Ali Faka	Diğer 'Ali Fakih

S. 16/B. 31

Kıdvetü's-sâdâtü'l-kirâm Fazlellahu Efendi-zâde Müderrişinden es-Seyyid Mehmed Efendi dâme-i şerîf-i siyâdet ba'de 't-tehiyyatü'l-vâfiye inhâ olunur ki

Adana ve Dünder Kazâları'nda olan sâdât-ı kirâm üzerlerine işbu sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf Cemâziye'l-evvelisi guresinden cenâbınıza kâ'im-makâm-ı nakîb ta'yîn itmişizdir gerekdir ki sâdât-ı kirâma ihtirâm idüb kuzzât ve kâ'im-makâmları sendeleriyle teseyyid ve izhâr-ı 'alâmet-i hazîrâ idenlerin ref'inde dikkat ve cenâbınız dahî kimesneye 'alâmet-i hazîrâ vaz'ından mücânebet ve iddî'a-yı nasb-ı siyâdet idenleri tarafımıza havâleye mübâderet idüb işbu emânet-i küberâda kemâl-i 'affet ile tevcîhiyye ve 'arûsiyye muhaddesât-

ı sâ'ire nâ-marziye nâmıyle bir akçelerin almayub ve aldırmayub siyânet-i 'arz ve hallerinde sa'y-i mevfûr zımmında şevketlü kerâmetlü muhâbbetlü pâd-şâh-ı İslâm îdel'lah ilâ-yevmi'l-kıyâm hazretlerinin devâm-ı 'ömr-ü devletleri için sâdât-ı kirâmın da'vât-ı hayriyelerine isticlâb idüb her emirde şer'i-şerîfi imtisâl ile mazhar şefâ'at-i hazret-i seyyidü'l-enâm 'aliyyetü'l-fazle't-tehiyyet ve ikmâlü's-selâm olasız ve 's-selâm

El-Fakir es-Seyyid Mehmed Kâmil el-hasstü'l-Nakîbü'l-'aliyyü'l-eşrâf

Gurre-i Şa'bâne'l-Mu'azzam (20 Mayıs 1787)târîhiyle müverrih ibkâ-ı mektûb dahî zuhûr itmişdir fî gurre Şa'bâne'l-Mu'azzam bu def'a dahî gurre Zi'l-ka'de-ş-şerif târihiyle müverrih bir kıt'a ibkâ-ı mektûb.....

Tabaka aslıhü'l-mümzatü'l-mahsum

Müftü-zâde 'Abdurrahim el-müvella'l-hilâfe Be-Mahkeme-i Mahmud Paşa Be-Dârü'l-hilâfe Namekehu'l-Fakir Allahu 'azze şa'nâm gaferelehu

S.16/B.32

Medîne-i Adana mahallâtından Eski Hamâm Mahallesi sükkânından râî'ü'l-yedü'l-kitâb es-Seyyid Mehmed bin 'Abdu'l-hâc nâm kimesne Meclis-i Şer'i hatîr-ı lâzimü't-tevkîrde medîne-i mezbûre mahallâtından (boş) mahallesi sükkânından Molla 'Abdullah bin Mehmed mahzarında üzerene da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem müteveffıye olan Emine nâm hâtûnun babası Hâcî Mahmud ile benim babam 'Abdu'l-hâcın babası 'Abdurrahman li-ebeveyn karındaşlar olub babaları ismi Mustafa olmağla cihet-i mezkûre üzere müteveffâ-ı mezbûrenin bin 'Ammi-zâdesi olub verâsesi bi'l-müsâfire Bor Kasabası'nda sâkin zevc (boş) nâm kimesne ile banâ münhasır oldukdan mâ'ada mevcûd ve müşâhade olunan binotuz senesi târihiyle müverrih mümzâ ve mahdum vakfına ma'mûl bahâ mücebinece el-Hâc Mehmed Haseki Evkâfi'ndan olub tevlît ve tasarrufu evlâdına ve evlâd-ı evlâdına kıt'an ba'de batın karnen ba'de-karn ba'de 'aliyye tertîbü'l-arsa ve'l-hüccet-i şart ve ta'yîn eylediği mahalle-i mezbûr Eski Hamâm'da vâkı'beyne'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmu'l-hudûd ve'l-müstemilât menzil ile.....giden tarîk-ı civârında ma'lûmu'l-hudûd ve bâğ-çeyi dahî müteveffıye-i mezbûre batın evvelde olmak hasebiyle mutasarrıf iken müteveffa olmağın anın dahî tevlît ve tasarrufu banâ müstekıl olmağla şimdi merkûm Molla 'Abdu'l-lah müteveffa-ı mezbûrenin 'ammisi kızının olmak hasebiyle tereke-i müteveffa-yı mezbûre ile vakf-ı mezbûre ber-vech-i muharrer zabtına mûmâna'at ider sû'al olunub takrîr-i tahrîr ve keff-i yedine beyyine şer'i murâd-ı medarr didikde gıbbe's-sû'al merkûm Molla Abdu'l-lah cevâbında mâru'z-zikr menzil ve bâğçenin ber vech-i muharrer vakfıyye kendünün vech-i müteveffa-yı mezbûrenin 'ammisi kızının oğlu olduğu ikrâr lâkin müdde'î merkûmenin ber vech-i muharrere müdde'âsı mütâbık

beyyine taleb olundukda ‘adûl-ı ihrâr-ı ricâl-ı Müslimin’den Mustafa bin Yusuf ve ‘Ali bin el-Hâc nâm kimesneler li-ecli'l-şehâde Meclis-i Şer‘i hâzirân olub eserü'l-istişhâda fi'l-hakîka müteveffa-ı mezbûre Emine’nin babası el-Hâc Mahmud ile müdde‘î mezbûrun ve babası ‘Abdullhâc’ın babası ‘Abdurrahman li-ebeveyn karındaşlar olub babaları ismi Mustafa ve cihet-i mezkûre üzere müteveffa-ı mezbûrenin ‘ammi-zâdesi olmağla husûsu bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyü beher birle edâ-ı şehâdet-i şer‘iye eyledikleriyle ba‘de't-ta‘dîl ve't-tezkiye olmağla mücebince müdde‘î mezbûrenin ber vech-i muharere verâsesi ba‘de'l-hükm merkûm Molla ‘Abdu'l-lah’ın tereke-i müteveffa-ı mezbûre ile bi-cihet-i şer‘i evkâf-ı mezbûreye teveccüh şer‘i müdâhalesini men‘ ve keff-i yedinde beyyine şer‘i birle mâ-vak’ı bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi'l-sâbi‘min-şehr Cemâziye'l-evvel sene-i ihdâ ve mi‘eteyn ve elf(26 Şubat 1787)

Şuhûdü'l-hâl

Şehr Hasan Beşe

Aydınlı ‘Ali Efendi

Şeyh Mustafa

es-Seyyid Murad Efendi

Köse Seyyid ‘Ali Efendi

Kadem-zâde es-Seyyid Hamza Ağa

Hasar-zâde es-Seyyid ‘Ali Efendi

S. 17/B. 33

Medîne-i Adana mahallâtından Eski Hamâm Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffiyeye olan Emine bint-i el-Hâc Mahmud nâm hâtûnun verâset-i rûhi nâm kimesne ile ‘ammi-zâdesi olduğu hısımlı hâcide ba‘de's-sübût es-Seyyid Mehmed bin İsmâ‘il nâm kimesneye inhisârı tahkikinden sonra müteveffiyeye-i mezbûrun terekesi tahrîr ve beyne'l-verese tevzî‘ ve taksîm defteridir ki ber-vech-i atı zikr olunur hurrire fi'l-yevmi'l-hamse min-şehr Cemâziye'l-evvel sene 1201 (24 Şubat 1787)

Mahalle-i mezbûrda	Yorgan	Döşek	Yasdık
ma‘lûmu'l-hudûd	3	2	3
Bir bâb dükkân	Guruş 6	Guruş 3	Guruş 2
Guruş 100			
Minder	Köhne Yün Karesi	Köhne Kilim	Makad Ma‘a Yüzü
2	1	1	1
Guruş 2	Guruş 2	Guruş 3	Guruş 1

İbrik Ma'a Leğen	Kâb Parça	Mir'at	Tencere Taba	Kazan Kесе
1 1	8	1	1	1 1
Guruş 2	Guruş 4	Guruş 1	Guruş 4	Guruş 9
Der-zimmetGökoğlan	Der-zimmet Çukadar			
Guruş 25	Guruş 20			
Tecmilât-hâni				
Guruş 3				
Yekûn				
Guruş 185				
Mine'l-ihrâcat				
Techiz ve Tekfîn	Ber-mûcebResm-iKısmet	Naziriye		Kâtibiye
Guruş 40	Guruş 4,5	Guruş 1		Guruş 1,5
Çukadariye	İhzariye			
Guruş 1	Guruş 1			
Yekûn				
Guruş 54				
Sahihü'l-bâkî				
Guruş 131				
Hisse-i zevc	Hisse-i 'Ammi'l-mezbûr			
Guruş 65,5	Guruş 65,5			

S. 17/B. 34

El-hamdü'l-ilahi'l-vakf 'alâ-küllü 'âlemü'l-gayb ve's-şehâdetü'l-kebîrü'l-mut'âl ve's-selâvât-ı ve's-selâm 'Aliyye-i Muhammedü'l-meb'usûsiye'l-beyâne'l-harâm ve'l-keâm ve 'aliyyullâh sıhhat nasâ'ibin tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdî sâhibetü'l-hayrâta Medîne-i Adana mahallâtından Kantarân Mahallesi sâkinelerinden Zeyneb bint-i Mehmed nâm hâtûn tarafından vakf-ı âtiyü'z-zikri ikrâra vekîl olub Mehmed Efendi ibn-i Ahmed Efendi ibn-i Ebûbekr nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbitü'l-vükâlehâ Hâcî Mürteza Efendi ibn-i Ahmed nâm kimesne Meclis-i Şer'-i hatîr-i lâzîmüt-tevkîrde vakf-ı âtiyyü'l-beyân li-eclî'l-müstecil ve'l-emirü'l-itmâm ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Ahmed bin 'Ömer Efendi ibn-i Mehmed nâm kimesneye mahzarında şöyle ikrâr-ı tâm takrîr-i keâm idüb vakf-ı âti südürüne değin mütevekkilenin silk-i mülkü sarf-ı sahîhimde münselik mahalle-i mezbûrede vâkî' kıblen târik-i 'amm mahalle-i meşrûta vakf-ı menzil şîmâlen Kantarancı-zâde Ahmed

Efendi menzili garben mütevekkilem mezbûrenin diğ er mülkü menzili ile mahdud bir fevkânî ve tahtânî beyt ve bir matbah ve yine bir bâb tahtânî beyt ve kenîf ve nısf-ı barâka ve bir mikdâr havlû-yı müstemil menzil tevâbi' ve'l-levâhık hasbete'd-daî 'âli ve taleben li-merzâti vakf-ı sahîh mü'eyyide ve habs-ı sarîh-i muhalled ile vakf-ı habs idüb şöyle şart ve ta'yîn ve tasrîh eyledim ki mâ-dâm kendi hayatda oldukça menzil-i mahdûd-u mezkûre kendi ve mutasarrıfa ve mütevellie ola ve ba'd-u Fâtihâ müteveli merkûm 'Ömer Efendi mutasarrıf ve ola ve ba'd-u vefât merkûm 'Ömer Efendi'nin evlâd-ı evlâd-ı evlâd batınâ ba'd-ı batın karnen ba'de-karn zikûren kân-ı avânâten 'aliyyü's-seviyye sâkin ve mutasarrıf ve müteveli olalar ve ba'de'l-inkirâzü'l-evlâd-ı mahalle-i mezbûrede vâkî' Mescid-i Şerîf de beher kim İmâm olur ise sâkin ve mutasarrıf ve müteveli olub zevcî hayır du'â ile yâd ideler deyü fâriğen 'ine'-ş-şevâğlı menzil-i mahdûd mezkûrede vakfiyyet üzere müteveli merkûme teslim olduğı sâ'ire ve evkâf mütevellileri gibi kabz u teslim eyledikde vekîl-i merkûm i'âde-i kelâm idüb vakf-ı 'akâr-ı İmâm-ı A'zâm Ebube-Hanîfe Hazretleri sahîh lakin gayri lâzım olub mütevekkilem için zecr-i mesağ olmağ la vakıfdan rücû' ve kemâ-fi'l-evvel menzil-i mezkûru istirdâd-ı mülkiyyet üzere bi'l-vükâla zabt murâd-ı medâr didikde gıbbe's-sû'al müteveli merkûm dahî kendüye lâzım ve mahall mülâyım-i havâ'is ba-sevâbına 'âzim olub vakf-ı 'akâr-ı İmâm-ı A'zâm Hazretleri sahîh gayri lâzım ise İmâmeyn-i Hüâmeyn kul şerîfleri üzere sahîh ve lâzımdır onların re'y-i şerîfleri üzere hükm-ü taleb iderim deyü hâkim hâsım mevkî'-i sadr-ı kitâb Hüseyin nâm Efendi huzûruna metrâfa'ân ve fasl-ı hasma tâliyân olduklarında hâkim mûmâ-ileyh efendi hazretleri dahî tarafının deliline nazar ve mennâ 'ane'l-lehâ olmakdan hazr idüb cânib-i vakfî evvela olub İmâmeyn-i Hüâmeyn kul şerîfleri üzere menzili mahdûd ve mezkûre evlâd-ı vakfiyyetine ve saniyen şurût ve kuyûdunun sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü hükkâm-ı şer'î ve kazâ-ı icrâm mer'î itmeğ in fîmâ-ba'd menzil-i mahdûd-u mezkûr vakf-ı mü'eyyid ve lâzım olub tebdil ve tağyirine mahal ve mahal olduğı femin bedeli ba'de mâsmu'-ı Fatimâ Esmâ'a 'aliyyü'd-din.....sem'i 'aliyyim ve icrâ'l-vakf-ı 'ale'l-kerîm hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' min şeh r Cemâziye'l-evveli sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (26 Şubat 1787).

Şühûdu'l- hâl

Ahmed Efendi

Hâcı Ahmed

Hâcı Ahmed

Hüseyin Efendi

Molla Mehmed bin Mustafa

Molla 'Ali bin Hüseyin

es-Seyyid Mehmed bin Halil

Ebu-bekr Efendi-zâde Ahmed Efendi

Tüccâr-zâde Mehmed Efendi

ve gayruhum.

S.18/B. 35

İşbu bin iki yüz bir senesine mahsûben hâlâ Eyâlet-i Adana Mutasarrıfı Zül-kadr-zâde sa'âdetlü 'Ömer Paşa hazretlerine bâ-emr-i 'âli ta'yîn ve tahsîs buyûrulan İmdâd-ı hazariyyenin taksît-i evvelisi üçbin üçyüz yetmiş beşer guruş hazariyye hizmeti iki yüz elli guruş kudûmiyye beşbin guruş tahsiliyye bin guruş ikrâmiye onbin guruş sû'al-ı cevâb def'î için üç bin guruş kethüdâsı ve harc-ı bâb bin guruş enderûn mehter başısı ağaya hizmet ikiyüz elli guruş tüfenkçibâşı ağaya hizmet ikiyüz elli guruş konakçı ağaya hizmet yüz guruş zâhireci ağaya hizmet yüz guruş iki aylık mütesellimlik şehriyesi ikibin guruş paşa-yı mûmâ-ileyhin mahdûm-ı mükerrerlerine bin kapûcılar kethüdâsı ağaya ikrâmiye dört yüz guruş harc-ı imzâ-yı defter binbeşyüz guruş bâ-temessük istidâne olunan yediyüzelli guruş kethüdâsı efendiye üçyüz guruş nâ'ib efendiye elli guruş kâtibiye yüzelli guruş ilzâriye yüzelli guruş hudâmiye yüz guruş Sâbık Şehir Hâcısı Mustafa Beşe'nin masârifine mahsûb bin ikiyüz elli guruş ile min-haysü'l-mecmû' otuzbir bin dokuzyüz yetmiş beş guruşa bâliğ olmağla bi'l-cümle 'ulemâ ve sulehâ ve a'yân ma'rifeti ve ma'rifet şer'ile Nefs-i Adana ve nevâhîlerine tevzî' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âti-zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-hamse ve'l- 'işrîn şehri Rebî'ül-evvel sene-i ihdâ ve mi 'eteyn ve elf(17 Ocak 1787).

Nefs-i Adana	Nahiye-i	Nahiye-i	Bâğcehâ-yı
Mahallesi	Yüreğir	Cânib-i Şehr	Adana
Guruş 22775	Guruş 4850	Guruş 2700	Guruş 1650
Cem'an Yekûn			
Guruş 31975			

Bilâd-ı mezkûr nefsi mahallâtın sehmî olan yigirmiikbin yediyüz yetmişbeş guruşun tevzî'idir ki vech-i âti-zikr olunur.

Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Neccâran	Yarbaş	Çınarlı	Han Gurbu
Guruş 1332	Guruş 533	Guruş564	Guruş 1025
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Bâb-ı Tarsus	Sofu Bağçe	Emirler	Debbâğan
Guruş 923	Guruş 513	Guruş 339	Guruş 280
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kantaran	Hâcı Hamid	Sacı Hamid	EskiÇarşu
Guruş 574	Guruş 287	Guruş 595	Guruş 159

Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Ağce Mescid	Durmuş	Kara Sofi	Eski Hamam
Guruş 472	Guruş 564	Guruş 1045	Guruş 1600
Guruş 225	Guruş 431	Guruş 421	Guruş 421
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Ali Dede	Bucak	Sisli	Çırak
Guruş 564	Guruş 175	Guruş 462	Guruş 412
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	
Zımmiyân-ı Tekye	Hızır Abbas	Hamal	
Guruş 431	Guruş 431	Guruş 118	
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	
Ağa Mehmed	Mestân-zâde	Şeyh-zâde	
Guruş 513	Guruş 165	Guruş 308	
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	
Derviş Paşa	Kansaf-zâde	Yurtan	
Guruş 52	Guruş 42	Guruş 390	
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	
Su Gedîği	Cami-i Cedid	Şeyh Mustafa	
Guruş 165	Guruş 338	Guruş 216	
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	
Hanedan	Kasab Bekr	Serrâcan	
Guruş 62	Guruş 1230	Guruş 287	
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	
Halhal	Savcı-zâde	Kayalı Bağ	
Guruş 90	Guruş 93	Guruş 237	
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	
Çukur Mescid	Şa'baniyye	Hurmalu	
Guruş 626	Guruş 410	Guruş 626	
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	
Harab Bağçe	Mermerli	Kuru Köprü	
Guruş 236	Guruş 258	Guruş 472	

Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Hoca Vezir	Hamam Kurbû	Hâcî Fakih
Guruş 103	Guruş 446	Guruş 145
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Tekkiye Kurbu	Bakır Sanda	Kurb-ı Yurtan
Guruş 42	Guruş 25	Guruş 13
Cem 'an yekûn		
Guruş 22775		

S.19/B.36

Medîne-i Adana mahallâtından Mermerli Mahallesi sükkânından iken bundan akdem müteveffâ terekesinden ezyed olduğum halde vefât iden 'Abâcî-zâde İsmâ'il Efendi nâm müteveffânın verâseti zevcesi Hadice bint-i İmâm-zâde Mehmed Efendi nâm hâtûn ile vâlidesi Hadice bint-i (boş) ve sagîroğlu Mehmed nâm vereseye münhasır olub himmet-i mezbûr Mehmed 'Arif fevt olub verâseti vâsîsi mezbûr Hadice ile ceddesi diğeri mezbûr Hadice ve 'ammesi es-Seyyid Ahmed 'Arif nâm vereseye inhisârı tabkîkten sonra müteveffâyı mezbûrenin bi'l-cümle terekesi ashâb-ı hukûka ma'rifet-i ve ma'rifet-i şer' ile tahrîr ve 'aliyye ve vechü'l-hayrına tevzî' ve taksîm defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur hurrîre fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min-şehr Cemâziye'l-evveli sene-i ihdâ ve mi'cteyn ve elf (12 Mart 1787)

Kırmızı---Kablı	Def'a Köhne	-----Kaba
Müsta'mel	Samûr Kürk	Kablı NafeKürk
Samûr Kürk Parça 1	1	1
Guruş 120	Guruş 60	Guruş 40
Ma'a Hâşiyesi 1	Simli Hançer 1	Sim Rişme 1
Guruş 5	Guruş 15	Guruş 20
Sim Sagîr Davât	Tüfenk 1	Birkat Yatak
Guruş 50	Guruş 18	Guruş 20
Evân-ı Nühâsiye	Tecmilât-Hânı	
Kıyye 50 Guruş 50	Guruş 13	

Bâb-ı Tarsus sevkinde bir bâb dükkânından hisse arsası Guruş 140 Kîle 3 Guruş 30	Hurmalu Karyesi'nde Nısf-ı tâm Guruş 10 'Aded 2 Guruş 30	Mezrû'a Hintâ Kîle 3,5 Guruş 70 Tarlâyı masarîf Guruş 20	
Dört Ağaç Karyesi'nde Cedîd Çift tamı Guruş 100 Öküz 'Aded 4 Guruş 40	Karye-i mezbûrda mezzrû'a Hintâ Kîle 7 Guruş 140 Zirâ'at olunan tarlâyı masarîf Guruş 20	Mezrû'a Şa'ir Kîle 7 Guruş 70 Alât Çift Guruş 20	
Ortak Yusuf zimmetinde Hintâ bahâ ve Kürk Guruş 80	Ortak Hasan zimmetinde Guruş 30		
Cem'an Yekûn Guruş 1243 binikiyüz kırkûç guruşdur. Minhâ'l-ihrcât Resm-i Kısmet Guruş 30 İhzâriye Guruş 3	Nâziriye ma'a harc Guruş 7,5 Yekûn Guruş 50	Kâtibiye Guruş 3,5	Çukadâriye Guruş 5,5
Verese-i Kûbârın ikrâr-ı mücebince müteveffâ münbitesidir ki ber-vech-i âfî zikr olunur			
Sahîhü'l-bâkî Yekûn Guruş 1206			
Zevce-i mezbûrun Mihr-i mü'ecceli Guruş 50 Taksimü'l-guramâ Guruş 366	Altûn Bûrma Bahâ Guruş 150	Ereklioğluna Sahîhü'l-bâkî Guruş 570 Taksimü'l-guramâ Guruş 320	

Şîr Yaşar Ağa'ya	Na'bund Ahmed Ağa'ya	Medîne Hâtûn'a
Guruş 160	Guruş 125	Guruş 425
Taksimü'l-guramâ 97,5	Taksimü'l-guramâ 70	Taksimü'l-guramâ 139,5
Guruş 25	Taksimü'l-guramâ	Guruş 140
Taksimü'l-guramâ	Guruş 28	Taksimü'l-guramâ
Guruş 14		Guruş 73

Zelihâ Hâtûn'a

Guruş 50

Taksimü'l-guramâ 28

Yekûn

Guruş 2140

----- guramâ

Guruş

1206 yalnız bin iki yüz altı guruşdur.

S. 20/B. 37

İşbu bin iki yüz bir senesine mahsûben hâlâ Eyâlet-i Adana Mutasarrıfı Zül-kadr-zâde sa'âdetlü 'Ömer Paşa hazretlerine bâ-emr-i 'âlî ta'yîn ve tahsîs buyûrulan İmdâd-ı hazariyyenin taksît-i evvelisi üçbin üçyüz yetmiş guruş ve masârifât sâ'ire ile cem'an otuzbirbin dokuzyüzyetmiş beş guruşdan Cânib- Şehr Nâhiyesi'ne isâbet eden iki bin beşyüz guruş samân bahâ otuzdört guruş mâh-ı Saferü'l-hayr guresinden mâh-ı Rabî'ü'l-ahır gayetine kadar üç aylık şehriyye altmış guruş harc-ı imzâ-yı defter yüz guruş kethüdâ efendi hazretlerine yığirmi guruş kâtibiye otuz guruş ihzâriye onbeş guruş Ücret Subâşî Bekr dokuz guruş ile min-hays ikibin dokuzyüz seksân sekiz guruş olmağla bi'l-cümle ahâlî ma'rifetî u ma'rifet şer'ile meblâğ-ı mezbûrdan yedi yüz guruşu Kara 'İsalu Kazâsı kurâlarına ba'de'l-ihrac bâkî binikiyüz seksân sekiz guruş nâhiye-i mezbûr kurâlarına tevzî' ve taksîm olunan defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-hamse ve'l-'işr min-şehr Rebî'ü'l-evvel sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (17 Ocak 1787).

Kazâ-ı	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Kara 'İsalu	Hazırlı	Yâlmânlı	Koyuncu
Guruş 700	Guruş 660	Guruş 110	Guruş 45

Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Buğalû	Emîr Hamza-zâde	Arslân	Sarı Hamzalı
Guruş 33	Guruş 9	Guruş 66	Guruş 55
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Kirec Ocağı	İlhânlı	Kara Fazlı	Çıldırım
Guruş 77	Guruş 47	Guruş 33	Guruş 15
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Karalar Bûcağı	Kayışlı	Pehlivanoğlu dağı	Müftü
Guruş 20	Guruş 15	Guruş 22	Guruş 88
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Çaputçu	Köylüoğlu	Hüseyin Hacı	Kara Yusufu
Guruş 55	Guruş 77	Guruş 15	Guruş 44
Mezra‘-ı Yılanlı	Mezra‘-ı Zincirli	Mezra‘-ı Kara Çalılık	Mezra‘-ı Hürmâlû
Guruş 116	Guruş 116	Guruş 116	Guruş 99
Mezra‘-ı	Mezra‘-ı	Mezra‘-ı	Mezra‘-ı
İncirka	Şirmânlı	Kara Enbiyalı	Nârlica
Guruş 99	Guruş 66	Guruş 55	Guruş 55
Mezra‘-ı	Mezra‘-ı	Zira‘at-ı Tarsûs	
Çâlçapûr	Akkapû	Toprağı	
Guruş 11	Guruş 44	Guruş 25	
Yekûn 2988			

S.20/B. 38

Medîne-i Adana'da vâkî' Habbâzın Esnâfî'nın Şeyhî olan es-Seyyid Mehmed fevt olub yeri hâlâ ve hidmet-i lâzimesi mahlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkâkdan işbu raf'-i tevkî'-i refî'ü's-şân hakânî el-Hâc 'Ali zîde kadruhu her vecihle layık ve müste'akk olmağın müşîhât-ı mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden tevcîh olunub yerine berât-ı şerîf-i âlî-şânım virilmek bâbında yedinde olan müteveffâ-yı mezbûrun 'atîk berât-ı mûcebince 'inâyet taleb itmeğın fevtî vâkî' ise merkûme sadaka idüb bu berât-u hümâyûn sa'âdet-makrûnî virdüm ve buyûrdum ki ba'de'l-yevm merkûm el-Hâc 'Ali varub zikr olunan esnâfın müteveffâ-yı mezbûrun yerine Şeyh olub hidmet-i lâzimesi mer'î ve mü'eddî kıldıkdan sonra bundan akdem teveccühle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahî ol-vechle mutasarrıf olub devâm-ı 'ömr-ü devletim için du'â-yı mudâvemet göstere bu bâbda taraf-ı aherden ber-

vecihle mân' ve müzâhim olmayub asl duhul ve taarruz kılmayalar şöyle bilüb 'ilâmât-ı şerife i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'işrîn Zî'l-hiccetü's-şerîf sene-i mi'eteyn ve elf (10 Ekim 1787).

S.21/B. 39(belge yarım kalmıştır)

İşbu sâl-münbit-i iştimâl de bundan akdem cümle ma'rifeti ve ma'rifeti şer'ile tevzi' olunan salyâneden bâkî kalan yedibin yediyüz elli guruş Şehir Hacısı yediyle Asitâne'ye gidenlere virilen harc-ı râh altıyüz seksân guruş mütesellim ağanın vakfına Şehir haccesinin eylediî masârif-i müteferrikâ ve kapûcubâşı samân bahâ yetmiş guruş salyâne-i sâbıkdan bâkî kalan harc-ı imzâ-yı defteri ve huddâmiye yüzseksân guruş bu def'a harc-ı imzâ-yı defter ikiyüzelli guruş kethüdâ efendiye elli guruş kâtibiye elli guruş ihzâriye....

S. 21/B. 40

İşbu binikiyüzbir senesine mahsûben hâlâ Eyâlet-i Adana Mutasarrıfı Zu'lkadir-zâde sa'âdetlü 'Ömer Paşa hazretlerine bâ-emr-i 'âlî ta 'yîn buyûrulan İmdâd-ı hazariyyenin taksit-i evvelisi üçbin üçyüz yetmişbeş guruş vesâ'ir masârifat ile cem'an dokuz yüz yetmiş beş guruşdan Yüreğir Nâhiyesi'ne isâbet iden dörtbin sekizyüzelli guruş samân bahâ altmışaltı guruş Salim Efendi hazretlerinin olan arpa bahâstı yüz guruş Saferü'l-hayrın guresinden Rebû'l-ahir gaytına kadar üç mâh-şehriyye yüzelli guruş harc-ı râh kethüdâsına otuz guruş kâtibiye kırk guruş ihzâriye on beş guruş subâşı kolcusuna yığirmi beş guruş ile min-haysü'l-mecmû' beş bin dört yüz yığirmi guruş bâliğ olmağla meblâğ-ı mezkûre ma'rifet-i şer' ve ma'rifetle saraya tevzi' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âtî zikir olunur hurre (Tarihsiz)

Karye-i Bağçeler

Karye-i Cennet	Karye-i Hocakend	Karye-i Hâcî İbrahim	
Guruş 290	Guruş 266	Guruş 150	Guruş 150
Karye-i Hâcî Halim	Karye-i Kâfir Kıran	Karye-i Zebenci	Karye-i Şehr Civari
Guruş 185	Guruş 115	Guruş 90	Guruş 250
Karye-i Zirzol	Karye-i 'Ali Kocalu	Karye-i 'Înâblı	Karye-i Peykâr
Guruş 135	Guruş 150	Guruş 110	Guruş 70
Karye-i Şeyh Mahmud	Karye-i Kayırlı	Karye-i Kayalı	Karye-i Daşçı
Guruş 128	Guruş 200	Guruş 130	Guruş 86
Karye-i Güllhâver	Karye-i DenizKapusu	Karye-i Sucu'Ali Ağa	Karye-i Korkmaz
Guruş 130	Guruş 130	Guruş 86	Guruş 55

Karye-i Tuzsuz-zâde	Karye-i Hâcî Celil	Karye-i Hâcî Halil	Karye-i Sakızlı
Guruş 150	Guruş 110	Guruş 100	Guruş 100
Karye-i Yeğence	Karye-i Sezâk	Karye-i Malatya	Karye-i Mihmandar
Guruş 135	Guruş 60	Guruş 50	Guruş 180
Karye-i Şahin Ağa	Karye-i Kara Oğlanlı	Karye-i Hurma	Karye-i Ağca
Guruş 35	Guruş 55	Guruş 40	Koyunlu Dağı
			Guruş 20
Karye-i KaraAhmedli	Karye-i Arablar	Karye-i Hâcî Kûdâl	Karye-i YuvaHendeği
Guruş 15	Guruş 45	Guruş 80	Guruş 80
Karye-i Şeyh Murad	Karye-i Ağbekli	Karye-i Kumarlı	Karye-i Akarca
Guruş 25	Guruş 40	Guruş 150	Guruş 20
Karye-i Süleyman	Karye-i Yalnız Dâm	Karye-i Bayram Hacı	
Guruş 120	Guruş 30	Guruş 20	
Karye-i Yassı Virân	Karye-i Kefere Köy	Karye-i Çanakçı	
Guruş 120	Guruş 55	Guruş 30	
Karye-i Hâcî Kasım	Karye-i Kadı	Karye-i Doğaç	
Guruş 15	Guruş 120	Guruş 20	
Karye-i Sulak Yakub	Karye-i Cenne	Karye-i Ekmeler	
Guruş 30	Guruş 50	Guruş 15	
Karye-i Keyl Eyvesi	Karye-i Karataş		
Guruş 30	Guruş 350		
Bâkî			
Guruş 5420			

S. 22/B. 41

İşbu sâl-i münbit-i iştîmâlde bundan akdem cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile tevzî' olunan salyânedan bâkî kalan yedibin yediyüz guruş ve Kapûcubâşî Hasan Ağa hizmet ve bir aylık rûziyye ve eşcâ masârifi yedi bin yedi yüz elli guruş Şehir Hacısı yediyle Asitâne'ye gidenlere virilen harcırâh altıyüz seksân guruş mütesellim ağanın vakfına Şehir Hacısı'nın eylediği masârif-i müteferrikâ ve kapûcubâşîya duhân bahâ yetmiş guruş salyâne'i sâbıkadan bâkî kalan harc-ı imzâ'ı ve huddâmiye yüzseksân guruş ve bu def'a harc-ı imzâ'ı defter iki yüz elli guruş Kethüdâ efendiye elli guruş kâtibiye elli guruş ihzâriye elli guruş mütesellim ağaya tahsiliye yüz guruş kollukcubâşîya elli guruş menzilcinin bârgir kirâsı kırk iki guruş

odabâşı kırk guruş ile min-haysü'l-mecmû' onyedibin onüç guruş bâliğ olmağla meblâğ-ı mezbûr cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'ile nefsi mahallât ve nevâhîlere tevzî' ve taksîm olunan defteridir ki ber vech-i âfî zikr olunur fî'l-yevm evâhir-i Safertü'l-hayr sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (13 Aralık 1786)

Nefs-i Mahallât	Nâhiye-i Yüreğir	Nâhiye-i Cânib-i Şehir	Bağcehâ-yı Adana
Guruş 12250	Guruş 2250	Guruş 1125	Guruş 510
Yekûn			
Guruş			
16125	asıl tevzî'		
888	sekizyüzseksân guruşdur tevzî' cümle olmağla bâkî kalan tevzî'		
+ _____	olunandır.		
17013			

Bilâd-ı mezkûr nefsi mahallâtın schmî olan oniki ikiyüz elli guruşun tevzî'idir ki ber-vech-i âfî zikr olunur.

Mahalle-i Neccerân	Mahalle-i Yârbâşı	Mahalle-i Çınarlı
Guruş 625	Guruş 310	Guruş 260
Mahalle-i Hân Kurbû	Mahalle-i Bâb-ı Tarsus	Mahalle-i Sofu Bağçe
Guruş 515	Guruş 470	Guruş 260
Mahalle-i Emirler	Mahalle-i Debbeğân	Mahalle-i Kantarân
Guruş 170	Guruş 160	Guruş 220
Mahalle-i Hâcı Hamid	Mahalle-i Eski Çarşû	Mahalle-i Ağca Mescid
Guruş 160	Guruş 90	Guruş 265
Mahalle-i Durmuş Fakıh	Mahalle-i Kara Sofi	Mahalle-i Eski Hamâm
Guruş 250	Guruş 560	Guruş 830
Mahalle-i Baytimur	Mahalle-i Daşçıkan	Mahalle-i Sarı Yakub
Guruş 140	Guruş 260	Guruş 260
Mahalle-i Paşa Nebî	Mahalle-i 'Ali Dede	Mahalle-i Bucak
Guruş 230	Guruş 365	Guruş 110
Mahalle-i Sisli	Mahalle-i Çırak	Mahalle-i Hızır İlyâs
Guruş 270	Guruş 260	Guruş 220

Mahalle-i Hamâl Guruş 80	Mahalle-i Ağa Mehmed Guruş 250	Mahalle-i Mestân-zâde Guruş 75
Mahalle-i Şeyh-zâde Guruş 160	Mahalle-i Derviş Paşa Guruş 40	Mahalle-i Kansız-zâde Guruş 20
Mahalle-i Zimmîyân-ı Tekye Guruş 265	Mahalle-i Yurtân Guruş 240	Mahalle-i Su Gedîği Guruş 80
Mahalle-i Câmî'-i Cedîd Guruş 115	Mahalle-i Şeyh Mustafa Guruş 125	Mahalle-i Hânedan Guruş 35
Mahalle-i Kasab Bekr Guruş 260	Mahalle-i Serrâcan Guruş 195	Mahalle-i Halhal Guruş 70
Mahalle-i Savcı-zâde Guruş 80	Mahalle-i Kayâlî Bağ Guruş 140	Mahalle-i Çukur Mescid Guruş 320
Mahalle-i Şa'bâniyye Guruş 210	Mahalle-i Hurmalu Guruş 30	Mahalle-i Harab Bağçe Guruş 120
Mahalle-i Mermerli Guruş 260	Mahalle-i Kuru Köprü Guruş 260	Mahalle-i Hoca Vezîr Guruş 35
Mahalle-i Hamam Kurbu Guruş 215	Mahalle-i Hâcî Fakih Guruş 90	Mahalle-i Tekye Kurbu Guruş 20
Mahalle-i Bakır Sanda Guruş 20	Mahalle-i Saclı Hamid Guruş 375	Mahalle-i Kurb-ı Yurtan Guruş 115
Cem'an yekûn Guruş 12250		

S. 23/B. 42

İşbu sâl-i münbit-i iştîmâlde bundan akdem cümle ma'rifet ve ma'rifet-i şer'ile tevzî' olunan salyâneden bâkî kalan yedibin yediyüzbir guruşdan ve masârifat-ı sâ'ire ile cem'an onyedibin onüç guruşdan Yüreğir Nâhiyesi'ne isâbet eden ikibin ikiyüzelli guruş harc-ı imzâyı defter yüz guruş ücret sûbâşa yüz guruş kethüdâ efendiye onbeş guruş ilzârîye on guruş kâtibiye yigirmi guruş tahsiliye elli guruş muharrir bâşı ağaya kapûciyan kethüdâsına yetmiş guruş kolcularına yigirmi guruş ile min-haysü'l-mecmû' ikibin altıyüzbeş guruşa bâliğ olmağla meblâğ-ı mezbûr mahalle ma'rifet ve ma'rifet-i şer'ile nâhiye-i mezbûr kurâlarına

tevzî' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fî 10 Safer sene 1201 (4 Aralık 1786).

Karye-i Cennet Guruş 143	Karye-i Hocakend Guruş 143	Karye-i Hâcî İbrahim Guruş 88	Karye-i Hâcî Halim Guruş 102
Karye-i Bağçeler Guruş 67	Karye-i Kâfir Kıran Guruş 57	Karye-i Zitecri Guruş 35	Karye-i Şeyh Cıvarı Guruş 126
Karye-i Zirzol Guruş 42	Karye-i 'Ali Kocalı Guruş 65	Karye-i 'Inâblı Guruş 59	Karye-i Peykâr Guruş 28
Karye-i Şeyh Mahmud Guruş 83	Karye-i Kayırlı Guruş 97	Karye-i Kayalı Guruş 37	Karye-i Gülhâver Guruş 79
Karye-i Deniz Kapusu Guruş 79	Karye-i Daşçı Guruş 35	Karye-i Sucu'Ali Ağa Guruş 36	Karye-i Korkmaz Guruş 27
Karye-i Tuzsuz Guruş 58	Karye-i Hâcî Celil Guruş 65	Karye-i Hâcî Halil Guruş 72	Karye-i Sakızlı Guruş 47
Karye-i Yegence Guruş 63	Karye-i Sezâk Guruş 27	Karye-i Malatya Guruş 47	Karye-i Mihmandar Guruş 83
Karye-i Şahin Ağa Guruş 25	Karye-i KaraOğlanlı Guruş 15	Karye-i Hurmalu Guruş 17	Karye-i Ağca Koyunlu Guruş 22
Karye-i Kara Ahmedli Guruş 12	Karye-i Arablar Guruş 26	Karye-i Hâcî Kudâl Guruş 37	Karye-i Burun Viran Guruş 18
Karye-i Şeyh Murad Guruş 43	Karye-i Ağbekli Guruş 28	Karye-i Hâcî Hasanlı Guruş 37	Karye-i Yuva Hendeği Guruş 27
Karye-i Kumarlı Guruş 98	Karye-i Akarca Guruş 10	Karye-i Hâcî Süleyman Guruş 73	Karye-i Yası Virân Guruş 53
Karye-i Kefere Guruş 5	Karye-i Çanakçı Guruş 33	Karye-i Hâcî Kasım Guruş 13	Karye-i Kadı Guruş 57
Karye-i Doğanç Guruş 17	Karye-i Sulak Guruş 26	Karye-i Cenne Guruş 26	Karye-i Ekmeler Guruş 15
Karye-i Keyl Eyvesi Guruş 12			
Cem 'an yekûn Guruş 2635			

S. 23/B. 43

Bu def 'a menzilin taksît-i evvelisî ve masârifat-ı mühimme-i sâ'ireden müetemi' olan meblâğdan tevzi' ve taksîm olub mahallâtda üçbin üçyüzseksân guruş ve Yüreğir'den binbeşyüz guruş ve Cânib-i Şehr'den beşyüz guruş cem'an beşbin üçyüz seksân guruş tevzi olunmayub bâkî kalmağla dikkat üzere te'hîr olunmuşdur Fî 25 CA sene 1201 (14 Mart 1787)

Def'a Sofu Bağçe Mahallesi'nden elli guruş kalmışdır ve Eski Hamam Mahallesi'nden elli guruş Emirler'den elli guruş cem'an yüzelli guruş dahî kalmağla bilâde-i mezkûr beşbin üçyüzseksân guruşa zamm min-haysü'l-mecmû' beşbin beşyüz otuz guruş salyâne-i atıyyeye kalmışdır Fî 25 CA sene 1201 (14 Mart 1787)

	Guruş
Mahallâtdan	3380
Yüreğir	1500
Cânib-i Şehr	0500
Sofu Bağçe	0050
Emirler	0050
Eski Hamam	0050
	+ _____
	5530

S. 24/B. 44

Fî'l-asl Birecik ahâlisinden olub Medîne-i Adana'da bi'l-müsâfire sâkin iken vefât iden Korkmaz dimekle ma'rûf Hüseyin Beşe ibn-i Ahmed Beşe nâm müteveffânın zâhirden vâris ma'rûfî olmayub bi'l-cümle terekesi 'Askerî Beytü'l-mâlına 'â'id ve râcî' olmağla hâlâ medîne-i mezbûre Ser-Dârı Ser-Tûrnâlî es-Seyyid Ahmed Ağa tarafından Beytü'l-mâl Kabzi'na me'mûr Ser-Çavûşân 'Abdullah Beşe ma'rifet-i ve ma'rifet-i şer'ile Suk-i Sultâni'de ba'de'l-müzâyede fûruht olunan nukûd defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi'r-râbi' 'işrîn min şehr Cemâziye'l-evvelî sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (13 Mart 1787)

Vergisi	Bi'l-cümle fûruht olunan	Der-zimmet
Nukûd	eşyâ bahâsı	Timürcei
Guruş 52,5	Guruş 252,5	Guruş 6

Cem 'an Yekûn

Guruş 311

Minhâtü'l-ihracât

Techîz Tekfîn	Resm-i	Nâzirîye	Kâtibiye	Çukadâr	İhzâriye
	Kısmet 'Âdî				

Guruş 50	Guruş 7,5	Guruş 5	Guruş 5	Guruş 5	Guruş 5
----------	-----------	---------	---------	---------	---------

Emîn- Beytü'l-mâla Hizmet	Kolcularına			Dellâliye ve Dekâniye	
---------------------------	-------------	--	--	-----------------------	--

Guruş 15		Guruş 10		Guruş 12,5	
----------	--	----------	--	------------	--

Yekûn

Guruş 115

Sahihü'l-bâkî

Guruş 196 Yüzdoksânaltı guruş Ser-dâr mûmâ-ileyha teslim olmuştur.

S. 24/B. 45

Medîne-i Adana mahallâtından Hurmâlu Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden Durmuş bin Hızır nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-ı metrûkesi Cemile bint-i Halil nâm hâtûn ile hâlâ Medîne-i mezbûre Mütesellimi Yeşil-bâş-zâde es-Seyyid Salih Ağa tarafından Beytü'l-mâl Kabzı'na me'mûr Kara 'Ali ibn-i 'Abdülkadir nâm kimesne mahzarında şâhideyn-i 'adileyn ile verâseti sâbit olan Hâlasıoğlu Mustafa bin nâm kimesneye inhisârı tahkikinden sonra müteveffâ-yı mezbûrun terekesi defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrire Fî gurre Cemâziye'l-ahir sene 1201(24 Mart 1787)

Mahalle-i mezbûrede	Bir kat		KüçükDikili	Alât Çift	
üç bâb			Karyesi'nde		
Tahtânî Beyt	Yatak		bir bâb çift tamı		
Guruş 100	Guruş 10		Guruş 30	Guruş 5	
Öküz	Bir Re's Kır	Arı	Kovân	Mezrû'a Hintta	Mezrû'a Şa'ir
	Bargir				
2	1	'Aded 5	'Aded 40	Kile 2	
Guruş 30	Guruş 20	Guruş 10	Guruş 10	Guruş 30	Guruş 20
Köhne Kilim	Siyâh Çul	Köhne Hirâr	Alât-ı Kahve	Evân-ı nühâsiye	Penbe Bahâsı
1	2	2		Kıyye 10	
Guruş 2	Guruş 2	Guruş 1	Guruş 1	Guruş 10	Gruş 15

Tecmilât Hânı

Guruş 5

Yekûn

Guruş 301 Üçyüzbir guruşdur.

Minhâtü'l-ihracât

Techîz Tekfîn	Resm-i	Nâziriye	Çukadâriye	Kâtibiye	İhzâriye
	Kısmet 'Âdî				

Guruş 40	Guruş 7,5	Guruş 3	Guruş 3	Guruş 3	Guruş 3
----------	-----------	---------	---------	---------	---------

Emîn Beytü'l-mâla Hizmet Kolcusuna

Guruş 10	Guruş 5
----------	---------

Yekûn

Guruş 74,5 Yetmiş dörtbuçuk guruşdur.

Sahîhü'l-bâkî

Guruş 226,5 İkiyüz yigirmi altı buçuk guruşdur.

S. 25/B. 46

Medîne-i Adana mahallâtından Kasab Bekr Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffîye olan Râziye bint-i 'Ali nâm müteveffenin verâse-i makûle-i bi'l-neseb cihetinden 'Âişe bint-i Mustafa ve Hatice bint-i Veliyü'd-din nâm hâtûnlara mahzar olduğu hâlâ Medîne-i mezbûre Mutesellimi Yeşil-bâş-zâde es-Seyyid Salih Ağa tarafından Beytü'l-mâl Kabzı'na me'mûr Kara 'Ali Beşe mahzarında Mehmed Efendi ibn-i 'Ali ve es-Seyyid İbrahim Efendi ibn-i 'Abdülcelil nâm kimesneler şehâdetleri ile sâbit oldukdan sonra tereke-i müteveffâ-yı mezbûr defteri ber vech-i âtî zikr olunur hurrire fi'l-yevmi's-sâbi' min Cemâziye'l-ahir sene 1201(28 Mart 1787)

Mahalle-i mezbûrda vâkı'	Yorgan	Döşek	Yasdık	Minder	Mak 'ad
İki bâb fevkânî ve tahtânî	4	6		8	2
Guruş 350	Guruş 15	Guruş 15	Guruş 4	Guruş 2	Guruş 2
Kilim Köhne 3	'Entâri	Sagîr	Sim Sanduka 2	Melez Tob 1	'Entâri ve
		Kuşak			Bez Parçası
Guruş 3	Guruş 5	Guruş 4	Guruş 5	Guruş 2	Guruş 3

Sanduka	Köhne	Evân-ı	Tecmilât-	Bir tek Kem'iyâr
Hırdavat	Kürk	Nühâsiye	Hânı	Altun Burma
Guruş 2	Guruş 3	Kıyye 15	Guruş 10	Guruş 40
		Guruş 15		

Cem 'an Yekûn

Guruş 480

Mine'l-ihracât

Techîz ve Tekfin	Resm-i	Kısmet	Nâzırıye	Kâtibiye	Çukadâriye	İhzâriye
	'Âdî					
Guruş 50	Guruş 12		Guruş 2	Guruş 3	Guruş 3	Guruş 2

Resm-i

Hizmet

Beytû'l-mâl

Guruş 12

Guruş 6

Yekûn

Guruş 90

Sahîhü'l-bâkî

Yekûn

Guruş 390 Üçyüz doksân guruşdur.

S. 25/B. 47

Medîne-i Adana mahallâtından 'Ali Dede Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden Halil bin Bayram nâm müteveffânın verâseti zevcesi Ümmü Gülsüm bint-i İshak nâm hâtûn ile sulbi kızı Ümmü Gülsüm nâm sagîreye inhisârı tahkikinden sonra müteveffâ-yı mezbûrun terekesi desteridir ki ber vech-i âlî zikr olunur hurrîre Fî 10 Cemâziye'l-ahir sene 1201 (2 Nisan 1787)

Mahalle-i	Bir Kat	Mak'ad Hasrı	Kazan	Şerbet Tası
mezbûrede	Yatak			
Hârabe-i beyt	Guruş 500	Guruş 10	Guruş 10	Guruş 30
Guruş 3				
Siyâh Cariye	Siyâh Arab	Evân-nühâsiye	Der-zimmet	
		Kıyye 57	'Abbas-zâde Hâcî 'Ali	
Guruş 200	Guruş 200	Guruş 57	Guruş 180	

Tecmilât- hânı

Guruş 10

Yekûn

Guruş 1200

Mine'l-ihracât

Resm-i Kısım

Nâzırıye

Kâtibiye

Çukadâriye

İhzâriye

Guruş 28

Guruş

Guruş 2

Guruş 2

Guruş 1,5

Yekûn

Guruş 35

Sahîhü'l-bâki

Guruş 1165

Hisse-i zevcî'l-

Hisse-i bintü'l-

mezbûr

mezbûr

Para 5

Para 15

Guruş 145,5

Guruş 1019

S. 25/B. 48

Medîne-i Adana mahallâtından Eski Hamâm Mahallesi sükkânlarından iken bundan akdem bilâ vâris fevt olan Kitabcı Süleyman Beşe'nin bi'l-cümle terekesi 'Asker-i Beytü'-mâl tarafına 'â'id ve râci' olmağla müteveffa-yı merkûmun bi'l-cümlesi ma'rifet-i şer'î ve Emîn Beytü'l-mâl ma'rifetiyle tahrîr ve Sûk-ı Sultânî'de inkitâ 'atından sonra bey'î ile fûrûht ve ba'de'l-masârif Emîn merkûme teslim olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrunun ber vech-i âlî zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmse min-şehr Şevvâle'l-mükerrem sene 1201(22 Temmuz 1787)

Fûrûht olunan bi'l-cümle

Tereke Bahâsı

Guruş 41,5

Mine'l-ihracât

Techîz ve Tekfîn

Dellâliye

Resm

Hizmet

Hizmet-i Beytü'l-mâl

Guruş 12,5

Guruş 1

Guruş 4

Guruş 2

Guruş 4

Deyn-i münbit

Ümmü Gülsüm Hâtûn

Guruş 10

Yekûn

Guruş 33,5

Sahîhü'l-bâkî

Yekûn

Guruş 8 Emîn Beytü'l-mâlâ teslim-i şüdd.

S.26/B.49

Medîne-i Adana mütesellimi olub 'amme ve hassâ-ı Beytü'l-mâl kabzına me'mûr Yeşilbaş-zâde es-Seyyid Sâlih Ağa tarafından da'vâ-ı âtû'z-zikre vekîl-i sâbitü'l-vükâlası Emîn Beytü'l-mâl Kara 'Ali Beşe ibn-i Mehmed nâm kimesne Meclis-i Şer'î hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde Mâraş Kal'a'sı Salyâneci'si olub bi'l-misafire medîne-i Adana'da vâkı' Yeni Hân'da sâkin râfî'-i ba'de'l-kitâb Süleymân Ağa ibn-i Mehmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb fî'l-asl Sekizkend Kasabası sükkânından olub merkûm Süleymân Ağa'nın hizmetinde iken târîh-i küttâbdan üçgün mukaddem ağa-yı merkumun sâkin olduğu hân-ı mezkûre odasında altı hâriciyyeden kurşûn ile.....vefât iden Ca'fer bin Mehmed'in zâhiresi vâris-i ma'rûfu olmayub ba'de's-sâmiye vasî taraf-ı beytü'l-mâla 'âid ve râci' olmağla müteveffâ-yı mezbûrun vasî-i taleb iderim sû'al olunub takrîr-i tahrîr ve müceb-i şer'isi icrâ-ı murâd-ı medar didikde gibbe's-sû'al-ı merkum Süleymân Ağa cevâbında târîh-i mezbûrde makbûl-u mezbûr hukusunun taşîr nizâm ve yarar iken bi-kazâ-Allah'u Te'âlâ kendi kasabasında karındâşı olub göynünden kurşun isâbet ve mahrûc olub mer'î minvâl-i muharrer üzere olduğu mazhar-ı Müslimin'de ikrâr ve i'tirâf idüb üç beş sâ'at mürûr ile mübâ'iren vefât eyledi deyü def'ile mukabele vak'ı meşrûha-yı mübeyyin beyyine taleb olundukda 'adûl-ı ihrâr-ı ricâl-i Müslimin'den es-Seyyid Mehmed bin Sa'id ve es-Seyyid Mustafa bin mehmed nâm kimesneler li-ecli'l-şehâde Meclis-i Şer'î hazırân olub eserü'l-istişhâde fî'l-hakîka merkum Süleymân Ağa'nın hizmetkârı makbûl-u mezbûr Ca'fer'in ba'de'l-harc-ı bâbında vârub hâriciyyeden sû'al eylediğimizde kurşûn dolu mesnûmun taşra ve izâm ve yarar iken kendi kasabasında karındâşı olub bi-kazâ Allah!u Te'âlâ göynümden kurşun isâbet ve mahrûc oldum deyü bizim huzûrumuzda ikrâr ve i'tirâf eyledi bizler bu husûsda bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyü beher birleri edâ-ı şehâdet-i şer'îye eylediler ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbul olmağın mücebince emîn merkum Kara 'Ali Beşe bi-vech-i şer'î mu'ârizadan men' birle mâ-vak'ı bi't-taleb ketb olundu hurrîre fî'l-yevmi's-sâbi' min Cemâziye'l-ahir sene-i ihdâ ve mi'cteyn ve elf(28 Mart 1787)

Şuhûdü'l-hâl

Hâcî 'Abdü'l-celîl Beşe Çâvûş Matlum Mehmed Ağa
 Çâvûş Maksud Beşe Ağa Çâvûş Mehmed Ağa
 Salyâneci İsmâ'il Çâvûş Ağa

S. 26/B. 50

Medîne-i Adana mahallâtından Bâb-ı Tarsûs Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden Mehmed bin 'Abdullah nâm nâm kimesnenin verâset-i zevcesi bint-i Hüseyin nâm hâtûn ile sulbî oğlu Mehmed ve sagîr kızı 'Âişe'ye inhisârı tahkîkından sonra merkûmun terekesinden ezîd olduğu halde vefât itmekle müteveffâ-yı mezbûr terkesi defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmse min şehri Rebî'ü'l -ahır sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (26 Ocak 1787).

Pistov	Mak'ad	Mak'ad	Burma	Döşek	Yorgan	Döşek
1	Yüzü 1	Çift 2	Yasdık 1	1	2	2
Guruş 13	Guruş 8	Guruş 8	Guruş 6	Guruş 6	Guruş 3	Guruş 4
Bir kat Yatak	Minder 2	Yasdık 1	Seccâde 1	Sini Kebîr1	Kazan 1	Tencere 1
Guruş 10	Guruş 1	Guruş 1	Guruş 5	Guruş 6	Guruş 5	Guruş 2
Tencere Kebîr2	Sahan Legen	Çadır 1	Merkeb 1	Çıldırım Karyesi'nde Dam		
Guruş 3	Guruş 2	Guruş 10	Guruş 10	Guruş 70		
Tecmilât-hânı	Der-zimmet Agca Koyunluoğluna					
Guruş 5	Guruş 50					
Yekûn						
Guruş 240						
Mine'l-ibrâcât						
Resm-i Kısmet	Techîz ve Tekfîn		Kâtibiye	Nâziriye	Çukadâriye	İhzâriye
Guruş 13,5	Guruş 14,5		Guruş 2	Guruş 1	Guruş 2	Guruş2
Cem 'an yekûn						
Guruş 35						
Sahîhü'l-bâkî						
Guruş 215						
Deyn-i münbit Ağa-yı Selam	Deyn-i münbit Hâcî 'Osman		Deyn-i münbit 'Abdu'l-lah			
Guruş 30	Guruş 790		Guruş 85			

Taksimü'l-guramâ	Taksimü'l-guramâ	Taksimü'l-guramâ
Guruş 4,5	Guruş 118,5	Guruş 14,5
Deyn-i İsmâ'il Çavûş Ağa	Deyn-i Mihr-i müsemmâ	Deyn-imünbitKademzâde
Guruş 38	Guruş 250	Guruş 180
Taksimü'l-guramâ	Taksîmü'l-guramâ	Taksîmü'l-guramâ
Guruş 5,25	Guruş 37,5	Guruş 17

Meblâğı-mezkûrdan beher guruşa altışar yahud be- taksîm olub ondokuz guruş bâkî kalmışdır.

S. 27/B. 51

Medîne-i Adana mahallâtından Yurtân Mahallesi sükkânlarından İbrahim Beşe ibn-i 'Abdülhalim nâm kimesne Meclis-i Şer' hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde medîne-i mezbûrde Debbagân Mahallesi sâkinelerinden Bakkal Kör Mustafa ibn-i Veliyü'd-din nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm ider ki târîh-i kitâbdan bir buçuk sene mukaddem Yüreğir Nâhiyesi'ne tâbi' Ağbekli Karyesi'nde vâki' beyne'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmetü'l-hudûd bir bâb çift dâmı derûnunda ma'lûm ol-mikdâr samân ve altı re's çift öküzü ve bir re's bargir ve iki re's inek ve mahlût dokuz kîle mevrû' hinta şâ'ir ve mercimek min haytü'l-mecmû' dört yüzelli guruş safîfe-i vâhide ile bana bey'-i tâb sâhîh-i şer'î ile bey' ve teslim ve temlikden vech-i muharrer kabûl ve teslim ve mülk idüb semen-i müsemma olan meblâğı mezbûrun üç yüzelli gurusunu bana deyni olan üç yüzelli gurusu takas ol-dahî takas ve kabûl eyledikten sonra bâkî yüz gurusu dahî tamâmen ve kâmilen kendüye teslim ol-dahî ahz u kabz idüb minvâl-ı muharrer üzere bey' ve istifâ-yı hakk eylediğini dahî mahzar-ı müsliminde ikrâr ve itirâf idüb bu ana kadar zabt ve tasarrufumuzda iken şimdi karye-i mezbûrede mârû'z-zikr ittikleri fuzûlî ahz itmekle sû'al olunub takrîr-i tahrîr ve redd ve teslimine tenbih şer'î murâd-ı medarr didikde gibbe's-sû'al-ı mezbûr Kör Mustafa cevâbında müdde'î mezbûr İbrahim Beşe'ye ol-mikdâr deynini ve mârû'z-zikr tâm ve samân ve öküz ve bargir ve inek ve mevrû' hinta ve şâ'iri dört yüz elli gurusu ikrâr lakin meblâğı mezbûr üç yüzelli gurusu mârû'z-zikr çift hâsılatdan ba'de'l-istinfa yine bükârder-teslim itmek üzere bey'-i bi'l-vefa ile bey' eyledüm deyü bey'-i bi'l-ikrâr ve bey'-i bât-ı ve meblâğı mezbûr yüz guruş dahî ahz eylediğini inkâr eyledikten sonra merkûm Kör Mustafa ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl bey'-i isbât tahlîf olunduktan sonra merkûm Mustafa bey'-i bi'l-vefa da'vâsıyla bi-vech-i şer'î mu'ârizdan ba'de'l men'-i inkârı olan bey'-i bât sâhîh ile bey' olub semenî müsemmi olan meblâğı mezbûr dört yüzelli gurusu ber vech-i muharrer istifâ eyledim deyü takrîr ve olduğunu lede't-tezkiye 'adâletleri zâhîr olan Mehmed bin Kasım ve Hâcî Kasım bin

Mehmed şehâdetleriyle ba'de'l-ısbât-ı fuzûlî ahz eyledi ma'rûz-zikr iki re's inegî müdde'î mezbûr İbrahim Beşe'ye red ve teslîm mezbûr Mustafa beyyine şer'î birle mâ-vak' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fî'l-yevmi'l-hâdî ve'l-'işrîn şehr Cemâziye'l-evvel sene-i ihdâ ve mi'cteyn ve elf (10 Mart 1787).

Şuhûdü'l-Hâl

Ser-Kâtib İmâm-zâde Mehmed Efendi

Seyyid Kâtib Seyyid 'Ali Efendi

Molla Hüseyin Efendi

S. 27/B. 52

Medîne-i Adana mahallâtından 'Ali Dede Mahallesi sükkânından es-Seyyid 'Osman bin es-Seyyid Mehmed nâm kimesne Meclis-i Şer'î şerîf üzere ve mahfîl-i deyn-i münif ez-beherde ve yine mahalle-i mezbûre sâkinelerinden râfi'atü'l-veşîk Fatıma bint-i el-Hâc 'Ali Ağa nâm hâtûna tarafından sû'al ve redd-i cevâba vekîl-i sâbitü'l-vükâlası zevce-i es-Seyyid Ebubekr Efendi ibn-i Veliyü'd-dîn mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem vefât iden 'Ammi merkûm el-Hâc Ali Ağa nâm kimesne târîh-i küttâbdan oniki sene mukaddem sagîr kızı mezbûre Fatıma'yı mahzar-ı müsliminde babam mezkûr es-Seyyid Mehmed dahî mazhar hâzır iken benim dahî hâlâ sagîrimin velâyeten banâ tezvîc ve babam dahî bi'l-velâ-yı tezvîc idüb sû'al-ı muharrer üzere benim menkûham iken şimdi mezbûre Fatıma nefsinin vekîl-i merkûm es-Seyyid Ebubekr Efendi ve tezvîc itmekle sû'al olunub takrîr-i muharrer ber müceb şer'î muhsî mezâd-ı medâr didikde gıbbe's-sû'al vekîl-i merkûm cevâbında ve merkûme Fatıma'yı tezvîc eylediğini ikrâr lâkin müdde'î merkûmun minvâl-ı muharrer üzere mukaddem tezvîci bi'l-küllîye inkâr eylediğinden başka müdde'î merkûm es-Seyyid 'Osman babası merkûm es-Seyyid Mehmed dahî hâzır iken mezbûre Fatıma'yı kerâren ve mirâren iştikâh ve tezvîc-i tâlib olub ol-dahî istinkâf ve oldular deyu def'ile mukabele idecek gıbbe'l-istintâk velâ-inkâr râfi vekîl-i mezbûrûna ber vech-i muharrer vak'ı meşrûhuna mutabık beyyine taleb olundukda 'adûl-ı ihrâr-ı ricâl-i Müslimin'den es-Seyyid 'Ali bin Süleyman ve es-Seyyid 'Abbas bin Süleyman ve es-Seyyid Molla bin 'Abdullah ve es-Seyyid 'Abdülkerim bin İbrahim nâm kimesneler li-ecli's-şehâdet Meclis-i Şer'î'de hâzırân olub eserü'l-istişâde fî'l-hakîka işbu müdde'î mezbûr 'Osman babası es-Seyyid Mehmed dahî hâzır iken bizim huzûrumuzda merkûme Fatıma'yı istiklâf ve tezvîc-i tâlib olub ol-dahî istiklâf mâ-'adâ Meclis-i 'akdde dahî hâzır ve sâkît oldular bizler bu husûsda bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyü her birleri edâ-yı şehâdet-i şer'îye eylediklerinden

ba'de't-ta 'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûlu olmağın mücebince müdde 'i mezbûr 'Osman bi-vech-i şer'î mu'ârızdan dahî men' birle mâ-vak'ı bi't-taleb ketb olundu hurrice f'l-yevmi's-sâbî'ü-l 'işrîn Recebül' ferd sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf(16 Mayıs 1787)

Şuhûdü'l-Hâl

Zâde Mustafa Efendi
Efendi 'Ali

Tâcir-zâde Ömer Efendi
Efendi Seyyid Mehmed Efendi

Na'mâ'ı Efendi-zâde Molla
Kadem-zâde

S. 28/B. 53

Silah-şorâne Hazret-i şeh-r-yârîmden sâbık-ı ifrâz zü'l-kadiriye mukata'ası Mutasarrıfı Kimül-mâz dimekle ma'rûf Mustafa Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesne Meclis-i Şer'î hatîr-ı lâzımüt-tevkîrde Medîne-i Adana Kal'a'sı sükkânından râfî'-i ba'isü'l-kitab Hâfız es-Seyyid Mehmed bin Hüseyin mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb binikiyüzbir senesine mahsuben mutasarrıf olduğum ifrâz-ı zü'l-kadiriye mukata'asının Kaza 'Aşriyyeti târîh-i kitabdan yedi ay mukaddem mîn-i 'Asitâne-i 'Aliyye'de cerîd mîr'i 'Aşreti Hasan Beğ'in fuzûlî ta'şîr ve hâsılâtdan sekiz kantâr Koza merkûm Hâfız es-Seyyid Mahmud fîrûht itmekle semenî mevcûd ise semenî ve istihlâk eyledi ise kıymetini taleb iderim sût'al olunub takrîr-i tahrîr ve müceb mer'î marâz-ı medâr didikde gıbbe's-sût'al-i merkûm Hâfız es-Seyyid Mehmed cevâbında merkûm Mustafa Ağa hâzır iken mezkûr Hüseyin Beğ kendi hakkını hâsılâtdan olmağ üzere üçyüz guruşluk koza banâ bey' ve teslîm ve ben-dahî ihtirâ ve kabûl ve semenî mîr-i merkûm teslîm idüb ve merkûm Mustafa Ağa'dan mârû'z-zikr koza Hüseyin Bey'in olduğuna makarr u mu'terif olarak koza-ı nakl ile deyü banâ tenbîh ve imrâmdan eyledi deyü vaz'-ı meşrûha-ı müdde'î merkûm Mustafa Ağa'dan ikrâr ve itirâf itmeğın bende-i levâsık bi't-taleb ketb olundu hurrice f'l-yevmi's-sâbî' 'işr min şeh-r Recebül' ferd sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (16 Mayıs 1787)

Şuhûdü'l-Hâl

Diz-dâr Mehmede Ağa
Dürrî Hasan Efendi

Müderris Mehmed Efendi
Seyyid 'Ali Efendi

Kal'a-ı Hâcî Hâfız

S. 28/B. 54 a

Kıdvat'l-emâcid ve'l-a'yân hâlâ Mahrûsa-i Adana'da kâ'in Çopur Ağa-zâde Tûrnâcî-bâşı es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa zîde-mecduhu inhâ olunur ki sen ötedenberü hânedân ve Ceddi Ocaklı olub vücûhla yarâr ve kâr-güzârlık ile şeh-r-i tis'âr olduğum ve zabt u rabt

hidemât-ı meşkûr ibrâzına Kolak-zâr iden Cânib-i Ocâğ'a ihbâr olunmağla hakkında 'inâyet-i 'aleyh zuhûr ve bu def'a 'avâtıf-ı 'aleyh hazret-i şahin-şâhiden Adana Yeniçeri Zâbitliği ve Ser-dârlığı sana tevcîh ve 'inâyet buyurulmağla zâtının mezkûr ve senden me'mûl olduğu minvâl zabt u rabt neferâtı ve def'i haşerât ile tanzîm bilâd hâlde 'ibâre-i bezl-i mekkînet eylemek bâbında hâsseten işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuşdur İnşa '-Allahu Te'âlâ vusûlünde gerekdir ki sen ki Tûrnâcı-bâşı es-Seyyid Mehmed Ağa zîde mecduhusun ötedenberü me'lûf olduğun gayret ve istikâmetin muktezâsınca hareket ve hıfz-ı himâye belde ve zabt u rabt haşerât emrinde ve ziyân-ı 'ibâd- husûsuna sıdk takdîmine iktirâr birle ber-vech-i merâm-ı hidemât-ı mebrûre ibrâzına sa'ye-i hâlâ kelâm eyleyesin ve belde-i merkûm ve nevâhî ve kurâsında kâ'in-i mukîm ve müsâfir Yeniçeri ve Cebeci ve Topcu ve Toparabacısı ve Guleman Acemi ve Kuloğulları cümlesi seni üzerlerine zabt u rabt ve ser-dâr bilüb sözünden dışarı ve re'yinden hâriz vaz' ve hareket de bulunmaya i'ta'at ve inkiyâd üzere olalar tavâ'if-i 'askeriyeden bilâ vâris fevt olanların metrûkâlarını ma'rifet-i şer'ile zabt ve Sûk-ı Sultânî'de fûrûht ve hâsılât olan semenî metrûkâ beytü'l-mâl müslimine için Cânib-i Ocâğ'a mebrûren ve kaffe-i imrârkişer 'i-şerîf ve kanûn-u kadîm tatbîk eylemekte beher yevmî isrâf itmeyüb sükkân-ı velâyetin verâsetlerine müsâ'idin hizmet-i sâ'î meşrûke vücuh götürmeye muhabbetlü kerâmetlü veliyü'n-na'îmi efendimiz hazretlerin devâm-ı 'ömr-ü devletlerine du'â-ı hayriye ve mûceb mektûb 'amel olasız tahrîren evâ'il-i şehri-i Şa'bân sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (29 Mayıs 1787)

S. 28/B. 54 b

Kefere Karyesi'nden 'Âişe bint-i Murteza nâm hâtûn 200 guruş mihr ile tâlibi Mustafaya 'inâyet-i 'akd olunduğu kayd-ı şüdd.
Fî 19 Şevvâl sene 1201(7 Ağustos 1787)

S. 29/B. 55

Fî'l-asl Diyâr-bekr ahâlisinden olub Medîne-i Adana'da Siyav Beşeoğlu Medresesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât iden Neccâr-es-Seyyid el-Hâc Mehmed ibn-i el-Hâc Hüseyin nâm kimesnenin verâset-i li-ebeveyn kız karındâşioğlu es-Seyyid Muhammedullah nâm kimesneye münhâsıra olduğu hâlâ Medîne-i mezbûre Mütessellimi Çopur-zâde sa'âdetlü es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa tarafından Beytü'l-mâl Kabzı'na me'mûr es-Seyyid İbrahim ibn-i Mehmed mahzarında şâhidin-i 'âdilîn ile ba'de's-subût müteveffâ-yı mezbûrun tahrîr olunan terekesi defteridir ki ber vech-âtî zikr olunur hurrire fî'l-yevmi'l-'işr sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (1787).

Der-zimmet K�r Hüseyin	Der-zimmet Salih	H�n-ı m�risinde
Guruş 12,5	Guruş 130	Guruş 55
Der-zimmet Neccâr Köprülü	Der-zimmet Mollâ Yusuf	Der-zimmet Hasan
Guruş 10	Guruş 5	Guruş 1 Pare 10
Der-zimmet Seferi Ő�kird�	Der-zimmet Ker-k�r	
Guruş 7	Guruş 2 Pare 10	

Cem 'an Yekûn

Guruş 227 İkiy zyiğirmi yedi guruşdur

Mine'l-ihracât

Ber-m ceb vasiyyet Resm-i Beyt 'l-m l Mütesellim Ağa'ya Resm

Techiz ve Tekfin

Guruş 20

Guruş 10

Guruş 10

Nâziriye

 ukad riye

Kâtibiye

İhzâriye

Emîn Beyt 'l-m l  Hizmet

Guruş 3,5

Guruş 1,5

Guruş 1,5

Guruş 1,5

Guruş 5

Yekûn

Guruş93

Sahîhü'l-bâkî

Guruş 134 Yalnız y zotuzd rt guruşdur.

S. 29/B. 56

Medîne-i Adana mahallâtından S rı Yakûb Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem vefât iden el-Hâc 'Abdullah Beşe ibn-i 'Abdullah n m müteveffâ z hireden zevce-i menk h s  Fatıma bint-i 'Ali n m h t ndan gayr  vâris ma'r f  olmayub 'Askeri Beyt 'l-mâlına ' 'id ve râci' olmağla h l  Medîne-i mezbûre Ser-dârı  opur-z de sa' detl  Ser-T rn -yı es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa tarafından Beyt 'l-m l Kabzı'na me'm r es-Seyyid Mahmud Beşe ma'rifet  ve ma'rifet-i Şer'ile S k-ı Sultâni'de ba'de'l-müzâyede f r ht olunan müteveffâ-yı mezbûrun terekesi defteridir ki ber vech-i  f  zikr olunur hurrire fi'l-yevmi's-s b ' min Şehr Şa'b ne'l-mu'azzam sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (26 Mayıs 1787)

Kilim1	Yorgan1	D�Őek1	Yasdık	Cizme1	K�hnema'a Şalvar 1
Guruş 4,5	Guruş 3,5	Guruş 4,5	Guruş 0,50	Guruş 1,5	Guruş 1

Müsta'mel Şalvar	Bıçak ma'a Kebab Şişi			Bu bir diğer Han	Evân-ı Nühâsiye
Guruş 1,5	Guruş 0,25			Guruş 0,50	Guruş 12,025
Yekûn Guruş 31					
Mine'l- ihrâcât					
Resm-i 'âdî	Nâzırıye	Kâtibiye	Çukadâriye	İhzâriye	Emîn Beytü'l-mâlâ Hizmet
Guruş 3	Guruş 1,5	Guruş2	Guruş 2	Guruş 1,5	Guruş 5
Dellâliye ve Dekkâniye		Harc			
Guruş 2		Guruş 2			
Sahîhü'l-bâkî					
Guruş 12 Meblâğ-ı mezbûr oniki gurus Emîn Beytü'l-mâlâ teslim olmuştur.					

S. 30/B. 57

Medîne-i Adana mahallâtından Kayalı Bağ Mahallesi sükkâmından iken bundan akdem vefât iden Yusuf Beşe ibn-i Hâcî İbrahim nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûha-ı metrûkesi ve ve min cihetin zevî'l-erhâm 'Ammîsi kızı Cennet bint-i 'Aliyye nâm hâtûna münhâsıra olduğu Medîne-i mezbûre Ser-dârı Ser-Tûrnâ-yı Çopur-zâde sa'âdetlü es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa tarafından Beytü'l-mâl Kabzı'na me'mûr es-Seyyid Mahmud Beşe mahzarında şâhidun-ı 'âdilun ile ba'de's-şebub müteveffâ-yı mezbûrun tahrîr olunan terkesi defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fî'l-yevm'l-hâdî 'işrîn min şeh'r Şa'bân sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (11 Temmuz 1787)

Mahelle mezbûrede vâk'	Bir Kat Yatak	Tüfenk	Bıçak	Esvâb	Evân-ı Nühâsiye	
İkibâbFevkânî		1	1		Kıyye 4	
Menzil	Guruş 70	Guruş 10	Guruş 5	Guruş 5	Guruş 10	Guruş 4
Bozan	Öküz	İnek	Düğe	Tosun	Hinta Kîle	Alat Çift
Karyesi'nde						
İki bâb ÇiftDamı	2	1	3	2	2	
Guruş 50	Guruş30	Guruş 15	Guruş 15	Guruş 15	Guruş 25	Guruş 7

ZimmîOrtak	Def ‘ Hasan	Tecmilât-Hânı			
Hasan	Kîle				
Guruş 25	Guruş 15	Guruş 8			
Yekûn					
Guruş 300 Yalnız üçyüz guruşdur.					
Mine'l-ihracât					
Techiz Tekfîn	Resm-i Kısmet ‘âdî	Nâzırıye	Kâtibiye	Çukadâriye	İhzâriye
Guruş 15	Guruş 7,5	Guruş	Guruş 3	Guruş 3	Guruş 3
Ser-dâr	Ağaya	Emîn Beytül'-mâlâ Hizmet			
Resm					
Guruş 15	Guruş 5				
Yekûn					
Guruş 54,5					
Sahîhü'l-bâkî					
Guruş 245,5 Yalnız ikiyüz kırkbeş buçuk guruşdur.					

S.30 /B. 58

Medîne-i Adana mahallâtından Ağa Mehmed Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffâ olan Ümmü Gülsüm bint-i Cennet nâm hâtûnun verâseti hâlâ Mehmed'in kızı Emine'nin kızı 'Aişe nâm hâtûn ile ile hallâsı Kerime'nin kızı Fatıma'nın kızı Zeyneb nâm vereselere münhasıra olduğu ledc's-şer'i'l-enver zâhire ve nümâyân oldukdan sonra müteveffıye-i mezbûrenin terkesi defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurire Fî 27 min şehri Şa'bân sene 1201(17 Temmuz 1787)

Döşek 1	Bez Parçaları ve	Kebîr	Kebîr	Evân-ı
	Cımbız	Legen 1	Kazgan 1	Nühâsiye
Guruş 3	Guruş 1	Guruş 5,5	Guruş 2,5	Guruş 3,025
Yasdık3	Yorgan1	Def'aMisliYorgan	Köhne Minder	Köhne Gömlek
Guruş1,5	Guruş2,025	Guruş 0,25	Guruş 0,50	Guruş 1
Helef	Kiracı Takımı ve	Penbe ve Boğça	Sagîr Sim Kuşak	Köhne Hirâr
2	Tahta			
Guruş 1	Guruş 1	Guruş 2,5	Guruş 3,5	Guruş 1,5

SûsamveBaşbezi Zimem

Guruş 1.5 Guruş 17

Cem 'an Yekûn

Guruş 48,5 Yalnız kırksekiz buçuk guruşdur.

Mine'l-ihracât

Techîz ve Tekfin	Resm-i Kısmet'âdî	Nâzırıye	Kâtibiye	Çukadâriye
------------------	-------------------	----------	----------	------------

Guruş 7	Guruş 1.5	Guruş 1	Guruş 1.5	Guruş 1
---------	-----------	---------	-----------	---------

İhzâriye Dellâiye Dekkâniye

Guruş 1 Guruş 1

Yekûn

Guruş 14

Sahîhü'l-bâkî

Guruş 34,5

Yalnız otuzdört buçuk guruşdur.

Hisse-i 'Aişetü'l-mezbûre

Hisse-i Zeynebü'l-mezbûre

Guruş 23

Guruş 11,5

S. 31/B. 59

Fîl-asl Diyâr-bekr ahâlisinden olub Medîne-i Adana'da Câmî'-i Kebîr Medresesi'nde bundan akdem vefât iden Sâka el-Hâc Ahmed nâm kimesnenin zâhire-i vârisi ma'rûfu olmayub terekesi taraf-ı Beytü'l-mâla 'â'id ve râci' olmağla Medîne-i mezbûr Ser-dârı es-Seyyid Halil Ağa tarafından Beytü'l mâl Kabzı'na me'mûr Yaşar Çâvûş Mahmud Beşe ma'rifet ve ma'rifet-i şer'ile müteveffâ-yı mezbûrun terekesi tahrîr ve Sûk-ı Sultânî'de 'inâyet-i yaşar inkitâından sonra bey'-i yedinde ile fîrûht olunan muhâlefât defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fîl-yevmi's-sâlis min şehr Şevvâl sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (20 Ağustos 1787)

Fürûht olunan Eşyâ	Hinta	Der-zimmet	Der-zimmet
--------------------	-------	------------	------------

Bahâ	Kîle5	Sagîroğlu	Halil Ağa
------	-------	-----------	-----------

Guruş 27	Guruş3	Guruş 37	Guruş 145
----------	--------	----------	-----------

Yekûn

Guruş 232

Mine'l-ihrâcât

Techîz Tekfîn	Su yoluna ber mûceb ve 'â'id	Resm- Beytû'l-mâl 'â'id	Nâzriye
Guruş 27	Guruş 100	Guruş 31	Guruş 3
Kâtibiye	Çukadâra	İhzâriye	
Guruş 3	Guruş 3	Guruş 3	
Yekûn			
Guruş 180			
Sahîhü'l-bâkî			
Guruş 72			

Emîn merkûm Mahmud Beşeye teslim olmuştur.

S. 31/B. 60

Fî'l-asl Malatya ahâlisinden olub bi'l-müsafire Medîne-i Adana'da Yeni Hân'da sâkin iken bundan akdem vefât iden Ebubekr Beşe nâm müteveffânın verâseti 'Ammi-zâdesi Halil bin 'Ali nâm kimesneye mazhar olduğu 'Asker-i Beytû'l-mâl Kabzı'na me'mûr Yaşar Çâvûş Mehmed Beşe mahzarında şâhideyn-i 'adileyn ile sâbit olmağın müteveffâ-yı mezbûrun tahrîr olunan terkesi defteridir ki ber vech-i âfî zikr olunur hurrire fi'l-yevmi's-sâlis min-şehr Şevvâl sene 1201 (20 Ağustos 1787)

Yorgân	Döşek	Yasdık	Tencere Sagîr	Leğen ma'a İbrik	Alât-ı Kahve ve Fener
1	1	1	1	1	1
Guruş10			Guruş 8	Guruş 8	Guruş 3
Kab Pârça	Bıçâk Yemekli		'Anezi Şâlt Şir	Astarve Sır oylu	Kahve Kabı
15	1	1	1	1	1
Guruş 5	Guruş 6		Guruş 4	Guruş 4	Guruş 2
.....	Kûşâk		Şam'adan	Yağ veyesi	Fantezi
1	2		1	1	1
Guruş 1	Guruş 3		Guruş 2	Guruş 1,5	Guruş 2
Der-zimmet Kirli İbrahim			Der-zimmet Harmakdarlı		Der-zimmet Hâci İsmâ 'il
Guruş 108			Guruş 111		Guruş 169

Der-zimmet Otrakçı	Der-zimmet			
Mehmed Beşe	Dellâl-ı İslâmbûla			
Guruş 30	Guruş 90			
Der-zimmet	Der-zimmet			
Yeniçeri 'Ömer	Hâcî Yusuf			
Guruş 35	Guruş 37			
Der-zimmet	Der-zimmet		Der-zimmet	
'Ömer Paşa İmâmı	İâmâmı 'Osman		'Atâr Mısdık	
Guruş 25	Guruş 7		Guruş 15	
Der-zimmet	Der-zimmet Yeşil-bâş-zâde			
	'İtbâ'a Karyesi'nde oğlu			
Guruş 3	Guruş 12,5			
Der-zimmet Postacı	Der-zimmet			
Ahmed'in Kerimi	Hâcî Mehmed			
Guruş 15	Guruş 6			
Der-zimmet	Der-zimmet			
Emin Mustafa	'Ammi-zâdesi			
Guruş 7,5	Guruş 15			
Yekûn				
Guruş 691				
Mine'l-İhrâcât				
Resm-i Beytül-mâla â'id	Nâzırıye	Kâtibiye	Çukadâriye	İhzâriye
Guruş 32	Guruş 3	Guruş 3	Guruş 3	Guruş 3
Emîn Beyt-i Hizmet				
Guruş 9				
Yekûn				
Guruş 72				
Sahîhü'l-bâkî				
Guruş 617	'Ammi-zâdesi merkûma teslim olunmuştur.			

S. 32/B. 61

Medîne-i Adana mahallâtından Sârı Yakub Mahallesi sâkinelerinden işbu râfi'ül-kitab Emine bint-i Hâcî Beşe nâm hâtûn tarafından vekîl-i müseccel-i şer'iyeye zevce-i meserret Hasan Beşe ibn-i 'Alî nâm kimesne Meclis-i Şer'î hatîr-ı lâzımüt-tevkîrde yine mahalle-i

mezbûrda sâkin 'Ali Efendi ibn-i Mustafa nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târîh-i kitabdan iki ay mukaddem mü'ekkelem-i mezbûre Emine Hâtûn mahalle-i mezbûrda vâki' kıblen Mehmed Beşe harâbesi ve şarken Tarz-zâde menzili ve şimâlen Hâcı Durmuş menzili ile garben Uzununoğlu Hâcı ile mahdûd iki fevkânî ve tahtânî ve yine dört bâb tahtânî menzilini evlâd-ı nefesine ve ba'dehu ve Fâtîma merkûm 'Ali Efendi müteveli olub ba'de't-ta'mîl fazlahu gallesinin nısfını merkûm 'Ali Efendi ücret-i tevlit deyü ahz ve nısf-ı aher-i dahi zımmı müteveli merkûm ma'rifetlü mahalle-i mezbûre fukarasının tekâlifi-i 'örfiyye verilmek üzere merkûm dahî fevt oldukda evlâdına ve evlâdı evlâdına ve yine mahalle-i mezbûrda vâki' beyne'l-ahâli ma'lûmetü'l-hudûd diğere bir bâb-ı tahtânî menzilini evvelâ nefesine ve ba'de ve fâtihâ mahalle-i mezbûre fukarasının vakfı ve şart ve ta'yîn idüb vekîl-i müseccil kâdî ve teslîm ale'l-müteveli olmamağla şimdi mü'ekkelem-i mezbûre Emine Hâtûn fukarâ olub yedinde mevcûd işbu fetvâ-yı şerîfe mücebince vakf-ı mezkûrdan rucû' ve kemâlî fi'l-evvel mülküne idhâl-ı murâd itmekle vakf-ı mezkûr ki müstehakk-ı bi'l-vükâla murâd medâr didikde gibbe's-sû'al-ı merkûm Hâcı 'Ali cevâbında ber-minvâl-ı muharrer vakf-ı mezkûrde müseccel kâdî ve teslîm ale'l-müteveli olmadığına ikrâr ve itirâf itmekle ber-müceb fetvâ-yı şerîf vakf-ı mezkûr ki feshine ba'de'l-hükm mü'ekkele-i mezbûre Emine Hâtûn'un kemâl-i fi'l-evvel mülkiyyet üzere tasarrufuna tenbîh-i şer'îye bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Şevvâle'l-mükerrem sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (24 Ağustos 1787)

Şuhûdü'l-Hâl

Hâlâ Adana Mütesellimi Sa'âdetlü
es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa
Hâcı Salih
Beşe Mustafa
Sa'id Ahmed-zâde 'Abdu'l-lah

Hâlâ Ka'im-makâm Nakîbü'l-eşrâf
Mehmed Efendi
Hâcı İbrahim Efendi'ye Tâbi'-İmâm-zâde
Murteza Serrâc Hasan
Kör Mehmed ve gayrihum.

S. 32/B. 62

Medîne-i Adana mahallâtından 'Ali Dede Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffîye olan verâseti zevcî Mehmed ile li-ebeveyn er-karındâşı Seyyid Sâlih Efendi ile nâm vereseyle inhisârı tahkikinden sonra müteveffa-ı mezbûrenin muhalefât defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' min-şehri Şevvâle'l-mükerrem sene 1201 (24 Ağustos 1787)

Zevce-i mezbûr	Altun	Yasdık	Yorgan	Döşek
vasiyetinden	Burma			
Mihr-i mü'eccel	Bahâ	4	4	3
Guruş 300	Guruş 100	Guruş 20	Guruş 20	Guruş 20
Sagîr Yasdık3	Müsta'mel		Müsta'mel	Müsta'mel
	Hıtalı 'Entari		Kürk
Guruş 3	Guruş 8		Guruş 2	Guruş 25
Hamâm	Boğça ve Havlu		Gömlek ve	Sim Sagîr
Emvâli	ve Hurc		Boğça	Kûşâk
Guruş 3	Guruş 5		Guruş 3	Guruş 3
Yün Parçası	Sanduk ve 'Ayna			
Guruş 10	Guruş 2			
Cem 'an				
Yekûn				
Mine'l-ihracat				
Resm-i Kısmet 'âdî	Nâzırıye	Kâtıbiye	Çukadâriye	İhzâriye
Guruş 13	Guruş 2,5	Guruş 2,5	Guruş 2,5	Guruş 2,5
Harc ve Kaydiye				
Guruş 2				
Yekûn				
Guruş 24				
Sahîhü'l'bâkî				
Yekûn				
Guruş 499				
Hisse-i zevcü'l-mezbûr	Hisse-i li-ecli'l-mezbûr			
Guruş 249	Guruş 249			

S. 33/B. 63

Medîne-i Adana mahallâtından Sâclı Hâmid Mahallesi sükkânından iken bundan akdem fevt olan Seyyid Veliyü'd-din bin Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevcesi Emine bint-i Mürteza nâm hâtûn ile kebîre kızı Hadice ve kız karındâşı Rukiye nâm vereseyle inhisârî tahkikînden sonra müteveffâ-yı mezbûrun terekesi defteridir ki her vech-i âtî zikr olunur hurrîre fî'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min şehr Şevvâl sene 1201(23 Ağustos 1787)

Mahalle-i mezbûrede vâkî'	Bir Kat Yatak	Tüfenk ma'a Silâh		
Bir Bâb Fevkânî ve Tahtânî ve				
Bir Matbah				
Guruş 250	Guruş 15	Guruş 15		
Kazgan ve Legen ve Sini 4	Cebe ve 'Entâri Cuka	Müsta 'mel Ayna	Minder 2	
Guruş 10	Guruş 6	Guruş 10	Guruş 3	Guruş 2
Yasdık	Köhne Sahan	Mihmandar	Alât	
Köhne	ve Legen	Karyesi'nde Öküz	Çift	
Guruş 1	Guruş 3	Guruş 60	Guruş 5	
Nısf- hisse-i	Hinta	Şa'ir	Mezrû'a.....dikkat-ı hesâbı	
Bârgir	Kîle 15	Kîle 12	Olunmuşdur	
Guruş 10	Guruş 150	Guruş 42		
Evân-ı nühâsiye	Tecmilât-Hânı			
Kıyye 11	ve.....			
Guruş 11	Guruş 7			
Cem 'an Yekûn				
Guruş 600	Altıyüz guruşdur.			
Minel'l-ihracât				
Vasiyetinden Bâkî	Resm-i Kısmet 'adî	Nâzriye	Nâ'ibiye	Kâtibiye
Guruş 20	Guruş 15	Guruş 3	Guruş 1,5	Guruş 3
Çukadâriye	İhzâriye			
Guruş 3	Guruş 4			
Yekûn				
Guruş 48,5				
Sahîhü'l-bâkî Yekûn				
Guruş 551,5				
Hisseizevcü'lmezbûr	Hisse-i bintü'lmezbûre	Hisse-i ecibü'l-mezbûre		
Meblağ 112	Guruş 275	Guruş 206		
68 Pare 20	Meblâğ 98			

S. 33/B. 64a

Râfi'ü'l-mürâsele Müftü-zâde es-Seyyid İshâk Efendi ba'de's-selâm inhâ olunur ki Medîne-i Adana Adana nevâhisinden Yüreğir Nâhiyesi'ne tâb'i Çogan Mukata'ası'nın üç rub'-ı hissesine bâ-berât-ı şerîf-i 'âlî-şân Mutasarrıf olan Asitâne-i 'Aliyye sükkânından es-Seyyid İbrahim nâm kimesne mutasarrıf olduğu husûsî mezkûrların a'sâr-ı şer'îde ve rûsûmât-ı şerîfesinin ahz u kabzına işbu binikiyüzbir senesi Martı ibtidâsından Şubâtı gayetine değin cenâbın ihâle eylediği müş'ir mûmzâ ve mahtûm temessük i'tâ itmekle zabtı için şer'iden ise de mürâsele tahrîr ve tezkîr i'tâ olundu gerekdir ki tezkîre olan temessük mücebine husûsî mezkûreleri müdâhale itdirmeyüb müceb-i mürâsele ile 'âmel olasız ve's-selâm Fî 21 Zi'l-ka'de sene 1201(6 Eylül 1787)

S.33/B.64b

Sâbıkâ-ı zikrbâ-defteri müfredât altıbin yediyüz onüçbuçuk guruşdan be def'a tevzî'i..... salyâneye ikibin beşyüz guruşu cümle ma'rifetle vech-i meblâğı bâkî vech-i hisse-i zuhûr iden salyâneye vaz' olunmak üzere nizâm virildiği işbu mahallinde kayd-ı şüdd.
Fî 9 Muharrem sene 1202(19 Ekim 1787)

S. 34/B. 65

Fî'l-asl Sivâs ahâlîsinden olub 'aliyy-i tarîku't-tüccârı Medîne-i Adana'da Hızır-zâde Hânı'nda vefât iden es-Seyyid İbrahim Hâcı Mustafa nâm kimesnenin zâhirede vâris ma'rûfû olmayub lakin medîne-i mezbûre Sivâs'da vereseşi olduğu ihbâr olunmağla hâlâ Adana Mütessellimi sa'âdetlü es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa tarafından Beytü'l-mâl Kabzı'na me'mûr es-Seyyid 'Ali bin 'Abdullah ma'rifeti ve ma'rifeti şer'ile tahrîr ve hıfz olunan müteveffâ-yı mezbûrun muhalefât defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis 'işr şehri Zi'l-hiccetü'l sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (29 Eylül 1787)

Kahve	Şeker	Şâm Alâcası	Ker Müsvedde	Beyaz Fitilli
Çekî 'Aded 6	Kıyye 5	Top 1	Top 1	Top 1
103	Guruş 8	Guruş 10	Guruş 10	Guruş 3
Guruş 2266	Guruş 22			
Pişto ma'a Vezne ve Silâh	En'âm-ı Şerîfl	Futa 3		
Guruş 10	Guruş 2	Guruş 5		
Cem 'an Yekûn				
Guruş 2314				

Minha'l-ihracât

Resm-i Kismet 'âdî ve Resm-i beytü'l-mâl Nâzırıye Kâtibiye Çukadâriye
Guruş 231 Guruş 12 Guruş 8 Guruş 10

İhzâriye Harc Nâ'ibiye

Guruş 7 Guruş 10 Guruş 5

Oda-Bâşıya Hidmet Emîn Beytü'l-mâla hizmet

Guruş 14 Guruş 25

Cem 'an Yekûn

Guruş 322

Sahîhü'l-bâkî

Guruş 1992 Yalnız bindokuzyüz doksaniki guruşdur.

S.34/B.66

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Bâ-berât-ı 'âlî-şânım mutasarrıf olduğum ze'âmetim mülhakatından Adana sancağında ve nâhiyesinde Curcur nâm karye ve gayruna işbu binikiyüzbir senesi martı ibtidâsından şubâtı gaytına gelince hâsılatını der-'ahd ve tamâmen tarafımıza teslim eylemek üzere işbu dârende-i temessük 'izzetlü 'Ali Ağa'ya tarafımızdan vekil nasb ve ta'yîn olunub gerekdir ki sene-i mezkûrde hâsıl olan 'aşar-i şer'ıye ve rüsûmât-ı 'örfiyenin ve resm-i gıyâh külli'l-vücûh hâsıl olur ise vekilim mûmâ-ileyhe ahz u kabz idüb aherden kimesne dahl ve ta'arruz eylemek üzere işbu temessük i'tâ olunur Fî sene 1201(1787)

El-Fakîr Mehmed Emin

Mutasarrıf

Ze'âmet-i mezkûr

S.34/B.67a

Medîne-i Adana'da vâkı' bi'l-cümle 'ulemâ ve sulehâ a'yân ve eşrâf bi-ecmâ'ihim Meclis-i Şer'i'de hâzır olduğu halde Şehr Kethüdâsı Mehmed Ağa ibn-i 'Abdu'l-lâh nâm kimesne medîne-i mezbûre menzîlcisi işbu ba'isü'l-kitab Mehmed Kethüdâ ibn-i 'Abdu'l-lâh nâm kimesne mahzarında şöyle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm ider ki işbu binikiyüzbir senesi martı ibtidâsından sene-i mezbûre şubâtı gaytına değin emr-i şerâi'd-den alâğları beyhûde menzilhânede meks ve tevkîf itdirmeyüb tüvâna ve güzîde bârgir müstevfî sürücü ve zehâ'ir cem' ve tedârik ve menzilhâneye vaz' ve kırk bârgirden ziyâdesi taraf-ı vilâyetden virilmek üzere menzil mezkûr yalnız ondörtbin guruşa merkûm Mehmed Kethüdâ'ya ihâle ve iltizâm

ve tefvîz olundukda evvel-dahî ber-vech-i muharrer şurût-u mezkûr üzere iltizâm ve kabûl ve kemâ ahv ol-matlûb menzil-i mezkûru sevk ve idâreye müte'ahhid oldu didikde makarr-ı merkûmun bi'l-cümle kelimât-ı meşrûhasına makarre'l-mezbûr ve tasdik ve şifâhen tahkik birle ahdü'l-vesîka-ı bi't-taleb ketb olundu hurre fi gurre-i Cemâziye'l-ahir sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (22 Mart 1787)

Şühûdu'l-hâl

Ser-muhzırân es-Seyyid 'Abdu'r-rahmân Efendi

Kâtib Dürri Hasan Efendi

Kâtib-es-Seyyid 'Ali Efendi

Yüreğir Subâşısı Mustafa Çelebi

Cânib-i Şehr Subâşısı Mehmed ve gayruhum.

S.35/B.67b

Kayâlî'da	----Cedde	Kayrî'da
Çift 7	-----1	Çift 1
Kafir Kıran'da	Hazırlı'da	
Çift 1	Çift 1	
	Hisselerimiz olan 'Aşarlar	
İncirlik	Tâtâr	Keyl Eyvesi
Nısf-ı Hisse	Yekûn	Yekûn
Daşçı	Boynu Boğunlu	Cenne Kaş ze'âmet ta'bir
Yekûn	Çift	olunur
		Otuzsekizbinbeşyüz akçe
		De onbirbin akçe hisse
Kâfir Kıran	Cennet	Zebenci
Yekûn	Üçde birisi bizimdir	Nısf
İnablı Birun Virân	Boz Halılı	Kayalı
Alındı dördü	Yekûn	Nısf
Ağbekli	_____	Büyük Gülhâver
Yekûn	üç rub'bizimdir	Yekûn

Küçük Gülhâver	Kamışlı Kür---	Eski---
Nısf	üç rub‘bizimdir	Onbirbeşyüz akçeden Üçbinbeşyüz akçe
Çubuk	Mihmandar	Bükberi
Rub‘ hisse	Ondokuzdadokuzu bizimdir	Nısf
Kara Oğlanlı	Hurmalu	Kara Çalılık
Üçbeşyüzde dokuzyüz bizimdir	Ondörtbin akçesi	Kırkda yirmibeşi
Zincirli’de	Bizimdir	Bizimdir
Nısf-ı bizimdir	Peykâr	---
Kara İtbiyalı	Yekûn	Yekûn
Rub‘hisse bizimdir	Narlıca	Hüseyin Hacı
Yalmanlı	Nısf hissesi bizimdir	Yekûn
Yedide beşi bizimdir	Köylüoğlu Köyü	Dervişler’de
	Sekizbuçukda beşi	Yirmibeşde beşer Buçuk bizimdir
Şirmanlı	Bağçeler	Sülük-ü Samunlu
Sekiz de birisi bizimdir	Nısf bizimdir	Yekûn
Kara ‘İsalu’da Kusur Hasan	Kirec	Ravne
El-yevenlioğlu ile hesâb olunur	Seksân guruş da kırk dört guruşu bizimdir	Yekûn
Harabe...	Akarca’da	Kara ‘İsalu’da
Bin sekizyüz akçe bizimdir	Bin akçe bizimdirvirân Nısf-ı bizimdir
Gürsüme	Mustafa Virâni	
Yekûn	Yekûn	

İşbu müfredât-ı mücebince hisselerimizi tarafımıza sa‘âdetlü Seyyid Halil rü’yet olmak için vekîl-i nasb olunub işbu mahalle şerh virildi. (Tarihsiz)

Ba-hatm Yeşilbaş-zâde
es-Seyyid Salihoğlu Ahmed

S.35/B. 68

Medîne-i Adana mahallâtından Neccerân Mahallesi sakinelerinden iken bundan akdem müteveffâ olan Zeyneb bint-i Ali nâm Hâtûn’un verâseti min-cihet zevi'l-erhâm ga'ib ‘inne'l-belde Ahmed nâm kimesneye mahzar olduğu vekîl-i mensûb Seyyid İsmâ‘il bin Hüseyin nâm

mahzarında es-Seyyid Mustafa bin ‘Abdullah ve es-Seyyid Musa bin ‘Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olmağın müteveffiyeye mezbûrun muhalefât-ı tahrîr ve vekîl-i merkûm teslîm defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrire fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min sehr Muharrem sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (27 Ekim 1787)

Mahalle-i mezbûr	Yorgan	Minder	Köhne Kilim	Yasdık	Hurc	
Tahtânî Beyt	3	4	1	3		
Guruş 35	Guruş 10	Guruş 4	Guruş 3	Guruş 2	Guruş 2	Guruş 30
Kazan	Legen	Kab Parça	Tencere	Kebîre Kilim ve İbrik		Köhne Çul
1	1	1	2	4		1
Guruş 2,5	Guruş 1,5	Guruş 2,5	Guruş 3	Guruş 3		Guruş 0,50
Tecmilât-Hânı						
Guruş 3						
Yekûn						
Guruş 75						
Mine'l-ihracât						
Resm-i Beytü'lmâl	Eminiye	Kâtibiye	Çukadâriye	İhzâriye		Beytü'l-mâl
Guruş 7,5	Guruş 1,5	Guruş 1,5	Guruş 1,5	Guruş 0,50		Guruş 1,5
Yekûn						
Guruş 14						
Sahîhü'l-bâkî						
Guruş 61						

S. 36/B. 69

İşbu binikiyüzbir senesine mahsûben Adana menziline taksît-i evvelisinden bâkî üçbinyüz guruş ve mütesellim ağanın bâ-defter-i müfredât ba'zı mahalle olan masârîf-i makule dokuzyüz doksanyedi guruş Salih Ağa'dan Hazîne Mübâşiri Ağa'ya virdiği yüz guruş hüccâc emr için beşyüz guruş tahsiliyye ve harc-ı bâb bin guruş salyâneci çâvûş ağaların ikiyüz yetmişiki kîle şa'irleri 'Ömer Paşa hazretlerine virilmekle beşbuçuk guruş nısf-ı kıymeti yediyüz yigirmiki guruş muhziybâşı ağanın şa'ir bahâ yüz guruş sâbika vekîl-i fukarânın ve Mısdık Beşe'nin 'Ömer Paşa'ya verdikleri elli kîle hinta bahâ kıymetiin on

guruşdan nisfî ikiyüzelli guruş Ahmed Ağa'nın lefî husûsuna Kilâr Çâvûş Ağa'ya hizmet üçyüz guruş İsmâ'il Ağa'nın taraf-ı vilâyetden olan bâ-temessük alâcaktan bâkî ikiyüz seksaniki guruş Ahmed'in elli keyl şa'ir bahâstî ikiyüz guruş harc-ı imzâ-yı defter beşyüz guruş nâzirîye yüz guruş kâtibiye ihzâriye yüz guruş hüddâmiye elli guruş tüfenkçi bâşı ağaya tahsîliye yüzelli guruş Serdâr Ali Ağa ile ba'zı mahallelere olan masârif beşyüz guruş ile min-haysü'l-mecmû' dokuzbin ikiyüz seksan guruş bâliğ olmağla bi'lcümle 'ulemâ ve a'yân ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ile Nefs-i Adana ve Nevâhîlerine tevzî' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âfî zikr olunur hurrîre fî evâsıt-ı Şevâle'l-mükerrem sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (3 Ağustos 1787)

Nefs-i Mahallât	Nâhiye-i Yüreğir	Nâhiye-i Cânibü'l-Şehr	Bağcchâ-yı Adana
Guruş 5531	Guruş 2000	Guruş 1000	Guruş 750
Yekûn			
Guruş 9281 Yalnız mezkûr Nefs-i Mahallâtın tevzî'idir ki zikr olunur.			
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Ağa-zâde	Yarbaşı	Çınarlı	Hân Kurbu
Guruş 250	Guruş 130	Guruş 120	Guruş 240
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Bâb-ı Tarsus	Sofu Bağçe	Emirler	Debbeğân
Guruş 230	Guruş 20	Guruş 50	Guruş 50
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kantaran	Sâclı Hâmid	Eski Çarşû	Ağca Mescid
Guruş 80	Guruş 170	Guruş 40	Guruş 130
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i Eski	Mahalle-i
Durmuş Fakih	Kara Sofi	Hamâm	Baytimur
Guruş 140	Guruş 250	Guruş 400	Guruş 60
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Daşçıkan	Sarı Ya 'kûb	Paşa Nebî	'Ali Dede
Guruş 120	Guruş 120	Guruş 100	Guruş 180
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Bucak	Çırak	Sisli	Hamâl
Guruş 50	Guruş 100	Guruş 100	Guruş 35
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i

Hızır İlyas	Ağa Mehmed	Mestân-zâde	Şeyh-zâde
Guruş 120	Guruş 125	Guruş 40	Guruş 70
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Derviş Paşa	Zimmîyân-ı Tekye	Kansîf-zâde	Yurtan Kurbu
Guruş 20	Guruş 110	Guruş 50	Guruş 100
Mahalle-	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Su Gediği	Cami-i Cedîd	ŞeyhMustafa	Hanedan
Guruş 40	Guruş 120	Guruş 60	Guruş 20
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kasab Bekr	Serrâcân	Halhal	Savcızâde
Guruş 300	Guruş 100	Guruş 25	Guruş 30
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Hoca Vezir	Hurmali	Harab Bağçe	Mermerli
Guruş 20	Guruş 130	Guruş 50	Guruş 120
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kuru Köprü	Bakır Sanda	Hâcî Fakih	Kayalı Bağ
Guruş 120	Guruş 10	Guruş	Guruş 20
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Hamâm Kurbu	ÇukurMescid	Şa'bâniye	Yeğence
Guruş 20	Guruş 3	Guruş 30	Guruş 10
Yekûn			
Guruş 5531			

S. 37/B. 70

İşbu binikiyüz bir senesine mahsûben Adana menziline taksît-i evvelîsinden bâkî üçbin yüz guruş ve masarîf-ı sâ'ire ile cem'an dokuzbinikiyüz seksânbir guruşdan Cânib-i Şehr Nâhiyesi'ne isâbet iden bin guruş câ'iz akçesi otuz guruş Şa'bân guresinden Muharrem guresine kadar dört mah-ı şehriyye seksân guruş harc-ı imza-yı defter elli guruş kethüdâ efendiye yigirmi guruş nâ'ib efendiye ve İhzâriye yigirmi guruş kâtibiye otuz guruş ve ücret sûbâşî yigirmibeş guruş kolcusuna otuz guruş ile min-hays binikiyüz altmışbeş guruş bâliğ olmağla cümle ma'rifet-i şer'ile kurâlarına tevzî' ve taksîm defteridir ber-vech-i âtî zikr olunur hurrîre fî evâsıt-ı Şevvâle'l-mükerrerrem sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (3 Ağustos 1787)

Karye-i Hazırlı	Karye-i Yalmanlı	Karye-i Koyuncu	Karye-i Buğalu
Guruş 430	Guruş 80	Guruş 55	Guruş 45
Karye-i Emir	Karye-i	Karye-i Sarı	Karye-i
Hamza	Arslan	Hummazâde	Küre Ocağı
Guruş 15	Guruş 20	Guruş 20	Guruş 30
Karye-i Kara Fazlı	Karye-i Alacâtlı	Karye-i Çıldırım	Karye-i Kavaklı
Guruş 25	Guruş 350	Guruş 10	Guruş 20
Karye-i Kayışlı	Karye-i Müftü	Karye-i Karalar Bucağı	Karye-i Çaputçu
Guruş 20	Guruş 25	Guruş 20	Guruş 30
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Mezra'-ı
Köylüoğlu	Hüseyin Hacı	Kara Yusufu	Yılanlı
Guruş 30	Guruş 15	Guruş 10	Guruş 35
Mezra'-ı Zincirli	Mezra'-ı Çalılık	Mezra'-ı Hurmalu	Mezra'-ı İncirka
Guruş 35	Guruş 90	Guruş 35	Guruş 35
Mezra'-ı Şirmanlı	Mezra'-ı Enbiyalı	Mezra'-ı Narlıca	Mezra'-ı Akkapu
Guruş 30	Guruş 30	Guruş 25	Guruş 10
Yekûn			
Guruş 1265			

S. 37/B.71

İşbu binikiyüz bir senesine mahsûben Adana menziline taksît-i evvelisinden bâkî üçbin yüz guruş ve masârif-i sâ'ire ile cem'ân dokuzbin ikiyüz seksân bir guruşdan Yüreğir Nahiyesi'ne isâbet iden iki bin guruş mâh-ı şehriyye kadar yüzelli guruş harc-ı ihzâr-ı defter yüz guruş ve kethüdâ efendiye otuz guruş na'ibiye ve ihzariye otuz guruş ve câ'iz akçesi altmış guruş ücret sûbâşıya elli guruş ile min-haysü'l-mecmû' ikibin dörtüyz altmışbeş guruş bâliğ olmağla cümle ma'rifet-i şer'ile kurâlarına tevzî' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fî evâsıt-ı Şevvâle'l-mükerrem sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (3 Ağustos 1787)

Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Cennet	Hocakend	Hâcî İbrahim	Hâcî Halim
Guruş 90	Guruş 111	Guruş 81	Guruş 80

Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Bağçeler	Kâfir Kıran	Zebenci	Şehr Kurbunda Kefere
Guruş 80	Guruş 62	Guruş 41	Guruş 95
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Zirzol	'Ali Kocalu	'Inâblı	Peykâr
Guruş 51	Guruş 76	Guruş 56	Guruş 24
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Şeyh Mahmud	Kayırlı	Kayalı	Gülhâver
Guruş 76	Guruş 111	Guruş 45	Guruş 65
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Deniz Kapusu	Daşçı	Sucu 'Ali Ağa	Mihmandar
Guruş 66	Guruş 51	Guruş 26	Guruş 99
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Şahin Ağa	Kara Oğlanlı	Hurma	Ağca Koyunlu Dağı
Guruş 20	Guruş 16	Guruş 24	Guruş 24
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Kara Ahmedli	Arablar	Tuzsuz	Hâcı Celil
Guruş 12	Guruş 16	Guruş 61	Guruş 72
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Hâcı Halil	Sakızlı	Yeğence	Sezak
Guruş 82	Guruş 61	Guruş 61	Guruş 38
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Malatya	Hâcı Kadırlı	Yuva Hendeği	Burun Viran
Guruş 36	Guruş 38	Guruş 28	Guruş 16
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Şeyh Murad	Ağbekli	Kumarlu	Akarca
Guruş 16	Guruş 38	Guruş 36	Guruş 16
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Hâcı Süleyman	Yassı Viran	Kefere	Çanakçı
Guruş 41	Guruş 31	Guruş 11	Guruş 11
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Hâcı Halim	Kadıköy	Solak Ya 'kub	Cenne
Guruş 6	Guruş 31	Guruş 17	Guruş 22

Karye-i	Karye-i	Karye-i
Ekmeler	Keyl Eyvesi	Karataş
Guruş 22	Guruş 20	Guruş 80
Yekûn		
Guruş 2465		

S. 38/B. 72

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkelâm me'adini'l-fezâ'il ve'l-keâm Eyâlet-i Adana'da vâkî' kazâların kuzât ve nüvâb zîde-fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki

Adana Eyâleti hâlâ Koşân Muhâfızı düstûr-u mükerrerem müşîr-i mufâhhâm nizâmü'l-âlem Vezirim Mahmud Paşa edâm-Allahû Te'âlâ iclâlehu 'avâtıf-ı 'aliyye-i şâhânemden kemâ-kân hidmât-ı muhâfazası kıyâm şartıyla işbu bin ikiyüz bir senesi Zi'l-hiccesinin onuncu gününde tevcîh ve ihsânım bi'l-şâhânem olub taraf-ı müşârün ileyhden Eyâlet-i mezkûreye bir mütesellim nasbı lâ-büdd ve muktezâ olmakdan nâşı zabt u rabt memleket ve himâyet fukarâ-yı ra'iyet zımmında Adana sâkinelerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-'ayân Çopur-zâde el-Hâc Mehmed zîde mecduhu mütesellim nasb olunmak bâbında emr-i âlî-şânım sudûruna Vezirim müşârün-ileyhin Kapû Kethüdâsı olan Hassa Silâh-şörlerimden kıdvetü'l-emâcid ve'l-'ayân Ahmed zîde mecdihu bâ-'arz-ı istid'â itmekle mutâd üzere mütesellim nasb olunmak fermânım olmağın imdi siz ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimsiz mütesellimliği mezkûr-ı târîh-i merkûmeden mûmâ-ileyhümâ zabt ve müşârün-ileyh tarafına râcî' olan tayyârât ve 'â'idât-ı kadîmden olageldiği üzere ahz u kabz itdirüb mütesellim ki ümûruna ahir-i duhûl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki h ükm-ü şerifimle (boş) vüsûl buldukda bu bâbda vech- meşrûh üzere şeref-yâfta-i sūdûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûnu itâ'at-ı makrûniyle 'amel ve hareket hilâfından begâyet ve mücânebêt eyteyesiz şöyle bilesiz 'ilâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrîren fî evsat-ı şehr Zi'l-hiccetü's-şerîf sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (29 Eylül 1787)

Be-makam-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûsa

S.38/B.73

Medîne-i Adana'da Dündârlu Nâhîyesi'nin Cebel-i Ergenin'de vâkî' Hulfîna Zâviyesi'ne bilâ-berât Zâviye-dâr olan es-Seyyid 'Abdurrahman bilâ-veled fevt olub yeri ihâle ve mahlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkâkdan işbu râfî'-i tevkî' refî'ü's-şân Hâkânî es-Seyyid 'Abdüllatif zîde kadruhuna vecihle lâyıq ve mahall ve müstehakk olmağın tevcîh

olunub yedine berât-ı şerîf-i 'âlî-şânım virilmekle bâbında istid'â-yı 'inâyet itmeğin vâkı' ise tevcîh ve sadaka idüb bu berât-ı hümayûn sa'âdet makrûnî virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm varûb zikr olunan zâviyenin müteveffâ-yı mezbûrun yerine zâviye-dârı olub hizmet-i lâzimesini mer'î ve mü'eddî kıldıktan sonra hâsıl olan 'öşr mahsûliyle mutasarrıf olub vâkıfın rûhî ve devâm-ı 'ömr-ü devletimiçün du'â-yı müdâvemet göstere ol-bâbda taraf-ı aherden ferd mâni' ve müzâhim olmayalar 'ilâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren el-yevm ve'l-'işrîn min-şehr Ramazane'l-mübârek sene-i ihdâ ve mi'eteyn ve elf (7 Temmuz 1787)

Be-makam-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûsa

İmza

S.39/B.74

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Merhûm ceddemiz Ramazanoğlu Evkâfî'ndan Sûk'da vâk' Cemâ'at-i Bezzâzân'de bir bâb dükkân ma'a bi't-tabiye ve Cemâ'at-i Serrâcân'da köşesiyle bir bâb habbâz dükkânına ve Cemâ'at-i Koca Sultân'da bir bâb bakkal dükkânına ve Cemâ'at-i 'Ömer Paşa'da nisf-ı kassâb dükkânına ve kurbunda vâk' yine bir bâb dükkânın nisfına ve Cemâ'at-i Berberân'da nıf-ı kanâre dükkânına ve Cemâ'at-i Arpacıyan'da bir bâb habbâz dükkânına ve Cemâ'at-i Berberân'da bir bâb odunluk dükkânına ve Cemâ'at-i Eskiciyân'da bir bâb habbâz dükkânına ve Cemâ'at-i Sun'-ullah Ağa'da bir bâb kassâb dükkânı yerine ve yine sükda vâk' hân-ı cedîdin nisfına ve Çınârlı ahd-ı kiraya ve yüksek dolab ahd-ı kirasına ve yine kasaba-ı müyessere haberin fevkünde vak'-ı dâ'ir üç diğere hâna mutasarrıf olan Hasan Paşa-zâdeler Hâcî 'Ali Beğ ve karındâşı Hâcî 'Abdullah Paşa merhûm olub zikr olunan müsakkafât vakf-ı mezbûr mahlûl olmağla binikiyüz bir senesi mâh-ı Ramazân-ı Şerîf'in yigirminci gününden seneleri tamamına dek müteveffâ-yı mûmâ-ileyhümânın sulbî oğulları işbu dârende-i temessükân sa'âdetlü Ahmed Beğ ve karındâşı Mehmed Beğ ve Mustafa Beğ hazerâtlarına icâre-i kadîmeleri üzere îcâr ve istîcâr olunduktan sonra yerlerine zabt ve tasarruflarıçün işbu temessük virilmiştir gerekdir ki ber vech-i meşrûh zabt ve tasarruflarına tarafımızdan ve aherden bir kimesne mâni' ve müzâhim olmaya ve dahî Hurmalu Mahalle kurbunda vâkı' Kiremit Kerhâne'si merhûmânın taht-ı îcârlarında olmağla oğulları merkûmuna îcâr ve istîcâr olunmuşdur tarafımızdan ve aherden müdâhale olunmaya (Tarihsiz)

İmza

Mîr Süleyman

Mütevellî Vakf

S. 39/B. 75

Fî'l-asl Medîne-i Kasriyye ahâlisinden olub hâlâ Asitâne-i 'Aliyye'de sa'âdetlü el-Hâc Muhsin Efendî mezbûr hazretlerinin ittibâ'ından bi'l-müsafire Medîne-i Adana'da sâkin iken vefât iden Çukadâr Ahmed Ağa ibn-i 'Abdullah nâm kimesnenin Asitâne-i 'Aliyye'de veresei olduğu ihbâr olunmağla hâlâ Medîne-i Adana Mütesellimi sa'âdetlü Çopur-zâde es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa ma'rifet-i ve ma'rifet-i şer'ile terekesei tahrîr ve Suk-ı Sultâni'de ba'de'l-müzâyede ri'âyet naşı inkitâ'ından sonra fûruht ve ahz ve mûmâ-ileyh tarafına irsâl olunan kıymeti ve müfredât defteridir ki ber vech-i âfî zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' 'işrîn Muharremü'l-harâm sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (10 Kasım 1787)

.....	Simli Hançer	YağmurluKesesi1	Simli Pişto	Silah
Kıymet	Kıymet	Kıymet	Pare 220	Pare 700	Pare 310
Pare 1400	Pare 1420	Pare 160			
Kemer	Çanta ma'a	Şâl	Kısa	Müsta'mel	Mest Pabuc
	Kolça	Nişir	Kürk	Çorab	
Pare 70	Pare 80	Pare 2600	Pare 230	Pare 20	
Duhan Kebîre	Sagîr Çizme	Şâl Cebe	Yelekma'a Kavuk	Çuka Cebe	
Pare 68	Pare 20	Pare 161	Pare 120	Pare 227	
Cedîd Kotani	Havlu	Don	Müsta'mel	Misüllü	
'Entari			Astar	Boğça	
Pare 580	Pare 60	Pare 70	Pare 109	Pare 25	
Köhne Ucğur	Köhne Hırar	Köhne Esvâb	Matum Şâl-ı Kuşak		
Pare 10	Pare 47	Pare 440	Pare 111		
Yekûn					
Guruş 9832					
Mine'l-ihracât					
Dellâliyeve Dekkâniye					
Pare 230					
Sahihü'l-bâkî					
Pare 9602 Dokuzbin altıyüz iki paredir.					

S. 40/B.76

Şerî'at-ı şî'âr Adana Kâdîsı Efendî zîde-fazlahu ba'de's-selâm inhâ olunur ki taht-ı hükümetinizce ser-dâr olan ref ' olunub yerine üslûb-ı sâbıka üzere kıdvetü'lemâsil ve'l-akrân

Ser-Turnâ-yı Dergâh-ı ‘Alî es-Seyyid Halil Ağa zîde kadruhu ser-dârı nasb ve ta’yîn olmağın işbu mektub ve irsâl olunmuşdur İnşâ’-Allahu te‘âlâ vüsûlünde gerekdir ki merkûmu kazâ-ı mezkûrun ser-dârlığı umûruna kıyâm ve ötedenberü ola geldiği vechle zabt u rabtî husûsunda i‘ânet ve itmâm eylesesiz ve senki serdârım merkûmesin kazâ-ı mezkûrun serdârlığı sana tefvîz olunmağla gerekdir ki kâ’ide-i kadîm ve kânûn üzere zabt u rabt neferât ve def’i ve ref’i haşerâtıyla tanzîm bilâd ve irâde-i hall ‘abâde bezl-i iktidâr eylesesin ve kazâ-ı mezkûrda mukîm ve müsâfir Yeniçerileri ve Cebeci ve Topçu ve Top Arabacısı ve Gulemân ‘Acemî ve Kuloğulları bi'l-cümlesini üzerine serdâr nasb zâbit bilüb sözünden dışarı ve râyından hâric vasi ve hareketde bulunmayub dâ’imâ i‘lâ’at ve inkiyâd üzere olalar ve sen dahî cümle umûrun ahkâm-ı şer’i şerîfe ve kânûn-ı kadîm ve emr-i münîfe tatbîk ve tevâ’if-i merkûmeden bilâ vâris ma’rûfu fevt olanların metrûkâtların ma’rifet-i şerîfle zabt ve Suk-ı Sultânî’de fûrûht ve hâsıl olan nukûdun hazîne-i beytü’l-mâl için defter-i müfredâtını Ocak tarafına görmeye mübâderet ve beher hâl-ı sükkân Vilâyet Emîni ve Re’slerini bâ’is-i hizmet müstahsa’-i mebrûre vücûda götürmeğe mecdihu sâ’i-i olub müceb mektûbuyla ‘âmel olasız tahrîren fî gurre-i şehri Saferü’l-hayr sene-i esnâ ve mi’eteyn ve elf (13 Kasım 1787)

S.40/B.77

Medîne-i Adana’da vâkî‘ Cullehân Esnâfi’nın Şeyhî olan Mehmed fetv oldukda yerine erbâb-ı istihkâkdan ve cümle esnâf-ı mezkûr muhtârları olan işbu râfi’i tevkî’i refi’ü-ş-şân hâkânî es-Seyyid el-Hâc Mustafa zîde kadruhûya tevcîh buyurulmak ricâsına bundan akdem Der-‘Aliyye’ye ‘arz ve i‘lâm olundukda târîh-i mezkûrdan üç dört mâh-ı mukaddem mezkûr Mehmed sâhib-i firâş iken meşihât-ı mezkûru ferâğından oğulları Mehmed ve Hasan üzerlerine berât itdirmekle senâf umûruna rû’yete asâleten ve vekâleten iktidârları olmayub muhassel ve müşevveş ve ahâlîsi perîşân olacağı bedîdâr olmağın refi’ile rînden ve müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden merkûm es-Seyyid el-Hâc Mustafa bâ-‘arz- i‘lâm tevcîh buyurulub mutasarrıfın merkûmân Mehmed ve Hasan mezbûr Hâcî Mustafa’nın ref’inden ber-takrîb üzerlerine tekrâr berât itdirmekle ref’ilerinden mezkûr es-Seyyid el-Hâc Mustafa’ya tevcîh buyurulmasına esnâf-ı mezkûr ihtiyârları vesâ’irleri mahsurü’l-eşhâs kimesneler mahallinde Meclis-i Şer’i’de iltimâs itmeleriyle mezbûrânın ref’ilerinden tevcîh olunub yedine berât-ı şerîf-i ‘âlî-şânım virilmek ricâsına Adana Kâdısı Mevlânâ es-Seyyid Nûh zîde fazluhu ‘arz itmeğın vâkî’ ise tevcîh ve sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn sa‘âdet-makrûnî virdim ve buyurdum ki ba‘de’l-yevm merkûm es-Seyyid el-Hâc Mustafa zîde kadruhu vârub esnâf-ı mezkûrun mezbûrânın ref’ilerinden kemâ-kân Şeyh olub hizmet-i lâzimesini mer’î ve mü’eddî kıldındıktan sonra bundan akdem tevcîhle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahî ol-vechle mutasarrıf olub

devâm-ı ‘ömr-ü devletimiçün du‘â-yı müdâvemet göstere ol-bâbda ref’ olunan mezbûrlar taraflarından ve taraf-ı aherden ferd mâni‘ ve müzâhim olmayub ber vechle dahl ve taarruz kılmayalar şöyle bileler ‘ilâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmse ‘işrîn şehri Muharremü'l-harâm sene-i esnâ ve mi‘eteyn ve elf (8 Kasım 1787)

Be makam-ı Kostantiyyetü'l-Mahrûsa

S.41/B.78

Medîne-i Adana mahallâtından Çukur Mescid Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden İshak bin Hüseyin nâm müteveffânın verâseti zevcesi Hürî bint-i İbrahim nâm hâtûn ile vâlidesi (boş) nâm hâtûn ve sulbî sagîr kızı Fatıma ve li-eb er karındâşı ‘Ali nâm kimesneye inhisârı lede‘ş-şer‘i nümâyâne olmağla müteveffâ-yı mezbûrun muhalledfât defteridir ki ber vech-i âfî zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-ihdâ ve'l-‘işrîn min-şehr Saferü'l-hayr sene-i esnâ ve mi‘eteyn ve elf (4 Aralık 1787)

Mahalle-i mezbûrda	Bir Kat Yatak	Evân-ı Nühâsiye	Öküz	Hinta
Tahtânî Beyt		Kıyye 1	1	Keyl 10
Guruş 160	Guruş 10	Guruş 4	Guruş 5	Guruş 100
‘Anbâr	Alât Çift	Akarca Karyesi’nde	Çarşaf	Tecmilât- hanı
Guruş 5	Guruş 5	Guruş 10	Guruş 12	Guruş 3
Yekûn				
Guruş 325				
Mîne'l-ihracât				
Techîz Tekfîn	Resm-i Kısmet	Kâtibiye	İhzâriye	
Guruş 15	Guruş 8	Guruş 1,5	Guruş 0,5	
Yekûn				
Guruş 25				
Sahîhü'l-bâkî				
Guruş 300				
Hisse-i mezbûr	Zevcû'l- Hisse-i Ümmü'l- mezbûr	Hisse-i Bintü'l- mezbûr		
Guruş 37,5	Guruş 50	Guruş 150		

Hisse-i Ecli'l.-mezbûr

Guruş 62,5

S.41/B.79

Guruş Üç rub'-ı mukâta'a-ı Çu'buk

225 Mâl-ı mirî ve kalemiyye-i sadr-ı âlî ve menzîlleri

Ba'is tastîr-i hurûf budur ki

Binikiyüz bir senesine mahsûben Adana mirî mukâta'atından sa'âdetlü Adana Müftüsü merhûm el-Hâc Hüseyin Efendi Efendi-zâde es-Seyyid İshak Efendi'nin 'ahd ve iltizâmıyla olan üç rub' hisse-i Çu'buk mukâta'asının mâl-mirî ve kalemiye olmak üzere bil'âhire terkîm olduğu vech üzere yalnız ikiyüz yigirmi guruş efendi mûmâ-ileyh yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabzımıza Mevlâna es-Seyyid yedinde işbu mûmzâ tahvîl i'tâ olundu gerekdir kiiktizâsı ibrâz olundu fî 17 Safer sene 1202 (29 Kasım 1787)

El-Fakir el-Hâc Mehmed Mütessellim-i

Adana

S.41/B.80

Mukâta'a-ı Çu'buk üç rub'

Hisse-i der-ahd İbrahim sâkine

Asitâne-i 'Aliyye-i mu'eccele-i nâdi-i Hâkânî

Guruş 520

Guruş 52

.....bin iki yüz bir senesine mahsûben es-Seyyid İshak Efendi vech-i meşrûh üzere bil'âhire mestûr işbu binikiyüz bir senesine mahsûben Adana'da hâlâ Yüreğir Nâhiyesi'nde Çu'buk Mukâta'ası'nın üç rub' hissesi Asitâne-i 'Aliyye'de merhûm Hâc Hüseyin Efendi-zâde es-Seyyid İshak Efendi'nin iltizâmında olup nâdi-i hâkânî mu'eccelesi beşyüz yigirmi guruş olmağla hisse-ielliiki guruş idüb meblâğ-ı mezbûru Efendi mûmâ-ileyh yedinden ahd ve olmağla işbu muharere tahvîl i'tâ olundu.

Fî 13 Safer sene 1202(25 Kasım 1787)

El-Fakir el-Hâc Mütessellim-i

Adana

S.42/B.81

Hâlâ Eyâlet-i Adana Vâlîsi olub Koşan Muhâfızı Vezîr Rûşen Zamîr devletlü Mahmud Paşa yeser-Allahu mâ-yürîdû mâ-yâşâ hazretlerine bâ-emr-i 'âli ta'yîn ve tahsîs buyurulan imdâd-ı hazarıyyenin bin ikiyüz bir senesine mahsûben taksît-i sânisî olan üçbin üçyüz yetmişbeş gurus menzîlin taksît-i sânisî olan altı bin guruşdan bu def'a vaz' olan dört bin gurus sâbika-ı Adana Vâlî'si Çerkes Hasan Paşa Hazretleri'nin bâ-emr-i 'âli matlûb eylediği taksît akçesinden üçbin beşyüz gurus imdâd-ı hazarıyye emri getüren Çukadâr 'Osman Ağa'ya hizmet beş yüz gurus mütesellim ağanın güzeşte altı aylık bin ikişer yüzelli gurusdan yedibin beş yüz gurus harc-ı bâb ve tahsîliyye iki bin beşyüz gurus kethüdâ-yı muhteremlerine beş yüz gurus umûr-ı vilâyet için beşbin gurus kâtib-i divâne-i kâne ikiyüz elli gurus tüfekçibâşı ağaya tahsîliyye üçyüz gurus harc-ı imzâ-yı defter bin beşyüz gurus harc-ı i'lâmât bin gurus kethüdâ efendiye beşyüz gurus nâ'ib efendiye ikiyüz elli gurus kâtibiye ikiyüz gurus ihzâriye ikiyüz gurus çukadâriye yüz gurus tüfenkçibâşı ağanın üç hân icâresi yüz doksan beş gurus Kara Oğlanlı Karyesi'nden Küçük Ali oğluna virilen için şa'ir elli dokuz kîle beşer gurusdan ikiyüz doksanbeş gurus Safâllı-zâde ve Haydâr-zâde ve İkiz Hasan Beşe'nin yigirmi beş kîle şa'ir bahâ yüzyigirmi beş gurus ihtisâb-ı Sâbika-ı Hüseyin Ağa'nın yetmişbeş kîle şa'ir bahâ üçyüzaltmış beş gurus ağalar ma'rifetiyle umûr-ı vilâyet için sarf olunan beş yüz gurus muhızır bâşı ağanın salyâne-i sâbıkadan bâkî şa'ir bahâ altmışbeş gurus Vâlî Mehmed Ağa'nın şehr-i bahâ ikiyüzyigirmi gurus Sâbık Vekil-i Fukara Mehmed Ağa'nın alacağından 'ale'l-hesâb ikibin beşyüz gurus 'inâyetlü hâkimü's-şer' efendi hazretlerinin menzilciye olan bir mu'tâd alacağı beşyüz gurus hâlâ vekîl-i fukarânın bâ-defteri müfredât bu ana kadar masarîf sekiz yüz kırk dört gurus sâbık nâ'ib efendinin alacağı otuz gurus ücret vekîl-i fukarâ ikiyüz gurus yamâğına elli gurus Mısdık Beşe'nin alacağı ikiyüzelli gurus zimmîlerin alacağı bin gurus ile min haysül-mecmû'otuzsekizbin dörtyüzaltmışdört gurusu olmağla bi'l-cümle 'ulemâ ve a'yân ve ma'rifet-i ma'rifet-i şer'ile nefis-i mahallât ve nevâhî ve kazâlara tevzî ' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âlî zikr olunur hurrîre fî evâsıt-ı Muharremü'l-harâm sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (28 Ekim 1787)

Kazâ-ı Kara İsalu

Kazâ-ı Kara Kışla

Kazâ-ı Sarı Çam

Gurus 260

Gurus 500

Gurus 350

Nâhiye-i Dündârlu

Nâhiye-i Yüreğir

Nâhiye-i Cânib-i Şehr

Gurus 700

Gurus 4500

Gurus 2000

Hânât	Bâğcehâ-yı Adana	Nefs-i Mahallât
Guruş 2785	Guruş 1000	Guruş 26369
Yekûn		
Guruş 38464		

Bilâd-ı mezkûr nefis-i mahallâtın sehmi olan yigirmialtının üçyüzaltmış dokuz guruşun tevzi'i dir ki zik rolunur.

Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Neccerân	Yârbâşı	Çınarlı	Hân Kûrbû
Guruş 1500	Guruş 663	Guruş 705	Guruş 1280
Mahalle-i	Mahalle-i Sofu	Mahalle-i	Mahalle-i
Bâb-ı Tarsûs	Bağçe	Emirler	Debbeğân
Guruş 1150	Guruş 640	Guruş 424	Guruş 300
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kantarân	Hâcî Hamid	Eski Çarşu	Sacılı Hamid
Guruş 360	Guruş 360	Guruş 190	Guruş 750
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Ağca Mescid	Durmuş Fakih	Kara Sofi	Eski Hamâm
Guruş 611	Guruş 705	Guruş 1000	Guruş 2000
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Baytimur	Daşçıkan	Sarı Yakub	Paşa Nebî
Guruş 280	Guruş 530	Guruş 500	Guruş 521
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Ali Dede	Bûcâk	Sisli	Çırak
Guruş 700	Guruş 200	Guruş 460	Guruş 500
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Tekke	Hızır İlyâs	Hamal	Ağa Mehmed
Guruş 470	Guruş 535	Guruş 155	Guruş 550
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Mestân-zâde	Su Gediği	Şeyh-zâde	Derviş Paşa
Guruş 105	Guruş 105	Guruş 383	Guruş 80
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kansif-zâde	Yurtan Ma'Gurbu	Cami-i Cedid	Şeyh Mustafa
Guruş 80	Guruş 500	Guruş 400	Guruş 260

Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Halhal	Savcı-zâde	Kayalı Bağ	Çukur Mescid
Guruş 100	Guruş 115	Guruş 290	Guruş 700
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Şa'bâniye	Hurmali	Harab Bağçe	Mermerli
Guruş 460	Guruş 650	Guruş 255	Guruş 430
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kuru Köprü	Hoca	Hamâm Kurbu	Hâcî Fakih
Guruş 470	Guruş 128	Guruş 555	Guruş 125
Mahalle-i	Mahalle-i		
Tekye Gurbu	Bakır Sanda		
Guruş 55	Guruş 35		
Mahalle-i Cem 'an Yekûn			
Guruş 2639			

S.43//B.82

Hâlâ Eyâlet-i Adana Vâlisi olup Koşan Muhafızı Vezîr Rûşen zamîr devletlü Mahmud Paşa yesser-Allahu mâ-yürîdû mâ-yaşâ' hazretlerine bâ-emr-i 'âlî ta'yîn ve tahsîs buyurulan imdâd-ı hazarîyyenin taksît-i sânisî olan binüçyüz beşerbir guruş ve menzili vesâ'ir masârifât ile cem'ân otuzsekizbin dörtyüz altmışdört guruşdan Yüreğir Nâhiyesi'ne isâbet iden dörtbinbeşyüz guruş ve ot akçesi kırk guruş harc-ı ihzâr-ı defteri ihzâ yüzelli guruş kethüdâ efendiye otuz guruş ve nâ'ibiyye ve ihzâriye kırk guruş ve kâtibiye elli guruş ve tahsiliye elli guruş ve subâşî ücret beş guruş ile cem'ân min-haysü'l mecmû' dörtbin dokuzyüz kırk guruş bâliğ olmağla cümle ma'rifet-i ve ma'rifet şer'ile nâhîyeniz kurâlarına tevzî' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur fî Muharrem sene 1202(28 Ekim1787)

Karye-i Cennet	Karye-i Hocakend	Karye-i Hâcî İbrahim
Guruş 290	Guruş 268	Guruş 100
Karye-i Hâcî Halim	Karye-i Bağçeler	Karye-i Kafir Kıran
Guruş 100	Guruş 133	Guruş 190
Karye-i Yeğence	Karye-i Şeyh Cıvarı	Karye-i Zirzol
Guruş 130	Guruş 200	Guruş 155

Karye-i 'Ali Kocalu	Karye-i 'Înâblı	Karye-i Burun Virân
Guruş 200	Guruş 120	Guruş 50
Karye-i Şeyh Murad	Karye-i Peykâr	Karye-i Kayırlı
Guruş 100	Guruş 72	Guruş 200
Karye-i Kayalı	Karye-i Daşçı	Karye-i Gülhâver
Guruş 200	Guruş 70	Guruş 120
Karye-i Deniz Kapusu	Karye-i Sucu 'Ali Ağa	Karye-i Korkmaz
Guruş 150	Guruş 100	Guruş 55
Karye-i Durmuşoğlu	Karye-i Hâcı Celil	Karye-i Hâcı Halil
Guruş 180	Guruş 120	Guruş 110
Karye-i Sakızlı	Karye-i Yeğence	Karye-i Sezak
Guruş 190	Guruş 140	Guruş 60
Karye-i Malatya	Karye-i Mihmandar	Karye-i Şahin Ağa
Guruş 52	Guruş 230	Guruş 27
Karye-i Hurma	Karye-i Ağca Koyunlu	Karye-i Kara Ahmedli
Guruş 30	Guruş 30	Guruş 50
Karye-i Hâcı Kudâl	Karye-i Yuva Hendeği	Karye-i Ağbekli
Guruş 85	Guruş 50	Guruş 40
Karye-i Kumarlı	Karye-i Akarca	Karye-i Hâcı Sülyman
Guruş 150	Guruş 20	Guruş 60
Karye-i Yalnız Dam	Karye-i Yassı Virân	Karye-i Kefereköy
Guruş 40	Guruş 60	Guruş 55
Karye-i Kadı Köy	Karye-i Sulak Yakub	Karye-i Cenne
Guruş 70	Guruş 30	Guruş 50
Karye-i Keyl Eyvesi	Karye-i Ekmeler	
Guruş 30	Guruş 25	
Yekûn		
Guruş 4940		

S.43//B.83

Hâlâ Eyâlet-i Adana Valîsi olub Koşan Muhâfızı Vezîr Ruşen zamir devletlü Mahmud Paşa yesser- Allahu mâ-yûrîdu mâ-yâşâ hazretlerine bâ-emr-i âlî ta'yîn ve tahsîs buyurulan imdâd-ı hazarıyyenin bin iki yüz bir senesine mahsuben taksît-i sânisî olan üçbin üçyüz yetmişbeş guruş ve menzilin taksîti sânisî ve masârifât-ı sâ'ire ile cem'ân otuz sekizbin

dört yüz altmış dört guruşdan Canib-i Şehr Nâhiyesi'ne isâbet iden ikibin guruş ve subâşının ot bahâsı yigirmibeş guruş ve harc-ı imzâ yüz guruş ve kethüdâ efendi hazretlerine kırk guruş ve nâ'ib efendi ve Ser-Muhzırân es-Seyyid Abdurrahman Efendilere kırk guruş ve subâşıya ve kolcusuna ücret yetmişbeş guruş kâtibiye kırk guruş ile min-haysu'l-mecmû' ikibinüçyüzonbeş guruşa balığ olmağın bi'l-cümle ulemâ ve a'yân ve ahâlî ma'rifet ve ma'rifet-i şer' ile nâhiye-i mezbûr kurâlarına tevzî' ve taksîm defterleridir ki ber vech-i âfî zikr olunur hurrîre fî 15 Muharrem sene 1202 (28 Ekim 1787)

Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Hazırlı	Yalmanlı	Koyuncu	Buğalu
Guruş 870	Guruş 125	Guruş 55	Guruş 33
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
EmirHamzazade	Arslan	Sarı Hamzalı	Kirec Ocağı
Guruş 10	Guruş 50	Guruş 50	Guruş 82
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Alâcâtlı	Kara Fazlı	Çıldırım	Karalar Bucağı
Guruş 52	Guruş 33	Guruş 15	Guruş 25
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Kayışlı	Müftî	Çaputçu	Köylü
Guruş 15	Guruş 35	Guruş 45	Guruş 45
Karye-i	Karye-i	Karye-i	
KaraYusuflu	Kavaklı	Dört Ağaç	
Guruş 25	Guruş 20	Guruş 10	
Mezra'-ı Yılanlı	Mezra'-ı Zincirli	Mezra 'a-ı Kara Çalılık	
Guruş 100	Guruş 100	Guruş 100	
Mezra'-ı Hurmalu	Mezra'-ı İncirka	Mezra'-ı Şirmânlı	
Guruş 90	Guruş 90	Guruş 50	
Mezra'-ı KaraEnbiyalı	Mezra'-ı Narlıca	Mezra'-ı Çalçopur	
Guruş 50	Guruş 50	Guruş 20	
Mezra'-ı Akkapu	Tarsus Toprağından Zirâ'at İdenler		
Guruş 40	Guruş 30		
Yekûn			
Guruş 2315			

S.44//B.84

Guruş

650

Bâ-temessük

+ 600

1201 senesine mahsûb bedel-i iltizâm bâc-bâzâr

Nân-ı 'aziz bahâsından mahsûb

1250

Bâc-ı bâzâr mâlından teslîmi merhûm Sâlih Ağa'ya

- 600

tarafımıza teslîm olunan

650

- 576

074

- 74

00

Vech- tahrîr-i hurûf oldur ki

Bâ-fermân-ı âlî müteveffâ Yeşilbaş Sâlih Ağa'nın envâlinin kabzına me'muriyetim hesâbıyla baladan terkîm olduğu vech üzere hâlâ Adana Mütesellimi sa'âdetlü es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa hazretlerinin tüfekçibâşları Hâcî Mustafa Ağa'dan bâ-temessük müteveffâ-yı mezkûrun alacağı olan altıyüzelli guruş ve ikiyüzbir senesi bâc-ı bâzâr bedeli iltizâmından altıyüz guruş matlûbatı cümle muvâcihesinde muhâsebe olundukda beşyüz guruşunu nân-'aziz bahâsıyla teslîm zuhûr ve bâc-ı bâzârı iltizâmından beşyüzyetmişaltı guruşunu teslîm ittiğini isbât idüb sâhîhü'l-bâkî merkumenzimmetinde zuhûr iden yetmiş dört guruş ahz u kabz olunub deyn-i temessük i'tâ olunmağla işbu kat'ı alâka virilmiştir fî gurre RA sene 1202 (1 Aralık 1787)

İmzâ

Hâfız Ali

S.44//B.85

Medîne-i Adana'da Eski Hamam Mahallesi sükkânından iken bundan akdem Halebü's-Şehâde'den ticâret tarîkiyle İskenderun nâm mahalde vefât iden Hâcî Receboğlu demekle ma'rûf el-Hâc nâm kimesnenin verâseti zevce-i menkûhâ-ı metrûkesi Ümmü Gülsüm ve sagîr kızı Emine ve li-ebeveyn er-karındâşı el-Hâc 'Abdullah nâm vereseye inhisârı tahakkukundan sonra müteveffâ-yı mezbûrun muhâlefât-ı tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzatü's-şer'îye tevzî' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrire fi'l-yevmi'l-hâmse 'işrîn şehri Saferü'l-hayr sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (8 Aralık 1787)

Köhne	Tavşan	Haleb Yemeni	Değirmi	Çit	Çuka Cebe
Kürk					
1		392		2	2
Guruş 2		Guruş 45		Guruş 2	Guruş 14
Sahân ve kuşâk		Müsta'mel	'Entârî ve Kürk		Beyaz Çarşaf Fitilli
Guruş 2		Guruş 7			Guruş 12
Sim Hançer		Bıçak	Müsta'mel Kürk		Futa Sagır ve Kebire
1		2	2		26
Guruş 15		Guruş 3	Guruş 25		Guruş 12
Sagır ve kepire		Köhne Şal	Müsta'mel Şal		Alât-ı Kahve
Kuşak Kıyye		52			
Guruş 146		Guruş 8	Guruş 15		Guruş 3
Hıtâlî 'Entârî		Kotânî	İp Kuşak		Futa Şalı Cedîd
Aded 162		Aded 77	Aded 8		Aded 10
Guruş 525		Guruş 592	Guruş 10		Guruş 30
Puşî		Hacekli Hıtâlî ve Zer'i 'Entârî			Müsta'mel Çamaşır
2		Aded 36			2
Guruş 20		Guruş 650			Guruş 5
Tecmilât- Hânî		Timur Kantar			
Guruş 20		Kıyye 11	Guruş 380		
Yekûn					
Guruş 3727					
Mine'l-ihracât					
Verese ma'rifetleriyle mütesellim ağaya					Resm-i Kısmet 'Adî
ve serdâr ağaya taraflarına virilen masârif					Guruş 95
Guruş 407					
Harc		Nâziriye	Kâtibiye		Çukadâriye
Guruş 30		Guruş 30	Guruş 35		Guruş 35
Hizmet-i Beytü'l-mâl			Mihr-i Mü'eccel bint-i		Nâ'ibiye ve kaydiye
Guruş 90			Guruş 250		Guruş 10
Yekûn					
Guruş 877					

Sâhîhü'l-bâkî

Guruş 285

Hisse-i zevcî'l-mezbûr

Guruş 306,5

Yalnız eşyâdan teslim.

Hisse-i bintü'l-mezbûr

Guruş 1429

Hisse-i li-ebeveyn

Guruş 1068,5

S.45/B.86

Medîne-i Adana mahallâtından Kara Sofî Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem tarîk-i hacca müteveffîye olan Hâcî Cemile bint-i nâm hâtûnunun vereseti zevci es-Seyyid el-Hâc Mehmed Efendi ibn-i Mehmed Efendi nâm kimesne ile min-cihetü'l-usûbetü'l-nesebiye 'Ammi-zâdeleri Hüseyin (boş) ve ibn-i nâm kimesnelere münhâsır olduğu hasmı canda şâhideyn-i 'âdileyn ile sâbit olan müteveffîye mezbûrun terekesi defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur zikr olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmse ve'l- 'işrîn min Rebî'ü'l-evvelî sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (6 Ocak 1788)

Tekye Mahallesi'nde	Hanlardan odalar	Habbâz	
Fevkânî Beyt	Hissesi	Dükkânı	
Guruş 30	Guruş 100	Guruş 150	
Zincirli	Mezra'sı'nda	Legen Kebîr	Sini
Bâğ			Tencere
Dönüm 2		1	2
Guruş 22	Guruş 7	Guruş 4	Guruş 6
Tabâ 1	Sagîr Legen	Legen 1	El-Legeni
Guruş 1	Guruş 3	Guruş 1,5	Guruş 1,5
Hamâm Legeni 1	Tâs 2	Kab Parça 13	Kahve İbrigi
Guruş 3	Guruş 2	Guruş 6	Guruş 1
Sagîr Kuşak	Minder Parça	Yorgan Yüzü 2	
Guruş 4	Guruş 1,5	Guruş 2,5	
Def 'a Yorgan Yüzü 1	Minder Yüzü 2Kilim 2	
Guruş 2,5	Guruş 4	Guruş 1	
.....	İzâr	Hurc	
Guruş 5	Guruş 2	Guruş 2	

Sofra 1	Misüllü Yorgan 3	Misüllü Yasdıık 5		
Guruş 2	Guruş 15	Guruş 3		
Döşek 5	Minder 2	Köhne Halı 2		
Guruş 12	Guruş 1	Guruş 3		
Köhne Kilim 1	Def'a Kilim 1Hure		
Guruş 3	Guruş 5	Guruş 5		
Kürk	Köhne 'Entâri	Sagîr Kuşak 1		
Guruş 15	Guruş 6	Guruş 6		
.....	Hamâm Esvâbı	Kenârlı Cımbız 2		
Guruş 5	Guruş 8	Guruş 4		
Fûta 2	Kirmusud	Gömlük ma'a Hure		
Guruş 10	Guruş 5	Guruş 5		
Havlu	Bez 1		
Guruş 1	Guruş 6	Guruş 2		
Der-zimmet Zevc-i Müteveffiye				
Mîhr-i mü'eccel				
Guruş 100				
Yekûn				
Guruş 94				
Mine'l-ihracât				
Nısf-ıResm-i Kısmet 'âdi	Nâzırıye	Kâtibiye	Çukadâriye	İhzâriye
Guruş 12	Guruş 3	Guruş 2	Guruş 2	Guruş 2
Nâ'ibiye	Beytü'l-mâl...			
Guruş 1	Guruş 3			
Yekûn				
Guruş				
25,5				
Sâhîhü'l-bâkî				
Guruş 912				
Hisse-i Zevcü'l-mezbûr	Hisses-i 'Ammi'l-mezbûr	Hisses-i 'Ümmü'l-mezbûr		
Guruş 458	Guruş 229	Guruş 229		

S.45//B.87

Medîne-i Adana'da Tarsus Kapusu nâm mahalde vâki' el-Hâc Hasebî Mescidi demekle ma 'rûf Câmî'-i Şerîf'de ber vech-i hasebî Hatib olan 'Osman bilâ-veled fevt olub yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi mahlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkâkdan işbu râfî'i-tevkî' reffü'ş-şân hâkânî Mevlâna Şeyh Muhammed Halife ber vech ile layık ve mahal ve müstehakk olmağın müteveffâ mahlûlundan tevcih olunub yedine berât-şerîf-i 'âlf-şânım virilmek bâbında Kâdîsı Mevlâna es-Seyyid Nuh zîde fazluhu 'arz itmeğın mücebince merkûm sadakâ idüb bu berât-ı humâyûn sa'det-makrûnî virdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm Eş-Şeyh Muhammed halife vârub zikr olunan Câmî'-i Şerîf'de müteveffâ-yı mezbûrun yerine hatib olub hizmet-i lâzimesi mer'î ve mü'eddî kıldıkdan sonra ber vech-i hasebi mutasarrıf olub vâkıfının rûhu ve devâm-ı 'ömr-ü devletim için du'â-yı mudâvemet göstere ol-bâbda taraf-ı ber vechle duhûl ve ta'arruz kılmayasız şöyle bilesiz 'ilâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren el-yevmi'l-hadî 'işr Şa'bâne'l-'atiye sene-i ahde ve mi'eteyn ve elf (11 Haziran 1787)

Kostantiniyye

S.46/B.88 (İptal edilmiştir)

Medîne-i Adana mahallâtından Yurtân Mahallesi sükkânından işbu bâ'isü'l-küttâb 'Abdülcelil Efendi ibn-i 'Ali Efendi nâm kimesne Meclis-i Şer'î hatîr-i lâzimü't-tevkîrde medîne-i mezbûre mahallâtından Sarı Yakub Mahallesi sükkânından hallâccı ibn-i Mehmed Fehîm Efendi nâm sagîrin li-ecli'l- murâfa' vasî mensûbu Kalaycı-zâde el-Hâc 'Ali Efendi mahzarında şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm ider ki babamız müteveffâ-yı merkûm 'Ali Efendi'den müntakîl Yüreğir Nâhiyesi'ne tâbî' Deniz Kapusu Karyesi'nde vâk'ı Küçük Gülhâver ve Büyük Gülhâver ve Işıklı ve Mihmandarlu mezra'alarında beyne'l-ahâlî ve'l-cirân malûmetü'l-hudûd tâhminen üçyüzkırk dönüm miktârı sekiz kıt'a arâzileri sagîr mezbûrun babası er-karındâşım müteveffa Mehmed Fehîm Efendi ile 'ale'l-iştirâk bu ana kadar tasarruf üzere iken şimdi vasî-i merkûm marûz-zikr arâziler müstakîl sagîr-mezbûrun olmak ze'amiyle zâbtıma mûmâna'at ider sû'al olunub takrîr-i tahrîr ve keff-i yedine tenbîh-i şer'î murâd-ı medâr didikde gıbbe's-sû'al vasî-i merkûm dahî cevâbında sagîr ve mezbûrun babası Mehmed Fehîm Efendi'nin hâlî hayatında müdde'î merkûme 'Abdülcelil Efendi 'arâzi-i mezkûrları karındâşı müteveffâ Fehîm Efendi ile beyyinlerinde iktisâm idüb merkûm 'Abdülcelil Efendi ahz kendi hissesini fûrûht ve hâlâ mevcûd olan ma'rûz-zikr arâzî-i sagîr-i mezbûrun babası Mehmed Fehîm Efendi'nin hissesidir deyu def'ine ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâlû'ş-şer'-i ityân beyyineden izhâr-ı 'acz idüb taleb-i tahlîf dahî olmamağla mücebince ma'rûz-zikr arâzîleri merkûm 'Abdülcelil Efendi ile sagîr-i mezbûr 'âle'l-iştirâk

tasarruflarına tenbîh-i şer' birle mâ-vâk'ı bi't-taleb ketb olundu hurrîre fî'l-yevmi'l-hâmse min-şehr Rebû'l-ahır sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (15 Ocak 1788)

Şuhûdü'l-hâl

İlyas Çelebi es-Seyyid hasan Efendi Dürri Hasan Efendi Gözü Halil Beşe
'Abdül-celil-zâde Mehmed Beşe ve gayrihum.

S.46/B.89

Medîne-i Adana mahallâtında Eski Hamâm Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem mürd olân İğobveled Kirkor nâm zimmînin verâseti oğlu Kirkor ve kızı Agisa nâm kimesneye inhisârı tahkikinden sonra mürd-ı mezbûrun müteveffâ terekesinden ezyed olmağla ma'rifet-i şer'ile mürd-ı mezbûrun terekesi tahrîr ve taksîm beyyine'l-farîzâ muhalefât defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fî Rebû'l-ahır sene 1202 (Ocak 1788)

Misüllü Yorgan 3	Döşek 4	Yasdık Sini 1	El-Legen 3
Guruş 8	Guruş 6	Guruş 3	Guruş4
Fenzek SandukaMa'â Şiş		Kota	Timur 'Alât Şam'dan 2
Guruş 10		Guruş 2	Guruş 2
---- 2		Tabere	Yerli Silah 2
Guruş 2		Guruş 1	Guruş 1
Hasırma'aHure		Çıra Baha	Zenbil 2
Guruş 1,5		Guruş 3	Guruş 1
_____	Hure	Minder Köhne Kilim	Tahtânî Menzil
31		1	
Guruş 10	Guruş 1,5	Guruş 4	Guruş 55
Tecmilât-Hânı			
Guruş 2			
Yekûn			
Guruş			
150			
Mine'l-ihrcât			
Resm'âdî Nâzirîye	Kâtibiye	Çukadârye	İhzâriye
Guruş 9	Guruş 2	Guruş 2	Guruş 2
			Nâ'ibiye
			Guruş 1

Hüddâmiye
 Guruş 2
 Yekûn
 Guruş
 233
 Sâhîhü'l-bâkî
 13

Deyn-i münbit Pencikoğlu	Deyn-i münbit Karım	Deyn-i münbit Arabacıoğlu
Guruş 75	Guruş 58	Guruş 100
Taksîmü'l-guramâ	Taksîmü'l-guramâ	Taksîmü'l-guramâ
beher guruşu	Pare 22	Pare 22
yigirmi ikişermeblâğ	Meblâğ 46	Meblâğ 40
Meblâğ 45	Guruş 32	Guruş 55,5
Guruş 41,5		
Meblâğ 19		

S.47/B.90

Medîne-i Adana mahallâtından Yurtân Mahallesi sükkânından işbu bâ'isü'l-kitab 'Abdül-celîl Efendi ibn-i 'Ali Efendi nâm kimesne Meclis-i Şer'î Şerîfe-i nebevî ve mahfil dîn-i münîf Muhammediye'de medîne-i mezbûre mahallâtından Sarı Yakûb Mahallesi sükkânından Hallâciye ibn-i Mehmed Fehîm Efendi nâm sagîrin li-ecli'l-murâfa'a vasî mensûbu Kalaycı-zâde el-Hâc 'Ali Efendi mahzarında ve sâhib-i 'arz tarafından vekîli es-Seyyid 'Ali hâzîrû'l-meclis olduğu halde şöyle deyü ve takrîr-i kelâm ider ki babamız müteveffâ-yı merkûm 'Ali Efendi'den müntakil Yüreğir Nâhiyesi'ne tâbî Deniz Kapsu Karyesi'nde vâk' Küçük Gülhâver ve Büyük Gülhâver ve Işıklı ve Mihmândârlu Mezrâ'lar'ında beyne'l-ahâlî ve'l-cirân mâ'lûmetü'l-hudûd tahmînen üçyüzkırk dönüm mikdârı sekiz kat'ı arâzilere sagîr mezbûrun babası er-karındâşım müteveffâ Mehmed Fehîm Efendi ile 'ale'l-iştirâk bu âna kadar tasarruf üzere şimdi vasî merkûm mâru'z-zikr arâziler müstakîl sagîr-i mezbûrun olmak ze'amiyle zabtuma mümâna'at ider sû'al olunub takrîr-i tahrîr ve keff-yed yine tenbîh şer'î murâd-ı medar didikde gıbbe's-sû'al merkûm vasî dahil cevâbında sagîr-i mezbûrun babası Mehmed Fehîm Efendi'nin hâl-i hayyâtında müdde'î merkûm 'Abdül-celîl Efendi arazi-i mezkûrları karındâşı müteveffâ Mehmed Fehîm Efendi ile beynlerinde iktisâm idüb merkûm 'Abdül-celîl Efendi ahz ve kendi hissesine fûruht ve hâlâ mevcûd olan mâru'z-zikr arâzî sagîr-i mezbûrun babası Mehmed Fehîm Efendi'nin hissesi

olub deyü ana kadar Mehmed Fehim Efendi hayatda hayâtda iken bi-nefs ve ba'dehu vefâtı sulbîoğlu mezbûr Hallâciye müstekilen mutasarrıflar olub merkûm 'Abdül-celil Efendi'nin kıt'â zirâ'at ve hırâsatı ve zabt u tasarrufû bu kadar deyü def'ale mukabele ve ber-minvâl-i muharrere def'anı ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl şer'î ityân beyyineden izhâr-ı 'aciz idüb lâkin yedimde olan fetvâ-yı şerîfe mücebince müteveffâ-yı merkûm Mehmed Fehim Efendi merkûm 'Abdül-celil Efendi'nin muvâcehesinde arâzî-i mezkûrları on seneden mütecâvîz müstekilen mutasarrıf olub sükût üzere olmağın şimdi iştirâk da'vâsı mesmû'a olmamağla istintâk olunsun didikde gıbbe'l-istintâk merkûm 'Abdül-celil Efendi dahî cevâbında târih-i kitabdan iki sene mukaddeme gelinceye kadar ki karındâşım Mehmed Fehim Efendi ile ba'dehu vefâta oğlu mezbûr Hallâciye ile iştirâken zirâ'at ve hırâset üzere olduklarını ledel ettezkiye 'adâletleri zâhir olan Molla 'Ali ibn-i Mehmed ve Çabukçuoğlu Mehmed nâm kimesneler şehâdetleri ile vech-i şer'î üzere isâbet itmeğın mücebince mâru'z-zıkr arâzîleri merkûm 'Abdül-celil Efendi sagır mezbûr 'ale'l-iştirâk tasarruflarına tenbîh şer'î birle mâvak' bi't-taleb ketb olundu hurre fî 'l-yevmi'l-hâdî ve'l- 'aşr min-şehr rebû'l-ahir sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (2 Şubat 1788)

Şuhûdü'l-hâl

'Abdül-celil-zâde Mehmed Beşe	Hafız Molla Mehmed	Gözü Halil Beşe
es-Seyyid Hasan Efendi	es-Seyyid İlyas Çelebi	Dürri Hasan Efendi
Ser-Muhzırân es-Seyyid	Ve gayruhuma	
'Abdurrahman Efendi		

S.48/B.91

Medîne-i Adana mahallâtından Durmuş Fakih Mahallesi sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitab Hasliye bint-i Hüseyin nâm hâtûn tarafından vekîl-i müseccil-i şer'isi Mehmed Efendi ibn-i Ali Beşe nâm kimesne Meclis-i Şer' hatîr-i lâzımü't-tevkîrde medîne-i mezbûre mahallâtından 'Ali Dede Mahallesi sükkânından Molla Ümrân ibn-i Sa'id Efendi nâm kimesne mahzarında şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm ider ki târih-i küttâbdan altı sene mukaddem merkûm Molla 'Ümrân'ın mutasarrıf olduğu Durmuş Fakih Mahallesi'nde vak'î beyne'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmetü'l-hudûd harem menzili derûnunda vak'î hârîciye odaya muttasıl bir bâb fevkânî beyt ve tahta ile kadarınca havlû-yı müstemil ve havlû kapusu dahî müşterek olmak üzere bi-cümle et-tevâbî ve'l-levâhık ve kaffe-i el-münâfa-i ve'l-mürâfık tarafından îcâb ve kabul havî şurût-ı mübtele ve müfessereden 'âdî beyyine-i sâhîhe-i şer'îye ile mü'ekkilem Hasliye Hâtûn'un vasîleri olduğu Sadriyye-i sagîre kızları ve merkûm Molla

‘Ümrân’ın li-eb kız karındâşları Hadice ve Rûveyda nâm hâtûnlara ba‘de’t-tahliye beyyine-i sâhîh-i şer‘iye ile ve beyyine ve teslîm ve temlik ve mü‘ekkillem-i mezbûre Hasliye dahî bi’l-vesâye ittihâb ve kabul ve tesellüm ve temlik idüb tasarruf üzere iken merkûme Hadice müteveffiye olub verâseti vâlidesi mü‘ekkillem mezbûre Hasliye hâtûn ile li-eb kız karındâşı mezbûre Rûveyda ve li‘ümm-er-karındâşı Mustafa ve li‘ümm-kız karındâşı Rahime’ye münhâsıra ve mes‘ele-i evvelinin tashîhi mes‘elesini altı sehmden olub sıhâm-ı mezbûreden bir sehmî Ümmü’l-mezbûre Hasliye’ye ve bir sehmî dahî li-‘ümm er karındâşı Mustafa’ya ve bir sehmî dahî li-‘ümm kız karındâşı Rahime’ye ve üç sehmî dahî li-ebb-kız karındâşı Rûveyda’ya isâbet ve intikâl eylediği tahkikînden sonra mezbûre Rûveyda dahî müteveffiye olub verâset-i zevci Şehr Kethüdâsı-zâde Mehmed Efendi ile Sadriyi sagîre kızı Cemile’ye ve vâlidesi mezbûre Hasliye’ye ve li-eb er-karındâşları merkûm ‘Ümrân ve ‘Abdullah nâm kimesnelere münhasıra olub merkûme Hadice’nin mutasarrıfı olduğu nisf-ı hisse menzil sehmden kendüye isâbet iden üç sehmî kendinin müstekıl mutasarrıfı olduğu altı sehmî dahî ile mes‘ele-i sânide taksîm-i iktizâ idüb ve mes‘ele-i sâniyenin dahî tashîh-i mes‘elesini yigirmidört sehmden olub sıhâm-ı mezbûreden altı sehmî zevci merkûm Mehmed Efendi’ye ve oniki sehmî dahî kızı sagîre mezbûre Cemile’ye ve dört sehmî dahî vâlidesi mezbûre Hasliye’ye ve birer sehmî dahî li-ebb er karındâşları ‘Ümrân ve ‘Abdullah nâm kimesnelere isâbet ve intikâl eylediği şer‘-i eş-şerîf zâhire ve mübeyyin olmağla merkûm ‘Ümrân’dan sû‘al olunub takrîr-i tahrîr ve mâru‘z-zikr menzil mahdûd- mezkûr beyne’l-verese bi’l-fârizü’l-şer‘iye tevzî‘ ve taksîm ve mü‘ekkillem mezbûre ile sagîr oğlu Mustafa ve sagîre kızı Rahime’nin hisse-i erşîlerinin aliverilmesi bi’l-vükâlâ murâd-ı medar didikde gıbbe’s-sû‘al merkûm Molla ‘Ümrân dahî cevâbında târîh-i mezbûreden ber-vech-i muharrer beyyine-i merkûme ikrâr lâkin erbâb-ı ker-‘ahden müteveffi Hâcı Beğ’in emriyle beyyine ve teslîm itmiş idim deyü def‘-i sadedinde oldukda vekîl-i merkûm Mehmed Efendi hâlâ medîne-i Adana da me’zûn bi’l-iftâ fâziletlü ‘Ömer Efendi imzâsıyla mûmzâ ve Kâdî handan Ezgâbü’l-mükerre ann-basrîn eğer beyyine yüzü’l-ikrâh nakliyeli menkûl bir kıt‘a fetvâ-ı şerîfe ibrâz ve derûnunda husûsda tegallübde olan zîde mükerre hâzır bi’l-meclis olmayacak ikrâh-ı mu‘teber mütahakkıka olur mu cevâb cevâb bi-esvâbında Allahu i‘lâm olmaz deyü buyurulmağla merkûm Hâcı Bey’in ikrâhı olduğu sûretde meclis-i beyyinede hâzır bi’l-meclis mi idi deyü merkûm ‘Ümrân’da i stinâk o lundukda o l-dahî adem-i huzûruna makarr u müterîf olmağın fetvâ-ı şerîfe mücebince ikrâh-ı mezbûrun adem-i tahkikî zâhir ve nümâyân olmağla mâru‘-zikr fevkânî ve tahtânî beyt-i bi’l-cümle tevâbi‘ ve levâhıklarıyla ber vech-i muharrer beyne’l-verese bi’l-fârizâ-i şer‘iye tevzî‘ ve taksîm ve mü‘ekkillem mezbûrenin hissesi ile sagîr oğlu Mustafa ve sagîre kızı Rahime’nin hisse-i arîşelerini zabt ve tasarrufuna tenbîh şer‘i birle mâ-

vak' bi't-taleb etb olundu hurre fi'l-yevm el-hâmse min-şehr Rebî'ü'l-ahir sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (15 Ocak 1788)

Şühûdu'l-hâl

Kadı-zâde 'Ömer Beğ

Dürri Hasan Efendi

Ser-Muhzıran es-Seyyid 'Abdurrahman Efendi

Ser-Turnâcı Serdârı es-Seyyid Halil Ağa

es-Seyyid Hasan Efendi

S.49/B.92

Guruş

1061 İki re's Kır bir re's alel bahâsı yalnız bin altmış bir guruşdur.

0800 Beş re's katır ve bir re's bârgîr bahâsı sekiz yüz guruşdur

0425 Gerek masârıf ve gerek harc- râh ve hizmet dört yüz yigirmi beş guruş dur

+ _____

2286 Yalnız iki yüz bin iki yüz seksan altı guruşdur

5000 Yörükân Mukaa'ta'sı mu'accesesi için aldığımız yalnız beş bin guruş dur.

+ _____

7286 Yalnız yedi bin iki yüz seksan altı guruşdur.

Bâ'is-i tahvîl oldur ki

İşbu bin iki yüz iki senesine mahsûben hala Adana Ser-dârı Ser-Turnâ-yı sa'âdetlü Seyyid Halil Ağa yedinden gerek Yörükân mukata'ası mu'accesinden ve gerek deyn-i âfik olarak devletlü Çıraslı Süleyman Efendi Efendimiz tarafından kabzına me'mûr olduğum hasebiyle yalnız yedibin ikiyüz seksan altı guruş ahz u kabz olmağla hesâbına mahsûb olmak için işbu kabzımızı müş'ir tahvîl virilmişdir vakt-ı hâcetde ibrâz oluna Fî 27 Rebîü'l-ahir sene 1202 (8Şubat 1788)

Ebubekr

Ser-Çukadâra tâbi' i Süleyman Efendi

S.49/B.93

Vech-i tahrîr- hurûf budur ki

Bâ-berât-ı şerîf-i 'âlî-şân ber vech-i malikâne mutasarrıf olduğu üç rub' hisse-i esninciye Eyâlet-i Adana ve tevâbi' mukata'ası işbu binikiyüziki senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gayetine gelinceye kadr zabt eylemek üzere iltizâmına taleb muragıb olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân izzetlü (boş) Ağa zîde kadruhûya iltizâm mûmâ-ileyh dahî ve iltizâmı kabûl

eyleyüb geredir ki Ağa-yı mûmâ sene-i mezbûr mahsûbeseye bir sene külli mülk zabt u rabt ve mukata'a-ı mezbûrun tevâbi'ine olan kîse ve Mersin ve Tarsus ve İç-ili ve 'Ala-ıye kazalarına mevcûd olan keferelerin ve mürûr ve 'uburandan giren ve çıkan ve Çokân vesâ'ir ecnâs- re'âyâların rüsûm-ı ispençe sâbıkâlarda ber vechle tahsîl oluna gelmiş ise ol vechle rüsûm-ı ispençe cem' ve tahsîl olunması mukata'a-ı mezbûrun şurûtundan olub Arâbî ve Rum ve 'Acem ve yahûd tâ'ifelerin dahî rüsûm-ı ispençe fermân-ı 'âliyyede zikr ve tasrîh olunduğu minvâl üzere yerli yerinden cem' ve tahsîl ve mâl-ı mukata'a cânib-i mîr için tarafımıza ve edâ ve teslim eylemek üzere işbu temessükü tahrîr ve yerine i'tâ olundu tarafımızdan zabt u rabt için ketb-i müdahâle eyleyeler (Tarihsiz)

Mehmed Sa 'id

Mutasarrıf

Mukata'a-ı mezbûr hükm

S.50/B.94

Medîne-i Adana mahallâtından Neccârân Mahallesi sükkânında bundan akdem vefât iden es-Seyyid Mustafa bin İbrahim nâm müteveffânın verâseti zevcesi İmhakı bint-i Mustafa nâm hâtûn ile kebîre kızı Şerife ve sagîre kızı Cennet nâm vereseye inhisârları bâ'de't-tahkik mezbûre İmhakı kızı sagîre kızı mezbûrenin vasîsi olmağal bilâ-asâlâten vâlâ vesâye ve mezbûre Şerife Hâtûn dahî bilâ-asâlâten Meclis-i Şer'î lazimü't-teşrifde işbu bâ'isü'l-kitab Hadice bint-i Mustafa nâm hâtûn mahzarında birbirine ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun işbu hâzır bi'l-vasî Hadice bint-i Mustafa nâm hâtûna cihet-i karzdan yüz guruş deyn-i olduğu bundan akdem Mehmed Efendi ibn-i 'Ahmed ve Hafî ibn-i Hafî nâm kimesneler şehâdetleriyle muvâcehemizde ba'de's-subût ve'l-hilâf el-hükkâm müteveffâ-yı mezbûrun deynine dahî tereke-i menkûlesi olmamağla müteveffâ-yı mezbûrun emlâkından medîne-i mezbûrede vak'ı kıblen Hâcî Tosun-zâde Mehmed Ağa menzili ve garben vakf menzili ve şimâlen Cedidoğlu menzili ve şarken tarîk-i hacc ile mahdûd bir bâb fevkânî ve tahtânî beyt ve bir mikdâr havâlîyi müstemil mülk-ü menzilini tarafından îcâb ve kabûl bey'-i bât sâhîh-i şer'ile el-yevm semenî mütesellime olan yüzelli guruş bi'l-asale ve'l-vesâye mezbûr Hadice'ye bey' ve temlik ve teslim eylediğimizde ol-dahî ber vech-i muharrer iştirâ ve teslim kabul eyledikten sonra semenî misl olan meblâğı mezbûre yüzelli guruşdan yüz guruşunu deyni olan meblâ-ğı subût-ı mezbûre takas ve mezbûre dahî ber-vech-i muharrer mukaseme ve kabul ve bâkî elli guruş 'âmme ve kâmilen bezl-i vâk' ve teslim ve ba'de'l-ahz ve'l-kabz 'aliyyü'l-kadr bi'l-asâle ve'l-vesâye-i aksâm eyledik fi-mâ-bâ'd menzili mahdûd mezkûru müş'îreye mezbûr Hadice Hâtûn'un mülk-ü müşterâsı sarfindan

keyfe mâ-yâşâ mutasarrıf olub didikde ane'l-tasdikü'l-şer'î mâ-vâk'ü'l-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l- 'işr min-şehr cemâziye'l-evveli sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (29 Şubat 1788)

Şühûdu'l-hâl

Katib es-Seyyid Hüseyin Efendi Kâtib Seyyid 'Ali Efendi Seyyid Hüseyin Muhzir
ve gayruhuma

S.50/B.95(İptal edilmiştir)

İşbu bin ikiyüz iki senesine mahsûben hâlâ Eyâlet-i Adana Vâlisi ve Akkirmân Muhafızı Vezîr Rûşen Zamîr devletlü Mahmud Paşa yesser Allahu mâ-yürîdû ve mâ-yeşâ' hazretlerine ta'yîn ve tahsîs buyurûlan otuz üçbin guruş İmdâd-ı seferiyyenin def'en tahsîlî bâbında sadr olan emr-i 'âlî mücebince mezbûrun onaltıbinbeşyüz guruşu İç-ili ve 'Alâ'îye ve Tarsus sancaklarının sehmîne isâbet idüb yalnız Adana Kazası'nın sehmî olan onaltıbinbeşyüz guruşdan dörtbinikiyüzkırk guruşu tevzî' olunmayub te'cîl ile bâkî kalmağla bu def`â salyâneye vaz' olunana onikibinikiyüzaltmış guruş bâ-emr-i 'âlî matlûb buyurulan mekârî devesinden nefsi-i Adana'ya isâbet eden ellibeş mihâr deve beher mihârı yüzer guruşdan hizmet-i mübâşiriye sekizüzyiğirmibeş mubâya'a devesinden isâbet iden yiğirmi mehâr deve taraf-ı mîrîden virilecek ellişer guruşdan mâ'ada beher mehârı yüzotuz guruşdan ikibin altıyüz guruş beher deveye yiğirmişer guruşdan hizmet-i mübâşiriye dörtyüz guruş Vekîl-i Fukara Mustafa Ağa'nın mubâya'a ve mekârî ağalarının ittibâ'larına ve menzileye virdiği ve cümle ma'rifetiyle ba'z mahal sarf eylediği binbeşyüz guruş masârifdan dörtyüz elli guruş salyâne-i atiyeye ve tevkîf olunub bu def'a vaz' olunana binelli guruş menzilcinin taksît-i sânisinden bâkî üçbin doksân guruş Mehmed Çavûş Ağa'nın yollucu akçesinden bâkî alacağı altıyüz guruş İsmâ'il Çavûş Ağa'nın bâ-temessük alacağından bâkî ikiyüz guruş umûr-ı vilâyet için istîdâne olunan meblâğdan bu def`a vaz' olunan

S. 51-52/B.96

İşbu binikiyüz iki senesine mahsûben hâlâ Eyâlet-i Adana Vâlisi ve Akkirmân Muhafızı Vezîr Rûşen Zamîr devletlü Mahmud Paşa yesser Allahu mâ-yürîdû ve mâ-yeşâ' hazretlerine ta'yîn ve tahsîs buyurûlan otuzüçbin guruş İmdâd-ı seferiyyenin def'aten tahsîlî bâbında sadr olan emr-i 'âlî mücebince mezbûrun onaltıbin beşyüz guruşu İç-ili ve 'Alâ'îye ve Tarsus sancaklarının sehmîne isâbet idüb yalnız Adana Kazası'nın sehmî olan onaltıbin beşyüz guruşdan dörtbinikiyüzkırk guruşu tevzî' olunmayub te'cîl ile bâkî kalmağla bu def`â

salyâneye vaz' olunan onikibin ikiyüzaltmış guruş bâ-emr-i 'âli matlûb buyurulan mekârî devesinden nefsi-i Adana'ya isâbet eden ellibeş mehâr deve beher mehârî yüzer beşbinbeşyüz guruş beher deveye onbeş guruşdan hizmet-i mübâşiriye sekizüzyiğirmibeş guruş mubâya'a devesinden isâbet iden yiğirmi mehâr deve taraf-ı mîrîden virilecek ellişer guruşdan mâ'ada beher mehârî yüzotuz guruşdan ikibin altıyüz guruş beher deveye yiğirmişer guruşdan hizmet-i mübâşiriye dörtyüz guruş Vekîl-i Fukara Mustafa Ağa'nın mubâya'a ve mekârî ağalarının ittibâ'larına ve menzilciye virdiği ve cümle ma'rifetiyle ba'z mahal sarf eylediği binbeşyüz guruş masârifdan dörtyüz elli guruşu salyâne-i atiyeye ve tevkîf olunub bu def'a vaz' olunan binelli guruş menzilcinin taksît-i sânisinden bâkî üçbin doksân guruş Mehmed Çavûş Ağa'nın yollucu akçesinden bâkî alacağı altıyüz guruş İsmâ'il Çavûş Ağa'nın bâ-temessük alacağından bâkî ikiyüz guruş umûr-ı vilâyet için istîdâne olunan meblâğdan bu def'a vaz' olunan bin guruş Darçıkı-zâde Hasan Ağa'nın oda icâresi yüzyiğirmibeş guruş seferiyye emrî götüren Çukadâr Ağa'ya hizmet bin guruş harc-ı imzâ-yı defter binbeşyüz Kethüdâ Efendi'ye ikiyüzelli guruş nâ'ib efendiye ikiyüz guruş kâtibiye yüzelli guruş ilhârîye yüz elli guruş tüfenkçibâşı ağaya üçyüz guruş sâbık vekîl-i fukarânın alacağından üçyüzyetmiş guruş zâ'im ağanın bir aylık rûziyyesi yyüzelli guruş Silâhşör ağanın bir aylık rûziyyesi ikiyüz on guruş mütesellim ağaya tahsîliyye binguruş harc-ı bâb beşyüzkırk guruş kâtib divâne yüzelli guruş ile min-haysü'l-mecmû' otuzdörtbin yüzyiğirmi guruşu bâliğ olmağla cümle ma'rifet-i ve mâ'rifet-i şer'ile nefsi-i mahallât ve nevâhî ve kazalara olan tevzi' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrire fî evâsıt şehri Rebû'l-evvelî sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf(26 Aralık 1787)

Kaza-ı	Kaza-ı	Kaza-ı	Nâhiye-i
Kara İsalu	KaraKışla	Sarı Çam	Dümdârlu
Guruş 780	Guruş 1500	Guruş 1050	Guruş 2100
Nâhiye-i	Nâhiye-i	Nâhiye-i	Cânib
Yüreğir	Cânib Şehr	Bağceha-yı Adana	
Guruş 4500	Guruş 2000	Guruş 1000	Guruş 1750
Nefsi-i Mahallât	Cem 'ân yekûn		
Guruş 19.490	Guruş 34.120		

Bilâd-ı mezkûr nefsi-i mahallâtın schmî olan ondokuzbinüçyüz doksân guruşun tevzi' idir ki zikr olunur.

Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Neccârân	Yârbâşı	Çınarlı	Hân Kûrbû
Guruş 1250	Guruş 410	Guruş 410	Guruş 1010
Mahalle-i Bâb-ı	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Tarsûs	Sofu Bağçe	Emirler	Debbeğân
Guruş 1010	Guruş 410	Guruş 225	Guruş 155
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kantarân	Hâcî Hamid	Eski Çarşı	Sacli Hamid
Guruş 330	Guruş 305	Guruş 190	Guruş 605
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Ağca Mescid	Durmuş Fakih	Kara Sofi	Eski Hamâm
Guruş 500	Guruş 650	Guruş 650	Guruş 1000
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Baytimur	Daşçıkan	Sarı Yakub	Paşa Nebî
Guruş 205	Guruş 400	Guruş 400	Guruş 400
(S.52)Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Ali Dede	Bûcâk	Sisli	Çırak
Guruş 600	Guruş 250	Guruş 150	Guruş 150
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Zimmiyân-ı Tekye	Hızır İlyâs	Hamal	Ağa Mehmed
Guruş 450	Guruş 400	Guruş 140	Guruş 500
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Mestân-zâde	Su Gedîği	Şeyh-zâde	Derviş Paşa
Guruş 150	Guruş 150	Guruş 350	Guruş 80
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Kansif-zâde	Yurtan Bi-Gurbu	Cami-i Cedid	Şeyh Mustafa
Guruş 80	Guruş 250	Guruş 350	Guruş 255
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Hanedan	Kasab Bekr	Serrâcân	Halhal
Guruş 50	Guruş 1250	Guruş 100	Guruş 80
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i
Savcı-zâde	Kayalı Bağ	Çukur Mescid	Şa'bâniye
Guruş 90	Guruş 240	Guruş 410	Guruş 25

Mahalle-i	Mahalle-i Harab	Mahalle-i	Mahalle-i
Hurmalu	Bağçe	Mermerli	Kuru Köprü
Guruş 350	Guruş 250	Guruş 420	Guruş 450
Mahalle-i Hoca	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i Tekye
Vezir	Hamâm Kurb	Hâcî Fakih	Gurbu
Guruş 80	Guruş 410	Guruş 100	Guruş 55
Mahalle-i			
Bakır Sanda			
Guruş 35			
Cem 'an Yekûn			
Guruş 19.390			

S. 52/B. 97

İşbu bin iki yüz iki senesine mahsûben hâlâ Eyâlet-i Adana vâlisi ve Akkirmân Muhafızı Vezîr Rûşen Zamîr devletlü Mahmud Paşa yesser Allahu mâ-yürîdû ve mâ-yeşâ' hazretlerine ta'yîn ve tahsîs buyurûlan otuzüçbin guruş İmdâd-ı seferiyyenin def'en tahsîlî bâbında sadr olan emr-i 'âlî mücebince mezbûrun onaltıbinbeşyüz guruşu İç-ili ve 'Alâ'îye ve Tarsus sancaklarının sehmîne isâbet idüb yalnız Adana Kazası'nın sehmî olan on altıbin beşyüz guruşdan dörtbin ikiyüz kırk guruşu tevzî' olunmayub te'cil ile bâkî kalmağla bu def'â salyâneye vaz' olunan on ikibin ikiyüz altmış guruş bâ-emr-i 'âlî matlûb buyurulan mubâya'a mekâri develerin meblâğî ve sehm vilâyet mesârif sâ'ire ile cem'an otuz dörtbin beşyüz guruş ve üç mâh-ı şehriyyesi Muharrem guresinden Rebî'ü'l-evvelî gaytına kadar yüzelli guruş ve harc-ı imzâ-yı defter yüzelli guruş ve kethüdâ efendiye otuz guruş kâtibiyye eli guruş ve nâ'ibiyye ve ihzâriye kırk guruş ücret subâşî ile min-haysü'l-mecmû' beşbinyiğirmi guruş bâliğ olmağla (boş)cümle kurrâ ve ahâlî ma'rifet-i mâ'rifet-i şer'ile nâhiyeniz kurrâlarına tevzî' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre Fî 15 Rebî'ü'l-evvelî sene 1202(26 Aralık 1787)

Karye-i Cennet	Karye-i Hocakend	Karye-i Hâcî İbrahim
Guruş 320	Guruş 75	Guruş 35
Karye-i Hâcî Halim	Karye-i Bağçeler	Karye-i Kafir Kıran
Guruş 35	Guruş 230	Guruş 212

Karye-i Zebenci	Karye-i Şeyh Civarında Kefere	Karye-i Kayırlı
Guruş 168	Guruş 170	Guruş 200
Karye-i 'Ali Kocalu	Karye-i Burun Virân	Karye-i Şeyh Mahmud
Guruş 175	Guruş 185	Guruş 115
Karye-i Kayalı	Karye-i Daşçı	Karye-i Gülhâver
Guruş 226	Guruş 100	Guruş 136
Karye-i DenizKapusu	Karye-i Sucu ve Ali Ağa	Karye-i Korkmaz
Guruş 151	Guruş 11	Guruş 62
Karye-i Yeğence	Karye-i Hâcı Celil	Karye-i Hâcı Halil
Guruş 180	Guruş 142	Guruş 133
Karye-i Sakızlı	Karye-i Tuzsuz-zâde	Karye-i Sazak
Guruş 144	Guruş 221	Guruş 80
Karye-i Malatya	Karye-i Mihmandar	Karye-i Şa'bân Ağa
Guruş 80	Guruş 276	Guruş 30
Karye-i Hurmalu	Karye-i Ağa Koyunlu	Karye-i Kara Ahmedli
Guruş 37	Guruş 35	Guruş 80
Karye-i Hâcı Kudâl	Karye-i Yuva Hendeği	Karye-i Ağbekli.
Guruş 96	Guruş 56	Guruş 46
Karye-i Kumarlı	Karye-i Akarca	Karye-i Hâcı Süleyman
Guruş 122	Guruş 23	Guruş 67
Karye-i Yalnız Dam	Karye-i Yassı Virân	Karye-i Kefereköy
Guruş 46	Guruş 56	Guruş 27
Karye-i Kadı Köy	Karye-i Sulak Yakub	Karye-i Cenne
Guruş 81	Guruş 37	Guruş 46
Karye-i Ekmeler		
Guruş 31		
Yekûn		
Guruş 5020		

S.53/B.98

İşbu bin iki yüz iki senesine mahsûben hâlâ Eyâlet-i Adana Vâlisi ve Akkirmân Muhafızı Vezîr Rûşen Zamîr devletlü Mahmud Paşa yesser Allahu mâ-yürîdû ve mâ-yeşâ' hazretlerine ta'yîn ve tahsîs buyurûlan otuzüçbin guruş İmdâd-ı seferiyyeden bu def'a tevzî' olunan on ikibin ikiyüz altmış guruş ve bâ-emr-i 'âlî-şân matlûb buyurûlan mubâya'a ve

mekâri develerinin kıymeti masârifât-ı sâ'ire ile min-hays'ül-mecmû ' otuzdörtbin yüzyiğirmi guruşdan Cânib-i Şehr Nâhiyesi'ne isâbet iden ikibin guruş mâh-ı Muharremü'l-harâm guresinden mâh-ı Rebî'ül-evvelî gayetine kadar üç-mâh-ı şehriyye altmış guruş salyâne-i sâbıkdan kesr yüzon guruş harc-ı imzâ-yı defter yüz guruş kethüdâ efendi hazretlerine otuz guruş nâ'ib efendi ve Ser-Muhzırân es-Seyyid 'Abdurrahman Efendilere otuz guruş kâtibiye kırk guruş súbâşı ücret elli guruş ve kolcuya on guruş ile cem'an ikibindörtytüzotuz guruşa bâliğ olmağın cümle ma'rifet-i mâ'rifet-i şer' ile nâhiye-i mezbûre kurâlarına tevzî' ve taksîm defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fi 15 Rebî'ül-evvelî sene 1202 (26 Aralık 1787)

Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Hazırlı	Yalmanlı	Koyuncu	Buğalu
Guruş 925	Guruş 160	Guruş 65	Guruş 30
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
'Arslan	Sarı Hamzalı	Kirec Ocağı	Alâcâtlı
Guruş 70	Guruş 70	Guruş 97	Guruş 77
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Kara Fazlı	Çıldırım	Karalar Bucâğı	Kayışlı
Guruş 25	Guruş 15	Guruş 30	Guruş 30
Karye-i	Karye-i	Karye-i	Karye-i
Müftî	Çaputçu	Köylüoğlu	Kavaklı
Guruş 15	Guruş 50	Guruş 45	Guruş 35
Karye-i			
DörtAğaç			
Guruş 20			
Mezra'-ı	Mezra'-ı	Mezra'-ı	
Yılanlı	Zincirli	Kara Çalılık	
Guruş 65	Guruş 65	Guruş 160	
Mezra'-ı	Mezra'-ı	Mezra'-ı	
Hurmalu	İncirka	Şirmânlı	
Guruş 110	Guruş 110	Guruş 25	

Mezra‘-ı	Mezra‘-ı	Mezra‘-ı
Kara Enbiyalu	Narlıca	Çalçopur
Guruş 80	Guruş 21	Guruş 20
Mezra‘-ı		
Akkapu		
Guruş 20		
Yekûn		
Guruş 2430		

S. 54/B.99a

Medîne-i Adana mahallâtından Kasab Bekr Mahallesi sükkânından işbu bâ‘isü'l-kitab Halil bin Ahmed nâm kimesne Meclis Şer‘i hatîr-ı lâzimü't-tevkîrde medîne-i mezbûre mahallâtından Kara Sofu Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffîye olan Hâcî Cemile bint-i Mahmud nâm müteveffânın li-ebeveyn ibn-i ‘Ümmî min cihetü'l-asriyyetü'l-nesebiye terekesine vâzı‘atü'l-yed Musulcular Karyesi sâkinelerinden Hüseyin bin Mehmed nâm kimesneler mahzarında şöyle da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb yine müteveffîye mezbûrenin li-ebeveyn ibn-i ‘ümmî ve cihet-i mezkûreden mezbûrâna ile derecede müsâvî vârisi olup hatta cihet-i mezkûrdan mezbûreye verâsetinde getirdiği müşârik olduğunu ve def‘âtıyla ikrâr ve i‘tirâf dahî itmişler iken şimdi senki müteveffâ-ı mezbûrenin cümlesini zabt idüb tereke-iiden mikdârı banâ teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-sû‘al-ı mezbûrânadahî cevâblarında müteveffîye-i mezbûrenin cihet-i mezkûruna hasren vârisleri olmak üzere terekesini vâ‘zî'l-yed eylediklerini ikrâr lâkin müteveffâtı mezbûreye götürülen müsâvî cihet-i mezkûrdan ber-vech-i meşrûh cihet-i mezkûre üzere verâsetini ikrâr ve i‘tirâf eylediklerini bir külliye inkâr idecek mer‘î mezbûrun müdde‘âsına mübeyyin-i beyyine taleb olundukda ‘adûl-ı ahvâr-ı ricâl-ı Müslimin’den İbrahim bin İsmâ‘il ve ‘Ali bin Halil nâm kimesneler li-ecli'l-şehâde Meclis-i Şer‘i hâzıra olup eserü'l-istişhâde fi'l-hakîka müdde‘i mezbûre Halil müteveffâ-ı mezbûrenin zevcesi şer‘ile müsâvî ibn-i ‘ümmî min-cihet-i ‘asriyyetü'l-nesebiye vârisdir deyü işbu müdde‘iyân-ı mezbûrân nezâket-i huzûrunda kirâren ikrâr ve i‘tirâf eylediler bizler bu husûsâ ve teveccüh üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyü beher birbirleri edâ-ı şehâdet-i şer‘iye eylediklerini ba‘de't-ta‘dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbul olmağın tereke-i müteveffîye mezbûrun müdde‘i mezbûre Halil’e isâbet iden hissedâr senesine def‘a ve teslîm mezbûrân Hüseyin ve Mehmed’e tenbîh mâ-vak‘ı bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi'l-hâdî ‘işr min şehri Cemâziye'l-evvelîsi sene 1202(29 Şubat 1788)

Şuhûdü'l-hâl

Ser-Muhzırân es-Seyyid ‘Abdurrahmân

Müderriş Efendi

Muhzır Seyyid Hüseyin

Muhzır Hasan Beşe

ve gayruhum.

S.54/B.99b

-----mâh-ı mütesellimlik

3

Beher mâ-şehriye Guruş 1200

Guruş 3600

Bâ’is tahrîr-i hurûf budur ki

Binikiyüziki senesi mâh-ı Cemâziye'l-evvelisi'nin yiğirmibeşinci (3 Mart 1788)

gününde hâlâ Adana Mütesellimi sa’âdetlü işbu Halil Ağa hazretlerine bundan akdem devletlü ‘inâyetlü ‘atûfetlü Adana Vâlisi Mahmud Pâşâ Efendimiz’in Adana mütesellimliği şehrîsi olmak üzere üç fi şehriye akçesi üçbinaltıyüz guruş sa’âdetlü Halil Ağa yedinden tamâmen teslim olunduğuna binâ’en işbu tahvîl i’tâ olunur dikkat-ı sâcîde imrâr oluna

El-Fakîr Tâbî’-zâde

Ahmed Ağa

S.55//B. 100

Bâ’is tastîr-i hurûf oldur ki

İşbu bin iki yüz iki senesine mahsûben hâlâ Eyâlet-i Adana Vâlisi ve Akkirmân Muhâfızı Vezîr Derviş Zamir devletlü Mahmud Paşa hazretlerine bâ-emr-i ‘âlî ta’yîn ve tahsîs buyurulan altmış altı kîse imdâd-ı seferiyyesinden onaltıbin beşyüz guruşu İç-ili ve ‘Alâ’iye sancaklarına fûru-nihâde olub Nefs-i Adana ve nevâhîsine isâbet iden onaltıbin beşyüz guruşdan bu def’a mübâşiriye temîz hesâbıyla Vekîl-i Fukarâ Mustafa Ağa yedinden dokuzbinaltıyüz elli guruş ahz olunub li-ecl-isinde Vekîl-i Fukarâ Mustafa Ağa yedine işbu tahvîl i’tâ olundu. fi 25 Cemâziye'l-evvel sene 1202 (3 Mart 1788)

El-Fakîr Hüseyin

Tâbî’ Ahmed Kethüdâsı

Bâb-ı dürrâ

S.55//B.101

Bâ'is-i tastîr hurûf oldur ki

İşbu sene-i mübârekeke Eyâlet-i Adana'dan bâ-emr-i 'âli-şân matlûb buyurulan ikiyüz kırk mehâr mübâya'a şütürânından Nefs-i Adana ve nevâhîsine isâbet iden yigirmi mehâr deve bâhâsı beher deve yüzellişer guruşdan cem'an üçbin guruş hâlâ Vekîl-i Fukarâ Mustafa Ağa yedinden tamâmen ve kâmilen ahz olunub li-ecl-isinden işbu tahvîli tahrîr ve merkûm Mustafa Ağa yedine i'tâ olundu.

Fî Cemâziye'l-evvel sene 1202(19 Şubat 1788)

El-Fakîr el-Hâc Mehmed

Ağa-yı Deve Mübâya'a-ı Şütürân

S.55//B.102

Bâ 'is-i nemikâ budur ki

İşbu bin iki yüz bir senesine mahsûben Adana menziline taksît-i sânisinden ba'de küllî hesâb taraf-ı vilâyetde bâkî kalan üçbin beşyüzdoksân guruşun üçbindoksân guruşu salyâneye vaz' olunmağla meblâğ-ı mezbûr ile harc-ı ez-defter beşyüz guruşdan dahî cem'an üçbinbeşyüz doksân guruş vekîl-i fukarâ-ı Mustafa Ağa yedinden tamâmen ve kâmilen ahz u kabz eylediğimi müş'ir yedine işbu tahvîl i'tâ olundu fî gurre Cemâziye'l-evvel sene 1202 (9Şubat 1788)

El-Fakîr Mehmed Menzilci Adana

Bundan akdem sicilde mukayyid olan

Guruş

Mütesellim Halil Ağa'nın alacağı

1300

Mütesellim Ağa'nın seferiyyeye virdiği

1130

Mekârî Deve Ağası'na virdiği

1500

+ _____

Çerkes Paşa Efendimiz'e virilecek meblâğdan bâkî kalan

3930

3750

Serdâr bayraklarının ihrâcına gelen isticâl emr-i Cemâziye'l-evveli guresiyle mevzu' mücebince ağa mektubu

S.56//B.103

Medîne-i Adana mahallâtından Bâb-ı Tarsûs Mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât iden el-Hâc 'Ali Efendi ibn-i 'Ali nâm müteveffânın verâseti zevcî tereke-i

Raziye bint-i Tayyar ve Meryem bint-i İbrahim nâm hatûnlar ile li'ümm-karındâşı el-Hâc Mehmed kızı Şerîfe'ye inhısârı medîne-i mezbûr Mütesellimi sa'âdetlû es-Seyyid Halil Ağa tarafından Beytü'l-mâl Kabzı'na me'mûr es-Seyyid Ramazan bin Süleyman nâm kimesne muvâcehesinde şâhideyn-i 'adileyn ile sâbit olundukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrenin terekisi defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur hurrîre fi'lyevmi'l-hâmse ve'l-'işr min şehri Cemâziye'l-evvelisi esnâ ve mi'eteyn ve elf (3 Mart 1788).

Bir Kat Yatak	Bez 'Entâri	Köhne Kürk 2	Şâl-ı Nişir 1	
Guruş 10	Guruş 4	Guruş 4	Guruş 4	
Sofa 1	Çuka Nişir	Kaşık	Battaniye	
Guruş 3	Guruş 4	Guruş 1	Guruş 1	
Köhne Sahân	Mak 'ad	'Entari	Alât Çift	
Guruş 2	Guruş 3	Guruş 3	Guruş 2	
Mangal	Evân-ı Nühâsiye	Kazan	Tecmilât-IIâmî	
Guruş 2	Guruş 14	Guruş 9	Guruş 5	
Deli Yaşar Kara		Ağa-yı	Ahmed	
Mehmed Ağa'ya		mezbûreye	Efendi'ye	
Guruş 65		Guruş 55	Guruş 30	
'Abdullah Efendi Ortağına		Def'a Ortağında		
Guruş 26		Guruş 25		
Yalnız Dam Karyesi'nde		Karye-i mezbûr	Semenî	
Hinta Kîle 40		Dariye Kîle 53	Bâhâ	
Guruş 400		Guruş 212	Guruş 65	
Ba'de Akçe				
Guruş 36				
Yekûn				
Guruş 995				
Minhâ'l-ihracât				
Techiz Tekfin	Resm-i Kısmet	Nâzırıye	Kâtibiye	Çukadâriye
	'Adî			
Guruş 10	Guruş 25	Guruş 3	Guruş 4	Guruş 3
İhzâriye	Emîn Beytü'lmâl	Resm-i 'adî Hizmet		Hüddâmiye
Guruş 3	Guruş 50	Guruş 10		Guruş 2

Nâ'ibiye

Guruş 1

Yekûn

Guruş 201

Sahîhü'l-bâkî

Guruş 704

Hisse-i

Hisse-i

Hisse-i

Zevcü'l-mezbûr

zevcü'l-mezbûr

varisü'l-mezbûr

Guruş 88

Guruş 88

Guruş 528

S.56/B.104

Bi'l-cümle 'ulemâ ve sulehâ ve a'yân hâzır oldukları halde Vekîl-i Fukarâ Mustafa Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne Meclis-i Şer'î'de hâlâ Menzilci Mehmed Ağa ibn-i 'Abdu'l-lâh nâm kimesne mahzarında işbu binikiyüziki senesine mahsûben Adana menzilini mart ibtidâsından şubâtı gayetine gelinceye kadar sene-i sâbika üzere işbu merkûm Mehmed Ağa'ya virdim didikde ol-dahî ber-vech-i muharrer ahz ve ta'ahlüd eylediği kayd-ı şüdd.

Fî 5 Cemâziye'l-ahir sene 1202(14 Mart 1788)

S.56/B.105

Kıdvetü's-sâdâtü'l-kirâm kadîm-zâde es-Seyyid 'Ömer Efendi dâme-i şeref-i siyâdete ba'de't-tehiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki

Adana ve Dündârlu Kazalar'ında olan sâdât-ı kirâm üzerlerine işbu seniye-i esniye ve mi'eteyn ve elf cemâziye'l-âhiresi guresinden (10 Mart 1788) kazâ-ı mezbûrların kâ'i-m-makâmılığı bâ-mahzar cenâbınıza ibkâ olunmuşdur gerekdir ki sâdât-ı kirâma ihtirâm idüb kazâ'ı ve kâ'im-makâmlar Seyyidleri'yle tesyîr ve izhâr-ı 'alâmet-i hazırâ idenlerin def'ande dikkat ve cenâbınız dahî kimesneye 'alâmet-i hazırâ vaz'ından mücânebet dahî kimesneye ve ed'â-yı nasb-ı siyâdet edenleri tarafımıza havva-yı mübâderet idüb işbu emânet-i küberâda kemâl-ı 'aft ile teveccühe ve 'arusiyye ve Mehmed Pâşâ sâ'ire-i nâ-marziye nâmıyla bir akçelerini almayub ve aldirmayub cenâbınız dahî ber mu'tâd kadîm çâvuşân câ'izesi oniki guruşdan ziyâde virmeyüb siyânet-i 'arz ve mâllarında sa'y-i mevfüz zimmetinde şevketlü muhâbetlü kübâretlü pâd-i şâh'ı İslâm İde'l-Allah yevmi'l-kıyâm hazretlerinin devâm-ı 'ömr-ü devletleri için sâdât-ı kirâmın da'vât-ı hayriyelerin isticlâb idüb beher emirde teşri'i-şerîfeye imtisâl ile mazhar şefâ'at-ı hazret-i seyidü'l-enâm-ı 'aliyye ifdalü't-tahiyye ve ikmâlü's-selâm olununuz ve's-selâm.

El-Fakîr-ı es-Seyyid Mehmed Derviş

En-nakıb 'ale'l-eşrâf

S.57/B.106

Şerî'at-şî'âr Mahrûsa-ı Adana kadısı faziletlü efendi zîde fazluhû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellim 'izzetlü el-Hâc Mehmed ve şehr kethüdâsı ve zâbitân sâ'ire ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadruhûma inhâ olunur ki

Sen ki mütesellim mûmâ-ileyhsin öteden berü müş'ir ve kâr-güzâr ve munsıf ve muharrer-i etvâ- vürüd bey'-i hâlde beher yanın hıfz ve vekayasının sâhib-i liyâkat ve iktidâr olduğun istimkal kimsenin ihbar ve inhasıyla mesmu' ve i'timâdımız mevzular olmağla bu def'a dahî tarafımızdan bir vekaya-ı istikale olmuşdu kemâ-kân Eyalet-i mezkûre mütesellimliği ahd-ı liyâkatına ibka ve takdîr kıldığı ma'lûmunuz oldukda cümle ahâlî ile mu'âmele-i bi'l-....müzâhim-i ittifâk ve bi-gehâneden râğbet ve eşkiya ve bir mâzî zabt u rabt birle sükkân-ı memleket ve zü'efâ-yı ra'iyyeti şer ve hazeratlarından te'mîn ve vücûd-ı muhafâza lehm-i ta'addiyâtdan vikaye siyânet ve mütesellimliği meşru' olan kaffe-i bi-vâneye....mahzarındabezl-i tab ve tavân ve tarafımıza 'â'id ve râci' olan imdâd-ı hazeriye ve seferiyenin istichâline ve hazeriyye-i 'aliyye-i tayyarâtımızın tanzîmine dahî oldukları 'aşiret.....leri mentukasınca sarf ve hasl-ı kelâm eylesesiz ve siz ki zâbitany-ı mûmâ-ileyhimsiz ağa-yı mûmâ-ileyh kemâ-kân üzerinize mütesellim ve vâli bilüb ra'y-i ve tedbirinden hâric vaz' ve hareket ve kaffe-i eyleyüb ve husûsu kendüye mürâca'at bi'l-vücûh rüsûm-ı mutâva'at inkıyâd birle müsebâ'is eylemeniz bâbında tarafımızdan işbu buyuruldu tahrîr ve isdâr ve kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrânkabz ile ağa zâde ile irsâl olunmuşdur bi-mennihi te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber-vech-i meşrûh umûr-ı mütesellimliği kemâ-kân kıyâm ve kaptan memleket vücûh-u nizâm ve te'addî ve şeref sudûr eşkiyâ ve yaramazdan men' sen küll'il-vücûh muhafâza ve muhaseme ve siyânet ve vekayalevâzım me 'mûruna tertîb i'tâ tarafımıza 'id tahsîs kılınan imdâd-ı hazeriyyeve seferiyemizin istihsâli ve tayyrât ve varidât sâ'irenin tanzimine dikkat-ı tam ve hilâf-ı şer'îşerîf ve mugayir kanûn-ı şerîf----- talim ve te'addî vücûr ve tahdîde olduğunu kıt'an ve katı'an rızânız olmadığı ma'lûmunuz oldukda kaffe-i umûriyeniz şer'i kavaneyn-i munsıf tatbîk ederek fi-memleketi dikkat-i mûceb buyuruldu ile amel ve hareket ve hilâfindan muba'ayet mezd-i ve muhâniyet eylesesiz deyü.

Fî 9 Receb sene 1202(28 Nisan 1788)

S.56/B.107

Şerî'at-şî'âr Mahrûsa-ı Adana kadısı faziletlü efendi zîde fazlulû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân eyâlet-i mezkûrede mütesellim olan el-Hâc Mehmed Ağa zîde kadruhû inhâ olunur ki,

Avâtıf-ı 'aliyye-i tâc-ı dârî ve 'avânıf-ı beyine-i hazret-i hilâfet-i penâhdan bin ikiyüz bir senesi mâh-ı Rebî'ül-ahır'ın evâsıt-ı târîhiyle eyâlet-i merkum ahd-ı i'timâdımız tevcîh ve 'inâyet-i humâyûn buyurulub bâ mezburda hazret-i cihânbanîye ta'yîn ve tahsîs buyurulan imdâd-ı hazeriyemiz ve ikiyüz iki sensi Muharremü'l-harâm senesi guresi 'tibârîyle eyâlet-i mezkûrun 'inâyet buyurulan imdâd-ı seferiyemizin tahsîline şeref-efzâ-yı sudûr olan emr-i 'âlî kapu kethüdâmız tarafından tarafkire ib'at olunmuş olub eyâlet-i mezkûre de mütesellimimiz olan salîfî'-zîkr ve siz imdâd-ı hazeriyemizden ve varîdât-ı sâ'ireden târîh-i mezkûrun tevlidîne gelince müddetlerinde ne-mikdâr mebâlîğ-ı istihsâl ve kabz eylemişler ve ru'yetimizden kapu kethüdâmıza ne mikdâr ba'is ve irsâl ne mikdâr nakıbiyyemiz hâlde kezâlik imdâd-ı seferiyemizden ne-mikdârı tahsîl ne mikdârı kapu kethüdâmız tarafına îsâl ve ne mikdâr metrûkem kaldı vusûl buyurulduğumuz anda ber-mantûka-ı fermân-ı celflü's-şân hazerîye ve seferiyenin mezkûreyi ma'rîfet-i şer' ile sefer sonrası ta'yîn olunan mübâşir ma'rîfetiyle bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem yerlü yerinden cem' ve tahsîl kapu kethüdâmız ne mikdâr teslîm ne mikdâr mebâlîğa bâkî kalmış ise zahiresi kalmakdan tamâmen ve kâmilen hazineye rabt-u zabt bu def'a kabzına me'mûr mübâşir mûmâ-ileyhe i'tâ ve teslîm ve yanına cebelü ve me'muratadamları ta'yîn yerlere bir an evvel ve bir sâ'ât akdem irsâl ve âsal mebâlîğa dikkat ve masrafı tahsîl-i mekkinet eyleyüb avk ve te'hîr ve ikmâl ve ahîrin bi-vech-i kelâm vurûğlarına i'tibârdan be-gâyet tevkî' ve mübâ'ade birle sâ'ire-imesşkûreye mukadderât ve ihtimâm bilâ-kelâm eylemeniz bâbında tarafımızdan işbu buyuruldu tahrîr ve tasdîr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân hazamıza kabz ağa oğlum es-Sceyyid 'Osman Beğ'in Şâtırı Mehmed Ağa zîde kadruhu mûmâ-ileyhe irsâl olunmuşdur bi-mennihi te'âlâ vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere bu ----evkât sâ'ireye ta'şîr itmeyüb eyâlet-i mezkûr 'uhdemize tevcîh olduğu târîhden ile yevm imdâd-ı seferiye varîdât-ı sâ'iremizden kapu kethüdâmız tarafına ne mikdâr-ı irsâl ve teslîmine ve ne mikdâr bakâyanız ve kimin zimmetinde hizmet-i der-'âlî tamâmen ve kâmilen ma'rîfet-i şer' ve ma'rîfetiniz mübâşir mûmâ-ileyh ma'rîfetiyle cem' ve tahsîl bilâ-kusûr kabz-ı me'mûra edâ ve teslîme mü'beyyine-i ne mikdâr adamlara cebelü ta'yîn birle bir sâ'at akdem ve bir dakika evvelce tarafımıza irsâl ve isâlik izhâr-ı hizmet-i marziyyeye kemâl-i dikkat ve i'tina bilâ-mûceb-i 'avk te'hîr olur hilâfdan müba'adet-i mu'avene te'âlî buyuruldu hareket-i hilâfî hareket idüb bir cevâb karar alamayacağımız muhakkak bilüb ona göre incam karını ber-hususa mûlahaza

ve müceb buyuruldu ile ‘amel ve hareket beyhûde a‘ded ve aletden ve ‘avk ve taraf olur vuku‘undan ziyâde eşhâs ve muba‘adet cyleyesiz deyü

Fî C 11 sene 1202 (18 Nisan 1788)

S.58/B.108

Medîne-i Adana mahallâtından Durmuş Fakıh Mahallesi sükkânından işbu bâ‘istî‘l- kitab es-Seyyid Mustafa ibn-i ‘Ali nâm kimesne Meclis-i Şer‘ hatır-ı lâzımü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sâkinelerinden Halime bint-i es-Seyyid el-Hâc Ahmed nâm hâtûn tarafından da‘vâ-yı atıyyü'z-zikr-i rü'yyet-i vekîl-i müseccil şer‘isî es-Seyyid el-Hâc Hüseyin nâm mahzarında şöyle da‘vâ ve takrîr-i kelâm ider ki evlâdiyyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olduğum el-Hâc Ahmed Evkâfî mülhakâtından yedimde olan vakfiyye‘i ma‘mûl bahâda mestûr Kara ‘İsâlu Kazâsı‘na tâbi‘ Kızıl-dağ Yaylağı‘nda vâki‘ etrâf-ı erba‘ası tarîk-ı ‘âmm ile mahdûd iki bâb dükkân bi-kaza‘i ‘Allah‘u Te‘âlâ-ı ihrâk olub bundan akdem evkâf-ı mezbûrun mütevellisi olan es-Seyyid Mehmed nâm kimesne evkâf sâ‘ire gallesinden dükkân-ı mezkûrların eser binâsı üzerine müceddeden ta‘mîr idüb nevbet-i tasarruf benim iken dükkân-ı mezkûrları fuzûlî zabt ider sût al olunub takrîr-i tahrîr ve dükkân-ı mezkûrlardan keff yerine tenbîh şer‘î murâd-ı medâr didikde gibbe‘-s-sût al vekîl-i merkûm dahî cevâbında mü‘ekkile-i mezbûre dükkân mezkûrları zabt ve tasarrufuna ikrâr lâkin eser binâsı olduğunu inkâr idecek müdde‘î mezbûreden ber-vech-i muharrere müdde‘âsına mutabık beyne‘t-taleb olundukda ‘adûl-ı ihrâr-ı ricâl-i Müslimin‘den el-Hâc Ahmed ibn-i Ahmed ve Mustafa bin Yusuf nâm kimesneler li-eclî‘l-şehâde Meclis-i Şer‘î hazırân olub eserü‘l-istişhâde fî‘l-hakîka mütevellî-i merkûm Seyyid Mehmed Evkâf sâ‘ire gallesinden mâru‘z-zikr dükkân mahdûd-ı mezkûrları eser binâları üzerlerine bizim huzûrumuzda müceddeden ta‘mîr eyledi bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyü birbirleri edâ-ı şehâdet-i şer‘iye eylediklerinde ba‘de‘t-ta‘dîl ve‘t-tezkiye şehâdetleri makbûl olmağın mücebince mü‘ekkile-i mezbûre bi-vech-i şer‘î mu‘ârizdan men‘ birle mâ-vak‘ bi‘t-taleb ketb olundu hurrîre fî‘l-yevmi‘-s-sâbi‘ min-şehr Recebü‘l-ferd sene-i esnâ ve mi‘eteyn ve elf (14 Nisan 1788)

Şuhûdü‘l-hâl

Ser-Muhzırân es-Seyyid ‘Abdu‘r-rahmân Efendi

es-Seyyid Hasan Efendi

Kara Kollukcu-zâde es-Seyyid Mollâ Hüseyin

Dürri Hasan Efendi

Ustaoglu Na‘lband Mısdık Beşe

İbrikci Hâcî ‘Ali Ağa

Pencikoğlu Hâcî İbrahim

S. 58/B.109

Berât-ı Şerîf-i 'Âlî-Şân

Medîne-i Adana'da vâkı' Sebzeciyân Esnâfı'nın Şeyhî olmayub nasb ve ta'yîn olunmak lâzım ve mühim olmağla erbâb-ı istihkâkdan esnâf-ı mezkûrun muhtârı işbu râfî'-i tevkî'i refîû's-şân hâkânî es-Seyyid Mustafa zîde kadruhu her vechle lâyık ve mahall ve müstehakk olmağın Meşihât-ı mezkûre tevcîh olunub yedinde muceddeden berât-ı şerîf-i 'âlî-şânım virilmek bâbında Kâdısı Mevlâna es-Seyyid Nuh zîde fazlulu arz itmeğın mücebinece vâkı' ise merkûme sadaka idüb bu berât-ı hümâyûn sa'âdet-makrûnî virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevmi merkûm es-Seyyid Mustafa zîde kadruhu vâ'rûb zikr olunan esnâfın şeyhî olub hizmet-i lâzimesini mer'î ve mü'eddî kıldıkdan sonra sâ'ireleri teveccühle mutasarrıf ola gelmişler ise merkûm dahî ol-vecihle mutasarrıf olub devâm-ı 'ömr-ü devletim için du'â-yı müdâvemet göstere ol-bâbda taraf-ı aherden ber-vechle mâni' ve müzâhim olmayub asla dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bilüb 'ilâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmse 'işr min şehri Zi'l-ka'detü's-şerîf sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (28 Ağustos 1788).

Be-makam-ı Kostantiniyye

S.59/B.110

Medîne-i Adana mahallâtından Kara Sofı Mahallesi sâkinelerinden zâtî ta'rîf-i şer' iye ile mu'arrif olan işbu bâ'isü'l-vesika Fatıma bint-i 'Ali nâm hâtûn tarafından da'vâ-yı âtiyyü'z-zikre vekîl-i müseccil-i şer'iyesi el-Hâc Mollâ Mehmed ibn-i Abbâs nâm kimesne Meclis-i Şer'î hatîr-ı lâzımü't-tevkîrde Eyâlet-i Adana Mütesellimi sa'âdetlü Çopuz-zâde es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa tarafından Beytü'l-mâl Kabzı'na me'mûr es-Seyyid 'Ali ibn-i Velîyü'd-dîn nâm kimesne mahzarında şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm ider ki mahalle-i mezbûre sâkinelerinden iken bundan akdem tarîk-ı hacc-ı şerîfde müteveffîye olan Hâcî Cemile bint-i Hâcî 'Ali nâm hâtûnun verâseti zevci es-Seyyid el-Hâc Mehmed ibn-i Mehmed nâm kimesne ile taraf-ı Beytü'l-mâl'a 'â'id olub ve tashîh mes'elesi iki sehmden olub bir sehmi zevci merkûme ve bir sehmi dahî taraf-ı Beytü'l-mâl'a râcî' olmağla lâkin müteveffîye-i mezbûre Hâcî Cemile Hâtûn târih-i kitabdan yedi mâh-ı mukaddem mahalle-i mezbûrede vâkı' kıblen tarîk-ı 'âmm ve şarken Zeki Zimmî menzili ile ve şimâlen Helvâc-zâde Hasan Beşe menzili ve garben Râbi'a Hâtûn menzili ile mahdûd iki bâb tahtânî beyt ve sofa ve ber-i ma'î ve bir mik-dâr havlû-yı müstemil mülk-i menziline bi-cümle't-tevâbi'-i ve'l-levâhik ve kaffetü'l-münâfa ve'l-mürâfık hasbiyetü'l-Allhu Te'âlâ ve taleben le-merzâti rabbiye'l-âlî vakf-ı habs idüb tevliyet ve tasarruf evvelân nefesine ba'de ve Fâtiha mü'ekkilem mezbûre Fatıma hâtûn'a ba'de ve Fâtiha mezbûre Fatıma hâtûn'un evlâdına ve evlâdı ve evlâdına batnen ba'de batın

ve karnen ba'de karn ve ba'de'l-inkırâz bi'l-lahi te'âlâ an-kahre'l-feyâz mahalle-i mezbûrenin tekâlifine deyü şart ve ta'yîn ve tasrîh idüb lâkin tescîli kâdî ve teslimî ale'l-mütevelli esnâsında merkûme Cemile hacc-ı şerîfe 'azîmet idüb ve esnâ-yı râhda müteveffîye olmağla emîn merkûm mâru'z-zikr menzil-i mahdûd mezkûrun nısfını Beytül-mâl'a olmak ze'amiyle nısf-ı ahîrîni dahî zevcî merkûm zabır murâd iderler sû'al olunub tahrîr-i tahrîr ve İmâm Yusuf Hazretleri'nin re'y-i şerîfleri üzere vakfiyyetine hükm-ü taleb iderim didikde gıbbe's-sû'al emîn merkûm dahî cevâbında mârâ'z-zikr menzil-i mahdûdu mezkûrun şurût-u mezkûre üzere vakfiyyetini inkâr idecek müdde'î mezbûrun ber-vech-i muharrer müdde'âsına mütabık beyne't-taleb olundukda 'adül-ı ihrâr-ı ricâl-i müsliminden Mollâ Nu'mân ibn-i Süleymân ve Mollâ İbrahim ibn-i Ebubekr nâm kimesneler li-ecli'l-şehâde Meclis-i Şer'î hazırân olub eserü'l-istişhâde fi'l-hakîka târih-i mezbûrde bizim huzûrumuzda merkûme Hâcî Cemile Kara Sofî Mahallesi'nde vâkı' mârâ'z-zikr ma'lûmetü'l-hudûd ve'l-cirân mülk-ü menzilini hasbiye'l-Allah'u Te'âlâ vakf-ı habs idüb şöyle şart ve ta'yîn ve tasrîh eylediği tevlit tasarruf evvelan nefesine ba'de ve Fâtihâ evlâdına ve evlâd-ı evlâdına ve ba'de'l-inkırâz mahalle-i mezbûrenin tekâlifine deyü şart ve tasrîh eyledi bizler bu husûsa bu şurût üzere şahidleriz ve şehâdet dahî iderüz deyü birbirleri edâ-ı şehâdet-i şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dil ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olmağın İmâm müşârü'n-ileyh hazretlerinin re'y-i şerîfleri üzere menzil-i mahdûd-u mezkûrun evvelân vakfiyyetine ve sâniyen şurût ve kuyûdunun sıhhatine ba'de'l-hükm bende el-vesîka bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi'l-hâmse 'ısr min-şehr rebîül-evvel sen-i esnâ ve mi'eteyn ve elf(6 Ocak 1788)

Şuhûdü'l-hâl

Ser-Muhzırân es-Seyyid 'Abdurrahmân Efendi

Dürri Hasan Efendi

Mehmed Efendi ibn-i İsmâ'il

es-Seyyid Hasan Efendi

Mollâ Mehmed ibn 'Abdü'l-celîl

es-Seyyid 'Ali Efendi

es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-İsmâ'il

es-Seyyid Mollâ Hüseyin ibn-i Mehmed ve gayruhum.

S.60/B.111

Elhamdüli'l-lahi'l-vakf 'alâ külli hâl ve's-selavât-ı Resûl-Muhammedü'l-meb'usûsiye'l-beyâne'l-harâm ve'l-helâl ve 'âliyullâh ve's-sâhibü'l-hayrül-alel ve hayrül-emâbu'd ve ba'de işbu vakfiyye-i menfiye-i sahîha-ı lütfunun imlâ' ve inşâsına bâdî ve bâ'is oldur ki tâlebe-i zahmet câlebe-i münferit....Medîne-i Adana mahallâtından Kayalı Bağ Mahallesi sâkinelerinden es-Seyyidü'l-kitâb Hâcî 'Aîşe bint-i nâm hâtûn Meclis-i Şer'î-şerîf üzere vakf-ı

âtiyyü'l-beyânın li-ecli't-tescîli mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Mısdık Beşe ibn-i Ahmed Ağa mahzarında şöyle ikrâr-ı şer'î ve i'tirâf-ı mer'î ider ki işbu vakf-ı âfî sudûruna değin silk-i mülkü sahîhimde münselik olub kıblen vâ'iz-zâde menzîli ve garben Evlâşîr oğlu menzîli ve şimâlen tarîk-ı 'amm ve şarken 'Ömer Kadioğlu menzîli ile mahdûd ve menzîlim derûnunda iki bâb menzîlmenin kenîf ve kâpusu müşterek olam üzere hasbiye'l-Allahü's-samed vakf-ı mahalle de ve cisr-i menûbde idüb şöyle şart eylediği mâ-dâm-ki kendim hayatda o ldukca keyfemâ-yaşâ ..tevlît ve tasarrufu yerimde ola ve ba'de ve Fâtihâ menâzil mezkûr yeri kılınanve ta'mîr-i tanzîmiyle ve bir menzîli dahî Câriyem Fadîma'ya vakf ve tevlît-i tasarrufu yerinde ola ve ba'de ve Fâtihâ evlâd-ı evlâdları mezkûren kâne-i irâdeten mutasarrîf ola deyü....Sivagli menzîli ile mahdûd-u mezkûre mütevellî merkum teslîm olduğu evkâf sâ'ire mütevellileri gibi kabz ve teslîm itdikden sonra vakf-ı mezbûre i'câmü'l-kefâm idüb vakf-ı akâr İmâm Fihâm Hazret-i Ebû Hanîfe'ye....sahîha lâyıq müş'ir lâzım olmağla vakfiyyetden rücû' ve kemâ-ba'd fi'l-evvel mülkiyyet istirdâd-ı matlûbumdur didkde mütevellî merkum cevâb-ı esvâbında vakf-ı akâr İmâm Yusuf Hazretleri sıhhat-ı lüzûmunda hayr-ı mutabık olmak lüzûmuna hükm-ü taleb idüb....olduklarında hâkim hükm-ü muvakkâ'ı mübedder Kitâb es-Seyyid Hasan nâ'ib efendi hazretleri İmâm Yusuf kul şerîflerin tevcîh buyurub menzîl-i mahdûd-u mezkûrların vakfiyyet-i sâniyen sıhhat ve lüzûmuna hükm-ü muhakkem şer'î idüb fi-ba'd nakz u nakzına 'âmel ve mahall olunur hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmse ve'l-'işrîn şehri Şa'bân sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (3 Haziran 1788)

Şühûdü'l-hâl

Abdulbâki Efendi

Celil Efendi

Kürklü Oğlu Mehmed Beşe

Şeyh Efendi

Karındaşı Mustafa Çelebi

ve Sadık Beşe

es-Seyyid Ali Katib-i Muhakkam ve gayruhum

S.60//B.112a

Berât-ı Şerîf-i 'Alî-şân

Medîne-i Adana kazâfâtından Yüreğir Nahiyesi'nde vâkı' Yeni Baş nâm mahaldeÇavuş nâm.....Musalla'da ber-vech-i hesâbı Hâtib olan Süleymân bilâ-veled fevt olub yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi olmağla yerine erbâb-ı istihkâkdan işbu râî'-i tevkî'-i refîu's-şân hâkânî Mevlâna es-Seyyid 'Ali Halife'ye her vechle lâyıq ve mahall ve müstehakk olmağın müteveffâ mahlûlünden tevcîh olunub yerine berât-ı şerîf-i 'âlî-şânım virilmek bâbında Kadîsı Mevlâna es-Seyyid Nuh zîde fazlahu 'arz itmeğın mücebince vâkî ise merkûm

bu berât-ı hümayûn sa'âdet-i makrûnî virdüm ve buyurdum ki merkûm es-Seyyid Ali Halife'ye varûb zikr olunan musallada müteveffâ-yı mezbûrun yerine hâtib olub hizmet-i lâzimesi mer'î ve mü'eddî kıldıkdan sonra ber vech-i hesâbı mutasarrıf olub vâkıfın rûhî ve devâm-ı 'ömr-ü devletim için du'â-yı müdâvemet göstere ol-bâbda taraf-ı aherden bir vechle dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâçlar tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdi 'işr min-şehr Rebiü'l-ahır sene-i esnâ ve mi'eteyn ve elf (21 Ocak 1788)

Be-makam-ı Kostantiniye

S.60//B.112b

Ba'is tahvîl oldur ki

Mâl-ı mîrî için Adana Mukata'larından Erzurum salyâne hissesi Halil Çavuş Ağa ikiyüziki senesinde Adana mukata'ası tahmizden zimmından yalnız yüz gurus ahz olunub yerine işbu tahvîl virildi dikkat-ı sacide ibrâ olalar

El-Fakîr Halil Çavuş Fî 13 Ramazan sene 1202 (18 Temmuz 1788)

Salyâne

S.61//B.113

'İzzetlü ma'rifetlü Baş Kâtib Hasan Efendi Hazretlerinin nâdî-i 'izzetlerine da'vât icâbet-i mev'ûd ve tehiyyât-ı safvet-i endâver indâsı ve reisinden nemûde kılınur ki bu def'a be-tevfis sübhâne ve te'âlî Medine-i Adana gurre-i Rebi'ü'l-evvelinden uhdemize tefvîz ve tencîz buyurulduğuna binâen bi-'avni-i sübhâne ve te'âlâ birimiz dahî hareket ve ol cânibe teveccüh ve 'azîmet üzere olduğumuza binâen biz varıncaya kadar ahkâm-ı şer'î ileyhâ istikâmet üzere rü'yet eylemeniz zamanında tarafımızdan tahrîrât ile itbâ'ımızdan Çukadâr Mehmed ba's ve irsâl olunub bi-mennihî te'âlâ mektûbumuz vusûlünde umûr-ı şer'iyede ihtimâm ve sadakat üzere dikkat eylemeniz ma'mûldur ve's-selâm

Fî 20 sene R 1203(6 Haziran 1789)

Mine'l-Fakîr es-Seyyid Mehmed Emin

El-kâdı-ı Be Medîne-i Adana

S.62/B114

'Alâ yed akçe-i mukâta'a-i cemâ'atühâ-ı Yörükân Livâ-ı Adana ve Tarsus 'an-evvel Mart 1201 hisse-i mûmâ-ileyh ve kat'-ı nakl-i ecnâs

_____	En-nakıb	'ale'l-hesâb
564.000	Kadı	Guruş
188.000	Ma 'a.....	20.000
+ _____	_____	
752.000	160	

_____	Guruş	Hisse-i müşterekesi
4700		
2350		
+ _____		
Rub 'ı hümayun		
2350		

el-Hâc Selim Ağa Emîn der-semâ'ı 'âmire 1202 yed Mehmed Ağa rûznâmçe-i hümayûna Fî 15 CA sene 1202 temessük olmak üzere işbu sûret-i rûz-nâmçe-i hümayûndur ki 'aynüyle mahallinde nakl olunmuşdur.

Fî 21 CA sene 1202

'An-yed akçe-i mukâta'a-i cemâ'atülhâ-ı Yörükân livâ-ı Adana ve Tarsus vâhid-i evvel mart hisse-i mûmâ -ileyh kat'-i ve nakl-ı donanmâ-yı hümayûna el-Hâc Selim Ağa Emîn der-semâ 'ı 'Amire 1202 yed Mehmed Ağa

_____	En-Nakıb	'Ale'l-hesâb
564.000	Kadı	Guruş
188.000	_____	20.000
+ _____	Ma 'a.....	
752.000	_____	
_____	120	
Guruş		
4700	hisse-i müşterek	
2350		
+ _____		
Rub'-ı hümayûn		
2350		

Rûz-nâmçe-i hümâyûna Fî 15 CA sene 1202 temessük olmak üzere sûret-i rûz-nâmçe-i hümâyûndur ki 'ayniyle mahallinden nakl olunmuşdur.

Fî 27 CA sene 1202 (3 Mart 1788)

S.62//B.115

Binikiyüziki senesine mahsûben Yörükân Mukâta'ası'nın nısf-ı senelikde Hazîne-i Hümâyûn'dan edâsına müş'ir iki kıt'a rûz-nâmçe-i temessükü ahz u sûretleri bu mahallle kayd olunmuştur.

Fî 9 Cemâziye'l-evvel sene 1203(7 Mart 1789)

S.62//B.116

İşbu sene-i mübarekede mekârî şerânî mübâşiri ağa hazretlerine cümle ma'rifetiyle dört buçuk guruş beher yevm rûziye ta'yîn olunmuşdur.

Fî 19 Cemâziye'l-evvel sene 1203(17 Mart 1789)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

65 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölüm kendi içerisinde birkaç ana başlık halinde ele alınmıştır. İlk etapta Adana Eyâleti'nin idari taksimatı, daha sonraki bölümlerde ise iktisadi yapı, içtimai yapı, vakıf ve kültür kurumları ele alınmıştır. Buralardaki değerlendirmelerde, tamamen belgelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda hareket edilmiştir. İkinci derecedeki kaynakların kullanımına mümkün olduğu kadarıyla yer verilmemiştir.

I- ADANA ŞEHİRİNİN İDARİ TAKSİMATI

Bu başlık altında Adana'nın Osmanlı Devleti yönetimi içerisinde nasıl bir idari değişikliğe uğradığını ortaya koyduktan sonra, Adana Şehri'nin sancak, kaza, nahiyeye, karye ve mezralarının tam bir listesi verilecektir.

1- Adana Şehri'nin Kısa Tarihçesi

Adana, Akdeniz bölgesinde Seyhan Nehrinin Toroslar'dan Çukurova'ya indiği yerde deniz seviyesinden 23 metre yükseklikte kurulmuştur.

İslam öncesi dönemlerde de coğrafi şartlar bakımından yerleşmeye uygun bir bölgedir. Nitekim çivi yazılı Hitit tabletlerinden Milattan önce II. bin yılda Kilikya büyük Seyhan nehrinin kıyısının içinde bulunduğu bölgeye adını verecek kadar önemli bir Adaniye veya Ataniye şehrinin mevcut olduğu ancak elde yeterli bilgi bulunmadığı için bugünkü Adana ile aynı yerde mi yoksa onun yakınlarında mı kurulduğu kesin bilinmemektedir.

Adana çeşitli devletlerin hakimiyetine girmiştir. Önce Emeviler daha sonra X yy. da Rumlar, XI.yyda Selçuklu, Haçlılar, XII. yy. da Konya Selçuklularının, XIV. yy. da Memlukluların 1378-1562 yılları arasında Türkmenlerin Uçok koluna mensup Yüreğir boyu Beğleri'nden Ramazan Bey'e ve ailesine intikal etmiştir. Yavuz Sultan Selim zamanlarında Osmanlı Devleti topraklarına katılmıştır.

Osmanlı hakimiyetindeki Adana zaman zaman Halep Eyaleti'ne bağlı bir sancak olarak bazen de müstakil bir eyalet halinde Osmanlı idari teşkilatında yer almıştır¹.

¹ Sargon Erdem-Yusuf Halaçoğlu; "Adana", *İslam Ansiklopedisi*, C. I., Diyanet Vakfı Yay., İstanbul-2001, s. 348-350.

2- Adana Şehri'nin İdari Yapısı

Kentlerin belirgin özelliklerinden biri de hiç şüphesiz ki aynı zaman da birer yönetim merkezleri olmalarıdır. Osmanlı düzeni dediğimiz yönetim biçiminde İmparatorluk geniş bir takım eyaletlere bölünmüştür². Eyaletler ise Sancakların bir araya getirilmesi ile oluşturulmuştur.

İncelediğimiz defterden tespit edebildiğimiz kadarıyla Adana Şehri'de sancakların birleşmesiyle oluşmuştur. Ayrıca her biri birer adlî-ıdarî birim olan kazalara da rastlanılmaktadır. Belgelerde yerleşim birimi olan mahalle, nahiye ve nahiyelere bağlı karye ve mezralarda vardır.

Adana Şehri'ne Bağlı Sancaklar :

65 nolu defterde Adana'ya bağlı 4 sancak adı tespit edilmiştir. Bu sancaklar: Mersin³, İç-ili, Alaiye⁴ ve Tarsus'tur⁵.

Adana Şehri'ne Bağlı Kazalar:

Belgelerde dört kaza adına rastlanılmaktadır.

Kara 'İsalu⁶, Kara Kışla, Sarıçam⁷ ve Dünderlu kazalarıdır⁸. Adana'nın kaza olarak geçtiği belgede vardır⁹. Eğer Adana'yı da sayarsak 5 kaza adına rastlanılmış olur. Kara 'İsalu¹⁰ ve Dünderlu'nun nahiye olarak da geçtiği görülmüştür¹¹.

Ayrıca Bağcehâ-yı Adana¹² tabiriyle de karşılaşılmakta olup hangi idari birime girdiği anlaşılamamıştır. Ancak sözlük manasına bakıldığında Adana merkezi olarak görülmektedir.

Adana Şehri Nahiyeleri :

Adana Nahiyeleri olarak temelde üç nahiye adı vardır: Yüreğir¹³, Canib-i Şehr¹⁴ ve Dünderlu'dur¹⁵.

² Musa Çadırıcı; *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, T.T.K. ,Yay., Ankara -1997,s.10.

³ Bütün dipnotlarda Belge Numarası olarak **B.** kullanılmıştır.**B.93.**

⁴ **B.93,97,100.**

⁵ **B.93,96,97.**

⁶ **B.15,81,96,108.**

⁷ **B.15,81,96.**

⁸ **B.105.**

⁹ **B.24.**

¹⁰ **B.14**

¹¹ **B.15,73,81,96**

¹² **B.15,35,41,69,81,96.**

¹³ **B.15,16,35,40,41,42,43,64a,69,71,80,82,96.**

¹⁴ **B.15,17,35,37,41,43,69,70,81,83,96.**

¹⁵ **B.15,81,96.**

Şimdi de nahiyelere bağlı karyelerin listesi verilecektir.

Yüreğir Nahiyesi'ne Bağlı Karyeler:

Toplam karye sayısı 58'dir. Bu karye isimlerine imdad-ı hazariyye, imdad-ı seferiyye ve menzil vergilerindeki karyelere düşen payların gösterildiği listelerde rastlamaktayız.

Cennet	Hocakend	Hacı İbrahim	Kafir Kıran	Daşçı
Bağçeler	Zirzol	Hacı Halim	Şeyh Civarı	'Ali Kocalu
Zebenci	İnablı	Peykâr	Şeyh Mahmud	Kayırlı
Kayalı	Gülhaver	Deniz Kapusu ¹⁶	Sucu ve Ali Ağa	Korkmaz
Tuzsuz-zâde	Hacı Celil	Hâci Halil	Sakızlı	Yeğence
Sezak	Malatya	Mihmandar ¹⁷	Şahin Ağa	Kara Oğlanlı
Hurma	Kara Ahmedli	Arablar	Hacı Kûdâl	Yuva Hendeği
Burun Viran	Şeyh Murad	Ağbekli	Hacı Hasanlı	Hacı Süleyman
Kumarlı	Akarca ¹⁸	Yalnız Dam ¹⁹	Bayram Hacı	Yassı Viran
Kefereköy	Çanakçı	Hacı Kasım	Kadıköy	Doğaç
Sulak Yakub	Cenne	Ekmeler	Keyl Eyvesi	Karataş
Şaban Ağa	Durmuşoğlu ²⁰	Ağca Koyunlu Damı		

Bütün karyelerin topluca yer aldığı belgeler aşağıdaki dipnotta verilmiştir²¹. Ayrıca Deniz Kapusuna bağlı 4 mezra adı ile karşılaşılmıştır. Bunlar : Küçük Gülhaver, Büyük Gülhaver, Işıklı ve Mihmandar mezralarıdır²².

¹⁶ Bu karye isimleri genellikle vergi belgelerinde topluca verilmiş olup, bunların haricindeki başka belgelerde de bu karyelere rastlanmış olduğu için ayrıca verilmiştir. B.90.

¹⁷ B.63.

¹⁸ B.78.

¹⁹ B.103.

²⁰ B.82.

²¹ B.16,40,71,82,97.

²² B.90.

Canib- Şehr Nahiyesi Karyeleri :

Toplam Karye sayısı 24'tür.

Hazırlı	Yalmanlı	Buğalı ²³	Arslan	Alâcâtlı
Kirec Ocağı	Kara Fazlı	Çıldırım	Karalar Bucağı	Kayışlı
Kara Yusufu	Müftü	Çaputçu	Köylüoğlu	Camuşcu
Hüseyin Hacı	Kara Kapu	CengaMümümek	Pehlivan	İlhanlı
Kavaklı ²⁴	Dört Ağaç ²⁵	EmirHamza-zâde	Sarı Hamzalı	

karyeleri bulunmaktadır²⁶.

Yüreğir nahiyesine bağlı mezra adı yoktur. Ancak Deniz Kapsu Karyesi'ne bağlı mezralar vardır. Bu bilgi üst kısımda verilmiştir. Belgelerde Canib-i Şehr'e bağlı mezra isimlerine de rastlanmaktadır

Canib-i Şehr'e Bağlı Mezralar:

Toplam mezra sayısı 11'dir.

Yılanlı	Zincirli	Kara Çalılık	Hurmalu	İncirga
Şirmalı	Kara İtbiyalı	Narlıca	Çalçopur	Akkapu
Tarsus Toprağı'dır				

Bu mezralar küçük yerleşim birimleridir.²⁷

Bu karyeler dışında bir de nereye bağlı olduğu belli olmayan karyelere rastlanılmıştır. Bu karyeler: Curcur²⁸, Bekrilioğlu, Paşalı²⁹, Musulcular³⁰ ve Müsaid karyeleridir³¹.

II- ADANA ŞEHİRİ'NİN FİZİKİ YAPISI

Adana Şehri tipik bir Osmanlı Şehri'dir. Elimizdeki sicilden şehirdeki mahalleler hakkında ayrıntılı bilgiler tespit etmek mümkündür.

²³ B.13.

²⁴ B.83,98.

²⁵ B.70,83,98.

²⁶ Canib-Şehr Nahiyesi'nin bütün köylerinin topluca geçtiği belgeler: B.17,37,70,83.

²⁷ B.17,37,70,80.

²⁸ B.34,66.

²⁹ B.13.

³⁰ B.99a.

³¹ B.14.

1786-1789 yılları arasında Adana Şehri'nin Mahalleleri şunlardır³²:

1-Ağa Mehmed	16-Emirler	31-Kansız-zâde	46-Sisli
2-Ağca Mescid	17-Eski Çarşu	32-Kantaran	47-Sofu Bağçe
3-Ali Dede	18-Eski Hamam	33-Kara Sofi	48-Su Gedigi
4-Bâb-ı Tarsus	19-Hacı Fakih	34-Kasab Bekr	49-Şabaniyye
5-Bakır Sanda	20-Hacı Hamid	35-Kayalı Bağ	50-Şeyh-zâde
6-Baytimur	21-Halhal	36-Kurb-i Yurtan	51-Şeyh Mustafa
7-Bucak	22-Hamal	37-Kuru Köprü	52-Tekye Kurbu
8-Cami-i Cedid	23-Hamam Kurbu	38-Mermerli	53-Yarbaşı
9-Çınarlı	24-Han Gurbu	39-Mestan-zâde	54-Yurtan
10-Çırak	25-Hanedan	40-Neccerân	55-Zımmıyân-ı
11-Çukur Mescid	26-Harab Bağçe	41-Paşa Nebî	Tekye
12-Daşçıkan	27-Hızır Abbas	42-Sacı Hamid	
13-Debbeğan	28-Hızır İlyas	43-Sarı Yakub	
14-Derviş Paşa	29-Hoca Vezir	44-Savcı-zâde	
15-Durmuş Fakih	30-Hurmalu	45-Serracân	

1786-1789 yılları arasında çeşitli vesilelerle tereke, temesstük, vakıf, hüccet ve benzeri kayıtlarda yer alan yani bir yerde canlılığı tespit edilen mahalleler ise şunlar

1-Ali Dede ³³	7-Kayalı Bağ ³⁴
2-Bâb-ı Tarsus ³⁵	8-Mestan-zâde ³⁶
3-Cami-i Cedid ³⁷	9-Neccerân ³⁸
4-Eski Hamam ³⁹	10-Sarı Yakub ⁴⁰
5-Kara Sofi ⁴¹	11-Serracân ⁴²
6-Kasab Bekr ⁴³	12-Yurtan ⁴⁴

³² Burada toplu olarak bulunduğu belgeler verilecektir :B.15,35,41,71,81.

³³ B. 62,91.

³⁴ B.111.

³⁵ B.103.

³⁶ B.14.

³⁷ B.14.

³⁸ B.13,68,94.

³⁹ B.85,89.

⁴⁰ B.61,90.

⁴¹ B.86,99a,110.

⁴² B.12.

⁴³ B.99a.

⁴⁴ B.13,90.

Şehrin fizikî yapısını tamamlayan önemli bir unsur da camiler, hanlar, hamamlar, mescitler ve benzeri yapılardır.

Mimari, insanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bir yapı türünün inşa edilmesi bazen bir aş evi, bazen vakıf ve cami arzusuyla başlayan bir çalışmadır. Dolayısıyla en sadesinden en mükemmeline kadar bütün imar ve inşa faaliyetleri düzenli birer organizasyonun ürünüdür.

İslam devletlerindeki devlet adamı anlayışının ve her şeyin devlet adamlarından beklenmesinin bütün Türk Devletleri'nde aynı olması sebebiyle asıl ve en büyük iş verenler sultanlar, şehzadeler, vezirler, valiler devletin üst kademesindeki diğer idareciler ve hayr seven vatandaşlar oluşturmaktadır.

Bilindiği üzere mimari yapılar hem sanat tarihi, hem de tarihçiler için önemlidir. Bunlarda kullanılan malzeme, yapılışındaki amaç, yapan kişiler, devletin ve halkın ekonomik durumunu yansıtması ve daha pek çok özellikler bakımından önemlidir.

<u>Türü</u>	<u>Yapan Kişi</u>	<u>Yapının Adı</u>	<u>Bulunduğu Yer</u>
Cami	Mestan-zâde Ailesi	Cami-i Mestan-zâde	Mestan-zâde Mah.
Vakıf	—	Ramazanoğlu Vakfı	Adana
Cami	Havetlioğlu	—	Adana
Vakıf	Dergâh-ı Muallam Yeniçeri Çavuşu Hacı Kûbâd	Hacı Kûbâd Vakfı	Adana
Musalla	Vakıf Kuruluşu	—	Yüreğir Nah.
Mescid	Vakıf Kuruluşu	Hurmalı Mescidi	Kayalı Bağ Mah.
Zaviye	—	Hulfuna Zaviyesi	Dünderlu Nah.
Kerhane	Ramazanoğlu Vakfı	Kiremit	Adana
Han	“ “	—	Çınarlı Mah.
Han	“ “	Yeni Han	Adana Çarşısı
Mescid	—	el-Hâc Hasebi Mescid	Adana Tarsusmahalde
Vakıf	el-Hâc Mehmed Vakfı	el-Hâc Ahmed Vakfı	Durmuş Fakih Mah.

Bu kültür fizikî yapılar sırayla dipnotta verilmiştir⁴⁵.

⁴⁵ B.18,19,22,23,112a,111,73,74,74,74,74,87,108.

III- EHL-İ ÖRF VE EHL-İ ŞER GÖREVLİLERİ

1- KADI

Kentlerin toplum yaşantısında etkili olmalarının önemli bir nedeni yargılama işlerinin buralarda yapılmasıdır. Kadı'nın yargılama ile birlikte yönetim, ekonomi ve sosyal yaşantının bütünüyle ilgili geniş yetkilere sahip olması onu şehrin en önde gelen kişisi yapmaktadır. "Ehl-i şer" denilen kadı ve mahkeme görevlilerinin yerleştikleri görev yaptıkları, mahkemenin kurulduğu yer "Kaza" diye adlandırılmaktadır⁴⁶.

Kadıların tayin belgelerinde görüldüğü gibi, tayinleri Kazaskerin arzı ile padişah tarafından yapılmıştır. Adana Kadısı, Anadolu Kazaskeri tarafından arz sunularak tayin edilmekte idi. Adana'da kadılık görevini bu görevi yürüten Mustafa Efendi'nin ölümünden sonra 1 Muharrem 1201(25 Ekim 1786)'den itibaren tayin edilen Nuh Efendi tarafından yapıldığı görülmüştür. Belgelerde bu görevi defterin sonuna kadar yürüteninde bu kişi olduğu tespit edilmiştir. Buyuruldulardan görevlerinin neler olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgilere göre:

- 1- Vefat edenlerin mallarını varisi olanlara devretmek, gerektiğinde varislerin tesbiti için görevli tayin etmek varissiz ölenlerin ise mallarını mzaiede ederek gelirinin devlet hazinesine girmesini sağlamak,
- 2- Kanun-ı kadime bağlılık ve devletin devamı için çalışmak,
- 3- Mahkemelere başkanlık ederek haklaştırma görevini gerçekleştirmektir⁴⁷.

Adana Kadısı'na, Adana ve Yüreğir Nahiyesi mutasarrıflık olarak verilmiştir. Buraların gelirinin kadıya tahsis edilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Kadıların vakfiye belgelerinin düzenlenmesinde de rol aldığı bilinmektedir⁴⁸.

2- VALİ

Adana Şehri'nin en büyük idari ve mali amiri valilerdir. Osmanlı Devleti'nin XIX. yy. daki valileri vezir rütbesindeydiler⁴⁹. Adana valisinin de vezir rütbesinde olduğu belgelerde tespit edilmiştir.

⁴⁶ Musa Çadırcı ; a.g.e.,s.79.

⁴⁷ B.7,8.

⁴⁸ B.34,61,111.

⁴⁹ Musa Çadırcı;Tanzimat'a Girerken Türkiye'de Şehir İdaresi,Yayınlanmamış Doktora Tezi,A.Ü.D.T.C., Yakınçağ Tarihi Kürsüsü , Ankara-1972, s.38.

Vali eyaletin idaresini bizzat üzerine alıyor ve eyalet kapsamına giren sancakları da mütesellimler vasıtasıyla yönetmekteydi.

Adana valiliğinde ilk olarak Fi Evasıt-ı Muharrem 1202(28 Ekim 1787)'de Koşan Muhafızı ve Akkirman Muhafızlığı görevlerini yapan Vezir rütbesinde bulunan Mahmud Paşa'yı görmekteyiz. Belgelerde bu görevi daha önce yürütmüş olan iki vali ismine rastlamaktayız; bunlardan biri Yusuf Beşe⁵⁰ olup, diğer vali ise Çerkes Hasan Paşa'dır⁵¹. Her iki valinin de faaliyetleri hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Vali'nin görevleri arasında, halka zulüm yapılmasını engellemek, fakir fukarayı korumak, idari düzen ve güvenlikten sorumlu olmaktır. Bunun yanı sıra vergi çeşidi olan imdad-ı hazariyye, imdad-ı seferiyye ve menzil tarzındaki vergilerin ve Adana'da çeşitli vesilelerle ortaya çıkan masrafların da vergi adı altında Adana'nın mahalle, sancak kaza, nahiyeye bağlı köy ve mezralardan toplanmasını sağlamaktır⁵².

Adana Mütesellimi Halil Ağa tarafından valinin üç aylık geliri olan aylığı 1200 guruşdan toplam 3600 guruşun tahsil edildiği tespit edilmiştir⁵³.

3- MÜTESELLİM

XVII. yüzyılda çok az görülen mütesellimlik görevi XVIII. yüzyılda yaygınlaşmıştır. Mütesellimlerin eşkıyanın ortadan kaldırılması, mutasarrıfa ait olan "mahsul ve şehriye"yi toplama ve halkı zulümden koruması gibi görevleri vardır⁵⁴.

Adana'da bu görevde Adana'nın yerli ailelerinden olan Mercan-zade el-Hâc Hüseyin Ağa'yı görmekteyiz.

Mütesellimlerin görevleri arasında, ölen kişilerin varislerini araştırmak, varisleri olmayanların mallarını müzayede ederek elde edilen gelirin devlet hazinesine girmesini sağlamak ve Beytü'l-mal(Devlet Hazinesi) kabzı memurunu tayin etmek olarak belgelerde bu görevlere rastlanmıştır⁵⁵.

Adana'ya 27 Rebiü'l-ahır 1201(19 Şubat 1787)'de mütesellim olarak Yeşilbaş-zade Seyyid Salih Ağa'nın atandığını görmekteyiz. Tayin edildiği bir buyuruldu ile Adana müftü, kaim-makam, ulema,ayan, zabitan ve söz sahiblerine bildirilmiştir⁵⁶. Daha sonraki

⁵⁰ B. 15.

⁵¹ B.81.

⁵² B.81,56.

⁵³ B. 99b.

⁵⁴ Yücel Özkaya; XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara-1985,s.196-197.

⁵⁵ B. 21,45,46,55,75.

⁵⁶ B. 28.

tarihlerde bu görevde Fi yevmi'l-işr 1201 (11 Temmuz 1787) yılında Çopur-zade es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa yer almaktadır ki, bu kişi hem mütesellim hem de serdarlık görevini bir arada yürüttüğü görülmüştür. İdari ve askeri görev mütesellimlik makamı bünyesinde yer almıştır⁵⁷.

Mütesellimlerin emri altında bulunan görevlilerde vardır. Bunlardan biri de Tüfenkçibaşları'dır. Bunların masrafları toplanan vergiler içerisinde karşılanmaktadır.

Mütesellim geliri olarak 6 aylık, bir aylığı 1250 guruşdan olan toplamda 7500 guruş aldığı görülmüştür⁵⁸.

Adana mütesellimliği görevinde daha sonraki dönemlerde, Adana Ayanları'ndan Çopur-zade el-Hâc Mehmed mütesellim olarak tayin edilmiştir. Tayini, Adana Valisi Mahmud Paşa'nın Hassa Silahşörü olan Ahmed tarafından bildirilmiştir⁵⁹. Bu görevi yürüten Mehmed Ağa vefat etmiş olan Yeşilbaş Salih Ağa'nın bac-ı bazar iltizam bedelinin Tüfekçibaşı görevlisi Hacı Mustafa Ağa tarafından toplatmış ve toplanan gelirden bir hata olup olmadığı kontrol etmiştir.

Belgelerden tesbit edildiği kadarıyla bu göreve 4 kez atama yapılmıştır.

4- MÜFTÜ

İncelediğimiz defterden tespit edildiği kadarıyla, 1786-1789 tarihleri arasında bu görevi ilk yürüten kişi Ali Efendi'dir. Ancak Müftü Ali Efendi'nin ölümü üzerine bu göreve Adanalı olan eş-Şeyh el-Hâc Mehmed tayin edilmiştir. Adana'nın yeni müftüsüne bu görevi yerine getirirken dikkat etmesi konusunda bir tenbihatın yapıldığı görülmüştür. Atama emri 3 Zilhicce 1201 (3 Eylül 1787)'de gelirken ikinci belge 7 Rebiü'l-evvel 1201 (7 Aralık 1787)'de gelmiştir⁶⁰.

Adana Müftüsü Şeyh Mehmed Efendi'nin rahatsızlanması üzerine bu görevi bırakarak yerine Ömer Efendi tayin edilmiştir. 25 Nisan 1787'de yeni atama bildirilmiştir⁶¹.

17 Safer 1202 (29 Kasım 1787) yılında Adana Müftülüğü görevinde el-Hâc Hüseyin Efendi bulunmaktaydı. Ancak bu kişinin vefat ettiği tespit edildi.

Müftülerin geçimi arasında mukataa gelirleri yer aldığı kayıtlıdır. Bu mukataa geliri bir yıllığına iltizama verilmekteydi⁶².

⁵⁷ B. 56,57.

⁵⁸ B. 81.

⁵⁹ B. 72.

⁶⁰ B.9,10.

⁶¹ B.11.

⁶² B.79.

5- SERDAR

65 numaralı defterde bu görevi yürüten kişi olarak Ahmed Ağa'yı görmekteyiz. Serdarlık görevini yürütenler düzeni sağlamakla görevli oldukları gibi Serdar Ser-Turna es-Seyyid Ahmed Ağa gibi Beytül-mal kabzı görevlisini tayin edebildikleri de görülmüştür. Nitekim daha ziyade terekelerde bu atama işlemlerinin gerçekleştiği ölen kişilerin Adanalı olmadığı ya da varislerinin kimler olduğu belli olmayan hallerde yahut da varissiz ölenlerin mallarının müzayede edilmesi, varislerin araştırılması amacıyla genellikle tayin yapmışlardır. Bu terekelerdeki gelirler bazen Serdar'a teslim edilmiştir⁶³.

Adana Yeniçeri Zabıtlığı ve Serdarlığı'na 29 Mayıs 1787'de ÇopurAğa-zade Turnacıbaşı es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa tayin edilmiştir. Görevlerini bu belgelerden öğrenmekteyiz. Adana'da misafir olan Yeniçeri, Cebeci, Topçu, Top Arabacısı, Guleman Acemi ve Kuloğulları emri altında olup, asayiş sağlama, askeri zabt etme ve kanunlara bağlılık olduğunu görmekteyiz⁶⁴.

Serdarlık görevine daha sonraki tarihlerde (1787) es-Seyyid Halil Ağa gelmiştir. Bu kişi ikinci kez Fi gurre Safer 1202 (13 Kasım 1787)' de tekrar bu görevde görülmektedir. Adana Kadısı'na daha önceki serdarın görevden alındığı yerine Ser-Turna Dergah-ı Ali es-Seyyid Halil Ağa'nın tayin edildiği görülmüştür⁶⁵.

Serdarlar buldukları yerlerin ileri gelenleri arasından olsa gerek ki, şahitliklerde onlara sıkça rastlanılmıştır. Serdarların gelirleri arasında mukataa gelirleri olduğu tespit edilmiş, bu gelirlerini beytül mal kabzı görevlisi tarafından toplatmaktadır⁶⁶.

6- ŞEHİR HACISI

Şehir Hacılık görevini yürüten Mehmed Ağa bu görevi bıraktığı mahkemeye bildirmiş ve yeni görevli atanana kadar yerine Adana Kalesi Dizdarı es-Seyyid Mehmed Ağa'nın bakacağı belirtilmiştir.

Şehir Hacısı'nın görevinin, menzil güvenliğini sağlamak olduğunu söyleyebiliriz. Bu görev belirli bir süreliğine yürütülmekte olup Mehmed Ağa bu görevi 1201 Ramazan-ı şerif evabirine (17 Temmuz 1787) kadar sürdürmesi gerekmektedir. Mahmud Ağa'yı ise buradan elde edilen gelirin toplanması amacıyla kefil olarak tayin ediyor⁶⁷.

⁶³ B.44,56,57.

⁶⁴ B.54a.

⁶⁵ B.76.

⁶⁶ B.92.

⁶⁷ B.4a.

Bu göreve daha sonra Mustafa Beşe tayin edilmiştir. Bu görevi yürütenlerin masrafları da toplanan vergilerden karşılanmaktadır. Kendisine bağlı hass ağası olduğu belgelerde yer almaktadır. Bu görevi yürüten kişinin masraf miktarı olarak 1250 guruş veya 250 guruş masrafa sahip olduğu kayıtlıdır⁶⁸.

7- ŞEHR KETHÜDASI

Bilindiği gibi şehir kethüdarları belediye hizmetlerini yürütürler. Adana'da bu görevde Mehmed Ağa ibn-i Abdullah görülmektedir.

Şehir Kethüdası menzilciyi tayin etmekle görevlidir. Menzil gelirinin iltizama verilmesini sağlamakta ayrıca görevlendirilen menzilciye Adana halkından ne kadarlık bir destek olacağını da tayin etmektedir ki at, sürücü ve zehayirin miktarı kethüda tarafından belirlenmektedir. İltizama verilme şahitler huzurunda gerçekleştirilir⁶⁹.

8- KAİM-MAKAM VE KAİM-MAKAM-I NAKİB

Kaim-makamlık görevinde ilk olarak 1202 Cemaziye'l-ahiresi guresinden (10 Mart 1788) itibaren Adana ve Dünderlu kazalarına es-Seyyid Ömer Efendi'nin tayin edildiği ve görevleri arasında idari düzeni sağlama, sahte Seyyitlik iddiasında bulunanları tesbit etmek ve çeşitli sebeplerle arusiyye ve teveccühlerin başkalarınca toplanmasını engellemek amacıyla tayin yapılmıştır. Atama belgesi, dönemin Nakibü'l-eşraf Kaim-makamlık görevini yürüten es-Seyyid Mehmed Derviş tarafından gönderilmiştir⁷⁰.

Kaim-makam-ı nakiblik görevine 1201 yılı Cemaziye'l-evvelisi guresinden (20 Şubat 1787) itibaren es-Seyyid Mehmed Efendi Adana ve Dünderlu kazalarına tayin edilmiştir. Görevi sahte Seyyitlik iddiasında bulunanları yakalayıp devlete teslim etmek ve arusiyye adı altında toplanan akçelerin başkalarınca tahsilini engellemektir. Göreve başlama mektubu dönemin Nakibü'l-eşraf görevlisi El-Fakir es-Seyyid Mehmed Kamil El-Hassatü'l Nakibü'l-eşraf tarafından gönderilmiştir⁷¹.

9- MUHZIRBAŞI

Adana'da kadılık kurumunda faaliyette bulunan muhzırbaşılar belirli bir süre ile göreve gelmekte ve mahiyetlerinde asker bulundurmaktadırlar.

⁶⁸ B.15,35.

⁶⁹ B.105.

⁷⁰ B.77.

⁷¹ B.93.

1201 yılı Muharrem guresinden (25 Ekim 1786) itibaren Adana kazasına muhızırbaşı tayin edilmiş ve bu göreve es-Seyyid Abdurrahman atanmıştır. Muhızırların gelirleri iltizam bedeli olarak verilmektedir. Görev süreleri bir yıl olup bu görev süresi içerisinde kendilerine tahsis edilen iltizam bedeli ile geçimlerini sağlamaktadırlar. Muhızır'a atama beratı Dergâh-ı Alî Süleyman Kapucu tarafından gönderilmiştir⁷².

Muhızırlara sık sık mahkeme şahitliklerinde yer verilmiş olup, halkın ileri gelenleri arasında görülmektedirler⁷³.

Muhızırların mahiyetinde subaşı ve kolcular bulunmaktadır. Bunların ücretleri de vergilerden karşılanmaktadır⁷⁴.

10- MENZİLCİ

Hükümet tarafından gönderilen emirlerin yerlerine ulaştırılması görevini yerine getirirler. Bu görevleri sırasında kullanacakları hayvan, sürücü vesair zahirenin bir kısmı bölge halkından karşılanmaktadır⁷⁵.

Adana'da bu görevde ilk olarak Şehir Hacısı olarak da bilinen Mehmed Ağa'yı görmekteyiz. Adana menziline güvenliği ve geliri bu kişi tarafından tahsil edilmekteydi. Ancak Mehmed Ağa bu görevi bırakmak zorunda kalmış ve Adana Kalesi Diz-darı es-Seyyid Mehmed Ağa'yı görevlendirmiştir. Bu kişi menzilin güvenliğini sağlayacaktır⁷⁶.

14 Mart 1788'de bu göreve Mart ayı başlangıcından Şubat ayı sonuna kadar idare etmek üzere daha öncede bu görevi yürütmüş olan Mehmed Ağa ibn-i Abdullah getirilmiştir⁷⁷.

IV- ADANA'NIN İKTİSADİ YAPISI

Adana kurulduğu yer itibariyle hem ticarete hem de ziraata uygun bir bölgedir. Çukurova ova yapısının özelliği sayesinde pek çok ürünü bünyesinde barındırmakta, ayrıca iklimin uygunluğu toprakla birleşince zirai üretimin çeşitliliğine ve üretim miktarındaki artışı beraberinde getirmektedir.

⁷² B.24.

⁷³ B.18,21,67.

⁷⁴ B.83.

⁷⁵ B.29.

⁷⁶ B.4a.

⁷⁷ B.104.

Adana'nın denize kıyısının olması ticarete hem karadan hem de denizden imkan sağladığı gibi güneyden kuzeye doğru yapılacak ticari faaliyetlerde de rol almasını sağlamaktadır. Halen günümüzde de bu önemli özelliği ile varlığını devam ettirmektedir.

Çalışmada Adana'nın ekonomik gelirlerinin neler olduğu, ticari faaliyetleri, zirai ürünleri hakkında fazla bilgiye ulaşılamadı. İktisadi hayatın temel taşı ve düzenleyicisi olan esnaf ve esnaflık teşkilatı hakkındaki bilgilerimizde oldukça sınırlıdır.

1- Esnaflık Teşkilatı

Adana'da görülen esnaflık türleri; gazzazan⁷⁸, bezzazan, serracan, habbazan⁷⁹, arpacıyan, berberan, eskiciyan, sebzeçiyen ve cullehan'a rastlanmıştır⁸⁰.

Ayrıca, Adana iktisadi yaşamında önemli olan bir takım çarşı isimlerine rastlanıldı. Bunlar daha ziyade kişi isimleriyle anıldığı dikkat çekmektedir; Cemaat-i Koca Sultan, Cemaat-i Ömer Paşa, Cemaat-i Sunullah Ağa⁸¹ ve Sukk-ı Sultaniye⁸² beigelerde yer alır. Bu cemaatler belli esnafı bünyesinde barındırıyor olmalı.

İnsanoğlunun bulunduğu her birim bir takım yöneticilere her zaman ihtiyaç duymuştur. Devlet sadece askeri ve mülki idareciyi görevlendirmekle yetinmiyor aynı zamanda ekonomide de varlığını koruyor. Bu defterde Adana esnaf idarecileri tayinlerine yer verilmiştir. İlk atama 24 Zilhicce 1201(10 Ekim 1787)'de Habbazan Esnafı Şeyhi es-Seyid Mehmed Efendi'nin ölümü üzerine yerine el-Hâc Ali getirilmiştir⁸³. Diğer bir esnaf idarecisi tayini ise 25 Muharrem 1202 (8 Ekim 1787)'de Cullehan Esnafı şeyhi olan Mehmed Efendi'nin ölümü üzerine yerine es-Seyyid el-Hâc Mustafa atanmıştır⁸⁴. Diğer esnaf idarecisi tayini ise Sebzeçiyen Esnafı Şeyhi es-Seyyid Mustafa 15 Zilhicce 1202(17 Eylül 1787) yılında tayin edilmiştir. İlk iki atamada esnaf idarecilerinin ölümü üzerine gerçekleşirken üçüncü atama esnaf halkının isteği ile gerçekleşmiş ve daha önceki esnafın kim olduğu ya da niçin görevde bulunmadığı sorusu da yanıtız kalmaktadır. Her üç esnafın idarecisi de "Şeyh" adı ile anılmaktadır ve her üçü de esnaf halkının ileri gelenleri arasından ve esnafın isteği doğrultusunda yapılmış atamalardır.

⁷⁸ B.21,74.

⁷⁹ B.38,74.

⁸⁰ B.74,109.

⁸¹ B.74.

⁸² Bu çarşıya daha ziyade terekelerde yer verilmiş, varissiz ölen veya bulunamayan kişilerin malları bu çarşıda müzayede edilirdi.

⁸³ B.38.

⁸⁴ B.77.

Adana Valisi ve Koşan Muhafızı Mahmud Paşa'nın 1201(1787) yılı İmdad-ı hazarıyenin ikinci taksit miktarı olan ve diğer masraflarla birlikte toplam 38.464 guruşdan Adana dükkanları ve meyhanelerine (hanat) düşen miktar 2785 guruşdur⁸⁵. Ancak bu miktar tayin edilirken kaç dükkan için böylesi bir verginin istendiği hakkındaki bir bilgiye ulaşamadık.

2- Ücretler ve Fiyatlar

Akçe esasına dayanan Osmanlı parası zaman içerisinde değer kaybetmiş 1688'de Kuruş (Guruş) Osmanlı para sistemi içerisinde yerini almaya başladı⁸⁶. Bu tarihlerden itibaren akçe piyasalardan kaybolup yalnızca hesaplamalarda kullanıldı.

1200-1203 (1786-1789) yıllarında esas olan para birimi Kuruş (Guruş) olup bilhassa görevlilerin gelirlerinde ücret tabiri olarak akçeye rastlanıldı. Birkaç terekede ise para(pare) tabiri ile karşılaşılmaktadır. Taşınır taşınmaz malların fiyat değeri guruş olarak verilmişken para tabirlerini varislere düşen paylarda görmek daha yaygındır.

Mübadelede değişik ölçü ve tartı birimleri kullanılmaktaydı. Belgelerde kullanılanlar arasında Kıyye, Keyl (Kîle), Top ve Re's yer almaktadır. Belgelerde Re's hayvan baş sayısı olarak ele alınmış, Aded tabiri daha ziyade ev,dükkan, han, cariye madeni eşyalar ve ev eşyalarında kullanılmıştır. Kıyye tabirine ise ekmek, tuz, badem gibi gıda ürünlerinde ağırlıklı olarak kullanılmış, Top tabirine ise kumaşlarda rastlanmakta. Keyl(Kîle) ise buğday ve arpa için kullanılmıştır.

Hangi taşınır taşınmaz malın ne kadara tekabül ettiğini hüccet, temessük, tereke, mübayaa, müzayede ve tahvillerde verilen fiyatlara bakarak 1200-1203 (1786-1789) yılları arasındaki fiyatlar hakkında bir bakış açısı sağlanmaya çalışılacaktır. Çalışmada herhangi bir narlı örneği olmadığından fiyatlar tamamen gerçeği yansıtmayabilir. Zira bilhassa terekelerde malın kullanılmış, eski, köhne gibi özellikleri göz önünde bulundurulurken verildiğinden gıda ev, dükkan, han, arazi, buğday, arpa vs. hariç diğerleri: ev eşyaları gerçek değerinde olmayabilir.

Aşağıda belgelerde yer alan bazı ürünler çeşitli kategorilere ayrılarak hem fiyatları hem de ürün çeşitliliğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Kategorileri gıda,taşınmaz mallar,

⁸⁵ B.81.

⁸⁶ İbrahim Yılmazçelik; XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840), T.T.K.Yayıncılık, Ankara-1995, s.316.

hayvan, madeni eşyalar, mutfak eşyaları, ev eşyaları ve giysiler şeklindeki bir ayrıma tabi tuttuk.

Gıda Fiyatları

<u>Türü</u>	<u>Birimi</u>	<u>Fiyatı</u>
Hınta-ı esved ⁸⁷	Kıyye	10 Guruş
Hınta ⁸⁸	Kîle	20-10 Guruş
Arpa ⁸⁹	“	4-5 Guruş
Dariye	“	4 Guruş
Şeker	Kıyye	1,6 Guruş
Semeni ⁹⁰	Bahâ	61 Guruş
Nân-ı Harc	Kıyye	
Lehm-i Ganem	“	
Dakîk-i hâs	“	
Nişasta	“	
Nohud	“	
Yumurta	“	
Tuz	“	
Sabun	“	
Katran	“	
Badem	“	
Fısdık	“	
Kiyah	“	
Katran ⁹¹	“	

Bu ürünler S.14/B.29 numaralı belgede mübaya'a satış fiyatlarından alınmıştır. Her biride ağırlıklarına göre aynı fiyata tekabül etmiştir. Örneğin Katran 50 kıyye ise fiyat olarak da 50 guruş olarak geçmektedir

⁸⁷ B.12.

⁸⁸ B.36,78.

⁸⁹ B.12,81.

⁹⁰ B.103.

⁹¹ B.29.

Taşınmaz Malların Fiyatları

<u>Türü</u>	<u>Birim</u>	<u>Fiyat</u>
Kasab Bekr Mahallesi'nde Ev ⁹²	3 katlı	350 Guruş
Hurmalu Mahallesi'nde Ev ⁹³	3 katlı	100 Guruş
Ali Dede Mahallesi'nde Ev ⁹⁴		500 Guruş
Bab-ı Tarsus Mahallesi'nde Hân	3 katlı	470 Guruş
Adana merkezinde Konak		300 Guruş
Serracan Mahallesi'nde Ev	2 katlı	300 Guruş
Kayalı Bağ Mahalle'de Menzil	2 katlı	70 Guruş
Cariye ⁹⁵	1 adet	200 Guruş
Eski Hamam Mahalle'de		
Menzil ⁹⁶	3 katlı	55 Guruş
Tekye Mahallesi'nde Ev	2 katlı	30 Guruş
Kara Sofı Mahallesi'nde Hân	Oda Hissesi	100 Guruş
Zincirli Mezrası'nda Bağ	2 dönüm	22 Guruş
Kara Sofı Mahallesi'nde		
Habbazan Dükkân ⁹⁷	1 adet	150 Guruş
Çukur Mescid Mahalle'de Ev	3 katlı	160 Guruş
Çukur Mescid Mahalle'de Anbar		5 Guruş
Çukur Mescid Mahalle'de		
Hamam	Hisse	10 Guruş
Neccaran Mahallesi'nde Ev ⁹⁸	3 katlı	35 Guruş

Bu taşınmaz mülklerin fiyatları daha ziyade terekelerden elde edilen fiyatlar olduğundan gerçek değeri altında gösterilmiş olabileceği gibi tam zıttı da olabilir.

⁹² B.44.

⁹³ B.45.

⁹⁴ B.49.

⁹⁵ B.12

⁹⁶ B.55.

⁹⁷ B.86.

⁹⁸ B.78.

Hayvanların Fiyatları

<u>Türü</u>	<u>Birimi</u>	<u>Fiyat</u>
Deve ⁹⁹	Aded	150 Guruş
Öküz	Aded	150 Guruş
Bargir	Re's	25 Guruş
Kır At ¹⁰⁰	Re's	75 Guruş
Ari ¹⁰¹	Aded	2 Guruş
Kır Bargir	Re's	20 Guruş
Kovan	Aded	0,25 Guruş
İnek	Aded	15 Guruş
Düğe ¹⁰²	Aded	5 Guruş
Tosun	Aded	7,5 Guruş
Merkeb ¹⁰³	Aded	10 Guruş
Deve Yavrusu ¹⁰⁴	Aded	50 Guruş

Madeni Eşyaların Fiyatları

<u>Türü</u>	<u>Birimi</u>	<u>Fiyat</u>
Silah	Aded	310 Para
Kemer	“	70 Para
Pişto ma'a Vezne	“	10 Guruş
Tüfenk ma'a Silah	“	15 Guruş
Altun Burma	“	100 Guruş
Zenbil ¹⁰⁵	“	0,50 Guruş
Kem'iyar Altun Burma ¹⁰⁶	“	40 Guruş
Simli Hançer	“	15 Guruş

⁹⁹ B. 3. Bu fiyat mübaya'a fiyatıdır

¹⁰⁰ B.12.

¹⁰¹ B.45.

¹⁰² B.78.

¹⁰³ B.57.

¹⁰⁴ B.101. Deve yavrusu fiyatı 96 numaralı belgede 100 guruştur. Her ikisi de mübaya'a fiyatıdır.

¹⁰⁵ B.75.

¹⁰⁶ B.46.

Tüfenk	“	18 Guruş
Simli Piştov	“	700 Para
Piştov	“	13 Guruş
Sim Saat ¹⁰⁷	“	50 Guruş
Şahî ¹⁰⁸	“	30 Guruş

Mutfak Eşyalarının Fiyatları

<u>Türü</u>	<u>Birimi</u>	<u>Fiyatı</u>
Yağ Veyesi	Aded	1,5 Guruş
Bıçak Yemeklik	“	6 Guruş
Kab Parça	“	0,30 Guruş
Alat-ı Kahve	“	3 Guruş
Leğen	“	1,5 Guruş
İbrik	“	1,5 Guruş
Tencere Sagîr ¹⁰⁹	“	8 Guruş
Kazan ¹¹⁰	“	2,5 Guruş
Leğen Kebîr ¹¹¹	“	7 Guruş
Sini	“	4 Guruş
Tencere	“	3 Guruş
Taba	“	1 Guruş
Sagîr Leğen	“	3 Guruş
Tas	“	1 Guruş
Kahve İbriği ¹¹²	“	1 Guruş
Şerbet Tası ¹¹³	“	3 Guruş
Sini Kebîr	“	6 Guruş
Sahan Legen ¹¹⁴	“	2 Guruş

¹⁰⁷ B.36.

¹⁰⁸ B.12.

¹⁰⁹ B.60.

¹¹⁰ B.75.

¹¹¹ B.89.

¹¹² B.86.

¹¹³ B.47.

¹¹⁴ B.50.

Bıçak ve Kebab Şişi ¹¹⁵	“	0,25 Guruş
Kebîr Kazgan ¹¹⁶	“	2,5 Guruş

Ev Eşyalarının ve Giysilerin Fiyatları

<u>Türü</u>	<u>Birim</u>	<u>Fiyatı</u>
Hasır ma'a Hure	Aded	1,5 Guruş
Halı ¹¹⁷	“	8 Guruş
Sagîr Yasdık	“	1 Guruş
Çarşaf ¹¹⁸	“	12 Guruş
Sagîr Kuşak	“	4 Guruş
Minder Parça ¹¹⁹	“	1,5 Guruş
Hamam Emvali	“	3 Guruş
Boğça Havlu	“	5 Guruş
Kilim	“	1-4 Guruş
Yün Parçası	“	10 Guruş
İzâr ¹²⁰	“	2 Guruş
Anezi Şalı	“	4 Guruş
Fantazi ¹²¹	“	2 Guruş
Kemer ¹²²	“	70 Guruş

Bu ürünler bize Adana'da ne tür bir dekor anlayışını ortaya koyduğu gibi ayrıca ürünlerin bazıları imal edildikleri yerlerin adları ile anılırlar ki buna en güzel örnek Anezi Şalı'nı gösterebiliriz. Bu ürünler sayesinde Adana'nın hangi bölgelerle ticari ilişkilerde bulunduğunu anlamak mümkündür.

¹¹⁵ B.56.

¹¹⁶ B.58.

¹¹⁷ B.89.

¹¹⁸ B.72,78.

¹¹⁹ B.62,86.

¹²⁰ B.62.

¹²¹ B.60

¹²² B.75. Diğer bütün terekelere bakılarak daha detaylı bilgi edinilebilir.

3- Gelir Kaynakları

Bu gelir kaynakları birkaç başlık altında alınacaktır. Bu başlıklardan biri vergi diğeri mukata'a gelirleridir.

a) Vergiler

Osmanlı Devleti'nde vergiler esas itibariyle şer'î ve örfî vergiler olmak üzere iki grupta toplanabilir.

Şer'î vergiler kaynağını şer'î hukuktan alır. Bu tür vergilerin pek çok çeşidi bulunmaktaydı¹²³. Şer 'î vergiler; haraç, cizye, zekat ve öşr'dür.

Devletin kanunları uygulaması, idarenin tesis edilmesi görevlilerin maaşlarının ödenmesi için örfî vergiler almaktaydı. İlk dönemlerde resm-i mücerret, bennak, arusâne, cürüm ve cinayet, bâd-ı hevâ, müjdegâne, yavâ ve kaçgun'dur. Tekâlif-i Şakka, İmdâd-ı hazariyye, İmdâd-ı seferiyye ve Resm-i ihtisâb gibi vergiler eklenmiştir¹²⁴.

Adana'da bilhassa üç tür vergiye rastlanmış bunlar; İmdâd-ı hazariyye, İmdâd-ı seferiyye, tevzi ve taksim defterlerinde yer alan salyane ve menzil vergileridir.

Bu vergiler hakkında bilgi verilerek Adana'nın durumunu tespit etmeye çalışacağız.

Adana'da bazı vergi kaynaklarının Adana'nın çeşitli görevlilerine tahsis edilmek üzere verildiği görülmüştür.

Şer'î vergi türünden olan öşr vergisi 1201(1787) yılı Mart ayı başlangıcından Şubat ayı sonuna kadar Adana sancak ve nahiyesinde bulunan Curcur adlı karye ve etrafının öşr geliri el-Fakîr Mehmed Efendi'ye tımar adı altında tahsis edilmiştir. Ayrıca rüsûmât-ı örfiyye ve rüsûmât- giyâh vergilerinin de toplanması için Mehmed Efendi vekil olarak Ali Ağa'yı görevlendirmiş, böylece bu vergi kaynağı devletin bir görevlisi tarafından tahsil edilerek ücreti ödenmiştir¹²⁵.

Bilindiği üzere, dirlik sisteminin esası, şahısların devlete yaptığı hizmetlerden dolayı mükâfatlandırılmak istenen askeri sınıf mensublarına, maaş tahsisi yerine bazı vergi gelirlerini kendi hesaplarına toplama hakkının verilmesidir. Dirlik kendi arasında üçe

¹²³ Mustafa Akdağ; *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi*, C.II., İstanbul-1979 ,s.271.

¹²⁴ Rifat Özdemir; "Antakya Esnâf Teşkilatı(1709-1860)", *II. Hatay Tarih ve Folklor Sempozyumu*, Ankara-1992 , s.131.

¹²⁵ B.66.

ayrılır; 20.000 akçeye kadar olanlar tumar olarak adlandırılır, 20.000-100.000 zeamet olup, 100.000 ve daha fazlası hass olarak nitelendirilmektedir.

Adana'da vergilerin devlet görevlilerine diğer bir tahsis şekli de malikâne usulüdür. Adana ve Adana'ya bağlı yerlerin Ağa adlı kişiye 1202 (1788) Mart ayı başlangıcından Şubat ayı sonuna kadar işletilmek üzere Mersin, İç-ili, Alâiye ve Tarsus kazalarında bulunan keferelerden ; mürûr ücretleri ve buraların halklarından rûsûm-ı ispence tahsil edilmesi istenmiş ve ayrıca buralarda bulunan Arab, Acem, Rum ve diğer halklardan da rûsûm-u ispencenin tahsil edilmesi istenmiştir¹²⁶.

İmdâd-ı Hazariyye Vergisi

İmdâd-ı hazariyye vergisi ilk defa 1717-1718 yılları arasında toplanmış olup barış zamanlarına özgü bir vergiydi. Bu tarihten sonra devamlılık göstermiştir¹²⁷.

Adana'ya ait ilk imdâd-ı hazariyye vergisi (B. 35-37-40) 1201(1786) yılı birinci taksitini içeren ve 17 Ocak 1786'da toplanmıştır. Verginin asıl miktarı 3.375 guruştur. Ancak diğer masraflarla birlikte bu miktar 31.975 guruştur. Vergiler Adana'nın nahiye, nahiyeye bağlı köyler ve mahallerden toplanmaktadır. Bu vergi pusulasında kaza ve sancaklar yer almamıştır. Vergilerin nereden ne kadar toplanacağı hangi kriterlere göre yapıldığı hakkında belgelerde bir bilgi bulunmamakla beraber hane esasını aldığını düşünmekteyim. İkinci İmdâd-ı hazariyye (B.81-82-83) vergisi bu vergi çeşidinin ikinci taksiti olup bu miktar yine 3.375 guruştur, ancak diğer masraflarla birlikte 38.464 guruş olduğu görülmüştür. Bu verginin toplanma tarihi 15 Muharrem 1201(9 Kasım 1786)'dır. Aşağıdaki tablo yılın iki ayrı döneminde aynı ad altında alınan verginin nasıl bir dağılım gösterdiğini kim tarafından toplandığı ve nereye ne kadarlık bir payın düştüğü konusunda bizi aydınlatacaktır.

İmdâd-ı Hazariyye'nin I. Taksiti			İmdâd-ı Hazariyye'nin II. Taksiti		
Nereden	Miktarı	Kim Tarafından Toplanıyor	Nereden	Miktarı	Kim Tarafından Toplanıyor
Yüreğir Nah.	4850	Vali ÖmerPaşa	Yüreğir Nah.	4500	Vali Vezir Mahmud Paşa

¹²⁶ B.93.

¹²⁷ İbrahim Yılmazçelik ; XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840), TTK., Ankara-1995, s.301.

Canib-i Şehr Nah.	2700		Canib Şehr Nah.	2000	
Bağceha-yı Adana	1650		Bağceha-yı Adana	1000	
Mahalleler	22.775		Dündarlu Nah.	700	
---			Kara Kışla K.	500	
---			Sarı Çam K.	350	
---			Kara İsalu K	260	
---			Mahalleler	26.369	
---			Hanat (Dükkan-Meyhane)	2785	

Bu tabloya bakarak birinci taksit ile ikinci taksit arasında toplamda 6489 guruşluk bir fark vardır. Bütün vergilerde en büyük payı mahalleler alırken nahiyelerde ilk sırayı Yüreğir nahiyesi, kazalar da ise Kara Kışla almaktadır. İmdâd-ı hazariyye vergisinin mahalle ve nahiyelere bağlı köy ve mezralardan hangilerinin en fazla ve en az vergi aldığını görebilmek amacıyla aşağıdaki tablo düzenlenmiştir.

İmdâd-ı Hazariyye'nin I. Taksiti			İmdâd-ı Hazariyye'nin II. Taksiti		
Mahalle	En fazla	En az	Mahalle	En fazla	En az
Necceran	1332 Guruş	---	Necceran	1500Guruş	---
Kurb-ı Yurtan	---	13 Guruş	Bakır Sanda	---	35 Guruş
Yüreğir Nah. Karyeleri	En-fazla	En az	Yüreğir Nah. Karyeleri	En fazla	En az
Cennet	290 Guruş	---	Cennet	290	---
Kara Ahmedli	---	15 Guruş	Akarca	---	20 Guruş
Canib-i Şehr Nah. Karyeleri	En fazla	En az	Canib-i Şehr Nah. Karyeleri	En fazla	En az
Hazırlı	660 Guruş	---	Hazırlı	---	870 Guruş

Emir Hamza-zâde	—	9 Guruş	Dört Ağaç	—	10 Guruş
Canib-i Şehr Mezraları	En fazla	En az	Canib-i Şehr Mezraları	En fazla	En az
Yılanlı Zincirli Çalılık	116 Guruş	—	Yılanlı Zincirli Çalılık	100 Guruş	—
Çalçopur	—	11 Guruş	Çalçopur	—	20 Guruş

Görüldüğü üzere bu verginin aynı yıl içerisinde aynı mahallelere, karyelere farklı dağıldığı görülmüştür¹²⁸.

İmdâd-ı Seferiyye Vergisi

Bu vergi türü sefer zamanlarında sefer masraflarını karşılamak amacıyla ortaya çıkmış bir vergi çeşididir. Bu vergi Adana'da ilk olarak 26 Aralık 1787 yılında Adana Valisi ve Akkirmân Muhafızı Vezir Mahmud Paşa tarafından tahsil edilmesi istenmiştir. Bu vergide Adana Sancakları olan Ala'ye, İç-ili ve Tarsus'un masrafları için 16.500 guruş bırakılmıştır. Toplamda ise 34. 120 guruş sefer masrafları için vergi alınmıştır. Bu vergi Adana sancak, kaza, mahalle, nahiye ve nahiyeye bağlı karye ve mezralardan karşılanmıştır¹²⁹. 3 Mart 1788' de ikinci imdâd-ı seferiyye vergisi toplanılmak durumunda kalınmış bu vergi miktarı olarak da 66 kîse yani 1 kîsesi 16.500 guruş olarak belirlenmiştir¹³⁰.

Bu vergi dönemin Adana Valisi ve Akkirman Muhafızı adına Vekil-i Fukara vasıtasıyla İç-ili, Alaiye ve Adana merkez mahalle ve nahiyelerinden toplanmıştır. Toplamda bu miktar $66 \times 16.5000 = 1.089.000$. guruş eder.

Bu vergiler çeşitli hazinelere gelir sağlayan gelir kaynakları olarak değil devlet mahallindeki işler veya eyalet yöneticilerinin masraflarına karşılık olarak tahsis ettirilen gelir kaynaklarıdır¹³¹.

¹²⁸ B.35,37,40 ve 81,82,83. belgeler I. ve II. İmdad-ı hazariyye hakkında ayrıntılı bilgi verir.

¹²⁹ B.96,97,97.belgeler Adana mahalle, Yüreğir ve Canib-i Şehr Nahiyeleri'ndeki dağılımını gösterir.

¹³⁰ B.100.

¹³¹ İbrahim Yılmazçelik ; a.g.e., s.302.

b) Mukatalar

Mukata en kısa tanımıyla hazineye gelir sağlayan vergi kaynağının adı olup, tek bir vergi türünü belli bir bölgeye veya bölgeler itibariyle kapsamına aldığı gibi çeşitli vergi türlerini belli bir bölgeye veya bölgeleri itibariyle de kapsamına almış olabilir¹³².

Osmanlı Devleti'nde bir mukatanın hazineye gelir sağlaması, iltizam veya emanet yoluyla olmaktadır. İltizam yoluyla bir mukatayı işletmeye alan kişi peşin veya aylık taksitler halinde mukatanın meblağını ilgili hazineye yatırır ve kendisi müteahhit sıfatıyla yörenin kanunları doğrultusunda mukatayı işletirdi¹³³.

Adana'da iki mukata adına rastlandı. Bunlar: Yörükan¹³⁴ ve Çogan Mukatası¹³⁵ olarak belgelerde yer alır.

Yörükan mukatası, 27 Rebiül-ahır 1202 (8 Şubat 1788) yılında 5000 guruş peşinat karşılığında Çıraslı Süleyman Efendi adlı bir görevliye işletmek üzere verilmiş bu kişi buranın gelirini tahsil etmesi amacıyla kabz görevlendirmiş, Adana Serdarı ve Ser-Turna es-Seyyid Halil Ağa bu görevi yerine getirmiştir. Aynı mukata 9 Cemaziye'l-evvel 1203(7 Şubat 1789) yılında malikane mukatası adı altında işletilmiş ancak gelir tahsili 1202 (1788) yılı nisf-ı seneliki(yarım sene) olarak tesbit edilmiştir. Bu gelir Hazine- Hümayûn'a verilmiştir.

Bir diğer mukata Çogan'dır. Adana'nın Yüreğir Nahiyesi'ne bağlı olan Çogan mukatasının geliri 1201(1787) yılı Mart ayı başından Şubat ayı sonuna kadar geliri, İstanbul'da bulunan es-Seyyid İbrahim'e verilmiş bu mukatanın üç rubluk ¼'lük payının aşar ve rüsûmât-ı örfiyyesi tahsili karşılığında verilmiştir. Yine Çogan mukatasının ¼'lük miktarı olan 225 guruş olarak tespit edilmiş ve bu miktarda devlet arazisi, kalemiye ve menzil gelirleri yer alır. Adana Müftüsü merhum el-Hâc Hüseyin Efendi'ye verilmiş müftünün ölümü üzerine bu gelirin Efendi-zâde İshak Efendi tarafından kullanılacağı belirtilerek peşinat olarak 520 guruş alınmıştır.

Diğer bir vergi çeşidi olan bâc-ı bâzâr vergisi Fi gurre RA 1202(12 Aralık 1787)'de iltizam olarak verilmiştir. Bu vergi vefat etmiş olan Adana Mütessellimi Yeşilbaş-zade Salih Ağa'ya verilmiş¹³⁶. Bu iltizamın bedeli 600 guruştur. Bu vergi miktarı kabz görevlisi tarafından tahsil edilmiştir.

¹³² Yavuz Cezar ; *Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi*, İstanbul-1986, s.21.

¹³³ İbrahim Yılmazçelik;a.g.e.,s.182.

¹³⁴ B.5,92.

¹³⁵ B.64a,79,80.

¹³⁶ B.84.

Bu vergilerin toplanış şekline bakılırsa devlet bir yandan toplamış bir yandan da devletin işleyişinin sağlanması için toplananları dağıtmıştır.

V- ADANA'NIN İÇTİMAİ YAPISI

Sosyal yapının esası nüfusun miktarı ve özelliğidir. Adana'nın nüfusu hakkında kesin bir veri elde edilemedi. Ancak tereke ve hüccetlerdeki bilgiler doğrultusunda Adana nüfusunun yoğun olduğu söylenemez. Aileler anne-baba ve en az bir en fazla iki çocuktan oluşmaktadır. Bu nüfus azlığı 65 numaralı defterdeki kişilerin tamamının Adana mahallelerin de yaşayan kişiler olmasından olsa gerek. Yani günümüz anlayışı olan şehirdeki bilinçli yaşayış, çekirdek aile olma özelliği daha yaygın olduğundan nüfus sayısı fazla değildir.

Nüfus yapı itibariyle Müslim ve Gayri Müslimler'den oluşmaktadır. Ancak hangi mahallelerde hangi dini zümrenin ağırlıkta olduğu şeklindeki bir ayrıma ulaşılmamıştır. Osmanlı Devleti her dine,ırka ve etnik guruba açık bir devlettir.

Çalışmanın daha ilk belgesinde Erzincanlı olan ancak Adana'da yaşayan Vartan isimli bir kişi İslam dinini kabul etmiş ve Mustafa ismini almıştır¹³⁷. Osmanlı devleti tarihinde bilhassa devletin güçlü olduğu ve fetihlerin yaygın olduğu zamanlarda çokça görülen din değiştirme olayı tarih 1786 yılını gösterdiği halde halen İslam dininin ve Osmanlı Devleti'nin büyüklüğünden hiçbir şey kaybetmediğini bu belge bize göstermektedir.

Adana'nın içtimai yapısı hakkında bize bilgi veren bir diğer unsur ise mahalle isimleri ve şahıs isimleridir. Mahalle isimleri arasında şahıs isimlerine çok fazla miktarda rastlanmakta; Mestan-zâde, Kansıf-zâde ve Şeyh-zâde gibi ünvanlar yer aldığı gibi kişi isimleri Ali Dede, Paşa Nebi ve Şeyh Mustafa bu kelimeler Adana'da hangi ailelerin ağırlıkta olduğu hakkında bize bilgi vermektedir. Bazen bu adlar bir meslek adı da olabilmekte; Neccaran, Serracan veya dini müesseselerin adları olabilmekte; Çukur Mescid, Cami-i Cedid şeklinde göze çarpmaktadır.

Belgelerde yer alan şahıs isimleri Adana'da Müslümanların yaşadığını ortaya koyar, isimler arasında erkeklerde Mustafa, Mehmed, Ali ve Ahmed isimlerine kadınlarda ise Aişe, Fatıma, Hadice ve Ümmü Gülsüm isimleri ağırlıktadır. Kullanılan malzemeler, insanların isimleri, oturdukları yerleri adlandırmalar da kullanılan sözcükler çarşı ve

¹³⁷ B.1.

pazarıyla yöneticileri ile Adana'nın Müslüman nüfusun yaşadığı bir şehir olarak nitelendirebiliriz.

a) Sosyal hareketlilik

XVII. yüzyılda olduğu gibi XVIII. yüzyılda savaşların devam ettiği, idarenin zayıflamaya başladığı, halktan sefer masraflarını karşılamak amacıyla çeşitli adlar altında vergilerin alındığı ve bu vergilerin miktarlarının gün geçtikçe arttığı bir yüzyıldır. Adana'da 1200 –1203 (1786-1789) yılları arasında büyük kanlı eşkıyalık olaylarıyla karşılaşılmamıştır. Daha ziyade siyadet(sahte Seyyitlik) iddiasında bulunan, bilindiği üzere Seyyidler Peygamber Efendimizin soyundan gelen kişiler olduğu ve devletin bu kişilere ücret verdiği bilinmektedir. Türk toplumunda her zaman Peygamberimizin soyundan gelen kişiler kıymetli görülmüş ve onlara her zaman hürmet gösterilmiştir. Devletin zayıflaması ile bazı insanlar bu durumu istismar ederek halkın dini duygularını kullanarak bu payı almak istemişlerdir.

Adana'da buna benzer olaya 20 Mayıs 1787 yılında rastlanılmaktadır¹³⁸. Devlet bu haksız alımı önlemek amacıyla Kaim-makam-ı nakib görevlendirmiş olup Adana'da bu görevi es-Seyyid Mehmed Efendi yerine getirmekteydi. Bu haksızlığın önüne geçilmesi için çabalamıştır.

b) Aile

Osmanlı ailesinin temelini, İslam hukuku ve Türk töresi oluşturur. Her ne kadar İslam Hukuku'na göre çok eşle evlilik yolu açılmışsa da uygulamada buna hemen hemen hiç rastlanılmamaktadır. Sicilimizde çok eşle evlilik sadece iki belgede¹³⁹ yer alır.

Adana'da çok çocuklu, çok eşli bir yaşantı yoktur, aileler çekirdek aile özelliğini taşır. Anne baba ve en az bir en fazla iki çocuklu ailelerden oluşmaktadır.

Evlenmelerde nikah sırasında erkek zevcesi olacak kişiye evlilik müessesesinin tesisiyle "mehir" adı verilen bir miktarı kadın tarafına vermektedir. Mehir nikah akdi esnasında zevceye verilen "mehr-i mu'accel" ve daha sonra yine geline verilecek olan "mehr-i mü'eccel" olmak üzere iki şekildedir. Zevce kendi isteği ile daha sonra mehr-i mü'ecceli eşine hibe edebilirdi. Eğer erkek sağlığında zevcesini mehr-i mü'eccelesini vermemiş ya da ödemeyi gerçekleştirememiş ya da eşinden borç olarak alıp ödeyememe halinde erkeğin bu borcu vefat sonrası dahi kalan terekeden kadın adına tahsil edilmekte

¹³⁸ B.31.

¹³⁹ B.12,103.

bu pay düşüldükten sonra varislere mirasın taksimi yapılabilir¹⁴⁰.

Çalışmada evlilik akdinin gerçekleştiği bir belgemiz bulunmaktadır. Kefere karyesinde Aişe bint-i Murteza adlı hanıma Mustafa Efendi tarafından evlilik akdinin gerçekleşmesi için 200 guruş mihr-i mu'accele verilmiştir¹⁴¹.

Vefat eden erkeğin eğer ki, sağlığında eşine mihr bedelini ödeyememişse, bu bedelin terekeden kesildiği örneğine rastlanmıştır. Vefat eden kişi kadın olup, bu mihr bedeli olan 100 guruş mirası kalan eşinden yine vefat etmiş olsa da terekeden tahsil edilerek, Kara Sofı Mahallesi'nde ikamet eden Hacı Cemile bint-i Mahmud'un mihr-i mu'eccelesi der-zimmet adı altında eşi es-Sceyyid el-Hâc Mehmed Efendi'nin payından alınmıştır¹⁴².

Diğer bir mihr miktarına ise Ali Dede mahallesinde oturan Şerife bint-i Mehmed Efendi'nin mihr miktarı olan 300 guruş eşi Mehmed'e kalmıştır¹⁴³. Diğer terekelerde 4 kadın vefat etmiş olup bunlarda mihr konusunda bir bilgi bulunamadı. Bunların mihr bedelinin de eşe bağışlanmış ya da kişi tarafından sağlığı zamanında kullanılmış olması mümkündür.

Bu bulgular doğrultusunda 1200-1203(1786-1789) yılı Adana'sında mihr bedelleri 100 ila 500 guruş arasında değişmektedir denilebilir.

c) Sosyal Güvence

Osmanlı devletinde sosyal güvence anlayışı, İslam dininin esaslarına dayanan toplumsal yardımlaşma anlayışına dayanmaktadır. Dini esaslardan da yaralanan toplumsal yardımlaşma kavramları devlet yapısı içinde sistemleşerek kurumlaştıkları görülmektedir. Ancak bu sistemleşme modern anlamda bir sigorta sistemi ile benzer değildir. Daha ziyade gelecekte yaşamın devam etmesini sağlayacak bir ölçüde mali kaynak yaratma şeklinde anlamak gerekir.

Devlet olmanın genel vasıflarından biri çalışma gücünü kaybeden insanların gerek kendilerinin gerekse aile bireylerinin yaşam düzeylerini sağlayıcı düzenlemeler yapmıştır. Osmanlı devletinde uygulananda budur¹⁴⁴.

¹⁴⁰ Rifat Özdemir; "Tokat'ta Aile'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)", *Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu Bildirileri*, Ankara-1987, s.102-132.; İlber Ortaylı; "Anadolu'da XVI. Yüzyılda Evlilik İlişkileri Üzerine Bazı Gözlemler", *Osmanlı Araştırmaları*, I., İstanbul-1980, s.33-40. ; S.Şakir Ansay; "Aile Hukuku", *A.Ü.İ.F. Dergisi*, S.2-3, Ankara-1952, s.20-32. ; İbrahim Yılmazçelik; a.g.e., s.262-278.

¹⁴¹ B.52b.

¹⁴² B.86.

¹⁴³ B.62.

¹⁴⁴ Zahir Gönencan; "Osmanlı Döneminde Sosyal Güvenlik Sistemleri", *YeniTürkiye*, S.32, Ankara-2000, s.591.

Bu sicilde Adana halkı için üç tür güvence olduğunu tespit edebildim:

- 1) Terekeler yoluyla ölen kişinin geride kalanlarına mülkünün paylaşılması,
- 2) Anne baba ölmeden önce malını vakfederek kendisinin ve çocuklarının geleceğini güvence altına alması,
- 3) Çocuklara devlet tarafından vasi tayin edilmesidir.

Belgelerde başlı başına bir vasilik düzenlemesi yoktur. Daha önceden düzenlenmiş olup, bu belgelerde vasinin görevini yerine getirip getirmediğini anlamak bakımından önemli bilgiler içerir. Vasilerin çocuklara yakınlık derecesinde belirli bir kıstas olmadığı görülmektedir. Zira bazen anne vasi¹⁴⁵ iken bazen çocukların yakın akrabası olan amcaları sağken yabancı bir kişinin¹⁴⁶ vasi tayin edildiğine şahit olmaktayız. Vasi'nin yakınlık derecesinin farklı olması şunu düşündürüyor, devlet vasiyi tayin ederken yakınlık şartını aramıyor bu görevi yerine getirip getiremeyeceği sorusuna cevap arıyor ve bulduğuna inandığını vasi tayin ediyor.

Bir diğer sosyal güvence ise vakıftır. Osmanlı devletinde vakıflar sosyal güvenlikle ilgili olarak çeşitli somut amaç ve faaliyet alanına yönelmişlerdir. Bunlardan başlıcaları ; aş evleri, misafir odası, hac yolunda parasız kalanlara yardım, dul ve yetimlerin geçindirilmesi, kimsesiz yaşlı ve çocukların barındırılması gibi çeşitli amaçlara hizmet etmektedir¹⁴⁷. Çalışmadaki vakıflar hem kişinin kendisine hem de evladiyet usulu ile kendisinden sonraki nesli de güvence altına almaktadır.

Terekelerde önemli bir güvencedir. Zira ölen kişinin her ne mülkü varsa terekede dökümü yapılarak devlet kişinin malının özelliğine göre kullanılmış, köhne, eski ve yeni gibi sınıfsal özelliklerine göre fiyat biçip varislere vermektedir. Bilindiği gibi kız çocuklara babalarından miras düşerken erkek çocuklarından daha az pay verilmekte, bunun gerekçesi kız çocuklarının evlilik halinde kendi eşlerinden de miras kalmaktadır. Adana eyaletini içeren bu sicilde de kural değişmemiş kız çocukları erkek çocuklarından daha az almışlardır.

VI- VAKIF

65 numaralı defterde bu konuyla alakalı 13 belgeye rastlanmıştır. Ancak bunlardan sadece iki belge baştan sona kadar bir vakfiyyetin taşınması gereken özellikleri

¹⁴⁵ B.94.

¹⁴⁶ B.90.

¹⁴⁷ Zahit Gönencan; "a.g.m.", s.594.

taşımaktadır¹⁴⁸. Bir belgemizde ise uygulama aşamasında iken hayır sahibinin ölümü üzerine yarım kalmıştır. Ancak şahsın niyeti sadece kadı onayına kaldığı için bu niyet gerçekleşmiştir¹⁴⁹.

Vakfiyeti daha önceden yapılmış olan ancak bir takım sebeplerden ötürü vakfiyeti iptal edilen belgemizde vardır¹⁵⁰. Vakıfla alakalı olan diğer belgelerimizin konusu vakıf mülklerinin kiraya verilmesi ve gelirlerinin devletin görevlilerine ücret olarak tahsisi ile ilgilidir.

Sicilde yer alan vakıfların büyük bir kısmının kadınların yapmış olduğu hayırlardır (vakıflardır). Genellikle bu kadınlarımız çocuk sahibi olmadığından eşinin ve soyunun devamının bu şekilde devam etmesini istemiş olsa gerek ki vakıf malı bırakmıştır¹⁵¹. Bazıları da soyunun tükendiğini bildiği için mülkünü bazen birinci dereceden akrabalarına bazen de hizmetlileri adına vakfetmişlerdir¹⁵².

Vakfa ait mülklerin kiraya verilmesi, gelirlerinin nerede kullanılacağı hayır sahibi kişi sağ iken kendisi bu görevi üstlenirken ölümünden sonra da mütevellilik görevini yapacak kişiyi kendisi ölmeden önce belirlemektedir. Böylece ölüm sonrası vakfın hayırlı işlerde kullanılmasına devam etmekte idi. Vakfın gelirini kiralama, vakıf mütevellisi tarafından yapılmaktadır. Elde edilen gelirden evladiyet usulüne göre çocuklara verildiği gibi bazen soyun tükenmesi halinde vakfın gelirinin vakfiyede bulunan şartlara göre vakıf kurumunun bulunduğu mahalledeki halkın devlete karşı olan vergi borcuna tekabül ettiği de görülmektedir¹⁵³.

Vakfiye'ye konu olan mülkler bütün özellikleriyle yani fiziki unsurlarıyla ; bulunduğu mahalle, etrafında yer alan mülkler (kime ait, hangi yönde gibi)), ev mi yoksa han mı veya arazi, dükkan gibi özellikleri ayrıntılı olarak belirtilmektedir.

Vakıf mallarının önemli bir özelliği de satılmayıştır. Bu örneğe **B.18**'de rastlanmaktadır. Eğer vakfiyet de böyle bir düzenleme yoksa mülk satılmaz. Ancak toplumda görülen çözümler insanların türlü hilelere başvurmaları bunun gerçekleştirilmeye çalışıldığı zamanlarda olmuştur. Zira çalışmada bunun örneğine rastlamaktayız. Bab-ı Tarsus Mahallesi'nde oturan Kamile bint-i Mestan-zâde tarafından yine bu mahallede olan 23 odalı, 3 katlı ve 2 katlı bir küçük Han evladiyet usulüne uygun

¹⁴⁸ B.34,111.

¹⁴⁹ B.110.

¹⁵⁰ B.61.

¹⁵¹ B.18,34,61,108,110,111.

¹⁵² B.110.

¹⁵³ B.61.

olarak vakfediliyor. Lakin çocukların küçük olması dolayısıyla bunlara vasi tayin edilmiş olan es-Seyyid Ömer Efendi ibn-i Ömer Efendi bu vakıf malına göz koyan Ahmed Beşe hakkında dava açıyor. Ahmed Beşe bu vakıf malı olan Han'ı 470 guruşa es-Seyyid İshak Efendi adlı şahıstan aldığını ve bu mülkün vakıf malı olduğunu bilmediğini iddia etmiş ancak ortada böyle bir kişi olmadığı gibi olsa dahi gasb ettiği mülk vakıf malıdır. Vakıf mallarının en büyük özelliği de satılmayıştır. Buna devlette uymak zorundadır. Bu devletin vakıf gasbını önlemek için almış olduğu önemli tedbirlerden biridir.

Adana'ya ait vakıf belgelerinde, iki ailenin adı çok geçmektedir. Bu aileler Mestan-zâde ve Ramazanoğlu ailesidir. Mestan-zâde adına mahalle, cami, medrese, vakıf sahibi, şahitlik gibi belgelerde rastlanmaktadır. Ramazanoğlu ailesine ise başlıca vakıf adı olarak rastlanmaktadır. Ramazanoğlu Evkâfı¹⁵⁴ bu vakfa ait bilhassa Adana çarşısında çok sayıda dükkanın sahibi oldukları ve bu dükkanların kiraya verilerek çok sayıda kişiye gelir sağladığını görmekteyiz. Sadece bu vakfın devlete sağladığı yıllık gelir 5.000 guruşu bulmaktadır. Zira bazen devletin tüm mahallelerden topladığı vergi miktarı bu fiyata yakındır. Bırakılan mülklerin özelliğine bakılacak olursa Ramazanoğlu ailesi ticaretle uğraşan bir ailedir.

Adana'da askeri görevlilerin bırakmış olduğu vakıf mülkleri de vardır. Askerlerin vakıf malı bırakmasındaki amaç; devletin, mallarını müsadere (el koyma) etmesini engellemek böylece hem kendi hem de çocuklarının ve ayrıca adının devamını sağlamaktır. Bu vakıf örneğine çalışmamızda rastlanmış olup Dergâh-ı Muallam Yeniçeri Çavuşu Hâcî Kubâd Vakfı'dır. Bu vakfın geliri arazi üzerine kurulmuş olup bu arazi şahıslara belirli ücret karşılığında kiralanmaktadır. Bu vakıf gelirinden devlet tarafından atanan bir Müderris olan Ali Efendi'nin aylık gelirini karşılayarak eğitime katkıda bulunmaktadır. Bu gelir türü ise günlük olup günde 5 akçeden toplam aylık geliri $5 \times 30 = 150$ akçeye tekabül etmektedir.

Vakfiyeler'de olan şartlar sonradan değiştirilemez. Ancak vakfiye hazırlandığı zaman ileride şartların değiştirilebileceği kayda geçmiş ise değiştirilebilir¹⁵⁵. Çalışmada yer alan **B.61** numaralı belgede vakfiye düzenlenmiş ancak daha sonra iptal edilmiştir. Düzenlenişinden iki ay sonra malını vakfeden Emine bint-i Beşe bu zaman dilimi içerisinde bu kararında doğru olmadığına kanaat getirerek iptal etmiştir. Ancak Emine Hanım'ın bu iptaline sebep Vakıf Mütevellisi olarak tayin ettiği Ali Efendi ibn-i Mustafa

¹⁵⁴ B.19.

¹⁵⁵ Hilmi Ziya Ülgen ; "Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği", **Vakıflar Dergisi**, S.9, Ankara-1971,s.16.

etkili olmuştur. Ali Efendi vakıf malının bir takım tamirat işlerini yapmış bu masraflara karşılık vakfın akarının yarısına el koymuş ve bununla birlikte kendine ait Sarı Yakub Mahallesi'nde bulunan 1 kapılı 3 katlı evini vakfetmek istemiş Ali Efendi bu vakfiyyetini evladiyet usulüne göre yapmış soyunun tükenmesi halinde ise Sarı Yakub Mahallesi'nde ikamet eden fakir insanların devlete ödemekle yükümlü oldukları vergi borçlarına harcanmasını istemiştir. Asıl vakıf malı bırakan Emine Hanım bu iki aylık zaman içerisinde kendisinde fakirleşme düşüncesi oluşturmuştur ki vakfiyyetini iptal ediyor. Peki neden Ali Efendi vakfiyyeti geçerli olmamıştır? Bu sorunun cevabı ilk olarak vakfın mütevellisi belli değildir, ikinci olarak kadı onayı gerçekleşmeden önce Emine Hanım bu düşüncesini ortaya koymuştur.

Yine bir askeri vakfa örnek Adana'nın Yüreğir Nahiyesi'nde Baş nam adlı bölgede Çavuşu tarafından yapılan ve vakıf malı olan Musalla'da (Cenaze namazı kılınana yer) görevli olan Hatib Süleyman'ın ölümü üzerine yerine Mevlana es-Seyyid Ali gelirini bu vakıftan almaktadır¹⁵⁶. Görüldüğü üzere burada dini amaçlı olarak devletin bir görevlisinin aylık geliri karşılanarak devlet üzerindeki ekonomik yükü bir nebze de olsa hafifletmektedir.

Vakıf belgelerinde dikkati çeken bir unsur ise, vakfın mülkü olan bina hasar görmesi halinde yerine yeniden inşasına en baştan dahi yapılsa bile vakıf malı olarak özelliğini korumaktadır¹⁵⁷. Peki neden düz arazi olarak vakıf akarı içerisinde yer almıyor da, yeniden inşa edilerek aynı koşul sağlanmaya çalışılıyor, düz arazi, arsa olarak da hizmet yapamaz mı? Bu sorunun cevabı vakfın özelliklerinde bulunuyor olsa gerek nasıl ki vakfetmek için detaylı bir soruşturması varsa bu durumlar içinde mutlakiyetle belirli şartlar konulmuş olmalı. Mülkü inşa eden ya vakıf mütevellisi ya da vakıf akarının verildiği kiracı olmaktadır. Mülkün hasar görmesine kim sebep olmuşsa onun tamir ettirmesi daha makuldür. Zira çalışmada El-hâc Ahmed Vakfı'na ait Adana'nın Kara İsalu Kazası'nın Kızıldağ Yaylağı'nda etrafı yollarla çevrili iki dükkan kiracı olan Halime bint-i es-Seyyid el-Hâc Mehmed'in kirasında olduğu esnada yanıyor. Atecek dükkanların tamirini Vakıf Mütevellisi Es-Seyyid Mehmed tarafından gerçekleştiriliyor ve onarım sonrası vakfın bundan sonraki gelirine el koyuyor lakin vakfın geliri bir yıllığına kiraya verilmiş olup bu vakfın gelirinin gasbı zamanından önce gerçekleşmiş olduğu için vakıf mütevellisinin haksız bulunduğuna tanık olmaktayız. Vakıf yapılarının tamiratının

¹⁵⁶ B.87.

¹⁵⁷ B.108.

devamlılığı hem vakfın varlığını sağlıyor hem de devlet yeni bir bina inşa etme derdinden kurtulmaktadır. Ayrıca vakıf devletin bir görevlisini aylık gelirini de karşılıyorsa ki bu tamirat sayesinde bu aylık ücretin verilmesindeki devamlılıkta bir problem olmamasını sağlıyor. Böylece hem hayır işlemi sürekliliğini sağlamakta hem de devletin ekonomik yükünü hafifletmektedir.

Kara Sofı Mahallesi'nde oturan Hacı Cemile bint-i Ali hacc yolunda vefat ediyor¹⁵⁸. Ancak ölmeden önce malını vakfetmek için başvuruda bulunmuş çeşitli aşamalarının tamamlandığı, vakfın hangi usule göre vakfettiği kendi çocuğu olmadığından evladiyet usulüne göre yapılmamıştır. Kendisi sağ iken gelirinin kendine ve vakfın idarecisi olarak da kendini tayin ediyor, ölümü halinde ise Fatıma bint-i Ali ve onun çocuklarına, eğer soy tükenirse de ikamet edilen mahallenin vergileri için kullanılmasını istiyor. Ancak vakıf bırakan kişinin ölümü üzerine devlet ve vakıf mütevellisi olarak belirlediği Fatıma bint-i Ali davalık oluyorlar. Devlet Kadı onayının gerçekleşmemiş olduğu düşüncesiyle mülkün yarısını devlet diğer yarısının ise kadının eşi es-Seyyid el-Hâc Mehmed ibn-i Mehmed devlet adına Adana Şehri Mütesellimi Çopur-zade es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa tarafından Askeri Beytü'l-mâl görevlisi es-Seyyid Ali ibn-i Veliyüddin ve eşi vakıf malını yarı yarıya bölmesi isteniyor ancak kadın ölmeden önce vakfın gelirinden yararlanacak kişiyi tesbit etmiş olup bu kişi Fatıma Hanım buna izin vermeyerek İmam Yusuf Hazretleri'nin onayı yine Molla Numan ibn-i Süleyman ve Molla İbrahim ibn-i Ebubekir şahitlikleriyle bu gasbın gerçekleşmesi engelleniyor. Niyet gerçekleşiyor. Görüldüğü üzere vakıf söz konusu olduğunda davalı devlet dahi olsa kanunlar her kesime aynı ölçüde uygulanmaktadır.

Vakıf belgelerinde eğer vakfın malı kiraya verilecekse bunun Vakıf Mütevellisi tarafından yapıldığına tanık olmaktayız. Ramazanoğlu Vakıf Mütevellisi Mir Süleyman¹⁵⁹ tarafından Mestan-zâde Camisi batısındaki Ada Bağçesi namlı arazinin yakınındaki kıymetli bir arazinin yıllık 15 guruşa Hafız es-Seyyid Mehmed Efendi'ye kiraya verildiğini ve yine aynı vakfa ait dükkanların, hanların müteveli tarafından verildiği göze çarpmaktadır. Yine vakıf kurumuna ait cami, mescid ve medrese görevlileri devlet tarafından tayin edilirken ücret vakıf tarafından karşılanıyor. Sofu Bağçe Mahallesi'nde bulunan cami görevlisi Müezzın ve Ser Mahfil Hızır'ın ölümünden sonra es-Seyyid Mehmed Neşati atanıyor ki, bu görevlinin ücreti binanın yapıcısı vakıf tarafından

¹⁵⁸ B.110.

¹⁵⁹ B.19,21.

karşılacağı atama beratında yer alır .Aynı durum Hacı Kubad Vakfı kuruluşunda çalışan Müderris Ali Efendi ölüyor yerine tayin edilen es-Seyyid Ömer Efendi'nin ücreti vakfa ait araziden sağlanması isteniyor ve günlük ücret 5 akçeden aylık $5 \times 30 = 150$ akçeye tekabül ediyor.

Bu bilgiler doğrultusunda vakıf mütevellilerinin görevlerini şu şekilde ifade edebiliriz: Bunlar kendilerine emanet edilmiş vakıf mallarının her türlü gasb ve tecavülden korumak, vakfın gelirini artırıcı çalışmalarda bulunmak yani atıl durumdan etkin duruma getirmek gerektiğinde onarmak gibi.

Vakıf mütevellilerini hangi organın kontrol ettiği ile ilgili bir bilgi yoktur. Ancak bilinen odur ki Osmanlı Devleti sistemin devamlılığını önem veren bir devlettir. Bu vakfın hangi amaçlara hizmet ettiğini takip ettirmek amacıyla Nazır yerine göre bir başka görevli tayin ettiği tarih içinde görülür.

Vakıf belgelerinde vakfın düzenlenmesi, vakfiyyetin iptali ve vakıf gelirinin gasbı durumlarında görüşlerin alındığı şahitlerin bulunduğu görülür.

SONUÇ

Son yıllarda artarak devam eden Şehir Tarihi araştırmalarında Şer'iyye Sicilleri bu alanda çalışanlar için bir ana kaynak niteliği taşımaktadır. Şer'iyye Sicilleri sadece bizim için değil Osmanlı İmparatorluğu'nun toprakları üzerinde kurulmuş çok sayıdaki devletlerin tarihi içinde vazgeçilmez bir kaynak olmuştur..

Şer'iyye Sicilleri genel tarih kadar mahalli tarih içinde önemlidir. Devlet teşkilatının ve müesseselerinin merkez dışındaki uzantılarının işleyip işlemediğini bu kaynak sayesinde tespit edebilmek mümkündür.

Çalışma konumuz olan 65 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili'de buna imkan tanımaktadır. İncelediğimiz dönem olan 1200-1203 (1786-1789) Adana'sı hakkında önemli bilgilere ulaştık. Sicil'deki belgelerin verdiği bilgiler doğrultusunda Adana'nın fiziki, sosyal, ekonomik ve demografik yapısı hakkında bir izlenim elde edebilmek mümkün olmuştur.

I.Abdülhamit (1774-1789) döneminin sonları ile III. Selim'in padişahlığının ilk yıllarına denk gelen 1200-1203(1786-1789) tarihleri devletin zayıfladığını artık net bir şekilde ortaya çıktığı ve aynı zaman da batılılaşmanın da başlamış olduğu bir dönemdir.

Çalışma Şer'iyye Sicilleri'nin gerçekten ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. 1200-1203 (1786-1789)yıllarındaki Adana Eyaleti ile günümüzdeki Adana İli'ni karşılaştırmaya imkan sağlayarak şehir tarihi çalışmalarındaki önemini ortaya koymaktadır. Örneğin o dönemde bir nahiye olarak sıkça belgelerde geçen Yüreğir nahiyesi bugün halen daha varlığını sürdürmektedir. Şer'iyye Siciller'i bize bu nahiyenin zaman içerisinde nasıl bir değişime uğradığını ortaya koymada temel kaynak olacaktır.

Kısacası, bu çalışma (1786-1789) Adana Eyaleti'nin sadece bir yüzünü yansıtmaktadır. Kesin çizgilerle Adana Eyaleti'ni bir defterle anlatmak mümkün değildir. Burada amaç bir bakış açısı oluşturmak, Adana ve çevresini çalışanlara bir nebze de olsa yardımcı olmaktır.

BİBLİYOGRAFYA

- AKDAĞ, Mustafa; **Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi**, C.I-II, İstanbul-1995.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet; **Şer'iyeye Sicilleri**, C.I., İstanbul-1988.
- AKSIN, Ahmet; **19. Yüzyılda Harput**, Elazığ-1999.
- ALTUNDAĞ, Şinasi; "Osmanlılar'da Kadıların Selâhiyat ve Vazifeleri", **VI Türk Tarih Kongresi III. Seksiyon**, Ankara 1967, s.342-353.
- ANSAY, Ş.Şakir; "Aile Hukuku", **A.Ü.İ.F. Dergisi**, S.2-3, Ankara-1952, s.20-32.
- ATALARA, Münir; "Şer'iyeye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Enstitüleri Dergisi**, S.4, Ankara-1980, s.303-328.
- AYDIN, M. Akif; "Osmanlıda Hukuk", **Osmanlı Devleti Tarihi**, C.II, Zaman Gazetesi Yay., İstanbul-1999, s.375-429.
- BALTACI, Cahid; "Şer'iyeye Sicilleri'nin Tarihsel ve Kültürel Önemi, **Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu**, İstanbul-1985, s.127-132.
- BERKİ, Ali Hikmet; **Büyük Türk Hükümdar Sultan Mehmed Han ve Adalet Hayatı**, İstanbul-1953.
- CEZAR, Yavuz; **Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi**, İstanbul-1986.
- ÇADIRCI, Musa; **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları**, T.T.K. Yay., Ankara-1997.
- ÇADIRCI, Musa; **Tanzimat'a Girerken Türkiye'de Şehir İdaresi**, A.Ü:D.T.C.F., Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara-1972.
- ERDEM, Sargon-Yusuf Halaçoğlu; "Adana", **İslam Ansiklopedisi**, C.I., Diyanet Vakfı Yay., İstanbul-2000, s.349-353.
- GÖNENCAN, Zahit; "Osmanlı Döneminde Sosyal Güvenlik Sistemleri", **Yeni Türkiye**, S.32, Ankara-2000, s.591-599.
- İNALCIK, Halil; "Mahkeme", **İslam Ansiklopedisi**, C.VII., İstanbul-1956, s.149-151.
- MARDİN, Ebulula; "Kadı", **İslam Ansiklopedisi**, C.VI., İstanbul-1967, s.146-150.
- MİROĞLU, İsmet; **Kemah Sancağı ve Adana Kazası**, Ankara-1990.
- ORTAYLI, İlber; "Anadolu'da XVI. Yüzyılda Evlilik İlişkileri Üzerine Bazı Gözlemler", **Osmanlı Araştırmaları**, I, İstanbul-1980, s.33-40.
- ORTAYLI, İlber; **Osmanlı Devleti'nde Kadı**, Ankara-1994.

- ÖZDEMİR, Rifat; “Şer’iyye Sicilleri’nin Toplu Kataloğuna Doğru”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.1/S.1, Elazığ-1987, s.191-198.
- ÖZDEMİR, Rifat; **XIX Yüzyılın İlk Yarısında Ankara**, T.T.K. Yay., Ankara-1986.
- ÖZDEMİR, Rifat; “Antakya Esnaf Teşkilatı (1709-1860)”, **II. Hatay Tarih ve Folklor Sempozyumu**, Antakya-1992,s.1-111.
- ÖZDEMİR, Rifat; “Tokat’ta Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1771-1810)”,**Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu Bildirileri**, Ankara-1987, s.81-141.
- ÖZTÜRK, Mustafa; “Harpüt Şer’iyye Sicilleri”, **Tarih İçinde Harpüt Sempozyumu**, Elazığ,s.73-80.
- SEVGİN, Nazmi; “Şer’i Mahkemelerin Sicil Hazinesi”, **Belgelerle Türk Tarihi Dergisi**, S.44, T.T.K.Yay., Ankara-1971, s.16-18.
- TATAR, Özcan; **8 Numaralı Antakya Şer’iyye Sicili**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ-1998.
- TIZLAK, Fahrettin; **398 Numaralı Harpüt Şer’iyye Sicili**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ-1987.
- ÜLGEN, Hilmi Ziya; “Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği”, **Vakıflar Dergisi**, S.9, Ankara-1971,s.12-37.
- YILMAZÇELİK, İbrahim; **392 Numaralı Harpüt Şer’iyye Sicili**, Ankara Üniversitesi İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara-1987.
- YILMAZÇELİK, İbrahim; **Diyarbakır Şer’iyye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)**, Ankara 2001.
- YILMAZÇELİK, İbrahim; **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840)**, T.T.K.Yay., Ankara-1995.
- YÜCEL, Yaşar; XVI-XVII. Yüzyılda Osmanlı İdari Yapısında Taşra Ümerasının Yerine Dair Düşünceler”, **Belleten**, C.41,S.63, T.T.K.Yay., Ankara-1977,s.495-506.
- YÜCEL, Yaşar; “Osmanlı İmparatorluğu’nda Desantralizasyona (Adem-i Merkeziyet) Dair Genel Gözlemler”, **Belleten**, C.38,S.152, T.T.K.Yay., Ankara-1974,s.656-707.

ÖZGEÇMİŞ

15.04.1976 yılında Elazığ'da doğdum. İlk, orta ve lise eğitimimi burada tamamladım. Üniversiteye ilk olarak 1995 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Mahalli İdareler Bölümü'nü kazanarak başladım. Buradan 1997 yılında mezun oldum. Aynı yıl Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nü kazandım. Buradan da 2001 yılında mezun olduktan sonra, aynı yıl Tarih Bölümü'nde Yakınçağ Tarihi alanında Yüksek Lisans eğitimime başladım. Bu eğitim döneminde Üniversitelerarası Dil Sınavı'nda başarılı oldum.

2004 yılında yapılan öğretmen atamalarında Şırnak'a öğretmen olarak tayin edildim.

SEVİM ERDEM